Nr 8 A.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1920 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 **åttonde** *huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet.*

(2:a avd.)

Departementet.

Ecklesiastikdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli. [1.]*

1:o) I den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden samma dag, föreslagit riksdagen att, i avbidan på prövning av proposition angående anslag till statsdepartementen m. m., för ecklesiastikdepartementets vidkommande beräkna

dels å ordinarie stat följande belopp: 194,050 kronor till ecklesiastikdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli och 5,200 kronor till övergångsstat,

dels ock å extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 17,200 kronor till extra föredragande m. m.

Uti sistberörda, likaledes den 7 januari 1920 dagtecknade proposition (nr 3), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, vad angår ecklesiastikdepartementet, bland annat, å riksstaten för år 1921 under åttonde huvudtiteln,

dels sänka

ej mindre det ordinarie anslaget för departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli från dess nuvarande belopp ..... kronor 222,550
med 28,500 kronor till ..... » 194,050,

än även det ordinarie anslaget till övergångsstat för departementet från dess nuvarande belopp ..... kronor 11,000
med 5,800 kronor till ..... » 5,200,

*) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

dels ock å extra stat för anställande av extra föredragande inom departementet m. m. anvisa ett förslagsanslag, högst..... kronor 17,200.

Uti ifrågavarande ärende har numera riksdagen fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

Arkiv, bibliotek och museer.

Arkiv.

Inköp av arkivalier och tryckta arbeten.

[2.]

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att — med uteslutande ur staterna för riksarkivet, landsarkiven i Vadstena, Uppsala, Göteborg och Lund samt arkivdepån i Visby av därstädes uppförda anslagsposter till inköp av arkivalier och tryckta arbeten å 1,000 kronor för riksarkivet, 250 kronor för ett vart av landsarkiven och 100 kronor för arkivdepån i Visby — uppföra för riks- och landsarkiven *dels* ett bestämt ordinarie anslag, *dels ock* särskilda ordinarie reservationsanslag till inköp av arkivalier och tryckta arbeten för riksarkivet å 2,000 kronor, för vart och ett av landsarkiven i Vadstena, Uppsala, Göteborg och Lund å 250 kronor samt för arkivdepån i Visby å 100 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 5—6 i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 7 januari 1920.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot bifall till ifrågavarande framställning, hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må — med uteslutande ur staterna för riksarkivet, landsarkiven i Vadstena, Uppsala, Göteborg och Lund samt arkivdepån i Visby av därstädes uppförda anslagsposter till inköp av arkivalier och tryckta arbeten å 1,000 kronor för riksarkivet, 250 kronor för ett vart av landsarkiven och 100 kronor för arkivdepån i Visby — uppföra för riks- och landsarkiven *dels* ett bestämt ordinarie anslag, *dels ock* särskilda ordinarie reservationsanslag till inköp av arkivalier och tryckta arbeten för riksarkivet å 2,000 kronor, för vart och ett av landsarkiven i Vadstena, Uppsala, Göteborg och Lund å 250 kronor samt för arkivdepån i Visby å 100 kronor.

3:o) Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att till förstärkning av det på riksarkivets ordinarie stat uppförda anslaget till amanuenser, vikariatsersättning, renskrivning och flitpenningar anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,900 kronor. Arvoden till amanuenser m. m. vid riksarkivet. [3.]

Utredningen återfinnes å sid. 6—12 i åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka ifrågavarande framställning, hemställer alltså,

att riksdagen må *till förstärkning* av det på riksarkivets ordinarie stat uppförda *anslaget till amanuenser, vikariatsersättning, renskrivning och flitpenningar* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,900 kronor. Ökat anslag.

4:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående inrättande av två arkivrådsbefattningar inom riksarkivet m. m. (punkt 4), kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed skolat för riksdagen Inrättande av två arkivrådstjänster inom riksarkivet m. m. [4.]

anmäla.

5:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts (punkt 5) gjorda framställning hemställer utskottet, Utgivande av historiska handlingar. [5.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *fortsatt utgivande genom riksarkivet av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia,* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 6,000 kronor.

6:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 6) gjorda framställning hemställer utskottet, E. o. tjänstemän vid landsarkiven. [6.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 8,800 kronor, att utgå till arvode åt *en amanuens vid vart och ett av landsarkiven i Uppsala, Vadstena och Göteborg* med högst 1,800 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t, vad angår vart och ett av dessa belopp, att, om särskilda förhållanden skulle därtill föranleda, bestämma om medlens användande till ersättning åt flera extra biträden vid landsarkivet i fråga, samt till *ersättning åt extra biträden vid vartdera av landsarkiven i Uppsala, Lund och Göteborg* med

högst 1,000 kronor och vid landsarkivet i *Vadstena* med högst 400 kronor.

Registrering av vissa rättshistoriska källor. [7.]

7:o) Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att till fortsatt registrering av Svea hovrätts domar under 1600-talet och av hittills outgivna delar av rådets protokoll i justitieärenden för samma tid, i vad angår till Kungl. Maj:t fullföljda mål av civil och kriminell natur, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,800 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 14—15 i statsrådsprotokollet.

För ändamålet har av riksdagen för vart och ett av åren 1918—1920 anvisats ett förslagsanslag, högst, 2,400 kronor.

Utskottet, som icke har något att erinra mot bifall till Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, hemställer alltså,

Minskat anslag.

att riksdagen må till *fortsatt registrering av Svea hovrätts domar under 1600-talet* och av hittills outgivna delar av rådets protokoll i justitieärenden för samma tid, i vad angår till Kungl. Maj:t fullföljda mål av civil och kriminell natur, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,800 kronor.

Bibliotek.

Kungl. biblioteket.

Höjning av kungl. bibliotekets anslag till vikariatsersättning m. m. [8.]

8:o) Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att höja det å kungl. bibliotekets ordinarie stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, arvoden, flitpenningar åt extra biträden, tillfällig renskrivning, eftermiddagstjänst m. m. från dess nuvarande belopp, 31,600 kronor, med 2,400 kronor till 34,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 15—17 i statsrådsprotokollet.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsökningen, varigenom avses att bättre än hittills tillgodose den extra ordinarie personalens vid kungl. biblioteket avlöningsförmåner under eftermiddagstjänstgöringen, anser sig utskottet böra förorda och får förty hemställa,

att riksdagen må höja det å kungl. bibliotekets ordinarie stat uppförda anslaget till *vikariatsersättning, arvoden, flitpenningar åt extra biträden, tillfällig renskrifning, eftermiddagstjänst m. m.* från dess nuvarande belopp, 31,600 kronor, med 2,400 kronor till 34,000 kronor. Ökat anslag.

Vid bifall till vad utskottet under punkten 8 föreslagit kommer det ordinarie anslaget till kungl. biblioteket, nu 153,100 kronor, att ökas med 2,400 kronor till 155,500 kronor.

9:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t (punkten 9) föreslagit hemställer utskottet, Gemensam accessionskatalog för Sveriges offentliga bibliotek. [9.]

att riksdagen må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad för innevarande år ägt rum, *till redigering av den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogens 35:e årgång,* omfattande år 1920, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 4,500 kronor, att användas enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

10:o) Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen att till bokinbindning för kungl. biblioteket anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor. Bindning av obundna böcker hos kungl. biblioteket. [10.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 18—19 i statsrådsprotokollet.

Alltsedan år 1909 har på extra stat årligen utgått ett anslag av 10,000 kronor, avsett till inbindning av böcker i kungl. bibliotekets äldre samlingar.

Utskottet, som funnit den föreslagna anslagsökningen väl motiverad, hemställer,

att riksdagen må till *bokinbindning för kungl. biblioteket* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor. Ökat anslag.

11:o) Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen att till katalogiseringsarbeten inom kungl. biblioteket, enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 18,450 kronor. Katalogiseringsarbeten inom kungl. biblioteket. [11.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 20—24 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *A. Pers* väckt motion, nr 62, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta en förhöjning av ifrågavarande anslag med 1,400 kronor, eller från 18,450 till 19,850 kronor, för beredande av avlöningsförbättring med 350 kronor till vartdera av fyra vid biblioteket anställda kvinnliga katalogiseringsbiträden, eller, därest ej tillfällig löneförbättring skall under år 1921 till dessa befattningshavare utgå, en förhöjning av 3,000 kronor till 21,450 kronor för beredande av en avlöningsförbättring av 750 kronor till vartdera av ifrågavarande biträden.

I avseende å de av motionären till stöd för förslaget anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Till utarbetande av katalog över ofullständigt förtecknade delar av kungl. bibliotekets äldre samlingar har riksdagen under en följd av år anvisat extra anslag. För år 1920 utgör detta anslag 12,400 kronor.

Den av Kungl. Maj:t nu föreslagna anslagsökningen avser beredande av medel till avlönande av två extra befattningshavare, närmast för katalogiseringsarbete å den utländska avdelningen, ävensom förhöjning av arvodet åt ett av de å katalogiseringsavdelningen anställda kvinnliga biträdena. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit.

Bland de önskemål, som av riksbibliotekarien framlagts i nu förevarande ärende, var även frågan om förbättrade avlöningsförmåner för de fyra vid katalogiseringsavdelningen anställda kvinnliga biträdena, varigenom dessa, vilka för närvarande vore jämställda med biträden av första graden, skulle bliva i avlöningshänseende likställda med andra gradens biträden. Detta krav har departementschefen icke nu ansett sig böra understödja, men har detsamma upptagits i ovanberörda motion.

Det syfte, som motionären vill ernå, nämligen att genom en högre avlöningsgrad markera den mer kvalificerade art av arbete, som torde få anses tillkomma dessa kvinnliga biträden, finner utskottet väl i och för sig beaktansvärt. Då utskottet emellertid ej anser sig böra på enskild motion tillstyrka en anordning, som varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning och därvid befunnits böra anstå, sker detta företrädesvis med hänsyn därtill, att utskottet icke ser sig i stånd att överblicka de konsekvenser, ett bifall till motionen skulle kunna medföra inom andra förvaltningsgrenar med liknande eller motsvarande arbetsuppgifter. Därest Kungl. Maj:t vid förnyat övervägande av denna fråga finner fog föreligga att understödja ett dylikt krav, torde Kungl. Maj:t ej underlåta att för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, som må finnas av omständigheterna påkallat.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å den i ämnet väckta motionen, till *katalogiseringsarbeten inom kungl. biblioteket,* enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 18,450 kronor. Ökat anslag.

Stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping.

12:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 12) därom gjorda framställning hemställer utskottet, Stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping. [12.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *arvodesökning åt bibliotekarien vid stift- och läroverksbiblioteket i Linköping och till arvode åt vaktmästaren vid samma bibliotek* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,600 kronor, att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Pedagogiska biblioteket i Stockholm.

13:o) Kungl. Maj:t har (punkt 13) föreslagit riksdagen att såsom bidrag till uppehållande av pedagogiska bibliotekets verksamhet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 11,700 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. kan finna gott föreskriva. Pedagogiska biblioteket i Stockholm. [13.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 24—33 i statsrådsprotokollet.

Till ifrågavarande ändamål har riksdagen för år 1920 anvisat ett anslag av 8,700 kronor. Med den nu föreslagna anslagsökningen avses dels att bereda arvodesförhöjning åt bibliotekarien, dels ock att täcka andra för bibliotekets verksamhet nödvändiga utgifter såsom för bokbinderiarbeten, skrivmaterialier, värmekostnader m. m. På tilläggsstat för år 1920 har föreslagits ett belopp av 186 kronor till bestridande av ökade värmekostnader för sistnämnda år. Utskottet anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställningar. I annat sammanhang återkommande till anslag för år 1920 till omförmälda ändamål hemställer utskottet nu beträffande 1921 års stat,

Ökat anslag.

att riksdagen må såsom bidrag till uppehållande av *pedagogiska bibliotekets* verksamhet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 11,700 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

S:te Genevièvebiblioteket i Paris.

Skandinaviska bibliotekarien vid S:te Genevièvebiblioteket i Paris.

[14.]

14:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 14) därom gjorda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, såsom *bidrag till avlöning åt en skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,500 kronor, att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

Museer.

Nationalmuseum.

Ny vaktmästarbefattning vid nationalmuseum.

[15.]

15:o) Kungl. Maj:t har (punkt 15) föreslagit riksdagen att *dels* på ordinarie stat för nationalmuseum, under rubriken A. Avlöningsstat, uppföra ytterligare en förste vaktmästare (tekniskt biträde vid handtecknings- och gravyravdelningen) med enahanda avlöningsförmåner, som tillkomma övriga förste vaktmästare vid museet, och med skyldighet för den nya befattningens innehavare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkor och bestämmelser;

dels ock, för ändamålet höja det ordinarie bestämda anslaget till nationalmuseum med ett belopp av 1,900 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 35—36 i statsrådsprotokollet.

Vid nationalmuseum finnas på ordinarie stat — förutom tre förste vaktmästare, av vilka en tillika är portvakt — elva vaktmästare; en av

dessa är tillika gårdskarl. Av dessa elva vaktmästarbefattningar blevo två inrättade genom beslut av 1919 års lagtima riksdag. I då föreliggande förslag hade från nationalmuseum ursprungligen ifrågasatts tre nya tjänster, men av såväl Kungl. Maj:t som riksdagen hade ett antal av två ansetts tillfyllest. Det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget avser uppförande å stat av den tredje av sistnämnda tre nya tjänster.

Utskottet har ej kunnat undgå att finna det stora antal vaktmästare, som stå nationalmuseum till buds, böra ej allenast vara tillfyllestgörande för själva vakthållningen utan jämväl innebära möjligheter till utnyttjande av dessa arbetskrafter till andra ändamål än egentlig vakttjänstgöring. Då härtill kommer, att riksdagen så sent som år 1919, i enlighet med av Kungl. Maj:t då framlagt förslag, ansett ett antal av två nya tjänster vara tillräckligt i stället för ursprungligen föreslagna tre och utskottet icke kunnat finna, att sådana omständigheter sedermera inträffat, som motivera anställande av en tredje ordinarie vaktmästare, har utskottet ej kunnat biträda Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning ej må vinna riksdagens bifall.

Nattlig bevakning av nationalmuseibyggnaden.

16:o) Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att öka den å ordinarie stat för nationalmuseet, avdelning A. avlöningsstat, uppförda anslagsposten: till nattlig bevakning av nationalmuseibyggnaden, från 7,600 kronor till 9,600 kronor eller med 2,000 kronor. [16.]

Utredningen återfinnes å sid. 37 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot ifrågavarande förslag, hemställer,

Ökat anslag.

att riksdagen må öka den å ordinarie stat för nationalmuseet, avdelning A. avlöningsstat, uppförda anslagsposten: till *nattlig bevakning av nationalmuseibyggnaden*, från 7,600 kronor till 9,600 kronor eller med 2,000 kronor.

Övereldarens och eldarnas vid nationalmuseum arvoden.

17:o) Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att *dels* höja det kontanta arvodet för den å nationalmuseets stat under avdelningen A. Avlöningsstat, uppförda övereldaren från dess nuvarande belopp 1,500 kronor, till 2,000 kronor, eller med 500 kronor; *dels* höja arvodena för en var av de två å nationalmuseets stat under samma avdelning uppförda eldarna [17.]

från nuvarande belopp, 1,000 kronor, till 1,400 kronor, eller med 400 kronor; *dels ock* av nu angivna orsaker höja det ordinarie bestämda anslaget till nationalmuseum med 1,300 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 37—39 i statsrådsprotokollet.

Utskottet anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty, att riksdagen må

a) höja det kontanta arvodet för den å nationalmuseets stat under avdelningen A. Avlöningsstat, uppförda övereldaren från dess nuvarande belopp 1,500 kronor, till 2,000 kronor, eller med 500 kronor;

b) höja arvodena för en var av de två å nationalmuseets stat under samma avdelning uppförda eldarna från nuvarande belopp, 1,000 kronor, till 1,400 kronor eller med 400 kronor;

Ökat anslag.

c) av nu angivna orsaker höja det ordinarie bestämda anslaget till nationalmuseum med 1,300 kronor.

Höjning av nationalmuseianslaget till vikariatsersättningar m. m.

[18.]

18:o) Kungl. Maj:t har (punkt 18) föreslagit riksdagen att öka det å ordinarie stat för nationalmuseum under rubriken A. Avlöningsstat uppförda anslaget till vikariatsersättningar, arvoden åt extra tjänstemän och extra vaktmästare, gottgörelse åt skrivbiträde samt gratifikationer från dess nuvarande belopp, 13,945 kronor, med 9,655 kronor till 23,600 samt förty höja det ordinarie bestämda anslaget till museet med nyssnämnda belopp 9,655 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 39—43 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som finner övertygande skäl vara anförda för den föreslagna anslagshöjningen, hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må öka det å ordinarie stat för nationalmuseum under rubriken A. Avlöningsstat uppförda anslaget till vikariatsersättningar, arvoden åt extra tjänstemän och extra vaktmästare, gottgörelse åt skrivbiträde samt gratifikationer från dess nuvarande belopp, 13,945 kronor, med 9,655 kronor till 23,600 kronor samt förty höja det ordinarie bestämda anslaget till museet med nyssnämnda belopp 9,655 kronor.

Vid bifall till vad utskottet under punkterna 16, 17 och 18 här ovan föreslagit, kommer det ordinarie bestämda anslaget till nationalmuseum, nu 87,545 kronor, att ökas med 12,955 kronor till 100,500 kronor.

Inrättande vid nationalmuseum av en kvinnlig biträdesbefattning av tredje graden m. m. [19.]

19:o) Kungl. Maj:t har (punkt 19) föreslagit riksdagen att *dels* — med uteslutande av de i staten för nationalmuseet under A. Avlöningsstat nu uppförda anslagsposterna »För bestridande av sekreterargöromål» å 1,500 kronor och »För bestridande av kamrerargöromål» å 900 kronor — därstädes uppföra ett kvinnligt biträde av tredje graden med en avlöning av 2,400 kronor, därav 1,500 kronor lön, 700 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, jämte rätt till tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring, skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

dels föreskriva, att beträffande ifrågavarande biträde skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse dels de villkor och bestämmelser, som gälla i fråga om övriga befattningshavare vid nationalmuseet, dels ock de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående de hos ämbetsverk och myndigheter uppförda ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar;

dels ock till juridiskt och administrativt biträde hos museet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 43—47 i statsrådsprotokollet.

I avseende å den första delen av Kungl. Maj:ts förslag eller uppförande å nationalmuseums stat av ett kvinnligt biträde av tredje graden jämte därav betingade ändringar i staten, har utskottet ej funnit anledning till erinran.

Vad åter angår den senare delen av förslaget, beviljande av ett extra anslag å 1,000 kronor till juridiskt och administrativt biträde, har, såsom av utredningen framgår, löneregleringskommittén i ett i ärendet avgivet utlåtande för ändamålet föreslagit ett belopp av 500 kronor. Utskottet anser för sin del sistnämnda belopp vara tillfyllest.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) — med uteslutande av de i staten för nationalmuseet under A. Avlöningsstat nu uppförda anslagsposterna »För bestridande av sekreterargöromål» å 1,500 kronor och »För bestridande av kamrerargöromål» å 900 kronor — därstädes uppföra ett kvinnligt biträde av tredje graden med en avlöning av 2,400 kronor, därav

1,500 kronor lön, 700 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, jämte rätt till tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring, skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

b) föreskriva, att beträffande ifrågavarande biträde skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse dels de villkor och bestämmelser, som gälla i fråga om övriga befattningshavare vid nationalmuseet, dels ock de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående de hos ämbetsverk och myndigheter uppförda ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar;

Nytt anslag.

c) till *juridiskt och administrativt biträde* hos museet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 500 kronor.

Målnings- och skulptursamlingarnas ökande. Inlösen av levande svenska konstnärers arbeten.

[20.]

20:o) Kungl. Maj:t har (punkt 20) föreslagit riksdagen att *dels* höja det på ordinarie stat för nationalmuseet, under rubriken B) omkostnadsstat, upptagna reservationsanslaget till målnings- och skulptursamlingarnas ökande från dess nuvarande belopp, 15,000 kronor, till 45,000 kronor eller med 30,000 kronor, *dels ock* höja det på ordinarie stat för nationalmuseet under samma rubrik upptagna reservationsanslaget till inlösen av levande svenska konstnärers arbeten från dess nuvarande belopp, 15,000 kronor, till 30,000 kronor eller med 15,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 48—51 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

I fråga om riktlinjerna för nationalmuseets samlande verksamhet vill utskottet erinra, hurusom departementschefen fäst sig vid två uppgifter, som måste anses museet förelagda. Den ena innebär, säger departementschefen, att nationalmuseet skall vara smakuppfostrande, i det att den, som söker, där skall kunna finna vägen till en bättre insikt i all konsts väsen och genom åskådandet av ädel konst själv förädlas till sin smak och uppfattning. Den andra uppgiften krävde, att museet kunde uppvisa fullgoda exponenter för konstriktningarna under olika tider — äldre och senare — samt jämväl vittnesbörd om särskilda mera framstående konstnärers utveckling. I avseende å anslaget för inköp av levande svenska konstnärers arbeten framhåller departementschefen nödvändigheten av en höjning, för så vitt staten skall kunna, sin plikt likmätigt, med sina samlingar införliva de förnämligare alstren av senare tiders högt stående svenska konst.

Desslikes anser sig utskottet böra erinra, hurusom de grundsatser, vilka ansetts böra vara vägledande vid nationalmuseets inköp, erhållit stadfästelse i de av Kungl. Maj:t den 31 december 1912 fastställda stadgarna för nationalmuseum, där det i detta avseende heter, att vid inköp för samlingarna endast betydande eller för sin tid och mästare kännetecknande arbeten skola förvärvas, samt att särskild uppmärksamhet likväl skall ägnas däråt, att den svenska konstens utveckling belyses, så fullständigt lämpligen ske kan.

De allmänna riktlinjer, vilka vid förvärv för nationalmuseum sålunda ansetts böra företrädesvis tagas i sikte, och om vilkas berättigande ej mer än en mening enligt utskottets uppfattning kan råda, har utskottet icke ansett sig kunna underlåta att nu bringa i erinran, då utskottet haft att pröva de anslagshöjningar, som av Kungl. Maj:t i denna punkt ifrågasatts.

Vad då först beträffar den föreslagna ökningen av anslaget till inlösen av levande svenska konstnärers arbeten från 15,000 till 30,000 kronor, finner utskottet densamma väl motiverad, ej minst med hänsyn därtill, att detta anslag alltsedan år 1898 utgått med nuvarande belopp och att vad som för mer än 20 år sedan ansågs tillfyllest uppenbarligen ej nu är tillräckligt för de behov, som avses att därmed fyllas. Desslikes torde det enligt utskottets mening på denna anslagshöjning med fog kunna anläggas enahanda synpunkter, som kommit till uttryck, då riksdagen år 1919 höjt anslagen till stipendier åt tonsättare och till understöd åt inhemska skönlitterära författare. Utskottet vill fördenskull tillstyrka vad Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit.

Vad däremot angår anslaget till målnings- och skulptursamlingarnas ökande, håller utskottet före, att, då man med detta anslag i allt fall ej kan nå de stora mästarnas arbeten eller sådana dyrbara konstverk, varpå i statsrådsprotokollet exempel angivas, man härutinnan ej kan finna ett skäl till en förhöjning av anslaget ifråga. Emellertid finner utskottet för möjliggörande av nyförvärv i ungefär samma omfattning som hittills en ökning av anslaget påkallad, om ock ej i den utsträckning, som av Kungl. Maj:t föreslagits. En ökning med 100 procent torde enligt utskottets åsikt kunna under nuvarande förhållanden anses såsom fullt tillräcklig.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) höja det på ordinarie stat för nationalmuseet, under rubriken B) omkostnadsstat, upptagna reservationsanslaget till målnings- och skulptursamlingarnas ökande från dess nuvarande belopp, 15,000 kronor, till 30,000 kronor eller med 15,000 kronor; Ökat anslag.

Ökat anslag.

b) höja det på ordinarie stat för nationalmuseet under samma rubrik upptagna reservationsanslaget till inlösen av levande svenska konstnärers arbeten från dess nuvarande belopp, 15,000 kronor, till 30,000 kronor eller med 15,000 kronor.

Konstföremåls försäkring m. m. [21.]

21:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 21) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *försäkring och transport av konstföremål*, som äro eller varda deponerade i nationalmuseet, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 2,500 kronor.

Konservering av handtecknings- och gravyrsamlingar inom nationalmuseum. [22.]

22:o) Sedan 1918 års lagtima riksdag, på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning, till konservering av handtecknings- och gravyrsamlingar inom nationalmuseum beviljat ett anslag av 25,000 kronor och därav anvisat på extra stat för vart och ett av åren 1919 och 1920 såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit riksdagen (punkt 22) att av förenämnda redan beviljade anslag anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av förut till *konservering av handtecknings- och gravyrsamlingar inom nationalmuseum* beviljat anslag, 25,000 kronor, anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000 kronor.

Vissa ändringsarbeten inom nationalmuseibyggnaden. [23.]

23:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag till vissa inredningsarbeten inom nationalmuseibyggnaden (punkt 23) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Livrustkammaren.

Livrustkammarens samlingar. [24.]

24:o) Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1921 såsom särskilda förslagsanslag, högst, nedan angivna belopp:

dels för tillsyn, underhåll och vård av livrustkammarens samlingar 8,300 kronor,

dels till iståndsättande av vissa föremål i nämnda samlingar 1,700 kronor,

dels till arvode åt ett tekniskt biträde för vård av livrustkammarens samlingar 2,150 kronor,

dels för avskrifter av äldre inventarieförteckningar angående livrustkammarens samlingar 1,200 kronor,

dels enligt de närmare föreskrifter, som må av Kungl. Maj:t meddelas, till arvoden åt extra biträden samt vikariatsersättning vid livrustkammaren 4,300 kronor,

dels till montering av föremål i livrustkammarens samlingar 1,000 kronor,

dels ock till påbörjande av samma samlingars etikettering 1,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 52—57 i statsrådsprotokollet.

Anslagen till iståndsättande av vissa föremål i livrustkammarens samlingar å 1,700 kronor, till arvode åt ett tekniskt biträde för vård av samlingarna å 2,150 kronor samt för avskrifter av äldre inventarieförteckningar angående samlingarna i fråga å 1,200 kronor äro föreslagna till samma belopp, som för innevarande år utgå till enahanda ändamål. Anslaget för tillsyn, underhåll och vård av livrustkammarens samlingar är föreslaget höjt från 6,200 till 8,300 kronor, alltså med 2,100 kronor, vilken höjning är betingad av kravet på likställighet i avlöningshänseende mellan livrustkammarens vaktmästare och motsvarande befattningshavare i statens verk. För samma ändamål föreslår Kungl. Maj:t 2,100 kronor att utgå på tilläggsstat för år 1920. Till montering av föremål i livrustkammarens samlingar samt till påbörjande av samma samlingars etikettering hava statsanslag tillförene ej utgått.

Utskottet, som vid prövning av de olika anslagsposterna ej funnit anledning till erinran mot de framställda förslagen, tillstyrker desamma; och återkommande i annat sammanhang till anslaget å 1920 års tilläggsstat, hemställer utskottet alltså beträffande staten för år 1921,

att riksdagen må anvisa på extra stat för år 1921 såsom särskilda förslagsanslag, högst, nedan angivna belopp:

a) för *tillsyn, underhåll och vård av livrustkammarens samlingar* 8,300 kronor, Ökat anslag.

b) till *till iståndsättande av vissa föremål* i nämnda samlingar 1,700 kronor,

c) till *arvode åt ett tekniskt biträde* för vård av livrustkammarens samlingar 2,150 kronor,

d) för *avskrifter av äldre inventarieförteckningar* angående livrustkammarens samlingar 1,200 kronor,

Ökat anslag.

e) enligt de närmare föreskrifter, som må av Kungl. Maj:t meddelas, till *arvoden åt extra biträden samt vikariatsersättning* vid livrustkammaren 4,300 kronor,

Nytt anslag.

f) till *montering av föremål* i livrustkammarens samlingar 1,000 kronor,

g) till *påbörjande av samma samlingars etikettering* 1,000 kronor.

Reseanslag för riksmuseets tjänstemän.

Naturhistoriska riksmuseum.

[25.] 25:o) Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att till tjänsteresor för intendenter och assistenter vid naturhistoriska riksmuseet uppföra på ordinarie stat för museet ett anslag å 4,000 kronor, att utgå på sätt och enligt de grunder, som i anslutning till vad departementschefen anfört till statsrådsprotokollet i ärendet vetenskapsakademiens förvaltningsutskott må äga att bestämma.

Utredningen återfinnes å sid. 58—61 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har uppmärksammat, hurusom behovet av resor företrädesvis gäller den personal, som är anställd vid de paleozoologiska, paleobotaniska och mineralogiska avdelningarna av museet. Under förutsättning att grunderna för anslagets användning bliva så angivna, att anslaget i främsta rummet kommer de vid berörda avdelningar anställda tjänstemän till del, vill utskottet tillstyrka ifrågavarande framställning och hemställer förty,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *tjänsteresor för intendenter och assistenter* vid naturhistoriska riksmuseet uppföra på ordinarie stat för museet ett anslag å 4,000 kronor, att utgå på sätt och enligt de grunder, som i anslutning till vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 7 januari 1920 anfört och med aktgivande å vad utskottet ovan yttrat vetenskapsakademiens förvaltningsutskott må äga att bestämma.

Löneregleringen för den äldre konservatorsbefattningen vid naturhistoriska riksmuseet.

[26.] 26:o) Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen att *dels* — i stället för den i staten för naturhistoriska riksmuseet, I. Avdelningarna vid Frescati, under rubriken A) Avlöningsstat uppförda posten en kon-

servator med för sådan befattningshavare gällande avlöningsförmåner — uppföra en förste konservator med en avlöning av 3,500 kronor, därav 2,000 kronor lön, 1,200 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, vartill kunna till lönen komma tre ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 år;

dels föreskriva, att förste konservatorn skall för åtnjutande av berörda avlöningsförmåner vara underkastad de villkor och bestämmelser, som nu gälla beträffande riksmuseets konservatorer;

dels medgiva, att, därest nuvarande konservatorn J. Meyert befordras till innehavare av ifrågavarande förste konservatorstjänst, han må för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, som förflutit från hans tillträde till konservatorsbefattningen;

dels ock av nu ifrågakomna anledning höja det ordinarie bestämda anslaget till naturhistoriska riksmuseet med 500 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 61—64 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot förslaget, hemställer, att riksdagen må

a) — i stället för den i staten för naturhistoriska riksmuseet, I. Avdelningarna vid Frescati, under rubriken A) Avlöningsstat uppförda posten en konservator med för sådan befattningshavare gällande avlöningsförmåner — uppföra en förste konservator med en avlöning av 3,500 kronor, därav 2,000 kronor lön, 1,200 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, vartill kunna till lönen komma tre ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 år;

b) föreskriva, att förste konservatorn skall för åtnjutande av berörda avlöningsförmåner vara underkastad de villkor och bestämmelser, som nu gälla beträffande riksmuseets konservatorer;

c) medgiva, att, därest nuvarande konservatorn J. Meyert befordras till innehavare av ifrågavarande förste konservatorstjänst, han må för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, som förflutit från hans tillträde till konservatorsbefattningen;

d) av nu ifrågakomna anledning höja det ordinarie bestämda anslaget till naturhistoriska riksmuseet med 500 kronor. Ökat anslag.

Nattlig bevakning vid naturhistoriska riksmuseets avdelningar vid Frescati.

[27.]

27:o) Kungl. Maj:t har (punkt 27) föreslagit riksdagen att höja den å ordinarie stat för naturhistoriska riksmuseet under avdelningen Bestämt anslag för avdelningarna vid Frescati uppförda anslagsposten till nattlig bevakning från dess nuvarande belopp, 1,476 kronor, med 492 kronor till 1,968 kronor.

På grund av utredningen i ärendet (sid. 65—66 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må höja den å ordinarie stat för naturhistoriska riksmuseet under avdelningen Bestämt anslag för avdelningarna vid Frescati uppförda anslagsposten till nattlig bevakning från dess nuvarande belopp, 1,476 kronor, med 492 kronor till 1,968 kronor.

Vid bifall till vad utskotttet under punkterna 25, 26 och 27 här ovan tillstyrkt, kommer det ordinarie bestämda anslaget till naturhistoriska riksmuseet, nu 193,120 kronor, att ökas med 4,992 kronor till 198,112 kronor.

Nattlig bevakning vid etnografiska avdelningen.

[28.]

28:o) Kungl. Maj:t har (punkt 28) föreslagit riksdagen att till nattlig bevakning vid naturhistoriska riksmuseets etnografiska avdelning anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,700 kronor, att utgå enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Utredningen återfinnes å sid. 67—69 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

På tilläggstat för år 1920 har för enahanda ändamål äskats ett anslag å 1,700 kronor eller alltså samma belopp för år 1921 ifrågasattes.

Av 1918 års lagtima riksdag anvisades i anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning till arvode åt en nattvakt vid naturhistoriska riksmuseets etnografiska avdelning såsom förslagsanslag, högst, dels på extra stat för år 1919 1,500 kronor, dels ock på tillägsstat för år 1918 likaledes 1,500 kronor.

Riksdagen uttalade därvid, att riksdagen funnit den då förebragta utredningen giva vid handen, att bevakning av museilokalerna vore behövlig under dåvarande omständigheter, och att riksdagen därför velat bifalla den av Kungl. Maj:t då gjorda framställningen. Riksdagen, som emellertid icke känt sig övertygad om behovet av dylik anordning såsom stadigvarande, ville därför uttala sin förväntan, att densamma icke bibehölles längre än vad omständigheterna med nödvändighet påkallade.

Med hänsyn till den uppfattning, som av riksdagen i denna sak gjorts gällande, och då därtill kommer, att den stadsdel, där museet är beläget,

är starkt trafikerad samt effektiv bevakning av stadens polis torde vara att påräkna, finner utskottet ej skäl tillstyrka beviljande av anslag för ändamålet för år 1921. Då av utredningen i ärendet framgår, att nattlig bevakning för närvarande är anordnad vid ifrågavarande museum, torde medel böra för ändamålet anvisas för första halvåret 1920. Utskottet finner sig därför böra tillstyrka, att av det utav Kungl. Maj:t på tilläggsstat för år 1920 föreslagna beloppet å 1,700 kronor må på sagda tilläggsstat anvisas hälften eller alltså 850 kronor.

Utskottet, som i annat sammanhang återkommer till frågan om anslag å 1920 års tilläggsstat, hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande framställning ej må vinna riksdagens bifall.

Personligt arvodestillägg åt assistenten G. A. H. Dahlstedt.

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 29) därom gjorda framställning hemställer utskottet.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till beredande för år 1921 av ett *personligt arvodestillägg åt assistententen vid naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning G. A. H. Dahlstedt* bevilja på extra stat för samma år ett förslagsanslag, högst, 500 kronor. [29.]

Ordnande av vissa svampherbarier i riksmuseets botaniska avdelning.

30:o) Kungl. Maj:t har (punkt 30) föreslagit riksdagen att till ordnande av de svampsamlingar, som naturhistoriska riksmuseet under de senaste åren fått som gåva mottaga, bevilja ett anslag å 2,400 kronor och därav anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 1,200 kronor. [30.]

Utredningen återfinnes å sid. 70—71 i statsrådsprotokollet.

Utskottet. som finner goda skäl vara anförda för beviljande av anslag för ändamålet, hemställer,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *ordnande av de svampsamlingar, som naturhistoriska riksmuseet under de senaste åren fått som gåva mottaga,* bevilja ett anslag å 2,400 kronor och därav anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 1,200 kronor.

Skåp och lådor för naturhistoriska riksmuseets entomologiska avdelning.

31:o) Sedan 1919 års lagtima riksdag, på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning, till anskaffande av skåp och lådor för naturhistoriska riksmu- [31.]

seets entomologiska avdelning beviljat ett anslag av 20,000 kronor och därav anvisat på extra stat för år 1920 såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit riksdagen (punkt 31) att av förenämnda redan beviljade anslag anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av förut till anskaffande av *skåp och lådor för naturhistoriska riksmuseets entomologiska avdelning* beviljat reservationsanslag, 20,000 kronor, anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000 kronor.

Eldsäkerhetsanordningar inom naturhistoriska riksmuseets nybyggnader vid Frescati.

[32.]

32:o) Kungl. Maj:t har (punkt 32) föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnaderna för vidtagande av vissa eldsäkerhetsanordningar inom naturhistoriska riksmuseets byggnader vid Frescati i huvudsaklig enlighet med inom byggnadsstyrelsen uppgjort förslag anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 46,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 72—75 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning och hemställer alltså,

Nytt anslag.

att riksdagen må för *bestridande av kostnaderna för vidtagande av vissa eldsäkerhetsanordningar inom naturhistoriska riksmuseets byggnader vid Frescati* i huvudsaklig enlighet med inom byggnadsstyrelsen uppgjort förslag anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 46,000 kronor.

Nordiska museet.

Nordiska museet.

[33.]

33:o) Kungl. Maj:t har (punkt 33) föreslagit riksdagen att till nordiska museet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 126,550 kronor, att, under villkor att en ledamot i museets nämnd är av Kungl. Maj:t förordnad ävensom på de övriga villkor, Kungl. Maj:t må föreskriva, utgå till nämnden för att enligt dess bestämmande användas till museets ändamål.

Beträffande utredningen hänvisas till sid. 75—77 i statsrådsprotokollet

Till nordiska museet utgår för innevarande år ett anslag å 120,000 kronor. Anslagsökningen är betingad av ifrågasatt avlöningsförbättring för vaktmästarna vid museet i syfte att i lönehänseende likställa dessa med vaktmästare vid statens verk. I anslutning härtill har på tilläggsstat för år 1920 föreslagits ett belopp 6,550 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i berörda hänseende föreslagit och i annat sammanhang återkommer till anslag å 1920 års tilläggsstat, hemställer nu beträffande 1921 års stat,

att riksdagen må till *nordiska museet* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 126,550 kronor, att, under villkor att en ledamot i museets nämnd är av Kungl. Maj:t förordnad ävensom på de övriga villkor, Kungl. Maj:t må föreskriva, utgå till nämnden för att enligt dess bestämmande användas till museets ändamål. **Ökat anslag.**

Kulturhistoriska museet i Lund.

34:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t (punkt 34) föreslagit hemställer utskottet, **Kulturhistoriska museet i Lund.** [34.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *kulturhistoriska museet i Lund* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor, att under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva, utgå till styrelsen för kulturhistoriska föreningen för södra Sverige för att användas för museets förvaltningskostnader och i främsta rummet till avlöning åt två vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet.

Norrlands kulturhistoriska museum i Härnösand.

Norrlands kulturhistoriska museum i Härnösand. [35.]

35:o) Kungl. Maj:t har (punkt 35) föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, till arvode åt en ama-

nuens vid lapska avdelningen av Norrlands kulturhistoriska museum i Härnösand ett belopp av 5,000 kronor, att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Utredningen återfinnes å sid. 78—83 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har uppmärksammat, att det föreslagna amanuensarvodet till beloppet överstiger vad som utgår till amanuenser vid motsvarande statens institutioner. Då emellertid dyrtidstillägg icke torde komma att utgå å nu ifrågavarande arvode, har utskottet ej velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet vill dock framhålla, att det synes utskottet med fog kunna antagas, att genom museets i en framtid eventuellt förbättrade ekonomiska ställning arvodet kan bestridas av museets egna medel och förevarande anslag följaktligen icke behöva bliva av beståndande natur.

Utskottet hemställer,

Nytt anslag.

att riksdagen må anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, till *arvode åt en amanuens vid lapska avdelningen av Norrlands kulturhistoriska museum i Härnösand* ett belopp av 5,000 kronor, att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Musikhistoriska museet.

Musikhistoriska museet. [36.]

36:o) Kungl. Maj:t har (punkt 36) föreslagit riksdagen att till musikhistoriska museet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 5,000 kronor, att på de villkor och under de förbehåll, Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva, utgå till museets styrelse för museets ändamål.

Utredningen återfinnes å sid. 84—86 i statsrådsprotokollet.

Till ifrågavarande ändamål har under en följd av år anvisats ett extra anslag av 3,000 kronor. Utskottet, som icke har något att erinra mot den äskade anslagsförhöjningen, hemställer,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *musikhistoriska museet* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 5,000 kronor, att på de villkor och under de förbehåll, Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva, utgå till museets styrelse för museets ändamål.

Svenska skolmuseet.

37:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkten 37) att till svenska skolmuseet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 9,500 kronor, att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma, utgå till centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärarförening för museets ändamål. Svenska skolmuseet. [37.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till sid. 86—90 i statsrådsprotokollet.

För innevarande år utgår till svenska skolmuseet ett extra anslag av 7,000 kronor. På tilläggsstat för år 1920 har på grund av höjda bränslekostnader för museet föreslagits ett belopp av 200 kronor.

Utskottet, som finner sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avser anslag för ändamålet såväl för år 1920 som för år 1921, hemställer beträffande 1921 års stat,

att riksdagen må till svenska *skolmuseet* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 9,500 kronor, att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma, utgå till centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärarförening för museets ändamål. Ökat anslag.

Kyrkliga ändamål.

38:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38) att höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till ersättning för prästerskapets tionde från dess nuvarande belopp, 3,068,750 kronor, med 558,150 kronor till 3,626,900 kronor. Ersättning för prästerskapets tionde. [38.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 91—94 i statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande ersättning kommer jämlikt grunderna för lagen om indragning till statsverket och avskrivning av prästerskapets tionde samt

om ersättning därför den 9 december 1910 att årligen stegras intill år 1944, då den slutligen skall fixeras. Anslaget för ändamålet motsvaras till viss del av de till statsverket från församlingarna ingående tiondeavgifterna, vilka å riksstatens inkomstsida upptagas under titel »Prästerskapets till statsverket indragna tionde». Nämnda avgifter hava i 1920 års statsverksproposition upptagits med ett från 1,841,000 kronor till 2,176,140 kronor förhöjt belopp.

Utskottet hemställer,

Ökat anslag.

att riksdagen må höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *ersättning för prästerskapets tionde* från dess nuvarande belopp, 3,068,750 kronor, med 558,150 kronor till 3,626,900 kronor.

Höjning av ordinarie anslaget till ersättning för vissa prästerskapet tilldelade statsanslag.

[39.]

39:o) Kungl. Maj:t har (punkt 39) föreslagit riksdagen att höja det under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat uppförda anslaget till ersättning för vissa prästerskapet tilldelade statsanslag, nu 304,074 kronor, med 677 kronor 32 öre till 304,751 kronor 32 öre, jämnat till 304,752 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 94—99 i statsrådsprotokollet.

Enligt 3 § 2 mom. i lagen om kyrkofond den 9 december 1910 skall till kyrkofonden ingå årlig ersättning av statsverket ej mindre för de anslag i krono- och kyrkotionde samt oindelt spannmål ävensom hemmansräntor, för vilka gottgörelse av statsmedel lämnas prästerskapet det ecklesiastikår, som tilländagår näst före den 1 maj 1914, än även för de statsanslag i penningar, som för samma ecklesiastikår av prästerskapet åtnjutas. Enligt 4 § samma lag skall den årliga ersättning för krono- och kyrkotionde samt oindelt spannmål ävensom hemmansräntor, varom i 3 § 2 mom. förmäles, utgöras med belopp, motsvarande medeltalet av medelmarkegångsprisen för vederbörande persedlar under de femtio åren 1864—1913, med tillägg av forsellön.

Med föranledande härav uppförde 1915 års riksdag på Kungl. Maj:ts framställning under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat ett anslag å 304,074 kronor till ersättning för vissa prästerskapet tilldelade statsanslag.

I sagda anslagsbelopp hade emellertid, av viss, i statsrådsprotokollet omförmäld anledning icke inräknats ersättning för vissa ränte- och kronotiondeanslag inom Göteborgs stift jämte forsellön. Framställning har nu gjorts om beredande åt kyrkofonden av ersättning i berörda hänseende. På tilläggsstat för år 1920 har för ändamålet föreslagets ett belopp av

5,191 kronor, under det det ordinarie anslaget skulle ökas med 677 kronor 32 öre.

På grund av den i ärendet förebragta utredningen hemställer utskottet, som i annat sammanhang återkommer till anslag å 1920 års tilläggsstat, nu beträffande det ordinarie anslaget,

att riksdagen må höja det under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat uppförda anslaget till ersättning för vissa prästerskapet tilldelade statsanslag, nu 304,074 kronor, med 677 kronor 32 öre till 304,751 kronor 32 öre, jämnat till 304,752 kronor. Ökat anslag.

40:o) Kungl. Maj:t har (punkt 40) föreslagit riksdagen att till tre stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket, bevilja ett anslag av 13,500 kronor samt därav anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 4,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som må erfordras rörande de sålunda anvisade medlens användande. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska språket. [40.]

Utredningen återfinnes å sid. 99—101 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot den föreslagna höjningen från förutvarande 2,250 kronor till nu ifrågasatta 4,500 kronor, hemställer,

att riksdagen må till *tre stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket,* bevilja ett anslag av 13,500 kronor samt därav anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 4,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som må erfordras rörande de sålunda anvisade medlens användande. Ökat anslag.

41:o) Kungl. Maj:t har (punkt 41) föreslagit riksdagen att till resestipendier åt prästmän under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 16,000 kronor. Resestipendier åt prästmän. [41.]

För år 1920 utgår för ändamålet ett anslag av 8,000 kronor.

Under riksstatens åttonde huvudtitel hava under en följd av år varit uppförda ett flertal anslag till resestipendier åt olika befattningshavare, Utskottets yttrande.

tillhörande under ecklesiastikdepartementet lydande institutioner och kårer. Dessa anslag, som under världskriget i regel ansetts böra besparas, hava för åren 1919 och 1920 upptagits med i stort sett enahanda belopp, varmed de före krigsutbrottet utgått. I förslaget till riksstat för år 1921 har Kungl. Maj:t nu vidtagit en väsentlig ökning av dessa anslag, vilken ökning i regel uppgår till 100 procent av hittillsvarande belopp.

Utskottet har ej kunnat finna annat än att sakliga skäl tala för en ökning av dessa anslag i enlighet med vad Kungl. Maj:t ifrågasatt. Det är visserligen sant, att i vissa land på grund av rådande valutaförhållanden resorna ställa sig relativt billiga, men härvidlag torde böra uppmärksammas dels omöjligheten av att nu kunna bedöma vederbörande utländska valutas ställning år 1921, för vilket år dessa anslag äro avsedda att utgå, dels ock den omständigheten, att, under det av angivna orsaker kostnaderna för resor i vissa land äro relativt mindre, desamma i andra länder på grund av högre penningvärde ställa sig betydligt större. Utskottet, som vidare vill betona den vikt och betydelse, dylika resor äga ej minst i en nydaningstid som nu, då rika tillfällen till studiemöjligheter på olika områden erbjuda sig, anser det vara angeläget att tillse, att resestipendier icke på grund av brist på medel komma att nedbringas till ett relativt lägre antal än förut varit fallet.

Utskottet hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *resestipendier åt prästmän* under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 16,000 kronor.

Religiös och social verksamhet bland svenskar i utländska hamnstäder.

[42.]

42:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42) angående anslag till religiös och social verksamhet bland svenskar i utländska hamnstäder kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin.

[43.]

43:o) Med anledning av vad Kungl. Maj:t därutinnan föreslagit (punkt 43) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *avlöning åt pastorn vid svenska Viktoriaförsamlingen i Berlin* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 6,000 kronor.

44:o) Kungl. Maj:t har (punkt 44) föreslagit riksdagen *dels* att till bestridande av kostnaderna för utredning rörande ecklesiastika boställen bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 15,000 kronor, Utredning rörande ecklesiastika boställen. [44.]

dels och medgiva, att av det för ifrågavarande ändamål på extra stat för år 1920 beviljade förslagsanslag av 10,500 kronor må för ersättning till biträden vid arbetet, inberäknat kostnad för renskrivning, ställas till kammarkollegii förfogande, utöver redan anvisat belopp av högst 3,500 kronor, ytterligare högst 1,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 106—113 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Till ifrågavarande ändamål har riksdagen på extra stat för år 1920 beviljat ett förslagsanslag av 10,500 kronor. Vid anmälan av sitt beslut i ärendet anförde riksdagen, bland annat, följande.

»Att utredningsarbetet bör slutföras beträffande de län, för vilka det samma redan påbörjats, är en uppfattning, åt vilken riksdagen redan förra året gav uttryck. Beträffande den av departementschefen uppställda frågan, huruvida ett ytterligare fullföljande av utredningen bör ske i samma utsträckning som hittills, vill riksdagen framhålla, att skäl väl kunna andragas för den uppfattningen, att boställsutredningen, sådan den nu bedrives, kommer att draga alltför långt ut på tiden och näppeligen tjänar något praktiskt syfte, som står i rimligt förhållande till kostnaderna. Å andra sidan bör dock ej förbises den betydelse, en sådan utredning *kan* äga ej allenast vid eventuellt uppkommande tvister utan även för tillämpning i vissa delar av den nya prästlönelagstiftningen och för upprätthållande av den rättsliga vården av de ecklesiastika boställena.

Vid övervägande av de skäl, som anförts för och emot en fortsatt utredning av ifrågavarande art, har riksdagen icke ansett sig kunna nu uttala sig för en åtgärd, som skulle omedelbart inhibera undersökningens fortsättande. Det synes riksdagen nämligen kunna erbjuda intresse, att vissa resultat av en undersökning rörande boställena inom mellersta och södra Sverige föreläge, innan man helt bestämde sig för huruvida utredningen bör upphöra eller ej. Riksdagen anser följaktligen, att möjlighet bör beredas att under ännu någon tid fortsätta utredningsarbetet, då förlagt till någon eller några av våra äldre kulturbygder, som i förevarande avseende erbjuda väsentliga olikheter i förhållande till de trakter, vilka utredningen hittills omfattat. Då resultatet av en utredning rörande exempelvis något län i mellersta och något län i södra Sverige föreligger, torde frågan om arbetets fortsättande böra ånyo upptagas.»

Av vad i statsrådsprotokollet anförts framgår, att den fortsatta utredningen är avsedd att efter Östergötlands län omfatta Kronobergs län så-

som hänförligt till våra äldre kulturbygder. Utskottet vill emellertid framhålla, att, då sistberörda län i förevarande avseende ej torde hava att uppvisa några mera väsentliga olikheter i förhållande till Östergötlands län, ett större resultat av ifrågavarande undersökning synes kunna vinnas, därest densamma sedermera förlades, i stället för till Kronobergs län, till ett av våra sydligaste län, Malmöhus, Kristianstads eller Hallands län. Detta har ock uppenbarligen varit riksdagens mening med ovan återgivna uttalande. Under förutsättning alltså, att den fortsatta undersökningen efter Östergötlands län utsträckes att omfatta något av de nämnda sydligaste länen, och då utskottet ej i övrigt har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

Ökat anslag.

a) till bestridande av kostnaderna för *utredning rörande ecklesiastika boställen* bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 15,000 kronor,

b) medgiva, att av det för ifrågavarande ändamål på extra stat för år 1920 beviljade förslagsanslag av 10,500 kronor må för ersättning till biträden vid arbetet, inberäknat kostnad för renskrivning, ställas till kammarkollegii förfogande, utöver redan anvisat belopp av högst 3,500 kronor, ytterligare högst 1,500 kronor.

Statsbidrag till avlönande av kantorer m. fl.

[45.]

45:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkten 45) angående ändrade bestämmelser rörande klockarinstitutionen, kommer utskottet att framdeles under riksdagen angiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Motion ang. ersättning åt vissa prästerliga befattningshavare för mistade extra lönetillägg.

46:o) I en inom första kammaren väckt motion (nr 61) har herr *K. J. Ekman* hemställt, att riksdagen ville besluta att bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å 30,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för beredande av ersättning, på sätt i motionen angivits, åt däri omnämnda prästerliga befattningshavare m. fl. för mistade extra lönetillägg ävensom medgiva, att ifrågavarande ersättning må av tillgängliga medel redan under innevarande år utbetalas.

Över denna motion kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen

anmäla.

47:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 46) föreslagit riksdagen angående förstärkande av det ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner, kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Förstärkande av det ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner. [46.]

48:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkten 47) angående provisorisk lönereglering åt tjänstemän vid de ecklesiastika konsistorierna kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

anmäla.

Provisorisk lönereglering åt tjänstemän vid de ecklesiastika konsistorierna. [47.]

Akademier m. m.

Vetenskapsakademien.

49:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 48) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till upprätthållande under år 1921 *av den för katalogarbete rörande naturvetenskaplig litteratur anordnade regionalbyrån för Sverige* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,600 kronor.

Katalog över naturvetenskaplig litteratur. [48.]

50:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 49) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *bestridande av den under år 1921 på Sverige belöpande andelen i kostnaderna för den internationella jordmätningen* anvisa på extra stat för samma år ett förslagsanslag, högst, 1,424 kronor.

Internationell jordmätning. [49.]

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.

51:o I anledning av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 50) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 119 i statsrådsprotokollet), hemställer utskottet,

Höjning av anslaget till underhåll och förökande av vitterhetsakademiens samlingar. [50.]

Ökat anslag.

att riksdagen må

a) höja det under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens stat uppförda anslaget till underhåll och förökande av de under akademiens inseende ställda statssamlingar från 10,500 kronor med 7,500 kronor till 18,000 kronor;

b) av denna anledning höja det ordinarie bestämda anslaget till akademien, nu 98,100 kronor, med 7,500 kronor till 105,600 kronor.

Förstärkning av anslaget till amanuenser och vikariatsersättning samt extra biträden och vaktbetjäning vid vitterhetsakademien.

[51.]

52:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51) att till förstärkning av den å ordinarie stat för vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien uppförda anslagsposten å 23,800 kronor till amanuenser och vikariatsersättningar samt extra biträden och vaktbetjäning bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å högst 9,800 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *Hj. Wijk* väckt motion (nr 93), vari hemställts, att riksdagen må för ifrågavarande ändamål bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å högst 14,800 kronor.

I avseende å de av motionären till stöd för förslaget åvägabragta skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Till förevarande ändamål utgår på extra stat för 1920 ett anslag av enahanda storlek, som av Kungl. Maj:t föreslås för år 1921.

På sätt av statsrådsprotokollet framgår, hade akademien föreslagit en höjning av detta anslag för år 1921 till 19,200 kronor. Departementschefen har emellertid på grund av dels det så nyligen fattade beslutet angående tillgodoseende av ifrågavarande behov dels ock bristande utredning ej ansett sig böra frångå de beräkningar, som lågo till grund för innevarande års anslag. Utskottet anser betänkligheter föreligga mot att på enskild motion tillstyrka en anslagshöjning, som varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning och därvid ej ansetts böra vinna beaktande, och finner sig följaktligen ej kunna för närvarande tillstyrka det av motionären framlagda förslaget. Därest från akademiens sida inför Kungl. Maj:t bindande skäl anföras för en höjning av ifrågakomna anslag, lärer Kungl. Maj:t ej underlåta att för riksdagen framlägga det förslag, som befinnes lämpligast.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Wijks ovanberörda motion,

i vad densamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, till *förstärkning av den* å ordinarie stat *för vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien uppförda anslagsposten* å 23,800 kronor *till amanuenser och vikariatsersättningar samt extra biträden och vaktbetjäning* bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 9,800 kronor.

Ökade medel till bestridande av resekostnader för fornminnesvården. [52.]

53:o) Kungl. Maj:t har (punkt 52) föreslagit riksdagen att för beredande av ökade medel till bestridande av vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens utgifter för resekostnader för fornminnesvården anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 16,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, vilket innebär en höjning med 2,000 kronor av det för år 1920 till ändamålet beviljade anslaget, hemställer,

att riksdagen må för beredande av *ökade medel till bestridande av vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens utgifter för resekostnader för fornminnesvården* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 16,000 kronor.

Ökat anslag.

Restaurering av Varnhems klosterkyrka. [53.]

54:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 53) föreslagit riksdagen angående anslag till restaurering av Varnhems klosterkyrka kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Akademien för de fria konsterna.

Förhöjd avlöning åt professorn i arkitektur vid konsthögskolan m. m. [54.]

55:o) Kungl. Maj:t har (punkt 54) föreslagit riksdagen att

dels höja den i staten för akademien för de fria konsterna under avdelningen konsthögskolan uppförda avlöningen åt en professor i arkitektur från nuvarande 6,400 kronor, därav 4,400 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor till 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor;

dels höja det under samma avdelning upptagna arvodet till en lärare i etsning från nuvarande 2,400 kronor till 5,000;

dels, med uteslutande av den under samma avdelning uppförda anslagsposten: Biträden vid avdelningen för etsning, å 400 kronor, uppföra ett arvode å 2,000 kronor till en tryckare, tillika etsningsskolans tekniska biträde;

dels, med uteslutande av den under samma avdelning uppförda anslagsposten å 400 kronor till underhåll och reparation av materiellen m. m. vid etsningsavdelningen, höja den i staten för akademien under rubriken diverse anslag upptagna anslagsposten till belysning, undervisningsmateriell m. m. från nuvarande 8,000 kronor till 9,000 kronor;

dels ock för genomförande av nu nämnda förändringar i akademiens stat höja det ordinarie bestämda anslaget till akademien från dess nuvarande belopp, 69,825 kronor, med 4,900 kronor till 74,725 kronor samt det ordinarie reservationsanslaget till akademien, nu 33,100 kronor, med 1,000 kronor till 34,100 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 122—127 i statsrådsprotokollet.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna löneregleringen för professorn i arkitektur vid konsthögskolan finner utskottet väl grundad. Som bekant är arkitekturundervisningen i riket ordnad såsom en sammanhängande enhet med konsthögskolans byggnadsskola såsom avslutning. Professorn i arkitektur vid konsthögskolan står alltså i denna enhet såsom den förnämste representanten för arkitekturundervisningen i landet, och billigheten synes därför kräva, att denna professor i avlöningshänseende intager en ställning liknande den, som tillkommer motsvarande befattningshavare vid tekniska högskolan.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna arvodesförhöjningen för läraren i etsning anser sig utskottet böra tillstyrka med hänsyn till den utsträckta dagliga tjänstgöring, som åvilar denne lärare. I övrigt har utskottet ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) höja den i staten för akademien för de fria konsterna under avdelningen konsthögskolan uppförda avlöningen åt en professor i arkitektur från nuvarande 6,400 kronor, därav 4,400 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor till 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor;

komma att frivilligt lämnas såsom ersättning för de ekonomiska uppoffringar, lärarna för deltagande i denna kurs få vidkännas. Jämväl med hänsyn till anslagets relativt ringa belopp synes ett dylikt villkor icke nu böra ifrågakomma. Skulle däremot i en framtid behov av ökade medel för ändamålet göras gällande, torde den synpunkten böra upptagas till närmare övervägande, i vad mån ett statsanslag till en dylik kurs bör förbindas med villkor om bidrag i större eller mindre omfattning från vederbörande kommuns sida.

Under uttalande härav hemställer utskottet,

Nytt anslag.

att riksdagen må till en *utbildningskurs för lärare och lärarinnor vid hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 4,300 kronor, att utgå under villkor, som Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma.

Resestipendier.

Resestipendier åt lärare vid till folkundervisningen hörande läroanstalter.

[203.]

206:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 203) att till resestipendier åt nedan angivna lärargrupper anvisa på extra stat för år 1921 såsom särskilda reservationsanslag:

till resestipendier åt lärare vid folkskoleseminarier 6,000 kronor;

till resestipendier åt lärare vid småskoleseminarier 2,000 kronor;

till resestipendier åt folkskollärare 24,000 kronor;

till resestipendier åt lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor 9,000 kronor:

till resestipendier åt lärare vid fortsättningsskolor 3,000 kronor;

till resestipendier åt lärare vid högre folkskolor 3,000 kronor; samt

till resestipendier åt föreståndare, lärare och lärarinnor vid rikets abnormskolor (dövstumskolor, blindskolor och sinnesslöanstalter) samt vid uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn 3,000 kronor;

eller sammanlagt 50,000 kronor;

samtliga anslagen att utgå enligt de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 553—558 i statsrådsprotokollet.

De till ifrågavarande ändamål för innevarande år anvisade anslagen äro bestämda till samma belopp, som av 1914 års riksdag fastställdes i fråga om de olika anslagen. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle nu föl-

att riksdagen må på extra stat för år 1921 till *fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor* bevilja följande reservationsanslag, nämligen: Ökade anslag.

till fortbildningskurser i allmänhet 75,000 kronor,

till särskilda fortbildningskurser i gymnastik 41,600 kronor,

till särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel 19,300 kronor, samt

till särskilda kurser i simning och livräddning 4,680 kronor,

eller sammanlagt 140,580 kronor;

samtliga anslagsposterna att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

205:o) Kungl. Maj:t har (punkt 202) föreslagit riksdagen att till en utbildningskurs för lärare och lärarinnor vid hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 4,300 kronor, att utgå under villkor, som Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma. Utbildningskurs för lärare vid hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 549—552 i statsrådsprotokollet. [202.]

Ifrågavarande framställning avser beredande av medel till anordnande av en kortare utbildningskurs för de lärare, som meddela undervisning åt sådana barn i folkskolan, vilka visserligen icke kunna hänföras till de sinnesslöa, men vilka dock av en eller annan anledning i sin psykiska utveckling stannat efter de normala, — d. v. s. sådana barn som åsyftas i folkskolestadgans § 48 mom. 2. Utskottets yttrande.

Då nu anslag av allmänna medel för första gången ifrågasatts för ett ändamål av angiven art, har utskottet vid prövning av spörsmålet ej kunnat frigöra sig från den uppfattningen, att här föreligger ett intresse, som visserligen staten har att från den allmänna skolundervisningens synpunkt tillvarataga, men varutinnan man i de särskilda fallen ej kan eller bör frånkänna vederbörande kommuner en avsevärd del. Det har vid sådant förhållande synts utskottet kunna ifrågasättas, huruvida icke villkor om kommunala bidrag böra knytas vid förevarande anslag. Utskottet har emellertid under nuvarande förhållanden icke ansett en sådan anordning påkallad, varvid utskottet företrädesvis räknat därpå, att i detta liksom i motsvarande andra fall ett bidrag från kommunens sida torde kunna förväntas

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *understöd* under år 1921 *åt* följande *enskilda småskoleseminarier,* nämligen »Nya småskoleseminariet» (Alma Detthows) i Stockholm, G. V. Uléns seminarium i Borås, L. A. Cederboms seminarium i Skara och J. B. Wockats seminarium i Hagaström, bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 16,000 kronor, att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Fortbildningskurser.

Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor.

[201.]

204:o) Kuugl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 201) att på extra stat för år 1921 till fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor bevilja följande reservationsanslag, nämligen:

till fortbildningskurser i allmänhet 75,000 kronor,

till särskilda fortbildningskurser i gymnastik 41,600 kronor,

till särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel 19,300 kronor,

samt

till särskilda kurser i simning och livräddning 4,680 kronor,

eller sammanlagt 140,580 kronor;

samtliga anslagsposterna att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 542—549 i statsrådsprotokollet.

På Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1919 års lagtima riksdag på extra stat för år 1920 till fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor följande reservationsanslag, nämligen till fortbildningskurser i allmänhet 60,000 kronor, till särskilda fortbildningskurser i gymnastik 40,000 kronor, till särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel 16,800 kronor, samt till särskilda kurser i simning och livräddning 4,500 kronor, eller sammanlagt 121,300 kronor; samtliga anslagsposterna att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna gott fastställa. På tilläggsstat för år 1920 har för enahanda ändamål ändamål äskats ett belopp av sammanlagt 6,680 kronor. Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål såväl på extra stat för år 1921 som å 1920 års tilläggsstat. Återkommande i annat sammanhang till framställningen rörande tilläggsstaten hemställer alltså utskottet beträffande 1921 års stat,

199:o) I en inom första kammaren väckt motion (nr 63) har herr *G. Rosén* hemställt att riksdagen måtte besluta att för uppförande av nya seminariebyggnader i Umeå anvisa 3,020,000 kronor, därav 1,000,000 kronor att utgå på 1921 års stat.

Motion angående anslag för uppförande av nya seminariebyggnader i Umeå.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

200:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 197) hemställer utskottet,

Seminarielärares studiebesök vid folkskolor.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för *studiebesök vid folkskolor, vilka av lärare vid folkskoleseminarierna företagas för att inhämta kännedom om folkskolor av olika slag inom Sverige,* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor, att utgå i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa. [197.]

201:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 198) hemställer utskottet,

Ateneums folkskoleseminarium och Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *understöd åt* vartdera av *Ateneums folkskoleseminarium och Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 13,300 kronor, eller tillhopa högst 26,600 kronor, att utgå på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas. [198.]

Småskoleseminarier.

202:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående löneregler för lärarpersonalen vid statens småskoleseminarier i Haparanda och Murjek samt omorganisation av dessa seminarier m. m. (punkt 199) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

Statens småskoleseminarier.

anmäla. [199.]

203:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 200) hemställer utskottet,

Understöd åt vissa enskilda småskoleseminarier.

[200.]

värmning, belysning, städning m. m. bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 2,275 kronor.

Nya byggnader för folkskoleseminariet i Karlstad.

[194.]

196:o) Sedan 1919 års lagtima riksdag beviljat ett anslag av 1,800,000 kronor till uppförande av byggnader för dubbelseminarium i Karlstad och därav på extra stat för år 1920 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 600,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit riksdagen (punkt 194) att av förenämnda till uppförande av nya byggnader för folkskoleseminariet i Karlstad beviljade anslag å 1,800,000 kronor anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag återstående beloppet, 1,200,000 kronor.

Ökat anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det till uppförande av *nya byggnader för folkskoleseminariet i Karlstad* beviljade anslaget å 1,800,000 kronor anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag återstående beloppet, 1,200,000 kronor.

Utvidgning av folkskoleseminariets i Stockholm lokaler m. m.

[195.]

197:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående utvidgning av folkskoleseminariets i Stockholm lokaler m. m. (punkt 195) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed velat för riksdagen

anmäla.

Vissa ändringsarbeten m. m. vid folkskoleseminariet i Göteborg.

[196.]

198:o) Kungl. Maj:t har (punkt 196) föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående vissa ändringsarbeten m. m. vid folkskoleseminariet i Göteborg, beräkna för ändamålet på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 12 mars 1920 avlåten, till statsutskottet remitterad skrivelse, nr 312, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, meddelat riksdagen, att ovannämnda framställning ej komme att avlåtas till den nu samlade riksdagen, i följd varav medel för berörda ändamål ej komme att erfordras på 1921 års riksstat.

Med anledning härav påkallas icke något utskottets vidare yttrande angående Kungl. Maj:ts omförmälda framställning; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Samtidigt med att nu på tilläggsstat för år 1920 föreslås för en parallellavdelning vid folkskoleseminariet i Skara ett belopp av 14,270 kronor, äskas för år 1921 ett anslag å 339,435 kronor, vilket skulle fördelas på följande sätt:

för studentkurser:		
vid seminariet i Strängnäs	kronor 20,210: —	
» » » Växjö	» 16,640: —	
» » » Stockholm	» 26,920: —	
» » » Kalmar	» 21,220: —	84,990: —
för parallellavdelningar:		
vid seminariet i Skara	kronor 24,483: 75	
» » » Linköping	» 48,656: 25	
» » » Karlstad	» 62,033: 75	
» » » Umeå	» 57,498: 75	
» » » Luleå	» 57,512: 50	250,185: —
för preparandkursen i Luleå		4,260: —
	Summa kronor	339,435: —

Utskottet har mot de framlagda förslagen icke funnit anledning till erinran i annat hänseende än att, vad angår anslaget å 1921 års stat, då utskottet ovan under punkten 190 föreslagit andra grunder för beräkning av arvodena till seminarieläkare, bibliotekarier och biträden å rektorsexpeditionerna, en motsvarande ändring bör göras i avseende å nu föreslagna anslagsbelopp. Denna ändring resulterar i en minskning, vilken torde kunna uppskattas till i runt tal 300 kronor.

I annat sammanhang återkommande till anslaget å 1920 års tilläggsstat, hemställer utskottet sålunda,

att riksdagen må till anordnande av *studentkurser vid folkskoleseminarierna i Strängnäs, Växjö, Stockholm och Kalmar, av parallellavdelningar vid folkskoleseminarierna i Skara, Linköping, Karlstad, Umeå och Luleå samt av preparandkurs vid sistnämnda seminarium* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 339,135 kronor. Ökat anslag.

195:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 193) därom framställda förslag hemställer utskottet, Förhyrande av vissa lokaler för folkskoleseminariet i Göteborg.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *förhyrande av vissa lokaler för folkskoleseminariet i Göteborg samt till dessa lokalers upp-* [193.]

föreslagna anslagsökningen avser en höjning av hyresbidraget till rektorn vid seminariet i Karlstad med 400 kronor och till rektorn vid seminariet i Umeå med 100 kronor, varjämte beräknats 1,000 kronor till reglering i förekommande fall av hyresersättningen åt bemälda rektorer.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Ökat anslag.

att riksdagen må till bestridande av *hyresbidrag till rektorerna vid folkskoleseminarierna i Linköping, Skara, Kalmar, Karlstad och Umeå* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 7,900 kronor.

Hyresbidrag till lärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg.

[191.]

193:o) I anledning av Kungl. Maj:ts (punkt 191) därom framställda förslag och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 522—523 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att från och med år 1921 tills vidare, och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, hyresbidrag må utgå, förutom till de i riksdagens skrivelse den 19 juni 1918 angivna lärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg, jämväl till ordinarie musiklärare vid folkskoleseminariet i Stockholm, samt därvid bestämma hyresbidragets belopp för sistnämnda lärare till 300 kronor,

b) för beredande av *hyresbidrag till lärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg* bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 12,000 kronor.

Studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier m. m.

[192.]

194:o) Kungl. Maj:t har (punkt 192) föreslagit riksdagen att till anordnande av studentkurser vid folkskoleseminarierna i Strängnäs, Växjö, Stockholm och Kalmar, av parallellavdelningar vid folkskoleseminarierna i Skara, Linköping, Karlstad, Umeå och Luleå samt av preparandkurs vid sistnämnda seminarium anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 339,435 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 524—533 i statsrådsprotokollet.

1919 års riksdag har till anordnande av studentkurser vid folkskoleseminarierna i Strängnäs, Växjö, Stockholm och Kalmar, av parallellavdelningar vid folkskoleseminarierna i Linköping, Karlstad, Umeå och Luleå samt av preparandkurs vid sistnämnda seminarium anvisat på extra stat för år 1920 ett reservationsanslag av 245,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning,

1) besluta, att i det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna skola såsom särskilda anslagsposter upptagas

a) en post till arvoden åt seminarieläkare å 25,000 kronor;

b) en post till arvoden åt seminariebibliotekarier å 9,100 kronor;

c) en post till arvoden åt biträden vid seminariernas rektorsexpeditioner å 6,800 kronor;

skolande sagda anslagsposter stå till skolöverstyrelsens förfogande att av överstyrelsen fördelas med tillämpning av de utav utskottet ovan angivna grunder;

2) vid bifall till vad under mom. 1) föreslagits ävensom för beredande av medel att från och med den 1 januari 1921 vid folkskoleseminarierna upprätta ytterligare sex lektorstjänster, fördelade mellan de särskilda seminarierna på sätt Kungl. Maj:t finner gott bestämma, samt till ökning av seminariernas expensanslag höja det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna, nu 1,522,340 kronor, med 234,250 kronor till 1,756,590 kronor. Ökat anslag.

191:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 189) föreslagit riksdagen angående höjda stipendier för elever vid folkskoleseminarierna kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen Höjda stipendier för elever vid folkskoleseminarier. [189.]

anmäla.

192:o) Kungl. Maj:t har (punkt 190) föreslagit riksdagen att till bestridande av hyresbidrag till rektorerna vid folkskoleseminarierna i Linköping, Skara, Kalmar, Karlstad och Umeå anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 7,900 kronor. Hyresbidrag till rektorer vid vissa folkskoleseminarier. [190.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 520—521 i statsrådsprotokollet.

För ändamålet anvisades på extra stat för år 1920 ett belopp av 6,400 kronor, därav 1,200 kronor voro avsedda för en var av rektorerna vid seminarierna i Linköping, Skara och Kalmar, samt 1,400 kronor för en var av rektorerna vid seminarierna i Karlstad och Umeå. Den nu

rium, 500 kronor vid enkelseminarium med studentkurs och 600 kronor vid dubbelseminarium. Härmed har dock utskottet icke velat hava sagt, att dessa arvodesbelopp böra under alla förhållanden utgå vid de olika seminarierna, utan synes det böra ankomma på skolöverstyrelsen att inom ramen för anslaget fördela berörda arvoden efter de grunder överstyrelsen finner mest ändamålsenliga. Utskottet anser vidare en reglering av hithörande förhållanden önsklig, och torde denna fråga böra upptagas till prövning, då tiden kan anses vara inne att till definitiv behandling upptaga motsvarande spörsmål beträffande de allmänna läroverken.

Utgår man från nuvarande arvodesbelopp åt skrivbiträden och förhandenvarande antal seminarier, erhålles en summa av 2,100 kronor. Enligt av utskottet ovan angivna beräkningsgrunder skulle för ändamålet erfordras ett belopp av 6,800 kronor, vilket belopp utskottet likaledes anser böra under rubrik: arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna vid seminarierna ingå såsom en särskild anslagspost i det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna och ställas till skolöverstyrelsens förfogande.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning innebär vidare en ökning av seminariernas expensanslag med 195,000 kronor. Häremot har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Till sist har utskottet icke velat underlåta att framhålla, hurusom utskottet, vid betraktande av uppställningen av det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna, uppmärksammat, att denna uppställning i hög grad brister i överskådlighet och klarhet. En uppställning av detta anslag i överensstämmelse med motsvarande reservationsanslag till de allmänna läroverken skulle onekligen bidraga att avhjälpa berörda missförhållande, och förväntar utskottet, att, i den mån sådant befinnes ändamålsenligt, förslag i detta syfte snarast förelägges riksdagen.

Reservationsanslaget till folkskoleseminarierna är för närvarande i riksstaten uppfört med ett belopp av 1,522,340 kronor. I enlighet med vad utskottet ovan tillstyrkt skulle såsom ökning av sagda anslag erfordras följande belopp:

6 nya lektorstjänster		kronor	15,000: —
Arvoden till seminarieläkare (25,000—9,650)	=	»	15,350: —
Arvoden till bibliotekarier (9,100—4,900)	=	»	4,200: —
Arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna (6,800—2,100)	=	»	4,700: —
Ökning av seminariernas expensanslag		»	195,000: —
		Summa kronor	234,250: —

föreslagit, att arvodet skulle sättas till 700 kronor vid enkelseminarium, 900 kronor vid enkelseminarium med studentklass och 1,200 kronor vid dubbelseminarium samt att därutöver för skötseln av övningsskolans lärjungebibliotek skulle beräknas respektive 200, 300 och 300 kronor. Sammanlagda bibliotekariearvodet skulle således bliva respektive 900, 1,200 och 1,500 kronor. Departementschefen har förklarat sig icke hava något att erinra mot förslaget, att särskilda arvoden måtte utgå för skötseln av det egentliga seminariebiblioteket och för övningsskolans lärjungebibliotek. De föreslagna arvodesbeloppen beträffande sistnämnda bibliotek tillstyrkte han likaledes. Däremot ansåg han beloppen i fråga om det förstnämnda skäligen kunna stanna vid respektive 500, 700 och 900 kronor. Sammanlagda arvodesbeloppet för båda slagen av bibliotek skulle sålunda bliva respektive 700, 1,000 och 1,200 kronor.

Utskottet anser sig för sin del ej böra tillstyrka, att ifrågavarande belopp sättas till högre än respektive 500, 700 och 900 kronor. Enär i regel bibliotekariebefattningarna vid seminarierna torde innehavas av lärare vid dessa läroanstalter och följaktligen sådana ojämnheter i avseende å dyrtidstilläggets utgående icke äro här såsom beträffande seminarieläkarna tillfinnandes, hava ovan angivna arvodesbelopp tillstyrkts av utskottet under aktgivande därå, att dyrtidstillägg böra å desamma beräknas.

Efter ovan angivna beräkningsgrunder utgå i bibliotekariearvoden vid 11 enkelseminarier och 4 dubbelseminarier för närvarande 4,900 kronor, men skulle enligt utskottets förslag för ändamålet erfordras ett belopp av 9,100 kronor. Lika med vad utskottet anfört i fråga om arvoden åt skolläkare, anser utskottet, att till arvoden åt bibliotekarier vid seminarierna bör uppföras en anslagspost å 9,100 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna och ställas till skolöverstyrelsens förfogande att disponeras i enlighet med ovan angivna grunder.

För skrivbiträde åt rektor utgår ett arvode av 100 kronor vid enkelseminarium, 150 kronor vid enkelseminarium med studentkurs och 250 kronor vid dubbelseminarium. Överstyrelsen har föreslagit, att arvodet nu måtte regleras till respektive 800, 1,000 och 1,200 kronor, och grundar denna sin mening på en uppskattning av såväl arbetets art som den erforderliga arbetstiden. Mot vad överstyrelsen härutinnan anfört och föreslagit har departementschefen icke haft något att invända.

Utskottet, som funnit den föreslagna ökningen av senast omförmälda arvoden osedvanligt hög, anser det vara tillfyllest, därest till grund för anslagsberäkningen läggas belopp av t. ex. 400 kronor vid enkelsemina-

sådan. Departementschefen åter utgår från att dyrtidstillägg skola utgå å läkararvodena och begränsar därför de av överstyrelsen föreslagna beloppen till respektive 1,200, 1,500 och 1,800 kronor.

Enligt det av departementschefen framlagda förslaget skulle den ifrågasatta arvodeshöjningen medföra i regel mer än en fördubbling av vad hittills utgår till seminarieläkare. Utskottet kan icke finna en sådan reglering vara av omständigheterna påkallad. Fastmera synes utskottet det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget vara att förorda, i all synnerhet som det tager sikte på den nu rådande faktiska ojämnheten i ersättningen till läkarna allt efter dessa äro innehavare av statstjänst eller icke. Utskottet anser därför det vara den rättvisaste anordningen, att dyrtidstillägg icke beräknas å dessa arvoden, i följd varav desamma böra bestämmas till högre belopp än departementschefen föreslagit, och har utskottet då intet att erinra mot de av överstyrelsen ifrågasatta beloppen å respektive 1,400, 1,800 och 2,400 kronor.

För närvarande finnas 4 dubbelseminarier och 11 enkelseminarier, av vilka senare 4 hava studentklass och 3 äro under utvidgning till dubbelseminarier; kostnaderna för studentklasserna och för parallellavdelningarna vid de under utvidgning varande seminarierna utgå från särskilda för varje år beviljade extra anslag, vadan hänsyn till dessa ej behöver tagas vid beräkning av de kostnader, som skola bestridas av det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna. Med en beräkning sålunda av 11 enkelseminarier och 4 dubbelseminarier betinga seminarieläkarnas arvoden enligt nuvarande grunder ett belopp av tillhopa 9,650 kronor. Enligt utskottets förslag skulle samma belopp beräknas uppgå till 25,000 kronor. I likhet med vad fallet är beträffande åtskilliga i det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående anslagsposter för olika ändamål, däribland en post till arvoden åt skolläkare, synes det utskottet vara ägnat att giva en större klarhet och överskådlighet jämväl beträffande förevarande reservationsanslag, därest en motsvarande anordning här vidtoges. Utskottet föreslår alltså, att riksdagen måtte lämna sitt medgivande därtill, att såsom ingående i det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna måtte beräknas en anslagspost å 25,000 kronor till arvoden åt seminarieläkare. Denna anslagspost torde böra ställas till skolöverstyrelsens förfogande att användas med tillämpning av ovan angivna av utskottet tillstyrkta grunder.

Bibliotekariearvodet utgår för närvarande med 300 kronor vid enkelseminarium och 400 kronor vid dubbelseminarium. Överstyrelsen hade

Folkundervisningen.

Anstalter för lärarutbildning.

Folkskoleseminarier.

190:o) Kungl. Maj:t har (punkt 188) föreslagit riksdagen att för beredande av medel att från och med den 1 januari 1921 vid folkskoleseminarierna upprätta ytterligare 6 lektorstjänster, fördelade mellan de särskilda seminarierna på sätt Kungl. Maj:t finner gott bestämma, för ökning av arvoden till seminarieläkare, bibliotekarier samt biträden å rektorsexpeditionerna ävensom för ökning av seminariernas expensanslag höja det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna med 243,660 kronor eller från 1,522,340 kronor till 1,766,000 kronor. Nya lektorstjänster m. m. [188.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 503—519 i statsrådsprotokollet.

Enligt av 1918 års lagtima riksdag godkänd plan skulle 11 lektorstjänster vid folkskoleseminarierna upprättas under åren 1920 och 1921. Då av dessa tjänster 5 skola i överensstämmelse med 1919 års lagtima riksdags beslut upprättas under år 1920, torde intet vara att erinra mot att de återstående 6 uppföras på ordinarie stat från och med år 1921. De nya ordinarie lektorstjänsterna motsvaras nu av extra ordinarie ämneslärarbefattningar, för vilka avlöningen bestritts från ifrågavarande reservationsanslag. Anslagsökningen för en var lektor skulle alltså utgöra 2,500 kronor (5,800—3,300) och för nu ifrågasatta 6 tjänster sålunda 15,000 kronor. Utskottets yttrande.

Vad beträffar arvodena till seminarieläkare må erinras, att sådant arvode nu utgår med 550 kronor vid enkelseminarium, 650 vid enkelseminarium med studentklass och 900 kronor vid dubbelseminarium. Skolöverstyrelsen har nu föreslagit, att arvodet skulle bestämmas till respektive 1,400, 1,800 och 2,400 kronor, varvid överstyrelsen räknat med att dyrtidstillägg icke skulle utgå å dessa belopp. Senast angivna förhållande har överstyrelsen motiverat därmed, att dyrtidstilläggen utfalla synnerligen ojämnt, i det att de bliva avsevärt högre för seminarieläkare, som icke innehava annan statstjänst, än för de läkare, som äro innehavare av

Resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter. [186.]

188:o) Kungl. Maj:t har (punkt 186) föreslagit riksdagen att till resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 18,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 499—500 i statsrådsprotokollet.

För ändamålet utgår för år 1920 ett anslag av 9,000 kronor. Under åberopande av vad utskottet under punkt 41 här ovan anfört, hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter* under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 18,000 kronor.

Resestipendier och studieunderstöd åt lärarinnor i hushållsgöromål. [187.]

189:o) Kungl. Maj:t har (punkt 187) föreslagit riksdagen att till resestipendier och till studieunderstöd åt föreståndarinnor och lärarinnor i hushållsgöromål vid de under skolöverstyrelsens inseende stående läroanstalterna anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 5,000 kronor, att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 500—501 i statsrådsprotokollet.

För ändamålet utgår för år 1920 ett anslag av 2,000 kronor. Med hänsyn till vad utskottet i liknande frågor förut tillstyrkt hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *resestipendier och till studieunderstöd åt föreståndarinnor och lärarinnor i hushållsgöromål* vid de under skolöverstyrelsens inseende stående läroanstalterna anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 4,000 kronor, att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

4) Det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga.

185:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 183) föreslagit riksdagen angående anslag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala m. fl. läroanstalter kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Anslag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala m. fl. läroanstalter. [183.]

186:o) Kungl. Maj:t har (punkt 184) föreslagit riksdagen att till tillfällig löneförbättring under år 1921 åt lärarinnorna vid högre handarbetslärarinneseminariet vid Maria Nordenfelts kvinnliga yrkesskola i Göteborg, Andrea Eneroths handarbetsskola och seminarium i Stockholm samt föreningen Handarbetets vänners och Hulda Lundins högre slöjdseminarium i Stockholm anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 3,100 kronor att utgå med den fördelning, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Tillfällig löneförbättring åt lärarinnorna vid tre läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete. [184.]

För enahanda ändamål har ett motsvarande belopp föreslagits utgå på tilläggsstat för år 1920. Framställningen, som står i överensstämmelse med 1919 års riksdags i ämnet fattade beslut, anser sig utskottet böra tillstyrka och får utskottet, som i annat sammanhang återkommer till frågan om anslag å 1920 års tilläggsstat, alltså nu hemställa,

att riksdagen må till *tillfällig löneförbättring* under år 1921 *åt lärarinnorna vid högre handarbetslärarinneseminariet vid Maria Nordenfelts kvinnliga yrkesskola i Göteborg, Andrea Eneroths handarbetsskola och seminarium i Stockholm samt föreningen Handarbetets vänners och Hulda Lundins högre slöjdseminarium i Stockholm* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,100 kronor att utgå med den fördelning, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

187:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 185) föreslagit riksdagen angående understöd till tre läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Understöd till läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete. [185.]

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lararinneseminarium med 1,500 kronor;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lararinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor;

c) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lararinneseminarium med 60 kronor för veckotimme, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitande i större omfattning av manliga lararkrafter;

d) till manlig timlärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme;

e) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lararinneseminarium med 50 kronor för veckotimme;

f) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lararinneseminarium med 40 kronor för veckotimme.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lararpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring utgående beloppet, varder för skolans verksamhet i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande.

fördenskull beräknats kunna överföras på andra i det gemensamma reservationsanslaget ingående anslag. De belopp, som beräknas kunna erfordras för vederbörande slag av skolor, böra enligt utskottets mening uppföras i riksstaten såsom tillkommande respektive skolform. Utskottet är givetvis icke i tillfälle att kunna vidtaga en dylik jämkning, men förutsätter, att det sålunda påpekade förhållandet varder vid avgivande av förslag till riksstat för år 1922 behörigen uppmärksammat.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 under åttonde huvudtiteln med oförändrat belopp, 740,000 kronor, uppföra det därstädes nu upptagna gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

De enskilda läroanstalternas vikariatskassa. [181.]

183:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 181) föreslagit riksdagen angående höjt bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken. [182.]

184:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 182) därom framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum,

A) för beredande under år 1921 av *tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 2,000,000 kronor;

B) förklara, att den tillfälliga löneförbättringen skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1921 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 3,500 kronor.

Privatläroverken.

Privatläroverk. [180.]

182:o) Kungl. Maj:t har (punkt 180) föreslagit riksdagen, att de uti ordinarie anslaget till privatläroverken ingående anslagsposterna må uppföras med oförändrade belopp, nämligen:

enskilda mellanskolor	kronor	55,000: —
högre flickskolor	»	450,000: —
högre goss- och samskolor	»	206,500: —
enskilda lärarinneseminarier	»	28,500: —

att utgå såsom ett gemensamt reservationsanslag å sammanlagt 740,000 kronor.

Utskottets yttrande.

En av de bidragande orsakerna till den betydliga ökning i antalet kommunala mellanskolor, vilken är att förvänta under den närmaste tiden, är den, att åtskilliga privata samskolor, som på grund av gällande bestämmelser med utgången av år 1920 förlora den rätt till statsunderstöd, de förut åtnjutit, med största sannolikhet komma att under loppet av nämnda år ombildas till kommunala mellanskolor.

Vid sådant förhållande kommer givetvis den i det gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk ingående anslagsposten till enskilda mellanskolor, från vilket anslag nyssberörda samskolor uppburit understöd, att för framtiden tagas mindre i anspråk än tillförene, och det spörsmålet framställer sig osökt, om ej minskning av sistnämnda anslagspost och alltså även av omförmälda reservationsanslag kunde ske. Departementschefen har emellertid förklarat sig anse en dylik minskning ej böra vidtagas i detta sammanhang, varvid han påpekat, att reservationsanslaget till privatläroverken i sin helhet torde kunna sägas vara tämligen knappt tillmätt, varför en besparing, som eventuellt kunde uppkomma på något av de i sagda anslag ingående säranslagen, torde kunna i förekommande fall komma andra anslagsberättigade läroanstalter till godo.

Även om utskottet delar den uppfattningen, att en nedsättning av det gemensamma reservationsanslaget till privatläroverken ej torde böra under nuvarande förhållanden vidtagas, anser utskottet likväl vid ovan angivna omständigheter en sådan uppställning av anslaget hava bort av Kungl. Maj:t föreslås, att av densamma tydligt framgått, huru stor del av anslaget till enskilda mellanskolor ansetts för dessa skolor obehövligt och

till de allmänna läroverken m. m. under innevarande budgetår, får jag härmed hemställa — — —».

Utskottet kan ej annat än finna goda skäl vara av motionären anförda till stöd för förslaget. Likhet i angivna hänseende bör uppenbarligen råda mellan de kommunala mellanskolorna och liknande skolformer. Ifråga om anslagets belopp anser utskottet till fyllest, att, då anslaget i allt fall har karaktär av förslagsanslag, detsamma bestämmes till 4,000 kronor eller alltså dubbelt mot vad för närvarande utgår. I anslutning till den utsträckta användningen av anslaget torde jämväl dess beteckning böra ändras, så att tydligt framgår, att den slöjdundervisning, varom här är fråga, avser såväl manlig som kvinnlig slöjd.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av herr Bäckströms ovanberörda motion, i stället för nuvarande ordinarie förslagsanslag till undervisning i slöjd vid kommunala mellanskolor å 2,000 kronor, uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 4,000 kronor under rubrik: Undervisning i manlig och kvinnlig slöjd samt handarbete vid kommunala mellanskolor. **Ökat anslag.**

181:o) Kungl. Maj:t har (punkt 179) föreslagit riksdagen att till resestipendier åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 5,000 kronor. **Resestipendier åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor.**

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 484—485 i statsrådsprotokollet. [179.]

För ändamålet utgår för år 1920 ett anslag av 1,200 kronor.

Med hänsyn till den betydande ökningen av kommunala mellanskolor, som under de senare åren ägt rum, eller från 28 år 1914, då ifrågavarande anslag fastställdes till sitt nuvarande belopp, till 48 år 1919, synes en avsevärd höjning av anslaget väl befogad. Utskottet anser emellertid, att beloppet bör kunna begränsas till 3,500 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *resestipendier åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor* under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, **Ökat anslag**

Till stöd för sitt förslag har motionären anfört följande:

»Till främjande av slöjdundervisningen vid de kommunala mellanskolorna har för innevarande år liksom för de närmast föregående åren på ordinarie stat beviljats ett förslagsanslag å 2,000 kronor att fördelas och användas enligt föreskrifter i kungl. kungörelsen den 21 augusti 1917, vilken i det närmaste avfattats i överensstämmelse med kungl. kungörelsen den 2 juni 1905, angående anslag av statsmedel för undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken. Då statsanslaget enligt sistnämnda kungörelse tydligen varit avsett endast för undervisning i manlig slöjd, har även ovan nämnda anslag till de kommunala mellanskolorna ansetts böra utgå blott för enahanda ändamål. Detta har bidragit till att de kommunala mellanskolorna endast i ringa utsträckning kunnat erhålla statsbidrag ur anslaget i fråga, och statsanslaget för undervisning i slöjd vid folkskolor torde, då det gällt undervisning i kvinnlig slöjd, i stället ha någon gång anlitats, genom att flickorna vid kommunal mellanskola indelats i slöjdavdelningar såsom tillhörande närmaste folkskola. Denna omväg har enligt vad mig meddelats anlitats, där man icke helt och hållet kunnat avvara statsbidraget, enär läroverksöverstyrelsen på grund av gällande bestämmelser funnit sig förhindrad bifalla inkomna ansökningar om bidrag till undervisning i kvinnlig slöjd vid kommunala mellanskolor.

Starka skäl tala för en ändring av bestämmelserna i först nämnda kungl. kungörelse i sådan riktning, att statsunderstöd må kunna lämnas även till undervisning i kvinnlig slöjd och handarbete. Till statsunderstödda högre folkskolor utgår statsbidrag för undervisning i slöjd åt både gossar och flickor. Då, såsom ej så sällan sker, högre folkskolor ombildas till kommunala mellanskolor, är det givetvis önskvärt, att undervisning i slöjd och annan praktisk verksamhet fortfarande meddelas både åt gossar och flickor. Bortfaller vid en sådan ombildning av en högre folkskola statsbidraget till undervisning i kvinnlig slöjd och handarbete, är det all anledning att befara, att sådan undervisning av kostnadshänsyn till förfång för de unga uteslutes från skolans undervisningsplan. Då det härtill är bestämt, att vissa enskilda läroanstalter, nämligen högre (goss- och) samskolor, kunna erhålla särskilt bidrag till undervisning slöjd eller annat praktiskt arbete för både gossar och flickor, måste det anses såsom synnerligen anmärkningsvärt, att de kommunala mellanskolorna skola ställas utanför möjligheten att direkt komma i åtnjutande av statsbidrag för ändamålet i fråga.

På grund av vad sålunda blivit anfört och med hänvisning till vad dåvarande läroverksöverstyrelsen anfört i saken uti till Kungl. Maj:t inlämnade förslag rörande behovet av ökade anslag under åttonde huvudtiteln

b) till *förstärkande av* den i sagda ordinarie reservationsanslag ingående *anslagsposten till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskilt vid de läroverk, där provårskurs är anordnad,* ett förslagsanslag, högst, 6,000 kronor,

Kommunala mellanskolor.

179:o) Kungl. Maj:t har (punkt 178) föreslagit riksdagen att höja det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till kommunala mellanskolor från dess nuvarande belopp, 744,000 kronor, med 186,000 kronor till 930,000 kronor. **Kommunala mellanskolor.** [178.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 481—484 i statsrådsprotokollet.

Den nu föreslagna anslagsökningen har sin orsak i det snabbt växande antalet av ifrågavarande skolor. Att ökningen i antal just under år 1920 synes bliva särskilt stor beror väsentligen därpå, att, såsom departementschefen framhållit, åtskilliga enskilda samskolor, som tidigare åtnjutit statsunderstöd från anslaget till privatläroverk, på grund av de för sagda statsunderstöd gällande bestämmelserna ej äro berättigade att efter utgången av år 1920 uppbära sådant understöd och till följd därav torde komma att ombildas till kommunala mellanskolor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot framställningen, tillstyrker,

att riksdagen må höja det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till kommunala mellanskolor från dess nuvarande belopp, 744,000 kronor, med 186,000 kronor till 930,000 kronor. **Ökat anslag.**

180:o) I en inom andra kammaren av herr *W. Bäckström* väckt motion, nr 63, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att höja det på ordinarie stat under riksstatens åttonde huvudtitel för år 1920 uppförda förslagsanslaget till undervisning i slöjd vid kommunala mellanskolor från 2,000 kronor med 4,000 kronor till 6,000 kronor, för att statsunderstöd må kunna utgå jämväl till undervisning i kvinnlig slöjd och handarbete vid sist nämnda skolor. **Motion angående höjning av anslaget till undervisning i slöjd vid kommunala mellanskolor.**

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

Nytt anslag.

a) för *anordnande genom infödda lärare av undervisning i tyska och engelska vid de allmänna läroverken* med flera läroanstalter anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor;

b) medgiva, att resekostnads- och traktamentsersättning till nämnda lärare må enligt bestämmelserna för fjärde klassen i gällande resereglemente utgå från det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar.

Lönereglering för vaktmästare och liknande befattningshavare vid de allmänna läroverken.

[176.]

177:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 176) föreslagit riksdagen angående lönereglering för vaktmästare och liknande befattningshavare vid de allmänna läroverken kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken.

[177.]

178:o) Kungl. Maj:t har (punkt 177) föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1921 anvisa

dels till förstärkande av den i ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående anslagsposten till resestipendier åt lärare i främmande levande språk ett förslagsanslag, högst, 15,000 kronor,

dels ock till förstärkande av den i sagda ordinarie reservationsanslag ingående anslagsposten till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskilt vid de läroverk, där provårskurs är anordnad, ett förslagsanslag, högst, 6,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 479—481 i statsrådsprotokollet.

De i det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående anslagsposterna till förenämnda resestipendier och reseunderstöd äro för närvarande upptagna till respektive 15,000 och 6,000 kronor. Under åberopande av vad utskottet under punkt 41 här ovan anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må på extra stat för år 1921 anvisa

Nya anslag.

a) till *förstärkande av* den i ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående *anslagsposten till resestipendier åt lärare i främmande, levande språk* ett förslagsanslag, högst, 15,000 kronor,

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *upprätthållande under år 1921 vid högre reallläroverket i Göteborg och vid högre latinläroverket därstädes av provårskurser* för blivande lärare vid de allmänna läroverken bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 27,350 kronor.

Utbildningskurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.

[174.]

Nytt anslag.

175:o) På grund av Kungl. Maj:ts framställning (punkt 174) och under åberopande av utredningen i ärendet (sid. 467—473 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för *anordnande av utbildningskurser för lärare vid allmänna läroverk och andra därmed jämförliga, under skolöverstyrelsens inseende stående läroanstalter* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 30,000 kronor;

b) medgiva, att till deltagare i berörda kurser må, i enlighet med bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, utgå resekostnadsersättning av åttonde huvudtitelns förslagsanslag till rese- och traktamentspenningar.

Anordnande genom infödd lärare av undervisning i tyska och engelska.

[175.]

176:o) Kungl. Maj:t har (punkt 175) föreslagit riksdagen att *dels* för anordnande genom infödda lärare av undervisning i tyska och engelska vid de allmänna läroverken med flera läroanstalter anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor;

dels ock medgiva, att resekostnads- och traktamentsersättning till nämnda lärare må enligt bestämmelserna för tredje klassen i gällande resereglemente utgå från det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 473—477 i statsrådsprotokollet.

I avseende å Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har utskottet icke funnit anledning till erinran i annat hänseende, än att den ifrågasatta resekostnads- och traktamentsersättningen bör, i likhet med vad fallet är beträffande lärare vid statens läroverk, utgå efter bestämmelserna för fjärde klassen i gällande resereglemente.

Arvoden åt skolläkare. [172.]

173:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 172) föreslagit riksdagen angående anslag till arvoden åt skolläkare vid de allmänna läroverken kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Provårskurser i Göteborg. [173.]

174:o) Kungl. Maj:t har (punkt 173) föreslagit riksdagen att till upprätthållande under år 1921 vid högre reallläroverket i Göteborg och vid högre latinläroverket därstädes av provårskurser för blivande lärare vid de allmänna läroverken bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 27,350 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 465—466 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Sedan åtskilliga år tillbaka har riksdagen till anordnande av provårskurser vid högre reallläroverket i Göteborg och högre latinläroverket därstädes på extra stat anvisat ett särskilt anslag, vilket i samband med den av 1918 års lagtima riksdag beslutade löne- och pensionsregleringen för läroverkslärare m. fl. höjdes till 27,350 kronor, med vilket belopp anslaget utgår även för år 1920.

Utskottet har uppmärksammat, hurusom antalet anmälda provårskandidater under de senare åren successivt minskat; enligt vad utskottet har sig bekant, har för innevarande termin antalet sökande till och med varit färre än antalet lediga platser. I vad mån denna minskning är av konstant eller av tillfällig natur torde vara svårt att avgöra, om ock flera skäl tala för det senare alternativet. Såväl läroverksöverstyrelsen som departementschefen hava pekat på de starka fluktuationer, som härutinnan mer än en gång förut gjort sig gällande.

I allt fall anser sig utskottet, som är i saknad av säkra hållpunkter för ett närmare bedömande av frågan, icke kunna för närvarande tillstyrka en nedsättning av det nu föreslagna anslaget. Då utskottet alltså fortfarande tillstyrker dess utgående med enahanda belopp som för år 1920, sker detta dock under den förutsättningen, att Kungl. Maj:t tager under omprövning, huruvida en minskning av antalet provårskurser kan utan olägenhet vidtagas. Giver en sådan utredning vid handen, att en dylik minskning kan åvägabringas, förväntar utskottet, att provårskurser komma att anordnas allenast vid ettdera av de läroverk i Göteborg, varom nu är tal; på Kungl. Maj:ts prövning torde få ankomma, vilketdera av dessa läroverk som bör bibehållas såsom provårslläroverk.

männa läroverken må från och med år 1921 utgå med 85 kronor för veckotimme;

dels ock såsom bidrag till bestridande av övriga kostnader för anordnandet av slöjdundervisning vid de allmänna läroverken anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 5,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 456—460 i statsrådsprotokollet.

Förslaget, som huvudsakligen avser en löneregleringen för de manliga lärarna i manlig slöjd vid de allmänna läroverken — vilkas avlöningsförmåner icke reglerades vid 1918 års löneregleringen för de allmänna läroverken — finner utskottet väl grundat och vill förty tillstyrka detsamma. Utskottet, som ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot förslaget, hemställer alltså,

att riksdagen må

a) höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken från dess nuvarande belopp, 33,500 kronor, med 9,000 kronor till 42,500 kronor; Ökat anslag.

b) medgiva, att arvode till manlig lärare i manlig slöjd vid de allmänna läroverken må från och med år 1921 utgå med 85 kronor för veckotimme;

c) såsom bidrag till bestridande av övriga kostnader för *anordnandet av slöjdundervisning vid de allmänna läroverken* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 5,000 kronor. Nytt anslag.

172:o) I anledning av Kungl. Maj:ts (punkt 171) förslag och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 460—463 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet, Extra arvoden åt lärarinnor i kvinnligt handarbete. [171.]

att riksdagen må

a) medgiva, att lärarinna i kvinnligt handarbete vid statens samskola må kunna åläggas, utöver den tjänstgöring som jämlikt kungörelsen den 22 juli 1918 angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken åligger sådan lärarinna, ytterligare tjänstgöring intill sammanlagt 18 veckotimmar;

b) till *extra arvoden åt lärarinnorna i kvinnligt handarbete* vid nämnda samskolor anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,900 kronor. Nytt anslag.

av lärjungeantalets alltjämt fortgående ökning, dels ock av ökat behov av extra timmar för frivillig undervisning i teckning. Utskottet, som anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *extra arvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken* bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 69,150 kronor.

Extra arvoden åt gymnastiklärare. [168.]

169:o) Kungl. Maj:t har (punkt 168) föreslagit riksdagen att till extra arvoden åt gymnastiklärare vid de allmänna läroverken bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 11,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 452—454 i statsrådsprotokollet.

Framställningen avser att bereda medel till bestridande av kostnaderna för extra undervisning i gymnastik, varigenom möjlighet skulle vinnas att uppdela alltför stora gymnastikavdelningar. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot förslaget, hemställer,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *extra arvoden åt gymnastiklärare vid de allmänna läroverken* bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 11,000 kronor.

Extra arvoden åt musiklärare. [169.]

170:o) Kungl. Maj:t har (punkt 169) föreslagit riksdagen att till extra arvoden åt musiklärare vid de allmänna läroverken bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 454—455 i statsrådsprotokollet.

Det framställda anslagskravet beror på ökat timantal med hänsyn till lärjungeantalets tillväxt och nödvändigheten att minska de vid många läroverk alltför stora sångavdelningarna. Utskottet anser sig böra biträda förslaget och hemställer förty,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *extra arvoden åt musiklärare vid de allmänna läroverken* bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor.

Undervisning i slöjd. [170.]

171:o) Kungl. Maj:t har (punkt 170) föreslagit riksdagen att *dels* höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken från dess nuvarande belopp, 33,500 kronor, med 9,000 kronor till 42,500 kronor;

dels medgiva, att arvode till manlig lärare i manlig slöjd vid de all-

	Adjunkter första gången utnämnda	Lektorer första gången utnämnda	Adjunkter befordrade till lektorer
Allmänna läroverk	39	9	12
Högre lärarinneseminariet	—	1	—
Folkskoleseminarierna	—	15	5
Tekniska läroverk	—	8	1
Summa	39	33	18

Sagda år uppgick sålunda primärbefordringarna till ej mindre än 72, d. v. s. utgjorde 13 flera än genomsnittligt under det föregående årtiondet. Såsom en betydelsefull omständighet för bedömandet av hur förhållandena för den närmaste framtiden torde komma att gestalta sig, må vidare nämnas, att den 1 januari detta år ej mindre än 28 adjunkturer och 20 lektorat voro vakanta, vådan sålunda även under innevarande år goda befordringsmöjligheter äro att med visshet förutse.

För att ytterligare belysa, huru befordringsförhållandena för akademiskt utbildade lärare framdeles komma att ställa sig, finner sig kommissionen i detta sammanhang slutligen böra erinra, att den pågående utvidgningen och omläggningen av statens folkskoleseminarier samt de tekniska läroverken kommer att öppna möjlighet till ordinarie anställning under den närmaste tiden för åtskilliga såväl lektors- som adjunktskompetenta lärare. Därjämte torde icke heller böra förbises, att de kommunala mellanskolorna, vilkas antal som bekant befinner sig i ständig ökning, i stor utsträckning, ävensom i någon mån de högre folkskolorna, taga akademiskt bildade lärare i anspråk för ordinarie anställning.

Utskottets yttrande.

Med hänsyn till vad sålunda i ärendet förekommit har utskottet icke ansett sig böra förorda det motionsvis framlagda förslaget och hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och med avslag å herrar Wigforss' och Björnssons ovanberörda motion, må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *arvoden åt extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 460,000 kronor.

Extra arvoden åt teckningslärare.

168:o) Kungl. Maj:t har (punkt 167) föreslagit riksdagen att till extra arvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 69,150 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 450—452 i statsrådsprotokollet. [167.]

För år 1920 utgår för ändamålet ett anslag av 63,150 kronor. Den nu föreslagna ökningen är betingad dels av önskvärdheten att kunna fortsätta den sedan åtskilliga år tillbaka successivt pågående överflyttningen av välskrivningsundervisningen från ämneslärare till teckningslärare, dels

området kan vara tvivelaktig, under tiden för utredningsarbetets bedrivande undvikas, så fram icke ett uppskov kan påvisas medföra bestämda olägenheter.

Efter kommissionens uppfattning måste det i motionen framställda förslaget anses föregripa den pågående utredningens resultat, så tillvida som antalet i framtiden behövliga lärarkrafter å realskolans stadium omedelbart sammanhänger med det antal årsklasser, som detta skolstadium i den blivande läroverksorganisationen kommer att omfatta. Kommissionen har visserligen icke härutinnan fattat slutlig ståndpunkt, men anser sig dock böra erinra, att redan vid genomförandet av 1904 års läroverksreform starka krav på en indragning av läroverkets första klass gjorde sig hörda och att dessa krav tillbakavisades väsentligen med hänvisning till folkskolans då bristfälliga utveckling. Härutinnan har sedan dess en betydande förändring inträtt. Även om den kommande revisionen av skolorganisationen skulle medföra indragning av allenast läroverkets lägsta klass, skulle detta innebära ett minskat behov av omkring 130 ordinarie lärare i adjunktsgraden. Skulle revisionen därjämte komma att avse borttagandet av ännu en av de med folkskolan parallella klasserna i läroverken, nämligen 2:a klassen, skulle ytterligare ett antal av 130—140 lärarkrafter komma att befinnas obehövligt.

Då ett bifall till motionen sålunda lätteligen skulle kunna vid läroverken i ordinarie ställning knyta ett större antal befattningshavare, än som kan komma att för framtiden visa sig erforderligt, måste kommissionen hysa starka betänkligheter mot inrättandet för det närvarande av flera nya ordinarie ämneslärartjänster vid de nuverande allmänna läroverken.

Kommissionen behjärtar visserligen den oro, som bland de extra ordinarie lärarna försports inför utsikten, att en tillfällig stagnation uppstår i tillskapandet av nya tjänster med ty åtföljande minskade befordringsmöjligheter. Emellertid måste kommissionen framhålla, att denna oro i allt väsentligt är ogrundad. Den skolorganisation, kommissionen har för avsikt att föreslå, kommer, en gång genomförd, att bereda goda befordringsmöjligheter för akademiskt bildade lärare, och kommissionen torde därjämte, enligt de vid dess tillsättande givna direktiv, komma att genom lämpliga övergångsanordningar söka i största möjliga utsträckning undanröja för redan utbildade lärare olägenheterna i befordringshänseende av en ny skolorganisations genomförande.

För det närvarande saknar enligt kommissionens uppfattning talet om dåliga befordringsutsikter för de i motionen berörda extra lärarna egentligt berättigande. Kommissionen har undersökt befordringsförhållandena för dessa lärare under närmast föregående år. Under tioårsperioden 1908—1917 ställde sig antalet befordringar vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna och de tekniska elementarskolorna på följande sätt:

adjunkter, första gången utnämnda	514
lektorer, » » »	77
adjunkter, befordrade till lektorer	96.

Anmärkas må, att de härur framgående årliga genomsnittstalen ej obetydligt överstiga de normala på grund av 1907 och 1908 årens riksdagars beslut att inrätta ett åttiotal nya tjänster. Medeltalet för år av befordringar i första hand utgjorde vid berörda läroanstalter under den nämnda perioden 59, vid de allmänna läroverken under perioden 1 maj 1909—30 april 1919 endast 52.

Under år 1919 gestaltade sig befordringsförhållandena vid här ifrågavarande läroanstalter på följande sätt:

Med anledning härav påkallas icke något utskottets vidare yttrande angående Kungl. Maj:ts omförmälda framställning; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

167:o) Kungl. Maj:t har (punkt 166) föreslagit riksdagen att till arvoden åt extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 460,000 kronor. Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 441—450 i statsrådsprotokollet. Extra och vikarierande ämneslärare. [166.]

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herrar *E. Wigforss* och *E. Björnsson* väckt motion, nr 96, däri föreslagits, att riksdagen måtte besluta dels att minska det i årets statsverksproposition under åttonde huvudtitelns punkt 166 upptagna förslagsanslaget av högst 460,000 kronor med ett belopp, som motsvarar avlöning åt 25 extralärare, och dels att från och med 1921 års början inrätta 25 nya adjunktstjänster vid de allmänna läroverken.

I avseende å de av motionärerna till stöd för förslaget anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Sedan i anledning av den i ämnet väckta motionen utskottet ansett sig böra på vederbörligt sätt inhämta yttrande i ärendet från skolkommissionen, har berörda kommission den 20 februari 1920 avgivit utlåtande och därvid anfört följande:

Kommissionen finner sig till en början böra erinra, hurusom, i anledning av ett från läroverksöverstyrelsen framställt förslag, Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1919 års lagtima riksdag hemställde om inrättande av 6 nya ämneslärartjänster vid de allmänna läroverken. Föredragande departementschefen uttalade därvid till statsrådsprotokollet, att han på anförda skäl övervägt, huruvida ej med upprättandet av nya befattningar borde helt anstå, men ej ansett sig kunna för det dåvarande tillstyrka en dylik åtgärd, närmast med hänsyn till rekryteringen av lärarkåren och det stora antalet kompetenta, obefordrade lärare, som då funnes. Framställningen vann jämväl riksdagens bifall, ehuru riksdagen därvid förklarade sig dela den tvekan, som departementschefen hyst och vilken riksdagen fann fullt berättigad. Läroverksöverstyrelsen har icke ifrågasatt inrättande genom beslut av 1920 års riksdag av ytterligare tjänster, ej heller har av Kungl. Maj:t framställning i ärendet blivit gjord.

Det åt kommissionen lämnade uppdraget avser att verkställa förarbeten för en reformerad läroverksorganisation i bland annat det syfte att åvägabringa en sådan förbindelse mellan folkskolan och läroverket, som undanröjer den nuvarande anordningen med två parallella barndomsskolor. Med hänsyn härtill synes det kommissionen angeläget, att sådana åtgärder, som kunna vara ägnade att föregripa den förestående reformen eller vilkas ändamålsenlighet ur synpunkten av de framtida förhållandena å

i frågan lämnade utredningen icke vara av en sådan art, att utskottet på grundvalen av densamma kan biträda det nu föreliggande förslaget. Det oaktat anser utskottet emellertid en viss höjning av nu utgående anslagsmedel å 23,000 kronor befogad dels för beredande av sådana arvoden, varom här är fråga, vid de läroverk, där dylika ännu icke finnas, dels ock till möjliggörande av, där så erfordras, smärre ökningar av hittills utgående arvoden till ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till såväl den omständigheten, att dyrtidstillägg torde komma att utgå å dessa arvoden, som ock den under skolkommissionens utredningsarbeten liggande frågan om de allmänna läroverkens organisativa angelägenheter anser utskottet emellertid allenast en mindre höjning av anslaget böra under nuvarande förhållanden vidtagas, och vill utskottet föreslå densamma till 12,000 kronor, vadan ovanberörda anslagspost skulle komma att ökas från 23,000 kronor till 35,000 kronor. Mot den ändrade beteckningen å anslagsposten har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

Ökat anslag.

a) medgiva, att den nu i reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående anslagsposten: »arvoden till skrivbiträden åt rektorerna vid de högre läroverken och vissa lägre läroverk» å 23,000 kronor må under den förändrade beteckningen: »arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna» utgå med ett till 35,000 kronor förhöjt belopp,

b) i anledning därav höja det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 12,000 kronor.

Kungsholmens realskolas utvidgning med realgymnasium.

[165.]

166:o) Kungl. Maj:t har (punkt 165) föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående Kungsholmens realskolas utvidgning med realgymnasium, beräkna för ändamålet en ökning av det i riksstaten under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 10,100 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 12 mars 1920 avlåten, till statsutskottet remitterad skrivelse, nr 311, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, meddelat riksdagen, att ovannämnda framställning ej komme att avlåtas till den nu samlade riksdagen, i följd varav den för ändamålet beräknade höjningen av reservationsanslaget till de allmänna läroverken ej bleve erforderlig.

till förhyrande av lokaler för normalskolans lägsta klasser	kronor	3,000: —
» uppehållande av en valfri fjärde årskurs	»	4,800: —
» förhyrande av lokaler för undervisning i biologi och teckning	»	3,000: —
» undervisning i träslöjd	»	510: —
» expenser	»	8,000: —
» uppehållande av hushållsskolans verksamhet samt upprätthållande av den vid skolan anordnade kursen för utbildande av husmödrar	»	24,000: —
» förhyrande av nya lokaler för seminariet och normalskolan	»	2,500: —
Tillhopa	kronor	46,560: —

att utgå såsom ett gemensamt förslagsanslag å högst sistnämnda belopp.

De allmänna läroverken.

Arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken.

165:o) Kungl. Maj:t har (punkt 164) föreslagit riksdagen medgiva, att den nu i reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående anslagsposten: »arvoden till skrivbiträden åt rektorerna vid de högre läroverken och vissa lägre läroverk» å 23,000 kronor må under den förändrade beteckningen: »arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna» utgå med ett till 50,000 kronor förhöjt belopp, [164.]

ävensom i anledning därav höja det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 27,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 433—439 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Ifrågavarande framställning åsyftar att mera effektivt än hittills bereda rektorerna vid de allmänna läroverken lättnad i deras administrativa arbete. Olika meningar hava gjorts gällande beträffande det lämpligaste sättet härför, och vissa grunder hava av departementschefen skisserats, utan att dock några säkrare hållpunkter givits för en beräkning av den erforderliga anslagsökningen.

Utskottet har vid prövning av ärendet ej kunnat undgå finna den

för rektor. På tilläggsstat för år 1920 föreslås för ändamålet ett förstärkningsanslag av 2,225 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, vare sig det avser ökat anslag för år 1921 eller tilläggsanslag för år 1920, hemställer nu beträffande 1921 års stat,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *arvoden åt timlärare och vikarier vid högre lararinneseminariet* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 18,575 kronor

Stipendier, lokalhyra, uppehållande av hushållsskolans verksamhet m. m.

[163.]

164:o) Kungl. Maj:t har (punkt 163) föreslagit riksdagen att för högre lararinneseminariet anvisa på extra stat för år 1921:

till stipendier	kronor	750: —
» förhyrande av lokaler för normalskolans lägsta klasser	»	3,000: —
» uppehållande av en valfri fjärde årskurs	»	4,800: —
» förhyrande av lokaler för undervisning i biologi och teckning	»	3,000: —
» undervisning i träslöjd	»	510: —
» expenser	»	8,000: —
» uppehållande av hushållsskolans verksamhet samt upprätthållande av den vid skolan anordnade kursen för utbildande av husmödrar	»	24,000: —
» förhyrande av nya lokaler för seminariet och normalskolan	»	2,500: —
Tillhopa	kronor	46,560: —

att utgå såsom ett gemensamt förslagsanslag å högst sistnämnda belopp.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 426—432 i statsrådsprotokollet.

De anslagsposter, vilka äro föreslagna att utgå med högre belopp i förhållande till vad för innevarande år till samma ändamål är anvisat, äro: till undervisning i träslöjd, förhöjd från 300 till 510 kronor, till expenser, förhöjd från 5,000 till 8,000 kronor och till uppehållande av hushållsskolans verksamhet m. m., förhöjd från 18,600 till 24,000 kronor.

Utskottet anser sig böra tillstyrka vad sålunda föreslagits och hemställer,

Ökat anslag.

att riksdagen må

för högre lararinneseminariet anvisa på extra stat för år 1921:

till stipendier ..... kronor 750: —

De allmänna läroverken m. m.

Högre lärarinneseminariet.

Anslag till biträde å rektors-expeditionen. [159.] Ökat anslag.

160:o) I anledning av Kungl. Maj:ts (punkt 159) därom framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den i staten för högre lärarinneseminariet upptagna anslagsposten: »rektors skrivbiträde» å 500 kronor må under den förändrade beteckningen: »biträde å rektorsexpeditionen» utgå med ett till 1,000 kronor förhöjt belopp, samt förty höja det ordinarie anslaget till nämnda seminarium med 500 kronor.

Löneregring för vaktmästaren och eldaren. [160.]

161:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 160) angående lönereglering för vaktmästare och liknande befattningshavare vid de allmänna läroverken och vid högre lärarinneseminariet kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Medel till expenser. [161.]

162:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 161) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 421—423 i statsrådsprotokollet) får utskottet hemställa, att riksdagen må medgiva,

att under vart och ett av åren 1921, 1922 och 1923 må ur de vid statens normalskola för flickor inflytande inskrivnings- och terminsavgifter till expenser uttagas ett belopp av högst 17,000 kronor.

Arvoden åt timlärare och vikarier. [162.]

163:o) Kungl. Maj:t har (punkt 162) föreslagit riksdagen att till arvoden åt timlärare och vikarier vid högre lärarinneseminariet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 18,575 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 423—426 i statsrådsprotokollet.

För innevarande år utgår för ändamålet ett extra anslag av 17,358 kronor. Den föreslagna anslagshöjningen är betingad dels av ökade vikariearvoden dels av behovet av medel för tillgodoseende av semestervikarie

Då det till utskottets kännedom kommit, att en notariebefattning inom skolöverstyrelsen för närvarande är ledig, och i enlighet med innebörden av det utav 1919 års lagtima riksdag fattade beslutet angående uppförande å övergångsstat av en registrator och aktuarie sistnämnde befattningshavare skall vid inträffad ledighet å notariebefattning till sådan tjänst överflyttas — vilken överflyttning följaktligen är att under innevarande år emotse — synes registrators- och aktuariebefattningen böra uteslutas ur den övergångsstat, som nu är föreslagen att äga tillämpning från och med år 1921.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må godkänna följande vid skolöverstyrelsens stat fogad övergångsstat:

	Lön. Kronor.	Tjänstgöringspenningar. Kronor.	Ortstillägg. Kronor.	Summa. Kronor.	Anmärkningar.
Överdirektören A. W. Falk, utöver avlöning såsom ledamot och avdelningschef å läroverksavdelningen.....	1,200	300	400	1,900	
1 kanslisekreterare å statistiska avdelningen...	2,500	1,500	—	4,000	Härtill komma 2 ålderstillägg till lönen, vartdera å 500 kronor.
Personligt avlöningstillägg åt kanslisekreteraren C. H. Gustafsson.....	1,100	300	400	1,800	
Summa	—	—	—	7,700	

Anm. 1. Så länge överdirektören Falk bestrider tjänstgöring såsom ledamot och avdelningschef å läroverksavdelningen, skall till honom utgå den för denna befattning å ordinarie stat uppförda avlöning, minskad med ett belopp av 500 kronor, motsvarande arvode såsom avdelningschef, vadan å den ordinarie staten besparas sistnämnda belopp, skolande härjämte ålderstillägg till honom ej heller utgå.

Anm. 2. Så länge kanslisekreteraren Gustafsson kvarstår å övergångsstat, skall den å staten för skolöverstyrelsens statistiska avdelning uppförda förste aktuariebefattningen hållas vakant samt avlöningsförmånerna vid tjänsten besparas statsverket.

g) till skolöverstyrelsen för följande ändamål anvisa på extra stat för år 1921 såsom särskilda förslagsanslag, högst, nedan angivna belopp, nämligen:

till arvode åt byggnadssakkunnigt biträde 3,500 kronor;

för beredande av arvoden åt två extra vaktmästare till ett belopp av 1,300 kronor för en var, 2,600 kronor; **Ökade anslag.**

för inspektion och sakkunniga biträden 20,800 kronor;

till förstärkande av den å överstyrelsens ordinarie stat uppförda anslagsposten till expenser m. m. 18,500 kronor;

till förhyrande av ämbetslokal åt överstyrelsen, inklusive dess statistiska avdelning, 55,790 kronor; samt

till förstärkande av skolöverstyrelsens arbetskrafter 15,000 kronor, därav 3,900 kronor till en extra notarie. **Nytt anslag.**

159:o) Kungl. Maj:t har (punkten 158) föreslagit riksdagen att godkänna följande vid skolöverstyrelsens stat fogad övergångsstat: **Övergångsstat.** [158.]

	Lön. Kronor.	Tjänstgöringspenningar. Kronor.	Ortstillägg. Kronor.	Summa. Kronor.	Anmärkningar.
Överdirektör A. W. Falk, utöver avlöning såsom ledamot och avdelningschef å läroverksavdelningen	1,200	300	400	1,900	
1 registrator och aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
1 kanslisekreterare å statistiska avdelningen	2,500	1,500	—	4,000	Härtill komma 2 ålderstillägg till lönen, vartdera å 500 kronor
Personligt avlöningstillägg åt kanslisekreteraren C. H. Gustafsson	1,100	300	400	1,800	
Summa	—	—	—	11,700	

Anm. 1. Så länge överdirektören Falk bestrider tjänstgöring såsom ledamot och avdelningschef å läroverksavdelningen, skall till honom utgå den för denna befattning å ordinarie stat uppförda avlöning, minskad med ett belopp av 500 kronor, motsvarande arvode såsom avdelningschef, vadan å den ordinarie staten besparas sistnämnda belopp, skolande härjämte ålderstillägg till honom ej heller utgå.

Anm. 2. Vid först inträffande ledighet å notariebefattning inom överstyrelsen skall innehavaren av den å övergångsstaten uppförda registrators- och aktuariebefattningen förflyttas till notarietjänst.

Anm. 3. Så länge kanslisekreteraren Gustafsson kvarstår å övergångsstat, skall den å staten för skolöverstyrelsens statistiska avdelning uppförda förste aktuariebefattningen hållas vakant samt avlöningsförmånerna vid tjänsten besparas statsverket.

	Lön. Kronor.		Tjänstgöringspenningar. Kronor.		Ortstillägg. Kronor.		Summa. Kronor.		Anmärkningar.
Chefen för skolöverstyrelsens statistiska avdelning	5,000	—	2,500	—	600	—	8,100	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 förste aktuarie	3,600	—	1,800	—	400	—	5,800	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor
1 aktuarie	2,200	—	1,500	—	300	—	4,000	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 »	2,200	—	1,500	—	300	—	4,000	—	
1 kvinnligt biträde av tredje graden	1,500	—	700	—	200	—	2,400	—	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor, skolande av ålderstillägget 100 kronor utgöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
1 d:o	1,500	—	700	—	200	—	2,400	—	
1 kvinnligt biträde av andra graden	1,300	—	500	—	200	—	2,000	—	
2 d:o	2,600	—	1,000	—	400	—	4,000	—	
1 kvinnligt biträde av första graden	1,100	—	300	—	200	—	1,600	—	
4 d:o	4,400	—	1,200	—	800	—	6,400	—	
1 vaktmästare	900	—	550	—	150	—	1,600	—	Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
Anslag till extra arbetskrafter, vikariatsersättningar och expenser	—	—	—	—	—	—	25,000	—	
Summa	—	—	—	—	—	—	67,300	—	

e) föreskriva, att såväl den för skolöverstyrelsen föreslagna nya ordinarie befattningshavaren som de i staten för dess statistiska avdelning uppförda tjänstinnehavarna skola vara i tillämpliga delar underkastade de villkor och bestämmelser, som genom kungörelse den 19 juni 1919 (nr 402) fastställts att gälla för åtnjutande av de för befattningshavare hos skolöverstyrelsen fastställda avlöningsförmånerna;

Ökat anslag.

f) vid bifall till vad ovan föreslagits höja det ordinarie anslaget till skolöverstyrelsen, nu 250,300 kronor, med 75,850 kronor till 326,150 kronor;

Förslaget om överflyttande till skolöverstyrelsen av ecklesiastikdepartementets statistiska avdelning anser sig utskottet ävenledes böra tillstyrka. Vad angår den ifrågasatta staten för skolöverstyrelsens statistiska avdelning har utskottet funnit anledning till erinran endast i följande hänseenden. Det föreslagna antalet kvinnliga biträden finner utskottet av behovet påkallat, men synes fördelningen av dessa biträden inom de särskilda avlöningsgraderna tarva någon jämkning. Det arbete, som är avsett att utföras av ifrågavarande personal, torde nämligen med fördel kunna till stor del anförtros åt biträden av första graden. På grund härav och under erinran att inom t. ex. statistiska centralbyrån en sådan fördelning är vidtagen, att i runt tal hälften av de kvinnliga biträdena tillhöra den första graden och hälften andra och tredje graderna, har utskottet ansett sig böra tillstyrka den ändring i den nu föreslagna staten, att, i stället för vad av Kungl. Maj:t ifrågasatts, i staten må uppföras 2 biträden av tredje graden, 3 biträden av andra graden och 5 biträden av första graden. Den i staten uppförda förste vaktmästarbefattningen anser utskottet böra ändras till en vaktmästarbefattning.

Utskottet, som i övrigt icke funnit anledning till erinran mot det föreliggande förslaget, hemställer förty,

att riksdagen må

a) från och med år 1921 på ordinarie stat för skolöverstyrelsen uppföra ytterligare en ledamot med en avlöning av 8,100 kronor, därav 5,000 kronor lön, 2,500 kronor tjänstgöringspenningar och 600 kronor ortstillägg, och med rätt till ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år;

b) höja den å skolöverstyrelsens ordinarie stat uppförda anslagsposten till expenser m. m. från 46,200 kronor med 450 kronor till 46,650 kronor;

c) medgiva, att ecklesiastikdepartementets statistiska avdelning må överflyttas till skolöverstyrelsen under namn av skolöverstyrelsens statistiska avdelning;

d) fastställa följande stat för skolöverstyrelsens statistiska avdelning att tillämpas från och med år 1921 och att ingå såsom en särskild avdelning under skolöverstyrelsens ordinarie stat:

dels föreskriva, att såväl den för skolöverstyrelsen föreslagna nya ordinarie befattningshavaren som de i staten för dess statistiska avdelning uppförda tjänstinnehavarna skola vara i tillämpliga delar underkastade de villkor och bestämmelser, som genom kungörelse den 19 juni 1919 (nr 402) fastställts att gälla för åtnjutande av de för befattningshavare hos skolöverstyrelsen fastställda avlöningsförmånerna;

dels vid bifall till vad ovan föreslagits höja det *ordinarie anslaget* till skolöverstyrelsen, nu 250,300 kronor, med 77,750 kronor till 328,050 kronor;

dels ock till skolöverstyrelsen för följande ändamål anvisa på *extra stat* för år 1921 såsom särskilda förslagsanslag, högst, nedan angivna belopp, nämligen:

till arvode åt byggnadssakkunnigt biträde 3,500 kronor;

för beredande av arvoden åt två extra vaktmästare till ett belopp av 1,300 kronor för en var 2,600 kronor;

för inspektion och sakkunniga biträden 20,800 kronor;

till förstärkande av den å överstyrelsens ordinarie stat uppförda anslagsposten till expenser m. m. 18,500 kronor;

till förhyrande av ämbetslokal åt överstyrelsen, inklusive dess statistiska avdelning, 55,790 kronor; samt

till förstärkande av skolöverstyrelsens arbetskrafter 15,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 385—415 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

I vad förslaget avser beredande av anslag för olika ändamål för skolöverstyrelsen har utskottet vid prövning av de särskilda anslagsposterna icke funnit anledning till någon väsentlig erinran mot vad därutinnan föreslagits. Utskottet har härvid fäst sig företrädesvis vid det till förstärkande av skolöverstyrelsens arbetskrafter äskade anslaget å 15,000 kronor. Själva anslagsbeloppet anser utskottet väl motiverat; då emellertid utskottet av utredningen i ärendet funnit, att behovet av åtminstone en notariebefattning, utöver dem, som redan finnas, torde få anses ådagalagt, har utskottet ansett, att denna omständighet bör komma till uttryck vid anslagets beviljande, och vill därför tillstyrka, att av berörda belopp å 15,000 kronor må utgå till en extra notarie ett arvode, motsvarande normalavlöning till första gradens tjänsteman, minskat med ett pensionsavgift i runt tal mosvarande belopp, eller alltså 3,900 kronor.

	Lön. Kronor.	Tjänstgörings-penningar. Kronor.	Orts-tillägg. Kronor.	Summa. Kronor.	Anmärkningar.
Chefen för skolöverstyrelsens statistiska avdelning	5,000	2,500	600	8,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 »	2,200	1,500	300	4,000	
1 kvinnligt biträde av tredje graden	1,500	700	200	2,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor, skolande av ålderstillägget 100 kronor utgöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
2 kvinnliga biträden av tredje graden	3,000	1,400	400	4,800	
1 kvinnligt biträde av andra graden	1,300	500	200	2,000	
4 kvinnliga biträden av andra graden	5,200	2,000	800	8,000	
1 kvinnligt biträde av första graden	1,100	300	200	1,600	
1 kvinnligt biträde av första graden	1,100	300	200	1,600	
1 förste vaktmästare	1,100	650	150	1,900	Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
Anslag till extra arbetskrafter, vikariatsersättningar och expenser	—	—	—	25,000	
Summa	—	—	—	69,200	

kronor till ritningar, entreprenadhandlingar och andra förberedande åtgärder. För år 1921 hade föreslagits ett belopp av 1,000,000 kronor.

Utskottet anser sig ej nu böra i vidare mån upptaga den föreliggande byggnadsfrågan än att utskottet uttalar sin förväntan, att, därest förberedande arbeten bliva färdiga och förhållandena i övrigt sådant medgiva, Kungl. Maj:t till nästföljande års riksdag framlägger ett fullt utrett förslag i denna fråga. Med hänsyn härtill anser sig utskottet nu böra tillstyrka beviljande av dels ett belopp å 50,000 kronor till arkitekttävlan m. m. att utgå på tilläggsstat för år 1920 och dels ett belopp av 100,000 kronor till ritningar och andra förberedande planläggningsarbeten att utgå på extra stat för år 1921.

Utskottet, som i annat sammanhang återkommer till frågan om anslag på 1920 års tilläggsstat, hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av herr Wijks m. fl. och herr Lübecks m. fl. ovanberörda motioner, *till ritningar och andra förberedande arbeten, avseende nybyggnader för Chalmers tekniska instituts kemiska och fysiska institutioner,* på extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Skolöverstyrelsen.

Ökade anslag till skolöverstyrelsen m. m.

[157.]

158:o) Kungl. Maj:t har (punkt 157) föreslagit riksdagen att *dels* från och med år 1921 på ordinarie stat för skolöverstyrelsen uppföra ytterligare en ledamot med en avlöning av 8,100 kronor, därav 5,000 kronor lön, 2,500 kronor tjänstgöringspenningar och 600 kronor ortstillägg, och med rätt till ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år;

dels höja den å skolöverstyrelsens ordinarie stat uppförda anslagsposten till expenser m. m. från 46,200 kronor med 450 kronor till 46,650 kronor;

dels medgiva, att ecklesiastikdepartementets statistiska avdelning må överflyttas till skolöverstyrelsen under namn av skolöverstyrelsens statistiska avdelning;

dels fastställa följande stat för skolöverstyrelsens statistiska avdelning att tillämpas från och med år 1921 och att ingå såsom en särskild avdelning under skolöverstyrelsens ordinarie stat:

hittills intagit i vårt tekniska undervisningsväsen, torde dessa frågor vara så genomgripande och taga en så pass lång tid att utreda, att ett undanskjutande av den föreliggande byggnadsfrågan med hänsyn härtill skulle ytterligare försvåra de förhållanden, varunder institutet för närvarande arbetar.

I avseende å tomtfrågan hava de sakkunniga meddelat, att förhandlingar inletts med Göteborgs stad rörande erforderliga tomter m. m. för eventuell utflyttning efter hand av hela institutet, varvid beaktats utskottets ovanberörda uttalanden om upplåtelse av nödiga tomter med ledningar m. m.; avtal härom hade upprättats med Göteborgs stads drätselkammare, under förbehåll av dels Kungl. Maj:ts, dels Göteborgs stadsfullmäktiges godkännande före utgången av år 1920, vilket avtal innebär, att staden kostnadsfritt upplåter det erforderliga, för alla förhållanden tillräckliga tomtområdet för eventuell utflyttning efter hand av hela institutet med den största omfattning de sakkunniga ansett kunna för överskådlig tid ifrågakomma. Området hade reserverats i avvaktan på resultatet av en planerad arkitekttävlan, vilken beräknades utlyst våren 1920 och avslutad hösten samma år, med syfte bland annat att de kemiska och fysiska institutionerna därefter kunde på ett stilenligt och i övrigt lämpligt sätt inpassas i ett eventuellt större komplex. Sedan därefter definitiva ritningar och program för nämnda institutioner utarbetats, beräknades arbetet å desamma kunna igångsättas i början av år 1921.

Skulle sålunda den högre avdelningen av Chalmers tekniska institut — eventuellt utvidgad till en teknisk högskola — komma att i en framtid utflyttas till det nya tomtområdet, uppkommer frågan rörande underhållningsskyldigheten av de nuvarande byggnaderna och den lägre avdelningens lokala förhållanden i övrigt. Utan att närmare ingå härpå, vill utskottet allenast framhålla, att, sedan den högre avdelningen avflyttat till den nya tomten, staten ej bör vidkännas någon underhållningsskyldighet beträffande nuvarande byggnader, utan torde få förutsättas, att Göteborgs stad, i likhet med vad fallet är beträffande en hel del kommuner i riket, åtager sig den byggnadsskyldighet, som eventuellt kan ifrågakomma för tillgodoseende av den lägre tekniska undervisningens behov, vare sig den nuvarande lägre avdelningen av institutet omorganiseras till ett tekniskt gymnasium eller till en teknisk fackskola eller annan däremot svarande undervisningsanstalt.

Såsom erinrats, var avsett, att arbetena med nu förevarande nybyggnader skulle igångsättas i början av år 1921. I enlighet härmed hade de sakkunniga ansett erforderligt att för år 1920 disponera ett belopp av 150,000 kronor, varav 50,000 kronor för arkitekttävling m. m. och 100,000

staten sålunda tillmötesgående beträffande anslag till förevarande nybyggnadsföretag, torde ett sådant tillmötesgående dock böra ske under förutsättning, att Göteborgs stad kostnadsfritt mot äganderätt överlämnar det tomtområde, varom nu är fråga, ävensom förser detsamma med vederbörliga ledningar i och för avlopp, vatten och lyse. När utfästelser i dessa och tilläventyrs andra liknande av byggnadsföretaget betingade hänseenden från stadens sida föreligga, synas enligt utskottets förmenande inga hinder för statens vidkommande böra resas mot tillgodoseende av de lokalbehov, vartill medel nu äskats.

Om utskottet sålunda anser sig ej böra i sak intaga en avvisande hållning till de förslag, som i motionerna beröras, hyser utskottet dock den uppfattningen, att dessa förslag böra bliva föremål för närmare utredning. Efter det tomtfrågan och därmed förknippade spörsmål blivit behörigen reglerade, lärer Kungl. Maj:t ej underlåta att för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, som Kungl. Maj:t finner vara av omständigheterna påkallat. Då utskottet följaktligen icke anser sig böra för närvarande tillstyrka ett på enskilda motioner grundat förslag av den ekonomiska omfattning som det föreliggande, sker det desslikes med aktgivande därpå, att frågan ej synes vara av den art, att ett uppskov ännu ett år med företagets igångsättande torde medföra några mer väsentliga olägenheter för institutets verksamhet.»

Utskottets yttrande.

De av departementschefen tillkallade sakkunniga hava nu i första hand ansett sig böra upptaga till prövning frågan om nybyggnader för de kemiska och fysiska institutionerna, detta särskilt på grund av det mycket otillfredsställande skick, vari dessa institutioners laboratorier för närvarande befinna sig. De sakkunniga hava därvid ägnat särskild uppmärksamhet åt frågan, huruvida ett beslut om nybyggnader för sagda institutioner ej skulle föregripa eller förrycka en senare lösning i hela dess vidd av institutets organisationsfråga, vilken jämväl för utredning överlämnats åt de sakkunniga; i sistnämnda avseende hava de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att ett dylikt föregripande ej vore att befara. Av vad de sakkunniga härutinnan i sitt i ämnet avgivna, till utskottets förfogande ställda betänkande anfört har utskottet blivit övertygat därom, att den förevarande byggnadsfrågan torde kunna upptagas till prövning och avgörande oberoende av frågan om institutets organisations- och byggnadsfrågor i övrigt. De organisationsspörsmål, som föreligga, äro otvivelaktigt av en omfattande innebörd, och även om — såsom utskottet håller för önskligt — utredningen leder till det resultatet, att Chalmers tekniska institut vid sin utvidgning till en högskola bibehåller den särställning, det

den förhoppningen, att förslag i ämnet skulle kunna underställas nästkommande års riksdag.

Vad sålunda i ärendet förekommit har Kungl. Maj:t nu för riksdagen omförmält.

Emellertid har i två likalydande motioner, väckta den ena (nr 97) i första kammaren av herr *Hj. Wijk* m. fl. och den andra (nr 157) i andra kammaren av herr *S. Lübeck* m. fl., hemställts, att riksdagen ville fatta beslut om nybyggnader för Chalmers tekniska instituts kemiska och fysiska institutioner, för en sammanlagd kostnad av 3,825,000 kronor, i huvudsaklig överensstämmelse med de av särskilda sakkunniga utarbetade planerna, samt för ändamålet anvisa

dels å tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 150,000 kronor,

dels å extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Beträffande de av motionärerna till stöd för förslaget åberopade skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

För ifrågavarande spörsmåls bedömande anser sig utskottet böra erinra om vad utskottet i denna sak anförde, då enahanda fråga förelåg för utskottets behandling år 1919. Utskottet yttrade då:

»På sätt utskottet övertygat sig om, äro de nuvarande lokalerna för de fysiska och kemiska institutionerna såväl beträffande utrymme som i andra avseenden otillfredsställande. Om de sålunda redan nu visa sig vara otillräckliga, torde bristerna i avseende å utrymmen bliva än mer kännbara, då dessa olägenheter skärskådas mot bakgrunden av det av institutet framhållna behovet och önskvärdheten att utöka elevantalet.

Enligt utskottets mening intager Chalmers tekniska institut en så betydelsefull ställning i vårt tekniska undervisningsväsen och har institutet sådana viktiga uppgifter att fylla i avseende å utbildande av för vår industri nödvändig arbetskraft, att ett understödjande av dess verksamhet från statens sida synes i mer än ett avseende vara väl befogat. Hyser utskottet sålunda den uppfattningen, att staten bör, där verkligt behov föreligger, träda hjälpande emellan, kan utskottet icke frånkomma, att vissa förpliktelser — såsom av ålder varit fallet — även böra åvila Göteborgs stad. Utskottet avser härvid närmast det för de nu ifrågasatta nybyggnaderna erforderliga tomtområdet. Efter vad utskottet inhämtat, erbjuder detta tomtområde möjligheter ej allenast till uppförande av nya lokaler för omförmälda institutioner, utan även till en successiv utflyttning av institutet vare sig i väsentliga delar eller i dess helhet. Ställer sig

av 3,740,000 kronor. I enlighet med statsutskottets avstyrkande avslog riksdagen förslaget. I sitt utlåtande framhöll utskottet, bland annat, att, om utskottet också ej ansåge sig böra i sak intaga en avvisande hållning till förslaget, utskottet dock hyste den uppfattningen, att detsamma borde bliva föremål för närmare utredning.

I anledning härav och enär dåvarande departementschefen ansåg, att byggnadsfrågans lyckliga lösning var en betingelse för institutets verksamhet och framtida utveckling, upptog han detta spörsmål vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 20 juni 1919. Han förklarade sig då ense med utskottet i fråga om nödvändigheten av ett snart tillgodoseende av institutets lokalbehov och framhöll vidare, hurusom, därest byggnadsfrågan bleve föremål för ett ingående skärskådande, det syntes honom — huvudsakligen med hänsyn till den ofta påpekade önskvärdheten av elevantalets ökning och landets stegrade behov av ingenjörer — ligga nära till hands att med denna utredning jämväl förknippa frågan om institutets utbildning till en teknisk högskola. I anslutning härtill erhöll departementschefen Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla vissa sakkunniga för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med utredning av frågan om behövliga nybyggnader för Chalmers tekniska institut ävensom i samband därmed taga under övervägande, huruvida nämnda läroanstalt lämpligen borde ombildas till en teknisk högskola. Bemälda sakkunniga, vilka — enligt vad departementschefen nu erinrat — började sitt arbete hösten 1919, hade omedelbart ägnat sin uppmärksamhet åt förenämnda byggnadsfråga och därvid kommit till den uppfattningen, att denna fråga kunde oberoende av institutets ställning och utveckling i övrigt, för sig upptagas till prövning och i anslutning till den åskådning, som i saken gjordes gällande inom riksdagen, snarast borde bringas till sin lösning. De sakkunniga hade för ändamålet beräknat de kostnader, som kunde förväntas komma på åren 1920 och 1921 och vilka uppginge till 150,000 kronor för det förra och 1,000,000 kronor för sistnämnda år. Något kostnadsförslag beträffande nybyggnaderna i deras helhet hade emellertid ännu ej framlagts av de sakkunniga. Då härtill vidare komme, att de spörsmål, de sakkunniga fått sig förelagda att lösa, vore av en rätt omfattande innebörd, hade det synts departementschefen ej vara möjligt att nu överblicka den föreliggande frågan i hela dess vidd. Departementschefen förklarar sig dock livligt behjärta de önskemål, som gjorts gällande i fråga om tillgodoseende av ifrågavarande läroanstalt, men anser sig med hänsyn till det sagda ej nu kunna tillstyrka några åtgärder i frågan. Därest omständigheterna sådant medgåve, hyste departementschefen dock

Beträffande utredningen hänvisas till sid. 378—383 i statsrådsprotokollet.

I fråga om de till uppvärmning, belysning och diverse utgifter samt till samlingar och laboratorier föreslagna anslagen har utskottet icke något att erinra.

Beträffande det föreslagna anslaget till resestipendier vill utskottet erinra, hurusom utskottet tillstyrkt en höjning av ett motsvarande anslag beträffande tekniska högskolan från 1,800 kronor till 4,500 kronor. Enär lärareantalet vid Chalmers tekniska institut i stort sett utgör hälften av motsvarande antal vid tekniska högskolan, och i betraktande särskilt därav, att behovet av anslagsmedel för ifrågavarande ändamål gör sig företrädesvis gällande vid en tidpunkt som nu, då institutet står inför omorganisation, finner sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag allenast med den ändring, att anslaget uppföres såsom reservationsanslag i likhet med vad fallet är beträffande övriga anslag till motsvarande ändamål, och hemställer följaktligen,

att riksdagen må för *Chalmers tekniska institut* anvisa på extra stat för år 1921:

a) till förstärkande av den i institutets stat upptagna anslagsposten å 12,000 kronor till uppvärmning, belysning och diverse utgifter ett förslagsanslag, högst, 60,000 kronor; **Ökat anslag.**

b) till förstärkande av den i institutets stat upptagna anslagsposten å 9,000 kronor till bibliotek, samlingar och laboratorier ett förslagsanslag, högst, 14,000 kronor;

c) till resestipendier åt lärare vid institutet ett reservationsanslag av 2,000 kronor. **Nytt anslag.**

Nybyggnader för de kemiska och fysiska institutionerna.

[156.]

157:o) På sätt departementschefen under punkt 156 i statsrådsprotokollet den 7 januari 1920 erinrat, var vid 1919 års lagtima riksdag fråga uppe angående anslag till nybyggnader för de kemiska och fysiska institutionerna vid Chalmers tekniska institut. Motionsvis hade nämligen föreslagits, att riksdagen — under förutsättning att med Göteborgs stad träffats avtal om upplåtelse av tomt på villkor, som av Kungl. Maj:t godkändes — måtte till uppförande av nya byggnader för de fysiska och kemiska institutionerna vid Chalmers tekniska institut bevilja ett anslag

Sedan från tekniska högskolans sida framställningar gjorts om anvisande av medel för de nya laboratoriernas utrustning, beviljade 1919 års lagtima riksdag, i anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning samt en inom riksdagen väckt motion, till inköp av maskiner, apparater m. m. för de nya laboratoriernas utrustning dels på tilläggsstat för år 1919 ett reservationsanslag av 250,000 kronor, dels ock på extra stat för år 1920 ett reservationsanslag å 300,000 kronor. Den förebragta utredningen giver vid handen, att ytterligare 400,000 kronor äro för ändamålet erforderliga. Departementschefen anser, att nämnda belopp bör fördelas på två år och har i anslutning härtill å extra stat för år 1921 äskat ett belopp av 200,000 kronor.

Utskottet finner sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Minskat anslag.

att riksdagen må till *inköp av maskiner, apparater m. m. för utrustning av de nya laboratorierna* vid tekniska högskolan anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag å 200,000 kronor.

Diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m.

[154.]

155:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 154) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 374—377 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, må till *diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m.* vid tekniska högskolan anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 250,000 kronor.

Chalmers tekniska institut.

Chalmers tekniska institut.

[155.]

156:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 155) att för Chalmers tekniska institut anvisa på extra stat för år 1921:

dels till förstärkande av den i institutets stat upptagna anslagsposten å 12,000 kronor till uppvärmning, belysning och diverse utgifter ett förslagsanslag, högst, 60,000 kronor;

dels till förstärkande av den i institutets stat upptagna anslagsposten å 9,000 kronor till bibliotek, samlingar och laboratorier ett förslagsanslag, högst, 14,000 kronor;

dels ock till resestipendier åt lärare vid institutet ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

chefen i statsrådsprotokollet framställt förslag och med därstädes angivna belopp, utgående såsom särskilda reservationsanslag, anvisa på extra stat för år 1921 tillhopa 110,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 364—372 i statsrådsprotokollet.

Å tekniska högskolans stat finnes för närvarande under rubriken anslag till samlingar och laborationer uppfört ett belopp av 17,500 kronor. Till förstärkning av denna anslagspost har i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning av riksdagen beviljats på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor.

De belopp, som enligt förslaget skulle utgå till de olika avdelningarna vid högskolan, äro följande:

Avdelningen för allmänna vetenskaper	kronor	4,000: —
Mekaniska avdelningen	»	25,000: —
Skeppsbyggnadsavdelningen	»	4,000: —
Elektrotekniska avdelningen	»	10,000: —
Kemiska avdelningen	»	18,000: —
Bergsvetenskapliga avdelningen	»	25,000: —
Väg- och vattenbyggnadsavdelningen	»	16,000: —
Arkitekturavdelningen	»	8,000: —
	Summa kronor	110,000: —

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må — till förstärkande av det av utskottet under punkten 146 tillstyrkta ordinarie reservationsanslaget till tekniska högskolan — *till samlingar och laborationer,* i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 7 januari 1920 framställt förslag och med därstädes angivna belopp, utgående såsom särskilda reservationsanslag, anvisa på extra stat för år 1921 tillhopa 110,000 kronor. Ökat anslag.

154:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 153) att till inköp av maskiner, apparater m. m. för utrustning av de nya laboratorierna vid tekniska högskolan anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag å 200,000 kronor. Utrustning av de nya laboratorierna. [153.]

Utredningen återfinnes å sid. 372—374 i statsrådsprotokollet.

förhållanden onekligen är i behov av biträde vid handhavandet av honom tillkommande göromål, anser utskottet, att frågan tillsvidare lämpligen kan ordnas så, att det till kamreraren föreslagna förstärkningsarvodet å 2,200 kronor höjes till 2,700 kronor, d. v. s. med 1,700 kronor i förhållande till vad hittills utgått, varigenom tillfälle skulle beredas kamreraren att förmedelst det höjda tilläggsarvodet kunna tillförsäkra sig om erforderligt arbetsbiträde. Ett särskilt anslag för sistnämnda ändamål anser sig utskottet vid sådant förhållande ej böra förorda.

Den föreslagna höjningen av sekreterarens arvode från 1,000 till 2,000 kronor finner sig utskottet böra tillstyrka.

Då den ifrågasatta förhöjningen av rektors hyresbidrag blivit av löneregleringskommittén i dess i frågan avgivna utlåtande avstyrkt, finner sig utskottet sakna skäl att emot den ståndpunkt, löneregleringskommittén intagit, nu tillstyrka anslag för ändamålet.

I övrigt har utskottet ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Ökat anslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för tekniska högskolan anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 17,190 kronor, att för nedan angivna ändamål utgå med högst följande belopp:

till fyllnadsarvode åt rektors biträde vid tillsyn av byggnaderna m. m.	kronor	1,000: —
» förhöjning av sekreterarens arvode	»	2,000: —
» » » kamrerarens »	»	2,700: —
» arvode åt en vaktmästare	»	1,570: —
» » » en maskinist	»	1,865: —
» » » två portvakter	»	300: —
» » » en vaktmästare, tillika preparator	»	2,160: —
» arvoden åt extra laboratorievaktmästare	»	5,595: —
tillhopa	kronor	17,190: —

Samlingar och laborationer.

[152.] 153:o) Kungl. Maj:t har (punkt 152) föreslagit riksdagen att — till förstärkande av det av departementschefen under punkten 145 i statsrådsprotokollet föreslagna ordinarie reservationsanslaget till tekniska högskolan — till samlingar och laborationer, i enlighet med av departements-

Vissa fyllnadsarvoden och avlöning åt viss vaktbetjäning m. m.

[151.]

152:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 151) att för tekniska högskolan anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 19,240 kronor, att för nedan angivna ändamål utgå med högst följande belopp:

till fyllnadsarvode åt rektors biträde vid tillsyn av byggnaderna m. m.	kronor	1,000: —
» förhöjning av sekreterarens arvode	»	2,000: —
» » » kamrerarens »	»	2,200: —
» ett arbetsbiträde åt kamreraren	»	1,550: —
» förhöjning av rektors hyresbidrag	»	1,000: —
» arvode åt en vaktmästare	»	1,570: —
» » » en maskinist	»	1,865: —
» » » två portvakter	»	300: —
» » » en vaktmästare, tillika preparator	»	2,160: —
» arvoden åt extra laboratorievaktmästare	»	5,595: —
tillhopa	kronor	19,240: —

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 355—363 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

I förevarande framställning är ökning föreslagen av posten till förhöjning av sekreterarens arvode från 1,000 till 2,000 kronor samt av posten till förhöjning av kamrerarens arvode från 1,000 kronor till 2,200 kronor. Härjämte äro såsom nya anslagsposter upptagna till ett arbetsbiträde åt kamreraren 1,550 kronor samt till förhöjning av rektors hyresbidrag 1,000 kronor.

Övriga av Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagna anslagsposter äro till sina belopp enahanda med vad av 1919 års lagtima riksdag beviljats på extra stat för år 1920.

I fråga om tillgodoseende av högskolans administration innebär Kungl. Maj:ts förslag, bland annat, att kamreraren, för vilken nu å ordinarie stat är uppfört ett arvode av 800 kronor, skall erhålla ett fyllnadsarvode å 2,200 kronor på extra stat. Härjämte skulle å extra stat anvisas 1,550 kronor till ett arbetsbiträde åt kamreraren. Utskottet är ej övertygat om lämpligheten av en dylik anordning. Kamrerartjänsten innehaves nämligen för närvarande av en pensionerad befattningshavare, och det synes utskottet vid sådant förhållande ej vara ändamålsenligt att innan ny kamrerare blivit tillsatt vidtaga anordningar av mera stadigvarande natur beträffande denna befattning. Då kamreraren emellertid under nuvarande

förutvarande 500 till 1,000 kronor. Slutligen avser förslaget en höjning med 500 kronor av det å ordinarie stat uppförda arvodet å 1,200 kronor åt speciallläraren i geologi ävensom nyinrättande av en speciallärarbefattning i läran om verktygsmaskiner med ett arvode av 5,000 kronor.

Utskottet, som finner övertygande skäl vara anförda till stöd för Kungl. Maj:ts förslag i samtliga dessa hänseenden, får, under hänvisning jämväl till vad utskottet ovan under punkt 147 anfört i fråga om herr Lübecks motion nr 106, hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må för *tekniska högskolan* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 15,950 kronor, att för nedan angivna ändamål utgå med högst följande belopp:

till arvode åt en speciallärare i teknisk kemi	kronor	1,200: —
» arvode åt en speciallärare i bokföring	»	750: —
» arvode åt en speciallärare i elektroteknik	»	4,000: —
» arvode åt en speciallärare i skogsskötsel	»	1,000: —
» arvode åt en speciallärare i fotografi	»	1,000: —
» höjning av arvodet åt speciallläraren i geologi	»	500: —
» arvode åt en speciallärare i läran om verktygsmaskiner	»	5,000: —
» arvode åt en speciallärare i läran om kemiskt-tekniska apparater	»	2,500: —
Summa	kronor	15,950: —

Tillfälliga lararbiträden och assistenter.

[150.]

Nytt anslag.

151:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 150) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 353—355 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av den å tekniska högskolans ordinarie stat uppförda anslagsposten: anslag till tillfälliga lararbiträden och assistenter,* bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor.

ett anslag av 3,600 kronor. Under framhållande av att det lärarantal, som därvid av kommittén förutsatts, icke blott vore uppnått utan överskridet samt att reseomkostnaderna nu vore och jämväl syntes komma att förbliva avsevärt högre än de voro år 1906, hade högskolans lärarkollegium nu begärt, att anslaget måtte höjas från 1800 till 7,500 kronor. Med hänsyn till vad sålunda förekommit, finner utskottet det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, 4,500 kronor, lämpligt avvägt.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) höja den å ordinarie stat för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: anslag till elevstipendier, från nuvarande belopp, 3,000 kronor, till 5,000 kronor;

b) höja den å samma stat uppförda anslagsposten: anslag till stipendier åt lärare vid högskolan för utrikes studieresor, från nuvarande belopp, 1,800 kronor, till 4,500 kronor;

c) av nu angivna orsaker höja högskolans ordinarie stat med ett belopp av 4,700 kronor. Ökat anslag.

150:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 149) att anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 13,450 kronor, att för nedan angivna ändamål utgå med högst följande belopp: Arvoden åt vissa specialärare. [149.]

till arvode åt en speciallärare i teknisk kemi	kronor	1,200: —
» » » » » i bokföring	»	750: —
» » » » » i elektroteknik	»	4,000: —
» » » » » i skogsskötsel	»	1,000: —
» » » » » i fotografi	»	1,000: —
» höjning av arvodet åt specialläraren i geologi	»	500: —
» arvode åt en speciallärare i läran om verktygsmaskiner	»	5,000: —
Summa	kronor	13,450 —

Beträffande utredningen hänvisas till sid. 346—352 i statsrådsprotokollet.

Anslagen till arvoden åt speciallärare i teknisk kemi å 1,200 kronor, i bokföring å 750 kronor och i elektroteknik å 4,000 kronor äro föreslagna till enahanda belopp, som utgå för innevarande år. Beträffande arvodet till specialläraren i skogsskötsel innebär förslaget en höjning från förut utgående 600 kronor till 1,000 kronor och vidkommande arvodet till en speciallärare i fotografi är föreslaget en förhöjning av detsamma från

Höjning av arvodena åt bibliotekarien, biblioteksamanuensen m. m.

[147.]

148:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 147) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 335—345 i statsrådsprotokollet) får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) höja det å ordinarie stat för tekniska högskolan uppförda arvodet till bibliotekarien från nuvarande 3,000 kronor till 4,000 kronor;

b) med uteslutande av den å högskolans ordinarie stat uppförda anslagsposten: arvode till biblioteksamanuensen 1,500 kronor, å samma stat uppföra till amanuens och extra arbetshjälp vid biblioteket ett belopp av 4,500 kronor;

Ökat anslag.

c) för genomförande av nu angivna förändringar i högskolans ordinarie stat höja densamma med ett belopp av 4,000 kronor,

Nya anslag.

d) på extra stat för år 1921 anvisa såsom särskilda förslagsanslag, högst:

till en *extra vaktmästare vid biblioteket* ett belopp av 1,500 kronor, samt

till bestridande av *ökade bokbindningskostnader och vissa förbättringar inom bibliotekslokalen* ett belopp av 5,050 kronor.

Elevstipendier och resestipendier.

[148.]

149:o) Kungl. Maj:t har (punkt 148) föreslagit riksdagen att *dels* höja den å ordinarie stat för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: anslag till elevstipendier, från nuvarande belopp, 3,000 kronor, till 5,000 kronor;

dels höja den å samma stat uppförda anslagsposten: anslag till stipendier åt lärare vid högskolan för utrikes studieresor, från nuvarande belopp, 1,800 kronor, till 4,500 kronor;

dels ock av nu angivna orsaker höja högskolans ordinarie stat med ett belopp av 4,700 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 345—346 i statsrådsprotokollet.

Vad först angår den ifrågasatta höjningen av anslagsposten till elevstipendier har utskottet ej funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Beträffande anslagsposten till stipendier åt lärare vid högskolan för utrikes studieresor vill utskottet erinra därom, att 1906 års kommitté för den högre tekniska undervisningens ordnande föreslagit för detta ändamål

ett av huvudändamålen med den kemiska fackskolans utveckling från treårig till fyraårig kurs att förbättra de kemiska högskoleingenjörernas utbildning i mekaniska ämnen, varibland det ifrågavarande utgör ett av de viktigaste.

Ett av de viktigare motiven till nybyggnad för kemiska fackskolan har varit behovet att erhålla ett laboratorium, utrustat med kemiskt-tekniska apparater, och då riksdagen nu anslagit medel till en nybyggnad för kemiska fackskolan, i vilken nybyggnad ett stort och dyrbart sådant laboratorium inrättas, så förefaller det utskottet välbetänkt, att fackskolan också erhåller det relativt mindre betydande anslaget till en lärarbefattning, utan vilken detta laboratorium icke synes komma till avsedd användning.

Mot det av motionären föreslagna årliga anslaget av 2,500 kronor har utskottet icke något att erinra. Detsamma synes dock icke böra för närvarande uppföras å ordinarie stat utan lärer böra anvisas såsom extra anslag å riksstaten för år 1921 och gör utskottet hemställan härom under punkt 150 här nedan. I den mån motionärens framställning innebär förslag om anvisande av medel för ändamålet å tilläggsstat, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka densamma.

Utskottet hemställer alltså,

I) att riksdagen må

a) höja det å tekniska högskolans ordinarie stat uppförda anslaget till arvode åt en speciallärare i arkitektonisk formlära från nuvarande 900 kronor till 1,800 kronor,

b) höja å högskolans ordinarie stat uppförda anslaget till arvode åt en speciallärare i metallurgi från nuvarande 1,600 kronor till 2,200 kronor,

c) i stället för en speciallärare i gruvvetenskap med ett arvode av 1,500 kronor å samma stat uppföra en speciallärare i gruvmätning med ett arvode av 2,000 kronor;

d) för genomförande av angivna ändringar höja tekniska högskolans ordinarie stat med 2,000 kronor; **Ökat anslag.**

II) att riksdagen må såsom *ersättning åt specialläraren i gruvmätning för sommarövningar* anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 900 kronor; **Nytt anslag.**

III) att herr Lübecks ovanberörda motion må anses genom vad ovan anförts besvarad.

riksdagen ville å tekniska högskolans ordinarie stat från och med innevarande år uppföra ett årligt arvode av 2,500 kronor till en speciallärare i kemiskt-tekniska apparater.

Beträffande de av motionären till stöd för hans framställning förebragta skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Vad först beträffar de av Kungl. Maj:t framlagda förslagen, har utskottet allenast funnit anledning till viss erinran beträffande det föreslagna arvodet åt en speciallärare i gruvmätning å 2,900 kronor.

Å högskolans ordinarie stat är för en lärare i gruvvetenskap nu uppfört ett arvode å 1,500 kronor. Samtidigt med ändrad rubrik för ämnet från gruvvetenskap till gruvmätning har sagda arvode föreslagits höjt dels med 500 kronor på grund av ökad tjänstgöring dels ock med 900 kronor såsom ersättning för de i undervisningen i ämnet ingående praktiska sommarövningar, vilken sistnämnda ersättning beräknas efter 30 kronor för dag under 30 dagar. I avseende å den ändrade benämningen av ämnet ävensom i fråga om den föreslagna höjningen av arvodet med 500 kronor har utskottet intet att erinra. Vad angår beräkningen av ersättningen för sommarövningarna, har utskottet väl ej funnit anledning till erinran mot själva beräkningsgrunderna, men håller dock före, att det härför erforderliga beloppet, 900 kronor, bör anvisas å extra stat såsom förslagsanslag, högst. I övrigt anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Vad vidare angår det av herr Lübeck motionsvis framställda förslaget, har utskottet inhämtat följande.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut skall med höstterminen 1920 en obligatorisk fjärde årskurs inrättas vid kemiska fackskolan vid tekniska högskolan. Behovet av ifrågavarande lärarebefattning i läran om kemiskt-tekniska apparater framhölls redan 1908 i högskolans myndigheters yttrande rörande kommitténs för den högre tekniska undervisningens ordnande förslag till tekniska högskolans omorganisation. I Kungl. Maj:ts proposition till 1916 års riksdag rörande nybyggnad för kemiska fackskolan vid tekniska högskolan påpekades, att inrättandet av en ny speciallärarebefattning för nämnda fackskola — nämligen just den ifrågavarande — bleve en konsekvens av beviljande av medel för sagda nybyggnad. Vid tekniska högskolan har man därför räknat på att i erforderlig tid, d. v. s. till höstterminen 1920, erhålla anslag till nämnda speciallärarbefattning. Läroplanen för den då för första gången i verksamhet trädande obligatoriska fjärde årskursen inom den kemiska fackskolan har också uppgjorts under antagande att nämnda lärarbefattning nu vore att påräkna. Det har nämligen varit

Tekniska högskolan m. m.

146:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 145) och under hänvisning till den i ärendet åvägabragta utredningen (sid. 327—330 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må — med avförande ur riksstaten av det ordinarie anslaget till de tekniska läroverken, nu 1,090,775 kronor —

a) vid bifall till vad under punkterna 147, 148 och 149 i det följande föreslås, i riksstaten under nedan angiven rubrik uppföra följande ordinarie anslag:

Tekniska högskolan, ordinarie bestämt anslag 356,850 kronor och reservationsanslag 64,000 kronor;

b) i riksstaten, likaledes på ordinarie stat och under följande rubrik, uppföra här nedan omförmälda anslag:

Chalmers tekniska institut, ordinarie bestämt anslag 161,850 kronor och ett reservationsanslag 23,550 kronor.

Uppdelning av det nuvarande anslaget till de tekniska läroverken. [145.]

Nya anslag.

Nya anslag.

Tekniska högskolan.

147:o) Kungl. Maj:t har (punkt 146) föreslagit riksdagen att *dels* beträffande tekniska högskolans ordinarie stat vidtaga följande ändringar, nämligen

att höja arvodet åt en speciallärare i arkitektonisk formlära från nuvarande 900 kronor till 1,800 kronor,

att höja arvodet åt en speciallärare i metallurgi från nuvarande 1,600 kronor till 2,200 kronor, samt

att i stället för en speciallärare i gruvvetenskap med ett arvode av 1,500 kronor uppföra en speciallärare i gruvmätning med ett arvode av 2,900 kronor;

dels ock för genomförande av angivna ändringar höja tekniska högskolans ordinarie stat med 2,900 kronor.

I fråga om utredningen i ärendet hänvisas till sid. 331—335 i statsrådsprotokollet.

Höjning av arvodena åt specialläraren i arkitektonisk formlära, i metallurgi samt i gruvvetenskap. [146.]

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *S. Lübeck* väckt motion, nr 106, däri hemställts, att

1918 års riksdag angivna syfte. Då, enligt vad utskottet inhämtat, de å allmänna barnbördshuset intagna patienterna nästan uteslutande tillhöra Stockholms stad och Stockholms län, synas anspråk på bidrag från staden och länet så mycket mer befogade, och förmenar utskottet, att det torde böra tillses, i vad mån man här skulle kunna träffa överenskommelser av det slag, som är till exempel beträffande serafimerlasarettet gällande. En dylik utredning anser utskottet med det snaraste böra åvägabringas.

Skulle de bidrag, som eventuellt kunna komma att lämnas av Stockholms stad eller Stockholms län, visa sig alltför otillräckliga i förhållande till de kostnader, som betingas av uppehållande av barnbördshusets verksamhet, torde böra övervägas, i vad mån andra åtgärder kunna anses påkallade.

Utskottet vill i detta hänseende erinra, hurusom allmänna barnbördshuset alltsedan sitt instiftande varit att betrakta såsom en välgörenhetsinrättning, vilket jämväl kommit till uttryck i de för sjukhuset tid efter annan av Kungl. Maj:t fastställda reglementena. Det torde emellertid kunna ifrågasättas, huruvida denna sjukhusets karaktär bör under nuvarande tider bibehållas eller någon ändring härutinnan kan anses vara på grund av rådande ekonomiska förhållanden påkallad. Denna fråga, som uppenbarligen är av en för barnbördshusets ställning grundläggande betydelse, anser utskottet vara förtjänt av en närmare utredning, varvid företrädesvis torde böra tagas i övervägande, huruvida icke — frånsett det antal frisängar, som på grund av donationsbestämmelser tilläventyrs böra bibehållas — gällande föreskrifter om den kostnadsfria vården böra begränsas och legosängsavgifter i viss mån införas.

Bleve anordningar av angiven art träffade, vare sig förmedelst överenskommelser om bidrag från Stockholms stad och Stockholms län eller därjämte genom införande i viss utsträckning av avgiftsbelagd vård, torde man kunna förvänta, att kraven på statens understödjande av barnbördshusets verksamhet skola kunna avsevärt minskas och att statsbidraget må komma att inskränkas till att avse företrädesvis den del av verksamheten, som är inriktad på läkarutbildningen.

Under uttalande härav får utskottet, som i annat sammanhang återkommer till anslaget å 1920 års tilläggsstat, vad angår 1921 års stat hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm* bevilja — utöver till barnbördshuset nu utgående ordinarie anslag å 24,853 kronor — på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 225,500 kronor.

Allmänna barnbördshuset i Stockholm.

144:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 143) hemställer utskottet, Allmänna barnbördshuset.

att riksdagen må å ordinarie stat under riksstatens åttonde huvudtitel uppföra ett bestämt anslag å 24,853 kronor under titel: Allmänna barnbördshuset i Stockholm. [143.]

145:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 144) att till uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm bevilja — utöver till barnbördshuset nu utgående ordinarie anslag å 24,853 kronor — på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 225,500 kronor. Uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbördshuset.

Utredningen återfinnes å sid. 321—325 i statsrådsprotokollet. [144.]

Förutom nu ifrågavarande anslag har Kungl. Maj:t på tilläggsstat för år 1920 äskat ett förslagsanslag, högst, 29,388 kronor till täckande av under åren 1917 och 1918 uppkomna brister i barnbördshusets räkenskaper ävensom till beredande av avlöningsförbättring åt den vid barnbördshuset anställde predikanten ett förslagsanslag, högst, å 500 kronor. Utskottets yttrande.

För uppehållande av barnbördshusets verksamhet har riksdagen alltsedan år 1912 — utöver det ordinarie anslaget — beviljat medel å extra stat, senast för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 160,000 kronor.

Den nu föreslagna förhöjningen av det extra anslaget har sin grund huvudsakligen i de stegrade kostnaderna för verksamhetens uppehållande. Osäkerheten i anslagsberäkningarna har också medfört, att brist å anslagen uppstått, till vars täckande ävenledes förut medel anvisats av riksdagen.

Utskottet vill beträffande allmänna barnbördshuset till en början erinra om vad 1918 års lagtima riksdag yttrade, då anslag för enahanda ändamål beviljades för år 1919. Riksdagen framhöll härvid, hurusom det synts riksdagen både önskvärt och billigt, att Stockholms stad, med hänsyn till den stora fördel staden hade av denna inrättning därigenom att medellösa barnföderskor därstädes finge åtnjuta fri vård, lämnade något bidrag till uppehållande av barnbördshusets verksamhet.

Då utskottet nu anser sig böra tillstyrka de av Kungl. Maj:t äskade beloppen, såväl å extra stat för år 1921 som å tilläggsstat för år 1920, vill utskottet yttermera betona önskvärdheten av en utredning i det av

farmaceutiska institutet, nu 62,000 kronor, med 6,100 kronor till 68,100 kronor;

e) föreskriva, att de genom kungörelsen den 22 juni 1911 (sv. förf.-saml. bih. nr 37) fastställda avlöningsvillkor fortfarande må äga giltighet, dock med följande ändringar och tillägg, nämligen:

att i fråga om i staten medgiven förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning tidpunkten för

första förhöjningen bestämmes att inträda för annan befattningshavare än vaktmästare efter fem år och för vaktmästare efter tre år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, där sådan förekommer, efter ytterligare fem, respektive tre år på samma villkor, samt

för tredje förhöjningen, beträffande vaktmästare, efter ytterligare tre år, ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, *att* den högre avlöningen ej får tillträdas förrän vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänståldern blivit uppnådd;

att därvid professor må tillgodoräknas den tid, han må hava varit professor vid universitet eller karolinska institutet, samt professor och laborator tillgodoräknas den tid, som före de nya avlöningsbestämmelsernas ikraftträdande förflutit från hans tillträde till innehavande befattning;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är skyldig att avgå från tjänsten, icke må tillträda samma förhöjning.

Utskottet vill emellertid betona, att denna utskottets ställning till förslaget icke får anses innebära, att utskottet anser ifrågavarande professorer böra vid en förestående löneregleringen för universitetens lärarkårer och därmed jämnställda befattningshavare med nödvändighet i avlöningshänseende jämnställas med universitetsprofessorerna, utan lärer frågan härom då böra underkastas särskild prövning.

Vidkommande den föreslagna löneregleringen för laboratorerna ser utskottet i de för närvarande till dem utgående relativt låga avlöningarna ett skäl att nu tillstyrka den av Kungl. Maj:t föreslagna förbättringen. Det är uppenbarligen av vikt, att avlöningarna för dessa befattningar ej tillmätas för snävt, därest man för dem vill erhålla fullt kvalificerade personer. Något föregripande av en kommande revision av avlöningsförhållandena inom statsförvaltningen anser utskottet ej heller ligga i ett beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Mot Kungl. Maj:ts framställning i övrigt har utskottet ej funnit något att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) medgiva att avlöningen för professor vid farmaceutiska institutet må, i stället för vad därom nu är stadgat, bestämmas till 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kan komma efter fem år ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor;

b) medgiva att avlöningen för laborator vid farmaceutiska institutet må, i stället för vad därom nu är stadgat, bestämmas till 4,500 kronor, därav 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive fem och tio år komma två ålderstillägg till lönen, vartdera å 500 kronor;

c) medgiva att å institutets stat må uppföras ytterligare en vaktmästare med en avlöning av 1,900 kronor, därav 1,100 kronor lön, 650 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 100 kronor, efter respektive 3, 6 och 9 år;

d) för genomförande av angivna förändringar i institutets ordinarie stat höja det ordinarie anslaget till

att å institutets stat må uppföras ytterligare en vaktmästare med en avlöning av 1,900 kronor, därav 1,100 kronor lön, 650 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill kunna komma tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 100 kronor, efter respektive 3, 6 och 9 år;

dels för genomförande av angivna förändringar i institutets ordinarie stat höja det ordinarie anslaget till farmaceutiska institutet, nu 62,000 kronor, med 6,100 kronor till 68,100 kronor;

dels ock föreskriva, att de genom kungörelsen den 22 juni 1911 (sv. förf.-saml. bih. nr 37) fastställda avlöningsvillkor fortfarande må äga giltighet, dock med följande ändringar och tillägg, nämligen:

att i fråga om i staten medgiven förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning tidpunkten för

första förhöjningen bestämmes att inträda för annan befattningshavare än vaktmästare efter fem år och för vaktmästare efter tre år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, där sådan förekommer, efter ytterligare fem, respektive tre år på samma villkor, samt

för tredje förhöjningen, beträffande vaktmästare, efter ytterligare tre år, ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, *att* den högre avlöningen ej får tillträdas förrän vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänståldern blivit uppnådd;

att därvid professor må tillgodoräknas den tid, han må hava varit professor vid universitet eller karolinska institutet, samt professor och laborator tillgodoräknas den tid, som före de nya avlöningsbestämmelsernas ikraftträdande förflutit från hans tillträde till innehavande befattning;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är skyldig att avgå från tjänsten, icke må tillträda samma förhöjning.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 308—319 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Vad först beträffar den föreslagna löneregleringen för institutets professorer har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *ersättning för opposition å disputationsavhandling* åt person, som icke tillhör vederbörande universitets eller karolinska institutets lärarkår, på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor.

Resestipendier åt lärare m. fl. vid universiteten och karolinska institutet.

142:o) Kungl. Maj:t har (punkt 141) föreslagit riksdagen att till resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 307—308 i statsrådsprotokollet.

[141.]

För ifrågavarande ändamål utgår för närvarande ett belopp av 10,000 kronor.

Under åberopande av vad utskottet under punkt 41 här ovan anfört hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Farmaceutiska institutet.

Löneregleringen för professorer m. fl. vid farmaceutiska institutet m. m.

143:o) Kungl. Maj:t har (punkt 142) föreslagit riksdagen att

dels medgiva,

att avlöningen för professor vid farmaceutiska institutet må, i stället för vad därom nu är stadgat, bestämmas till 7,500 kronor, därav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kan komma efter fem år ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor;

[142.]

att avlöningen till laborator vid farmaceutiska institutet må, i stället för vad därom nu är stadgat, bestämmas till 4,500 kronor, därav 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive fem och tio år komma två ålderstillägg till lönen, vartdera å 500 kronor;

lingar jämväl vid högskolorna i Stockholm och Göteborg. De oerhört stegrade tryckningskostnaderna göra sig givetvis i icke mindre grad gällande vid nämnda högskolor än vid universiteten, och fara föreligger uppenbarligen för att utan ett dylikt understöd de studerande, som aspirera på högre examen skola finna med sin fördel förenligt att i stor utsträckning under deras sista studietid överflytta till universiteten — något som ur synpunkt av statens utgifter för dessa institutioner icke kan anses önskligt. Vid sådant förhållande och då det icke synes föreligga något skäl att ställa de studerande vid högskolorna i sämre ställning i nu förevarande hänseende än studenterna vid universiteten, har utskottet ansett sig tillstyrka motionerna.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) i likhet med vad för innevarande år ägt rum, såsom *bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet*, enligt av Kungl. Maj:t utfärdade närmare bestämmelser, bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 40,000 kronor;

b) med bifall till herrar Wijks och Tryggers samt herrar Kjellbergs och Brantings ovanberörda motioner såsom bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid högskolorna i Stockolm och Göteborg enligt av Kungl. Maj:t utfärdade närmare bestämmelser bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

Kurser i skyddskoppympning. [139.]

140:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 139) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till arvoden å 100 kronor åt biträdande läkare samt till kostnader för materiell m. m., 25 kronor, vid en var av två *kurser i skyddskoppympning* vid vartdera av *universiteten i Uppsala och Lund samt* vid en var av fyra dylika kurser vid *karolinska mediko-kirurgiska institutet* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 1,000 kronor.

Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer. [140.]

141:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 140) hemställer utskottet,

år ägt rum, till *anordnande vid epidemisjukhusen i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala av klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 9,400 kronor, att användas enligt av dåvarande departementschefen till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 9 januari 1919 angivna grunder samt av Kungl. Maj:t i övrigt meddelade bestämmelser.

Utgivande av anteckningar efter juridiska föreläsningar. [137.]

138:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 137) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *utgivande i tryck av vederbörligen granskade anteckningar efter föreläsningar, hållna inom juridiska fakulteterna vid rikets universitet,* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 4,500 kronor.

Tryckning av doktorsavhandlingar. [138.]

139:o) Kungl. Maj:t har (punkt 138) föreslagit riksdagen att såsom bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, enligt av Kungl. Maj:t utfärdade närmare bestämmelser, bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Hj. Wijk* och *E. Trygger* (nr 69) och den andra inom andra kammaren av herrar *K. Kjellberg* och *Hj. Branting* (nr 163) däri hemställts, att riksdagen måtte besluta att anvisa ett reservationsanslag av 8,000 kronor att utgå såsom bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid högskolorna i Stockholm och Göteborg enligt av Kungl. Maj:t utfärdade närmare bestämmelser.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar åberopade skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets yttrande.

Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, som avser anslag till ändamålet till enahanda belopp, som för innevarande år utgår, anser sig utskottet böra tillstyrka.

I avseende å de i ämnet väckta motionerna har utskottet icke kunnat finna annat, än att såväl billigheten som hänsynen till statens intresse tala för ett understödjande med statsmedel av tryckningen av doktorsavhand-

Ortopedisk klinik vid Stockholms vanföranstalt.

[134.]

135:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 134) angående anslag till ortopedisk klinik vid Stockholms vanföranstalt kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen

anmäla.

Tandläkarinstitutet.

Två nya assistentbefattningar vid tandläkarinstitutet.

[135.]

136:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 135) att å ordinarie stat för tandläkarinstitutet ytterligare uppföra:

dels en assistent å protéslaboratoriet med ett arvode av 1,200 kronor,

dels ock en assistent å tandfyllningslaboratoriet med ett arvode av 900 kronor,

samt att för sådant ändamål höja det ordinarie anslaget till institutet från nuvarande belopp, 32,400 kronor, med 2,100 kronor till 34,500 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 300—303 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som väl finner behovet av de nya assistentbefattningarna ådagalagt och icke har något att erinra mot de ifrågasatta arvodesbeloppen, anser dock med hänsyn till den pågående utredningen angående tandläkarinstitutets omorganisation, att dessa tjänster icke nu böra uppföras å ordinarie stat, utan torde det vara lämpligast, att medel för ändamålet tillsvidare anvisas å extra stat.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må för tandläkarinstitutet på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, bevilja

Nya anslag.

a) till arvode åt en *assistent å protéslaboratoriet* 1,200 kronor;

b) till arvode åt en *assistent å tandfyllningslaboratoriet* 900 kronor.

Gemensamma universitetsändamål.

Undervisning i epidemiologi.

[136.]

137:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag punkt 136) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande

att riksdagen må till materiell m. m. för *blivande innehavares av* den lediga *professuren i patologisk anatomi undervisning och vetenskapliga verksamhet* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,400 kronor.

133:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 132) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 294—295 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet, **Pediatrisk klinik vid allmänna barnhuset.**

att riksdagen må på extra stat för år 1921 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisa: [132.]

a) till *bestridande av dagavgifter för sjuka barn, som till provisorisk vård och för pediatrisk klinisk undervisning intagas å allmänna barnhuset* i Stockholm, i den mån dylika avgifter ej åligga Stockholms kommun eller bekostas av enskilda, ett belopp av 20,000 kronor;

b) för *inköp av ett mikroskop och en projektionsapparat för den pediatriska kliniken* vid allmänna barnhuset ett belopp av 2,460 kronor. **Nytt anslag.**

134:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 133) att för karolinska mediko-kirurgiska institutet till en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 6,255 kronor, under villkor att Stockholms stad till enahanda ändamål tillskjuter motsvarande belopp för år 1921. **Poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm.** [133.]

Utredningen återfinnes å sid. 297—299 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har under en följd av år på extra stat anvisats ett årligt belopp av 4,175 kronor. Till täckande av uppkommen brist i räkenskaperna för ifrågavarande poliklinik har på tilläggsstat för år 1920 äskats ett förslagsanslag, högst, 5,085 kronor. Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts omförmälda framställningar och i annat sammanhang återkommer till frågan om anvisande av medel på tilläggsstat, hemställer alltså nu,

att riksdagen må för karolinska mediko-kirurgiska institutet till *en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 6,255 kronor, under villkor att Stockholms stad till enahanda ändamål tillskjuter motsvarande belopp för år 1921. **Ökat anslag.**

d) till arvode åt en *amanuens vid obstetriska kliniken vid allmänna barnbördshuset* 2,000 kronor;

e) till *arvode åt en amanuens vid syfilidologiska kliniken å sjukhuset S:t Göran* 2,000 kronor;

f) till arvode åt en *andre amanuens vid samma klinik* 1,000 kronor.

Materiell för obstetriska kliniken vid allmänna barnbördshuset.

[128.]

Nytt anslag.

129:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag (punkt 128) och under åberopande av den i ärendet åvägabragta utredningen (sid. 290—291 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till materiell m. m. för karolinska mediko-kirurgiska institutets obstetriska klinik vid allmänna barnbördshuset uppföra ett ordinarie reservationsanslag av 1,000 kronor.

Materiell m. m. för rättsmedicinska institutionen.

[129.]

Nytt anslag.

130:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129) och under åberopande av den i ärendet förebragta utredningen (sid. 291—292 i statsrådsprotokollet) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till materiell m. m. för karolinska mediko-kirurgiska institutets rättsmedicinska institution bevilja på ordinarie stat ett reservationsanslag av 1,800 kronor.

Bestridande av vaktmästargöromål vid kemiska institutionen.

[130.]

Nytt anslag.

131:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 130) därom gjorda framställning och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 292—294 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av *vaktmästargöromål vid karolinska institutets kemiska institution* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor.

Materiell m. m. för undervisningen i patologisk anatomi.

[131.]

132:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 131) att till materiell m. m. för blivande innehavares av den lediga professuren i patologisk anatomi undervisning och vetenskapliga verksamhet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 2,400 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 294—295 i statsrådsprotokollet.

För vart och ett av åren 1913—1920 har riksdagen beviljat ett extra anslag å 2,400 kronor för vetenskapliga arbeten å ett patologiskt-anatomiskt laboratorium vid Sabbatsbergs sjukhus. Utskottet har ej funnit skäl till erinran mot förevarande framställning och hemställer alltså,

e) ett förslagsanslag, högst, 6,600 kronor, att utgå till *arvode åt biträdande lärare i medicin* med högst 3,000 kronor, till *arvode åt biträdande lärare i kirurgi* med högst 3,000 kronor samt till *arvode åt underläkaren vid allmänna barnhuset* i Stockholm för handledning av de studerande med högst 600 kronor,

f) till förstärkning av det å ordinarie stat för karolinska mediko-kirurgiska institutet uppförda reservationsanslaget å 2,500 kronor till *materiell m. m. för medicinska kliniken* ett förslagsanslag, högst, 3,500 kronor,

g) till *arvode åt en biträdande lärare vid röntgeninstitutet å serafimerlasarettet* med 3,000 kronor samt arvode åt en amanuens därstädes med 1,500 kronor ett förslagsanslag, högst, 4,500 kronor,

h) till *materiell m. m. för röntgeninstitutet* ett reservationsanslag av 3,000 kronor,

i) till *arvode åt en biträdande lärare i oftalmiatrik* ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor,

j) till *upprätthållande av den institutet åliggande undervisningen och sjukvården vid vissa obstetriska och gynekologiska kliniker under den tid av år 1921, då de ordinarie lärarna vid institutet icke ombesörja nämnda undervisning och sjukvård,* ett förslagsanslag, högst, 1,500 kronor,

k) till en *pediatrisk klinik vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* ett förslagsanslag, högst, 2,900 kronor.

Arvoden till amanuenser vid vissa kliniker.

128:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 127) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för karolinska mediko-kirurgiska institutet anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst: [127.]

a) till *arvode åt en amanuens* vid *kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar å Sabbatsbergs sjukhus* 2,000 kronor;

b) till arvode åt en *andre amanuens vid samma klinik* 1,000 kronor;

c) till *arvode åt en amanuens vid gynekologiska kliniken å Sabbatsbergs sjukhus* 2,000 kronor;

a) å ordinarie stat för karolinska mediko-kirurgiska institutet under avdelningen B) vaktbetjänte m. fl. likställda befattningshavare uppföra en kollegievaktmästare med de åligganden, som av institutets lärarkollegium bestämmas, samt med enahanda avlöningsförmåner, som tillkomma övriga vaktmästare därstädes, och skyldighet att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna;

Ökat anslag.

b) för ifrågavarande vaktmästarbefattnings inrättande höja det ordinarie bestämda anslaget till karolinska institutet med 1,900 kronor;

c) — med ändring av förut av riksdagen fattat beslut, att av det för karolinska institutet uppförda anslaget till underhåll och förökande av biblioteket ett belopp av 500 kronor må enligt bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, användas till vikariatsersättning under semesterledighet för bibliotekarien samt till gottgörelse åt vaktmästare och för tillfällig arbetshjälp vid biblioteket — medgiva, att av biblioteksanslaget omförmälda belopp av 500 kronor må enligt bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, användas till vikariatsersättning under semesterledighet för bibliotekarien och till gottgörelse för tillfällig arbetshjälp vid biblioteket.

Vid bifall till vad utskottet under punkterna 125 och 126 här ovan föreslagit, kommer det ordinarie anslaget till karolinska institutet, nu 302,585 kronor, att ökas med 4,700 kronor till 307,285 kronor.

Vissa anslag för karolinska institutet.

[126.]

127:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 126) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad för innevarande år ägt rum, för karolinskamedikokirurgiska institutet anvisa på extra stat för år 1921:

a) till *arbetsbiträde vid institutets bibliotek* ett förslagsanslag, högst, 1,550 kronor,

b) till arvode åt ett *skrivbiträde åt rektor* ett förslagsanslag, högst, 800 kronor,

c) till arvode åt ett lärarbiträde vid den *förberedande kursen i allmän kemi* ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor,

d) till *materiell vid kemiska institutionen* ett reservationsanslag av 1,500 kronor,

nämnda avgälden under de senaste fyra åren i medeltal utgjort 1,294 kronor 73 öre. Denna post torde enligt utskottets mening böra med hänsyn till stegrade markegångspris beräknas till 1,800 kronor. Drages sistnämnda belopp från ovan angivna summa av 3,200 kronor, återstå 1,400 kronor eller alltså just det belopp, som nu föreslagna höjningar betinga. Under erinran härom och då utskottet i övrigt ej funnit anledning till anmärkning mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) öka den i universitetets i Lund utgiftsstat under avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., bland »Diverse anslag» upptagna posten: rektors honorarium, från nuvarande belopp, 1,500 kronor, till 2,000 kronor eller med 500 kronor.

b) höja de å samma plats i universitetets i Lund utgiftsstat till arvoden åt de tre valda ledamöterna i drätselnämnden nu angivna beloppen, 300 kronor, till 600 kronor för en var och förty öka den för dessa arvoden utförda summan från 900 kronor till 1,800 kronor eller med 900 kronor.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Höjning av anslaget till arvoden åt bibliotekarie, sekreterare och kamrerare. [124.]

125:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 124) därom framställda förslag och under åberopande av utredningen i ärendet (sid. 276—284 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) höja den å karolinska mediko-kirurgiska institutets stat under rubriken A) Lärare och tjänstemän uppförda anslagsposten: arvoden åt bibliotekarie, sekreterare och kamrerare från dess nuvarande belopp, 5,000 kronor, med 2,800 kronor till 7,800 kronor;

Ökat anslag.

b) av nu ifrågakomna anledning höja det ordinarie bestämda anslaget till institutet med 2,800 kronor.

Ny vaktmästarbefattning. [125.]

126:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 125) framställda förslag och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 284—287 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., upptagna arvodet till en uppasserska vid inrättningen för gymnastik och fäktkonst från dess nuvarande belopp, 200 kronor, till 600 kronor;

Ökat anslag.

b) för ändamålet höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Lund med ett belopp av 400 kronor.

Rektors honorarium. Arvoden åt de valda ledamöterna av drätselnämnden.

[123.]

124:o) Kungl. Maj:t har (punkt 123) föreslagit riksdagen att *dels* öka den i universitetets i Lund utgiftsstat under avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., bland »Diverse anslag» upptagna posten: rektors honorarium, från nuvarande belopp, 1,500 kronor, till 2,000 kronor eller med 500 kronor;

dels ock höja de å samma plats i universitetets i Lund utgiftsstat till arvoden åt de tre valda ledamöterna i drätselnämnden nu angivna beloppen, 300 kronor, till 600 kronor för en var och förty öka den för dessa arvoden utförda summan från 900 kronor till 1,800 kronor eller med 900 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 271—275 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Omförmälda höjningar, tillhopa 1,400 kronor, föranleda icke någon ökning av statsanslaget till universitetet. Detta har sin förklaring däri, att av två andra poster i universitetets utgiftsstat, avdelning C), den ena ansetts böra utgå och den andra till beloppet ändras. Den förra posten å 3,000 kronor till ränta och amortering av för visst ändamål år 1882 upptaget lån skulle utgå, enär ifrågavarande lån numera slutbetalts. Den andra posten, å 200 kronor, avser årlig avgäld till biskopen i Lunds stift för visst till universitetet upplåtet område; enligt vad i statsrådsprotokollet uppgives har denna avgäld under de fyra senaste åren utgjort i medeltal 1,033 kronor 46 öre, men har densamma nu med hänsyn till stegring av markegångsprisen ansetts böra beräknas till 1,500 kronor. Skulle alltså av angivna båda poster, nu tillhopa 3,200 kronor, endast den för sistnämnda ändamål avsedda bibehållas med ett till 1,500 kronor förhöjt belopp, återstå följaktligen 1,700 kronor, varav 1,400 kronor skulle täcka de höjningar, varom förslag nu föreligger, och resterande 300 kronor överföras till en i utgiftsstaten, avdelning D), till Kungl. Maj:ts disposition upptagen anslagspost. Något riksdagens beslut om de sålunda ifrågasatta ändringarna i avdelningarne C) och D) av utgiftsstaten erfordras icke, då dessa avdelningar äro av Kungl. Maj:t fastställda utan riksdagens godkännande.

Enligt utskottet tillhandakomna uppgifter har emellertid den förut

118:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 117) får utskottet hemställa, Universitetsbiblioteket. [117.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *materiell m. m. för universitetsbiblioteket* i Lund anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

119:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 118) hemställer utskottet, Utgivande av universitetets årsskrift. [118.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *utgivande av Lunds universitets årsskrift* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

120:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 119) får utskottet hemställa, Inrättningen för gymnastik och fäktkonst. [119.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *materiell för inrättningen för gymnastik och fäktkonst* vid universitetet i Lund bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 500 kronor.

121:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 120) hemställer utskottet, Idrottsplats och idrottsmateriell m. m. [120.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *hyra för idrottsplats samt till inköp och underhåll av idrottsmateriell m. m.* för universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 900 kronor.

122:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121) hemställer utskottet, Gymnastikövningar för kvinnliga studerande. [121.] Nytt anslag.

att riksdagen må till anordnande av *gymnastikövningar för kvinnliga studerande* vid universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 500 kronor.

123:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag (punkt 122) hemställer utskottet, Arvode till uppasserskan vid gymnastikinrättningen. [122.]

att riksdagen må

a) öka det i utgiftsstaten för universitetet i Lund, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och

ämbetsverk och myndigheter uppförda ordinarie kvinnliga biträdesbefattingar;

Ökat anslag.

c) av nu ifrågavarande anledning höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Lund med 4,600 kronor.

Höjning av arvodena åt biblioteksamanuenser m. m.

[115.]

116:o) I anledning av Kungl. Maj:ts härom framställda förslag (punkt 115) och under åberopande av vad utskottet under punkt 88:o) här ovan anfört ifråga om motsvarande anslag i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala får utskottet hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må höja det i utgiftsstaten för universitetet i Lund, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under rubriken Biblioteket uppförda anslaget till arvoden, flitpenningar åt extra biträden, renskrivning, eftermiddagstjänst m. m. från dess nuvarande belopp, 11,400 kronor, med 9,700 kronor till 21,100 kronor, samt förty öka det ordinarie bestämda anslaget till Lunds universitet med sagda belopp, 9,700 kronor.

Viss inredning i universitetsbiblioteket.

[116.]

117:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 116) att till bestridande av kostnader för fullständig inredning av fyra flyglar i universitetsbibliotekets i Lund byggnad samt för mattbeläggning av parterrvåningen därstädes anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 43,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 266—268 i statsrådsprotokollet.

Av universitetsmyndigheterna har för ifrågavarande ändamål föreslagits ett belopp av 38,000 kronor, vilken summa av byggnadsstyrelsen, för mötande av oförutsedda utgifter, ökats till 43,000 kronor. Utskottet, som förutsätter, att från universitetets sida gjorda beräkningar äro verkställda med vederbörlig noggrannhet och tillförlitlighet, har icke ansett sig böra tillstyrka högre belopp än 38,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

Nytt anslag.

att riksdagen må till bestridande av *kostnader för fullständig inredning av fyra flyglar i universitetsbibliotekets i Lund byggnad* samt för *mattbeläggning av parterrvåningen därstädes* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 38,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen anvisat på extra stat dels för år 1909 ett belopp av 900 kronor (detta anslag avsåg undervisning i ämnet under höstterminen 1908 och år 1909), dels för vart och ett av åren 1910—1916 ett belopp av 600 kronor, vilket belopp för de därnäst följande åren nedsatts till 300 kronor.

Utskottet, som finner en återgång till det gamla anslagsbeloppet väl motiverad, hemställer,

att riksdagen må för anordnande vid universitetet i Lund av *undervisning i bokföring* enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, anvisa på extra för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 600 kronor. Ökat anslag.

115:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 114) därom framställda förslag och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 262—265 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet, Kvinnliga biträdesbefattningar vid universitetsbiblioteket. [114.]

att riksdagen må

a) i utgiftsstaten för Lunds universitet, avdelningen A) Avlöningar m. m., under rubriken c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., Biblioteket, uppföra

ett kvinnligt biträde med en avlöning av 1,800 kronor, därav 1,300 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar, samt

två kvinnliga biträden, ett vart med en avlöning av 1,400 kronor, därav 1,100 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

b) föreskriva, att beträffande ifrågavarande biträden skola lända till efterrättelse dels de villkor och bestämmelser, som gälla i fråga om övriga ordinarie befattningshavare vid biblioteket, dels ock de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående de hos

anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 800 kronor.

Anskaffande av en högspänningsmaskin för fysiska institutionen.

[110.]

Nytt anslag.

111:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110) och under hänvisning till utredningen (sid. 256—257 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag till *kostnaderna för anskaffande av en elektrisk högspänningsmaskin till fysiska institutionen* vid universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 10,500 kronor.

Mekaniska arbeten vid fysiska institutionen.

[111.]

112:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 111) att till bekostande av mekaniska arbeten vid universitetets i Lund fysiska institution anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 3,900 kronor.

Till ifrågavarande ändamål utgår för innevarande år ett anslag av 1,500 kronor.

Utskottet anser sig på grund av den i ärendet förebragta utredningen (sid. 257—259 i statsrådsprotokollet) böra tillstyrka den föreslagna anslagshöjningen och hemställer alltså

Ökat anslag.

att riksdagen må till bekostande av *mekaniska arbeten vid universitetets i Lund fysiska institution* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 3,900 kronor.

Anskaffande av vissa inventarier till geografiska institutionen.

[112.]

Nytt anslag.

113:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 112) och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 259—260 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till anskaffande av *vissa inventarier för geografiska institutionen* vid universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 1,100 kronor.

Undervisning i bokföring.

[113.]

114:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 113) att för anordnande vid universitetet i Lund av undervisning i bokföring enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 600 kronor.

c) till arvode åt en *amanuens vid den med professorn N. H. Nilsson-Ehles professur förenade institution för ärftlighetsforskning* ett förslagsanslag, högst, 1,200 kronor,

d) till *höjning* av det i ordinarie bestämda anslaget till universitetet ingående *anslaget* å 3,000 kronor *för anställande av räknebiträden* vid astronomiska observatoriet ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

Löneregleringförkonservatorn vid botaniska institutionen.

109:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag (punkt 108) samt under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 251—254 i statsrådsprotokollet), hemställer utskottet,

att riksdagen må [108.]

a) höja den i utgiftsstaten för universitetet i Lund under avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under titeln Botaniska institutionen, upptagna avlöningen för en konservator från dess nuvarande belopp, 2,000 kronor, till 3,700 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar;

b) medgiva, att bemälde konservator må, i stället för vad i detta avseende för närvarande är fastställt, äga rätt till tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring;

c) förordna, att för åtnjutande av nämnda avlöningsförmåner ifrågavarande befattningshavare skall i tillämpliga delar vara underkastad enahanda villkor och bestämmelser som de, vilka genom kungörelse den 13 juni 1908 äro fastställda för åtnjutande av de för vissa befattningshavare vid rikets universitet och karolinska institutet från och med år 1909 gällande nya avlöningsförmåner;

Ökat anslag.

d) av nu ifrågavarande anledning höja det ordinarie bestämda anslaget till Lunds universitet med 1,700 kronor.

Andre amanuens vid astronomiska observatoriet.

110) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109) och under åberopande av utredningen i ärendet (sid. 254—255 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *arvode åt en andre amanuens* [109.]
vid universitetets i Lund astronomiska observatorium **Nytt anslag.**

allmogekulturen är för närvarande i enlighet med därom av 1919 års riksdag gjord anhållan föremål för en ingående utredning. Uppenbarligen måste en dylik utredning — även om spörsmålet tarvar skyndsam behandling — kräva en viss tid, innan mera bestämda riktlinjer kunna uppdragas för dessa arbeten. Det framstår därför såsom i hög grad önskligt att understödja de olika anordningar, som på annan väg för ändamålet vidtagas och avse att med viss begränsning ernå enahanda syfte. Såväl med hänsyn alltså till nödvändigheten att i tid vidtaga åtgärder för att insamla och bevara vad som finnes kvar av vår i utdöende stadda allmogekultur, som ock i betraktande av det intresse, som från enskilt håll i förevarande ärende visats, anser utskottet goda skäl föreligga att tillstyrka det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget.

Utskottet hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må såsom bidrag till utgifter för en *stiftelse vid universitetet i Lund för svensk folkminnesforskning* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 9,000 kronor.

Höjning av anslaget till seminarier inom humanistiska sektionen.

[106.]

107:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 106) och underhänvisning till utredningen i ärendet (sid. 247—250 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må för beredande av ökade medel till inköp av böcker och annan undervisningsmateriell samt tillfälliga utgifter för seminarierna inom humanistiska sektionen av filosofiska fakulteten vid universitetet i Lund höja det ordinarie bestämda anslaget till samma universitet med 1,100 kronor.

Vissa anslag inom matematisk-naturvetenskapliga sektionen.

[107.]

108:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 107) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921:

a) till *höjning av materiellanslaget för geologisk-mineralogiska institutionen* ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor,

b) för *anordnande* under sommarmånaderna *av kurser i havsbiologi i Öresund* eler närgränsande havsområden samt *för företagande* med studerande vid universitetet i Lund *av havsbiologiska exkursioner* under pågående terminer ett reservationsanslag av 1,675 kronor,

b) till arvode åt en *lärare i statistik* ett förslagsanslag, högst, 6,500 kronor, att utgå under de närmare villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, och med föreskrift tillika att med arvodet icke må förenas docentstipendium,

c) till *uppehållande av verksamheten åt det psykologiska laboratoriet* ett reservationsanslag av 750 kronor,

d) till arvode åt en *amanuens vid universitetets i Lund konstsamlingar* ett förslagsanslag, högst, 800 kronor,

e) till *höjning av materiellanslaget för historiska museet* ett reservationsanslag av 6,500 kronor.

Universitetslektorer. [104.]

105:o) Sedan 1919 års lagtima riksdag, på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning, för anställande vid universitetet i Lund av lektorer i tyska, franska och engelska språken med den undervisningsskyldighet, som av Kungl. Maj:t bestämmes, beviljat ett anslag av 99,000 kronor och därav anvisat på extra stat för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 16,500 kronor, har Kungl. Maj:t nu (punkt 104) föreslagit riksdagen att av förenämnda redan beviljade anslag anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 16,500 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det år 1919 beviljade anslaget å 99,000 kronor för *anställande vid universitetet i Lund av lektorer i tyska, franska och engelska språken* med den undervisningsskyldighet, som av Kungl. Maj:t bestämmes, anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 16,500 kronor.

Stiftelse för svensk folkminnesforskning. [105.]

106:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 105) att såsom bidrag till utgifter för en stiftelse vid universitetet i Lund för svensk folkminnesforskning anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 9,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 241—247 i statsrådsprotokollet.

För insamling, förteckning och undersökning av svenska folkminnen har riksdagen på extra stat för vart och ett av åren 1913—1920 beviljat ett anslag av 4,500 kronor, att utgå på de villkor och i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskriva. Kungl. Maj:ts förslag innebär nu dels ett höjande av detta anslagsbelopp, dels ock en delvis ändrad anordning för anslagets disposition.

Frågan om organiserandet av insamling och utforskning av den svenska

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må för anställande av ett *biträde vid kursen i allmän kemi* för medicine studerande vid universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 500 kronor.

Amanuens vid medicinska kliniken.

[101.]

102:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 101) därom framställda förslag och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 235—236 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i staten för universitetet i Lund, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under rubriken medicinska kliniken uppföra ytterligare en amanuens med ett arvode av 2,000 kronor;

Ökat anslag.

b) för detta ändamål höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Lund med berörda belopp, 2,000 kronor.

Assistent vid fysiologiska institutionen.

[102.]

103) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 102) därom framlagda förslag och under åberopande av utredningen i ärendet (sid. 237—240 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i utgiftsstaten för universitetet i Lund, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under rubriken: Fysiologiska institutionen, uppföra en assistent, arvode 2,500 kronor;

Ökat anslag.

b) vid bifall härtill höja det ordinarie bestämda anslaget till samma universitet med 2,500 kronor.

Vissa anslag inom humanistiska sektionen.

[103.]

104:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 103) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921:

a) till arvode åt en *lärare i slaviska språk* ett förslagsanslag, högst, 6,500 kronor, att utgå under de närmare villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, och med föreskrift tillika att med arvodet icke må förenas docentstipendium,

meddela här angiven undervisning, är innehavare av docentstipendium, ifrågavarande arvode ej må utgå;

II) till anordnande av den i stadgan angående medicinska examina föreskrivna *undervisningskursen i allmän kemi* 3,000 kronor, därav till avlöning åt en lärare vid kursen såsom förslagsanslag, högst, 2,500 kronor samt till materiell för densamma såsom reservationsanslag 500 kronor;

III) såsom *bidrag till arvode åt en föreståndare för det vid universitetets kliniker* å Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund *inrättade röntgenlaboratoriet och en därstädes likaledes anordnad radiologisk sjukavdelning* med den undervisningsskyldighet och övriga tjänstgöring, som av Kungl. Maj:t bestämmes, ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor, under villkor att Malmöhus läns landsting för samma år med lika stort belopp bidrager till föreståndarens avlöning;

IV) såsom *bidrag till arvode åt en föreståndare för universitetets* till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund förlagda *klinik och poliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar* med den undervisningsskyldighet och övriga tjänstgöring, som av Kungl. Maj:t bestämmes, ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor, under villkor att Malmöhus läns landsting för samma år med lika stort belopp bidrager till föreståndarens avlöning och med föreskrift tillika att med nämnda arvode ej må förenas docentstipendium;

V) till arvode åt en *biträdande lärare i fysikalisk diagnostik* ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor;

VI) till *materiell för pediatriska klinikens laboratorium* ett reservationsanslag av 500 kronor;

VII) till arvode åt en *biträdande lärare vid patologisk-anatomiska institutionen* ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor.

Biträde vid undervisningskursen i allmän kemi.

101:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 100) att för anställande av ett biträde vid kursen i allmän kemi för medicine studerande vid universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 500 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 234 och 235 i statsrådsprotokollet. [100.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till arvode åt ledaren av den civilrättsliga delen av den *propedeutiska undervisningskursen inom juridiska fakulteten* vid universitetet i Lund bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 750 kronor.

Vissa anslag inom medicinska fakulteten.

[99.]

100:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 99) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för universitetet i Lund anvisa på extra stat för år 1921

I) ett förslagsanslag, högst, 17,500 kronor att utgå till arvoden:

a) åt en *klinisk laborator och biträdande lärare i medicin* med högst 6,000 kronor,

b) åt en *föreståndare för en ortopedisk klinik och poliklinik* vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund med den undervisningsskyldighet under åtta månader, som av Kungl. Maj:t bestämmes, med högst 4,000 kronor, under förutsättning ej mindre att länets landsting till avlönande av föreståndaren för år 1921 tillskjuter ett belopp av 3,000 kronor, så att hans arvode sammanlagt uppgår till 7,000 kronor, än även att fullt lämplig person för undervisningens meddelande finnes att tillgå,

c) åt *den, som förordnas att leda en ny, fjärde, kurs i fysikalisk diagnostik*, med högst 1,000 kronor,

d) åt en *biträdande lärare* vid sagda fjärde kurs med högst 500 kronor,

e) åt *den, som förordnas att leda en ny, fjärde, kurs i icke-fysikaliska undersökningsmetoder*, med högst 1,000 kronor,

f) åt *den, som förordnas att leda fyra vederbörliga kurser i sjukvårdsteknik*, med högst 1,000 kronor,

g) åt *den, som förordnas* att under fyra kurser *meddela kostnadsfri propedeutisk undervisning i allmän kirurgi*, med högst 4,000 kronor,

skolande i avseende å de under mom. c)—g) omnämnda arvodena iakttagas, att därest den, som förordnas att leda i dessa moment omförmäld kurs eller

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

95:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 94) därom framställda förslag och under åberopande av den i ärendet förebragta utredningen (sid. 228—229 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *bestridande av renskrivningskostnader å det akademiska kansliet och hos rektorsämbetet* vid Uppsala universitet bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,200 kronor.

Anslag till bestridande av renskrivningskostnader å det akademiska kansliet och hos rektorsämbetet.

[94.]

Nytt anslag.

Lunds universitet.

96:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 95) och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 229 och 230 i statsrådsprotokollet), hemställer utskottet,

att riksdagen må för de vid universitetet i Lund anordnade *kateketiska övningarna* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 200 kronor.

De kateketiska övningarna.

[95.]

Nytt anslag.

97:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 96) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till arvode åt en *lärare i symbolik* vid universitetet i Lund med den undervisnings- och examinationsskyldighet, som i vederbörlig ordning bestämmes, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,500 kronor.

Lärare i symbolik.

[96.]

98:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag till riksdagen (punkt 97) angående prebendeinstitutionens upphörande kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Prebendeinstitutionens upphörande.

[97.]

99:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 98) hemställer utskottet,

Propedeutisk undervisningskurs för juris studerande.

[98.]

dels i samma utgiftsstat under enahanda rubrik uppföra en assistent hos skogsförvaltaren med en avlöning av 4,000 kronor, därav 2,500 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive 5 och 10 år komma två ålderstillägg till lönen, vartdera å 400 kronor;

dels förordna, att för åtnjutande av ovannämnda avlöningsförmåner ifrågavarande befattningshavare skola i tillämpliga delar vara underkastade de villkor och bestämmelser, som genom kungörelsen den 13 juni 1908 (bih. nr 35) äro fastställda för åtnjutande av de för vissa befattningshavare vid rikets universitet och karolinska mediko-kirurgiska institutet från och med år 1909 gällande nya avlöningsförmåner, ävensom följande tillägg till sagda villkor och bestämmelser, nämligen;

att vid åtagande av skogsförrättningar åt enskilda sådant åtagande får ske endast efter särskilt medgivande av universitetets drätselnämnd inom de gränser, som fastställas av universitetskanslern, samt

att assistenten må äga rätt till en månads semester årligen, när sådant av universitetets rektor prövas kunna ske utan kostnad för det allmänna och utan hinder för göromålens behöriga gång, under vilken tid skogsförvaltaren skall utan ersättning uppehålla de till assistentbefattningen hörande göromål;

dels medgiva, att ersättning för vissa extra förrättningar i universitetets tjänst må till skogsförvaltaren och assistenten kunna utgå efter prövning av universitetskanslern i varje särskilt fall;

dels föreskriva, att ersättning åt ifrågavarande två befattningshavare för resekostnader samt för vissa extra förrättningar i universitetets tjänst, där sådan medgives, ävensom hyresbidrag för tjänstelokal och ersättning för expenser till skogsförvaltaren må, i huvudsaklig överensstämmelse med ovan angivna grunder, utgå av avkastningen av universitetets skogar;

dels ock för genomförande av ifrågavarande lönereglering höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Uppsala med 6,000 kronor.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Höjning av anslaget till respenningar för bokhållaren och fogden.

[93.]

94:o) Kungl. Maj:t har (punkt 93) föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1921 såsom särskilda förslagsanslag *dels* till höjning av det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala uppförda anslaget till respenningar för bokhållaren ett belopp av högst 150 kronor, *dels ock* till höjning av det i samma utgiftsstat upptagna anslaget till respenningar för fogden ett belopp av högst 1,500 kronor.

gymnastikläraren 910 kronor, därav 410 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, samt

biträdande gymnastikläraren 250 kronor arvode;

b) till bestridande av berörda avlöningsförbättringar anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,160 kronor;

c) beträffande gymnastikläraren föreskriva såsom villkor för åtnjutandet av ifrågavarande avlöningsförbättring, att han icke må med sin tjänst förena annan tjänstebefattning, allmän eller enskild, så framt ej kanslern för rikets universitet, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att tjänstebefattningen ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid universitetet, finner befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas.

Höjda arvoden åt drätselnämndens valda ledamöter.

92:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 91) därom gjorda förslag och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 214—215 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

[91.]

a) höja de i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under titeln Drätselverket till arvoden till drätselnämndens ledamöter nu angivna beloppen, 400 kronor, till 800 kronor för en var och förty öka den för dessa arvoden utförda summan från 1,200 kronor med 1,200 kronor till 2,400 kronor;

Ökat anslag.

b) för ändamålet öka det ordinarie bestämda anslaget till nämnda universitet med ett belopp av 1,200 kronor.

Lönereglering för skogsförvaltaren samt inrättande av en assistentbefattning vid skogsförvaltartjänsten.

93:o) Kungl. Maj:t har (punkt 92) föreslagit riksdagen att

dels i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. under rubriken Drätselverket för en skogsförvaltare — i stället för nu upptagen avlöning av 4,000 kronor jämte respenningar 500 kronor och rätt till två ålderstillägg, vartdera å 500 kronor — uppföra en avlöning av 6,500 kronor, därav 4,300 kronor lön och 2,200 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna efter respektive 5 och 10 år komma två ålderstillägg till lönen, vartdera å 500 kronor;

[92.]

och inrättningar m. m., under rubriken Biblioteket uppförda anslaget till arvoden, flitpenningar åt extra biträden, renskrivning, eftermiddagstjänst m. m. från dess nuvarande belopp, 19,300 kronor, med 10,400 kronor till 29,700 kronor, samt förty öka det ordinarie bestämda anslaget till Uppsala universitet med sagda belopp, 10,400 kronor.

Inköp av böcker för universitetsbiblioteket m. m.
[88.]

89:o) Kungl. Maj:t har (punkt 88) föreslagit riksdagen att för universitetsbiblioteket i Uppsala såsom särskilda reservationsanslag anvisa på extra stat för år 1921

dels till inköp av böcker 10,000 kronor,
dels till inbindning av böcker 10,000 kronor,
dels ock till bokbinderiarbeten vid biblioteket 2,650 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 212—213 i statsrådsprotokollet.

Till inköp av böcker har sedan ett flertal år varit anvisat ett extra anslag av 10,000 kronor och till bokbinderiarbeten sedan ett par år ett extra anslag av 1,500 kronor. Utskottet, som är övertygat om behovet av de föreslagna anslagsökningarna, hemställer,

att riksdagen må för universitetsbiblioteket i Uppsala såsom särskilda reservationsanslag anvisa på extra stat för år 1921

a) till *inköp av böcker* 10,000 kronor,
b) till *inbindning av böcker* 10,000 kronor,
c) till *bokbinderiarbeten* vid biblioteket 2,650 kronor.

Nytt anslag
Ökat anslag

Utgivande av universitetets årsskrift.
[89.]

90:o) På därom av Kungl. Maj:t (punkt 89) gjord framställning tillstyrker utskottet,

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, må för *utgivande av Uppsala universitets årsskrift* bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

Tillfällig löneförbättring för gymnastikläraren och biträdande gymnastikläraren.
[90.]

91:o) I enlighet med Kungl. Maj:t därom gjorda framställning (punkt 90) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum,

a) medgiva, att *gymnastikläraren och biträdande gymnastikläraren* vid universitetet i Uppsala må för år 1921 komma i åtnjutande av *tillfällig löneförbättring* med följande belopp:

göringspenningar, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring;

d) förordna, att beträffande ifrågavarande kvinnliga biträden skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse dels de villkor och bestämmelser, som gälla i fråga om övriga ordinarie befattningshavare vid biblioteket, dels ock de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade beträffande de hos ämbetsverk och myndigheter uppförda ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar;

e) för ovannämnda nya befattningars uppförande å universitetsbibliotekets i Uppsala stat höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Uppsala med ett sammmanlagt belopp av 8,300 kronor; Ökat anslag.

f) för beredande åt en *extra bibliotekarie* vid universitetsbiblioteket i Uppsala av arvode å 3,600 kronor, därav 1,500 kronor må anses motsvara tjänstgöringspenningar, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,600 kronor. Nytt anslag.

88:o) Kungl. Maj:t har (punkt 87) föreslagit riksdagen att höja det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under rubriken Biblioteket uppförda anslaget till arvoden, flitpenningar åt extra biträden, renskrivning, eftermiddagstjänst m. m. från dess nuvarande belopp, 19,300 kronor, med 10,400 kronor till 29,700 kronor, samt förty öka det ordinarie bestämda anslaget till Uppsala universitet med sagda belopp, 10,400 kronor. Höjning av arvodena åt biblioteksamanuenser m. m. [87.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 194—211 i statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande framställning avser en lönereglering för de ordinarie biblioteksamanuenserna i syfte att bereda dem enahanda avlöningsförmåner, som tillkomma extralärarna vid de allmänna läroverken. I utredningen beröras jämväl motsvarande förhållanden vid universitetet i Lund, varjämte förordas vissa smärre åtgärder för tillgodoseende av sistnämnda universitetsbibliotek. Utskottet, som funnit sig övertygat om de föreslagna anordningarnas berättigande och i det följande återkommer till universitetsbiblioteket i Lund, hemställer nu,

att riksdagen må höja det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar Ökat anslag.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 185—192 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som funnit behovet av de nya tjänsterna ådagalagt, har mot den föreliggande framställningen icke funnit anledning till erinran i annat hänseende, än att utskottet, under erinran att utskottet förut under riksdagen avgivit utlåtande (nr 67) ifråga om Kungl Maj:ts proposition nr 359 med förslag till vissa bestämmelser angående ålderstillägg för vissa befattningshavare i statens tjänst, funnit Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag ifråga om ålderstilläggsberäkning för de ifrågasatta nya kvinnliga biträdena icke föranleda något yttrande från utskottets sida.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetes samlingar och inrättningar, under titeln Biblioteket, uppföra en ny andre bibliotekarie med en avlöning av 3,700 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, och med rätt till tre ålderstillägg till lönen, vartdera å 500 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring;

b) förordna, att för åtnjutande av nämnda avlöningsförmåner vederbörande befattningshavare skall vara underkastad enahanda villkor och bestämmelser som dem, vilka genom kungörelse den 17 december 1909 äro fastställda för åtnjutande av de i den nya staten för universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund upptagna förändrade avlöningsförmåner;

c) i universitetets i Uppsala utgiftsstat under ovannämnda avdelning och titel uppföra ej mindre ett kvinnligt biträde av andra graden med en avlöning av 1,800 kronor, därav 1,300 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, än även två kvinnliga biträden av första graden, vartdera med en avlöning av 1,400 kronor, därav 1,100 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, med rätt för vart och ett av dessa biträden till tre ålderstillägg å lönen, vartdera å 200 kronor, därav 100 kronor lön och 100 kronor tjänst-

87:o) Kungl. Maj:t har (punkt 86) föreslagit riksdagen att

Ny andre bibliotekariebefattning och tre kvinnliga biträdesbefattningar vid universitetsbiblioteket m. m

[86.]

dels i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar, under titeln Biblioteket, uppföra en ny andre bibliotekarie med en avlöning av 3,700 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, och med rätt till tre ålderstillägg till lönen, vartdera å 500 kronor, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring;

dels förordna, att för åtnjutande av nämnda avlöningsförmåner vederbörande befattningshavare skall vara underkastad enahanda villkor och bestämmelser som dem, vilka genom kungörelse den 17 december 1909 äro fastställda för åtnjutande av de i den nya staten för universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund upptagna förändrade avlöningsförmåner;

dels i universitetets i Uppsala utgiftsstat under ovannämnda avdelning och titel uppföra ej mindre ett kvinnligt biträde av andra graden med en avlöning av 1,800 kronor, därav 1,300 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, än även två kvinnliga biträden av första graden, vartdera med en avlöning av 1,400 kronor, därav 1,100 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, med rätt för vart och ett av dessa biträden till tre ålderstillägg å lönen, vartdera å 200 kronor, därav 100 kronor lön och 100 kronor tjänstgöringspenningsar, att utgå efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring;

dels förordna, att beträffande ifrågavarande kvinnliga biträden skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse dels de villkor och bestämmelser, som gälla i fråga om övriga ordinarie befattningshavare vid biblioteket. dels ock de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade beträffande de hos ämbetsverk och myndigheter uppförda ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar;

dels bestämma, att kvinnligt biträde, som vid de nya kvinnliga biträdesbefattningarnas tillkomst å ordinarie stat är anställt vid universitetsbiblioteket i Uppsala och där antages till kvinnligt biträde å stat, må äga att för åtnjutande av ålderstillägg räkna sig till godo den tid, hon därförinnan haft stadig anställning vid nämnda universitetsbibliotek med uppgifter av motsvarande art som dem, vilka åligga henne såsom innehavare av dylik biträdesbefattning;

dels för ovannämnda nya befattningars uppförande å universitetsbiblioteket i Uppsala stat höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Uppsala med ett sammanlagt belopp av 8,300 kronor;

dels ock för beredande åt en extra bibliotekarie vid universitetsbiblioteket i Uppsala av arvode å 3,600 kronor, därav 1,500 kronor må anses motsvara tjänstgöringspenningar, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,600 kronor.

giska undersökningarna ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor;

c) av det anslag å 7,500 kronor, som år 1918 beviljats till arvode åt *en för biträde vid arbetet med den internationella solarforskningen anställd assistent* vid den fysiska institutionen, såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 1,500 kronor.

Driftkostnader för Klubbans biologiska station.

[82.]

83:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 82) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till bestridande av *driftkostnader vid* den universitetet i Uppsala tillhöriga *Klubbans biologiska station* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 2,200 kronor.

Införande av elektrisk motordrift och elektrisk belysning vid Klubbans biologiska station.

[83.]

Nytt anslag.

84:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83) och med hänsyn till i ärendet åvägabragt utredning (sid. 178 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må för införande av *elektrisk motordrift och elektrisk belysning vid Klubbans biologiska station* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

Anskaffande av apparater till den organisk-kemiska avdelningen av kemiska institutionen.

[84.]

Nytt anslag.

85:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 84) därom gjorda framställning och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 179—184 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffande av *apparater till den organisk-kemiska avdelningen vid* universitetets i Uppsala *kemiska institution* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 7,500 kronor.

Undervisning i bokföring.

[85.]

86:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 85) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till anordnande vid universitetet i Uppsala av *undervisning i bokföring* enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 600 kronor.

Till materiell m. m., *för vissa seminarier uppförda anslaget* å 5,500 kronor *till inköp av böcker och annan undervisningsmateriell* ävensom för tillfälliga utgifter anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 5,570 kronor.

Vaktmästarbefattning vid museet för nordiska fornsaker med flera institutioner. [80.]

81:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 80) därom framlagda förslag och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 174—175 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) — i stället för det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, avdelningen A) Avlöningar m. m., under rubriken c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under titeln Museet för nordiska fornsaker uppförda arvodet å 325 kronor till en vaktmästare — under samma avdelning och rubrik uppföra en dylik befattningshavare med en avlöning av 1,450 kronor, därav 900 kronor lön och 550 kronor tjänstgöringspenningar, jämte rätt till ålderstillägg och annan förmån, i likhet med vad som gäller för likställda befattningshavare vid universitetet, med skyldighet för vaktmästaren att tillika bestrida vaktmästargöromål vid de övriga inrättningar, som äro eller kunna varda inrymda i Gustavianum;

Ökat anslag.

b) med anledning av nämnda förändring i utgiftsstaten höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Uppsala med ett belopp av 1,125 kronor.

Vissa anslag för matematisk-naturvetenskapliga sektionen. [81.]

82:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 81) därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum,

för universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921:

a) till uppehållande av *övningarna å institutionen för allmän och analytisk kemi* ett förslagsanslag, högst, 1,500 kronor;

b) till avlöning åt en *assistent vid meteorologiska observatoriet* i Uppsala samt till bestridande av löpande utgifter för de vid observatoriet anordnade *seismolo-*

Driftkostnader m. m. för de i Gustavianum inrymda inrättningarna.

[78.]

Nytt anslag.

Ökat anslag.

79:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 78) därom framställda förslag och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 166—171 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

I) till *uppvärmning av det s. k. Gustavianum* vid universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 17,500 kronor,

II) för att möjliggöra vidtagande av följande tillägg till och ändringar i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, avdelningen B) Till materiell m. m., nämligen

a) uppförande för paleontologiska avdelningen av mineralogisk-geologiska institutionen av ett anslag å 1,750 kronor,

b) höjande av det för museet för nordiska fornsaker uppförda kontanta anslaget av allmänna medel från dess nuvarande belopp, 700 kronor, till 3,325 kronor eller med 2,625 kronor,

c) uppförande för Viktoriamuseet för egyptiska fornsaker av ett anslag å 360 kronor,

d) uppförande för seminariet för klassisk fornkunskap och antikens historia av ett anslag å 340 kronor,

e) höjande av det nu under rubriken konstmuseet och ritsalen uppförda kontanta anslaget, under vederbörligen ändrad rubrik från dess nuvarande belopp, 450 kronor, till 1,200 kronor, eller med 750 kronor,

f) öka det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Uppsala med 5,825 kronor;

III) förordna, att ur den under avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. upptagna rubriken: Konstmuseet och ritsalen, samt ur den därstädes under rubriken: Kansliet för en vaktmästare upptagna anslagstiteln: ersättning för biträde vid konstmuseet och ritsalen, orden: och ritsalen, skola uteslutas.

Förstärkande av materiellanslaget till humanistiska sektionens seminarier.

[79.]

Nytt anslag.

80:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 79) framställda förslag och under åberopande av den i ärendet föreslagna utredningen (sid. 172—174 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkande av det* i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala under avdelningen B)

Då jämlikt 1919 års lagtima riksdags beslut angående ändrade bestämmelser rörande docentinstitutionen vid universiteten och karolinska institutet möjlighet beretts att förmedelst anslag ur de så kallade docentstipendiefonderna tillgodose behov av här ifrågavarande art, och då utskottet ej är övertygat om, att här ett permanent anslagsbehov föreligger, har utskottet ej kunnat tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen icke må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

77:o) Kungl. Maj:t har (punkt 76) föreslagit riksdagen att såsom bidrag till uppehållande av verksamheten å pedagogiska seminariet vid universitetet i Uppsala och den därmed förbundna övningsskolan anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 8,000 kronor. Pedagogiska seminariet och övningsskolan. [76.]

Till ifrågavarande ändamål utgår för innevarande år ett extra anslag av 7,000 kronor. På grund av den i ärendet förebragta utredningen (sid. 163—165 i statsrådsprotokollet) har utskottet ansett sig böra förorda den föreslagna anslagsökningen och hemställer alltså,

att riksdagen må såsom *bidrag till uppehållande av verksamheten å pedagogiska seminariet vid universitetet i Uppsala och den därmed förbundna övningsskolan* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 8,000 kronor. Ökat anslag.

78:o) Kungl. Maj:t har (punkt 77) föreslagit riksdagen att till statistiska seminariet vid universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 2,400 kronor, därav 1,600 kronor till materiell m. m. Statistiska seminariet. [77.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 165—166 i statsrådsprotokollet.

För år 1920 har riksdagen till statistiska seminariet anvisat ett belopp av 750 kronor, därav 250 kronor till undervisningsmateriell. Mot den nu föreslagna anslagshöjningen har utskottet intet att erinra och hemställer förty,

att riksdagen må till *statistiska seminariet* vid universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 2,400 kronor, därav 1,600 kronor till materiell m. m. Ökat anslag.

Universitetslektorer. [72.]

73:o) Sedan 1919 års lagtima riksdag, på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning, för anställande vid universitetet i Uppsala av lektorer i tyska, franska och engelska språken med den undervisningsskyldighet, som av Kungl. Maj:t bestämmes, beviljat ett anslag av 99,000 kronor och därav anvisat på extra stat för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 16,500 kronor, har Kungl. Maj:t nu (punkt 72) föreslagit riksdagen att av förenämnda redan beviljade anslag anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 16,500 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det år 1919 beviljade anslaget av 99,000 kronor för *anställande vid universitetet i Uppsala av lektorer i tyska, franska och engelska språken* med den undervisningsskyldighet, som av Kungl. Maj:t bestämmes, anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 16,500 kronor.

Lärarbiträde i ryska. [73.]

74:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 73) därom gjorda framställning tillstyrker utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *arvode åt infött lärarbiträde vid praktiska språkövningar i ryska inom seminariet för slaviska språk* vid universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 500 kronor.

Psykologiska laboratoriet. [74.]

75:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 74) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till upprätthållande av verksamheten å *psykologiska laboratoriet* vid universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 1,000 kronor.

Psykologiska laboratoriets kurser m. m. [75.]

76:o) Kungl. Maj:t har (punkt 75) föreslagit riksdagen att till en ledare av kurser och andra övningar å psykologiska laboratoriet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 162—163 i statsrådsprotokollet.

sjukhusen, har dock, med hänsyn till de otillfredsställande förhållanden, som härutinnan råda vid akademiska sjukhuset i Uppsala, ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må

a) såsom bidrag till *arvode åt en föreståndare för akademiska sjukhusets i Uppsala röntgenavdelning* med den undervisningsskyldighet och övriga tjänstgöring, som av Kungl. Maj:t bestämmes, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor, under villkor att till föreståndarens avlöning ett lika stort belopp för samma år utgår från akademiska sjukhusets stat; Ökat anslag.

b) i utgiftsstaten för Uppsala universitet, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under rubrik Akademiska sjukhusets röntgenavdelning uppföra arvode åt en amanuens med ett belopp av 1,000 kronor, under villkor att ett lika stort belopp tilldelas honom från akademiska sjukhusets stat, samt för detta ändamål höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Uppsala med 1,000 kronor.

71:o) Kungl. Maj:t har (punkt 70) föreslagit riksdagen att till inköp av instrument m. m. för fysiologiska institutionen vid universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 15,000 kronor. Materiell för fysiologiska institutionen. [70.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 156—160 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som förutsätter, att sådana apparater och materialier, som äro av vikt för undervisningens uppehållande, i första hand inköpas, har vid sådant förhållande intet att erinra mot förslaget och hemställer alltså,

att riksdagen må till *inköp av instrument m. m. för fysiologiska institutionen* vid universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 15,000 kronor. Nytt anslag.

72:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 71) hemställer utskottet, Materiell m. m. för hygieniska institutionen. [71.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *materiell m. m. för hygieniska institutionen* vid universitet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

därstädes beträffande behövligheten av den ifrågasatta fjärde propedeutiska kursen. Så länge ett faktiskt ådagalagt behov av en anordning av nu ifrågasatt art icke föreligger, kan utskottet icke tillstyrka anslag för ändamålet.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning ej må vinna riksdagens bifall.

Assistent vid akademiska sjukhusets i Uppsala röntgenavdelning.

[69.]

70:o) Kungl. Maj:t har (punkt 69) föreslagit riksdagen att *dels* såsom bidrag till arvode åt en föreståndare för akademiska sjukhusets i Uppsala röntgenavdelning med den undervisningsskyldighet och övriga tjänstgöring, som av Kungl. Maj:t bestämmes, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor, under villkor att till föreståndarens avlöning ett lika stort belopp för samma år utgår från akademiska sjukhusets stat; *dels ock* i utgiftsstaten för Uppsala universitet, avdelningen A) Avlöningar m. m., c) Tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., under rubrik Akademiska sjukhusets röntgenavdelning uppföra arvode åt en amanuens med ett belopp av 1,000 kronor, under villkor att ett lika stort belopp tilldelas honom från akademiska sjukhusets stat, samt för detta ändamål höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Uppsala med 1,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 153—156 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Såsom bidrag till arvode åt en assistent å akademiska sjukhusets röntgenavdelning har sedan flera år utgått ett anslag å extra stat av 1,500 kronor, under villkor att för assistentens avlöning ett lika stort belopp utginge från akademiska sjukhusets stat. Vid Lunds universitet har sedan ett par år utgått ett extra anslag av 2,500 kronor såsom bidrag till arvode åt en föreståndare för det vid universitetets kliniker å Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund inrättade röntgenlaboratoriet och en där anordnad radiologisk sjukavdelning, under villkor att Malmöhus läns landsting bidrager med lika stort belopp som statsanslaget till föreståndarens avlöning. Dessutom finnes i staten för sistnämnda universitet uppfört ett arvode å 2,000 kronor till en amanuens vid röntgenlaboratoriet och den radiologiska sjukavdelningen.

En motsvarande anordning föreslås nu beträffande Uppsala universitet. Utskottet, som väl uppmärksammat departementschefens uttalande om den skillnad i verksamhet, som utövas av röntgenavdelningarna vid de olika

68:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 67) därom framställda förslag och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 146—147 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet, Kurser i allmän sjukvårdsteknik. [67.] Nytt anslag.

att riksdagen må till arvode åt den, som förordnas att leda tre *propedeutiska kurser i allmän sjukvårdsteknik* vid universitetet i Uppsala, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 750 kronor.

69:o) Kungl. Maj:t har (punkt 68) föreslagit riksdagen att för universitetet i Uppsala på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 3,750 kronor att utgå till arvoden: Ny propedeutisk kurs vid undervisningen i medicinska fakulteten. [68.]

dels åt den, som förordnas att leda en ny, fjärde, kurs i fysikalisk diagnostik, med högst 1,000 kronor,

dels åt en biträdande lärare vid sagda fjärde kurs med högst 500 kronor,

dels åt den, som förordnas att leda en ny, fjärde, kurs i icke-fysikaliska undersökningsmetoder, med högst 1,000 kronor,

dels åt den, som förordnas att giva en ny, fjärde, kurs i allmän kirurgi, med högst 1,000 kronor,

dels och åt den, som förordnas att giva en ny, fjärde, kurs i sjukvårdsteknik, med högst 250 kronor; skolande i avseende å ifrågavarande arvoden iakttagas, att därest den, som förordnas att leda kurs av förenämnd art eller meddela här angiven undervisning, är innehavare av docentstipendium, ifrågavarande arvode ej må utgå.

I avseende å utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 148—153 i statsrådsprotokollet.

Samma belopp, som nu föreslagits å 1921 års stat, hava jämväl till enahanda ändamål ifrågasatts utgå på tilläggsstat för år 1920. Utskottets yttrande.

Den förevarande framställningen ansluter sig i huvudsak till den anordning, som av 1919 års lagtima riksdag godkändes till förmån för den medicinska undervisningen i Lund. Ifrågavarande anslagsäskanden äro väsentligen grundade på önskan att genom utvidgad undervisning inom medicinska fakulteterna vid universiteten motverka en hinderlig stockning vid inträdet i de föreskrivna kurserna och tjänstgöringarna och dymedelst utjämna svårigheterna vid det växande tilloppet till läkarbanan.

Utskottet har icke funnit sig övertygat om nödvändigheten att för närvarande vidtaga en anordning av föreslagen art vid Uppsala universitet. Av statsrådsprotokollet framgår, att ovisshet rått hos medicinska fakulteten

Nytt anslag.

att riksdagen må till *förstärkning av anslaget till uppehållande av den praktiska kursen inom juridiska fakulteten* vid universitetet i Uppsala bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor.

Ny- och ombyggnad vid akademiska sjukhuset.

[65.]

66:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 65) föreslagit riksdagen angående ytterligare anslag till ny- och ombyggnad vid akademiska sjukhuset i Uppsala kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Vissa anslag inom medicinska fakulteten.

[66.]

67:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 66) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921:

a) till anordnande vid institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi av den i stadgan för medicinska examina föreskrivna *undervisningskursen i allmän kemi* tillhopa 3,500 kronor, därav ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor, till arvode åt en lärare vid kursen och ett reservationsanslag av 1,000 kronor till höjning av institutionens anslag till materiell m. m.;

b) till arvode åt en *extra ordinarie amanuens vid anatomiska institutionen,* att utgå enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, ett förslagsanslag, högst, 600 kronor;

c) till arvode åt *biträdande lärare i medicin* ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor;

d) till arvode åt en *biträdande lärare i fysikalisk diagnostik* ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor;

e) till *förstärkande av lärarkrafterna i kirurgi* ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor;

f) till arvode åt en *biträdande lärare i öron-, näs- och halssjukdomar* med den undervisningsskyldighet, som av Kungl. Maj:t bestämmes, ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor;

g) till *materiell för kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar* ett förslagsanslag, högst, 2,000 kronor.

att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

63:o) I anledning av Kungl. Maj:ts (punkt 62) därom framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för universitetet i Uppsala anvisa på extra stat för år 1921:

a) till *arvode åt en lärare i symbolik* med den undervisnings- och examinationsskyldighet, som i vederbörlig ordning bestämmes, ett förslagsanslag, högst, 1,500 kronor;

b) till *materiell m. m. för det praktiskt-teologiska övningsinstitutet* ett reservationsanslag av 300 kronor.

Vissa anslag inom teologiska fakulteten. [62.]

64:o) I anledning av Kungl. Maj:ts (punkt 63) därom framställda förslag och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 142—144 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) öka det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala under avdelningen A) Avlöningar m. m., a) Professorer m. m., Teologiska fakulteten, uppförda anslaget till uppehållande av kostnadsfri undervisning och examination i kyrkosång från dess nuvarande belopp, 1,500 kronor, till 2,000 kronor;

b) för ändamålet höja det ordinarie bestämda anslaget till universitetet i Uppsala med ett belopp av 500 kronor.

Kostnadsfri undervisning och examination i kyrkosång. [63.]

Ökat anslag.

65:o) Kungl. Maj:t har (punkt 64) föreslagit riksdagen att till förstärkning av anslaget till uppehållande av den praktiska kursen inom juridiska fakulteten vid universitetet i Uppsala bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor.

Förstärkning av anslaget till juridiska fakultetens praktiska kurs. [64.]

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag får alltså hemställa,

Ökat anslag.

Utskottet får alltså nu beträffande 1921 års stat hemställa,

att riksdagen må höja det ordinarie anslaget till kungl. operan, nu 60,000 kronor, med 90,000 kronor till 150,000 kronor.

Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

Universitetskanslersexpeditionen.

Ändring i staten för universitetskanslersexpeditionen.

[60.]

61:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till den i statsrådsprotokollet (sid. 139—140) förebragta utredningen hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med uteslutande ur utgiftsstaten för universitetskanslersexpeditionen av den under rubriken förslagsanslag, högst, upptagna anslagsposten till hyra och expenser å 4,100 kronor, i nämnda stat under samma rubrik uppföra en anslagspost å 2,500 kronor med titel: Till expenser;

Minskat anslag.

b) för genomförande av nämnda ändring minska det för kanslersexpeditionen såsom förslagsanslag, högst, i riksstaten upptagna anslaget, nu 5,100 kronor, med 1,600 kronor till 3,500 kronor.

Uppsala universitet.

Akademiska sjukhuset.

[61.]

62:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 61) föreslagit riksdagen angående anslag till det akademiska sjukhuset i Uppsala kommer utskottet

c) för ifrågavarande biträdesbefattnings inrättande höja det ordinarie bestämda anslaget till musikaliska akademien, nu 80,335 kronor, med 1,600 kronor till 81,935 kronor. Ökat anslag.

Nobelstiftelsen.

59:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 58) föreslagit riksdagen angående anslag till återförvärvande av Nobelstiftelsens rätt till visst område av skogsinstitutets förutvarande tomt å norra Djurgården kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Återförvärvande till statsverket av Nobelstiftelsens rätt till visst område av skogsinstitutets förutvarande tomt å norra Djurgården. [58.]

De kungl. teatrarna.

60:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59) att höja det ordinarie anslaget till Kungl. Operan, nu 60,000 kronor, med 90,000 kronor till 150,000 kronor. Kungliga operan. [59.]

Anslaget till Kungl. Operan har hittills varit uppfört under sjunde huvudtiteln, men skall efter den nya departementsindelningens genomförande tillhöra åttonde huvudtiteln.

Samma belopp, 90,000 kronor, varmed höjning begäres i anslaget från och med år 1921, äskas jämväl å 1920 års tilläggsstat, sjunde huvudtiteln, till förstärkning i anslaget för sistnämnda år.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 35—37 av det vid propositionen om tilläggsstaten, sjunde huvudtiteln, fogade statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920.

Utskottet har ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag beträffande anslag å såväl tilläggsstaten som riksstaten, men vill emellertid framhålla, att detta sker under förutsättning, att något ytterligare kraf på förhöjning av ifrågavarande anslag icke kommer att framställas.

Musikaliska akademien.

Kvinnligt skrivbiträde vid musikaliska akademien.

[57.]

58:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 57) att

dels på ordinarie stat för musikaliska akademien uppföra ett kvinnligt skrivbiträde av första graden med en avlöning av 1,600 kronor, därav 1,100 kronor lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

dels föreskriva, att beträffande ifrågavarande biträde skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse dels de villkor och bestämmelser, som gälla i fråga om övriga ordinarie befattningshavare vid akademien, dels ock de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade beträffande de hos ämbetsverk och myndigheter uppförda ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar;

dels ock för ifrågavarande biträdesbefattnings inrättande höja det ordinarie bestämda anslaget till musikaliska akademien, nu 80,335 kronor, med 1,600 kronor till 81,935 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 135—137 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som förutsätter, att det föreslagna biträdet skall komma att utföra sådana göromål, för vilkas fullgörande förut statsmedel måst anlitas, hemställer,

att riksdagen må

a) på ordinarie stat för musikaliska akademien uppföra ett kvinnligt skrivbiträde av första graden med en avlöning av 1,600 kronor, därav 1,100 kronor lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, vartill kunna efter respektive 5, 10 och 15 år komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar;

b) föreskriva, att beträffande ifrågavarande biträde skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse dels de villkor och bestämmelser, som gälla i fråga om övriga ordinarie befattningshavare vid akademien, dels ock de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade beträffande de hos ämbetsverk och myndigheter uppförda ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar;

b) höja det under samma avdelning upptagna arvodet till en lärare i etsning från nuvarande 2,400 kronor till 5,000 kronor;

c) med uteslutande av den under samma avdelning uppförda anslagsposten: Biträden vid avdelningen för etsning, å 400 kronor, uppföra ett arvode å 2,000 kronor till en tryckare, tillika etsningsskolans tekniska biträde;

d) med uteslutande av den under samma avdelning uppförda anslagsposten å 400 kronor till underhåll och reparation av materiellen m. m. vid etsningsavdelningen, höja den i staten för akademien under rubriken diverse anslag upptagna anslagsposten till belysning, undervisningsmateriell m. m. från nuvarande 8,000 kronor till 9,000 kronor;

e) för genomförande av nu nämnda förändringar i akademiens stat höja det ordinarie bestämda anslaget till akademien från dess nuvarande belopp, 69,825 kronor, med 4,900 kronor till 74,725 kronor samt det ordinarie reservationsanslaget till akademien, nu 33,100 kronor, med 1,000 kronor till 34,100 kronor. Ökade anslag.

56:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 55) framlagda förslag och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 128—134 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet, Förstärkning av vissa anslagsposter i staten för akademien för de fria konsterna.

att riksdagen må till förstärkande av de i staten för akademien för de fria konsterna uppförda anslagsposterna till *belysning, undervisningsmateriell m. m., till levande modeller, till samlingarnas ökande och underhåll, till städning, renhållning samt betjäningens beklädnad ävensom till elevernas studieresor* på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 18,700 kronor. [55.] Nytt anslag.

57:o) Beträffande vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 56) angående anslag till uppehållande av verksamheten vid den vid konsthögskolan anordnade skolan för dekorativ konst kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen Anslag till skolan för dekorativ konst. [56.]

anmäla.

jande anslag höjas, nämligen anslaget till resestipendier åt lärare vid folkskoleseminarier från 2,000 till 6,000 kronor, anslaget till resestipendier åt folkskollärare från 8,000 till 24,000 kronor, anslaget till resestipendier åt lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor från 3,000 kronor till 9,000 kronor, anslaget till resestipendier åt lärare vid högre folkskolor från 1,200 kronor till 3,000 kronor samt anslaget till resestipendier åt abnormlärare från 1,000 till 3,000 kronor. Härvid är att märka, att anslaget till resestipendier åt lärare vid småskolor m. fl. var avsett jämväl för lärare vid småskoleseminarier. Nya äro de av Kungl. Maj:t föreslagna anslagen till resestipendier åt lärare vid småskoleseminarier och till resestipendier åt lärare vid fortsättningsskolor.

Utskottet, som finner en höjning av hittills utgående anslag väl befogad, såväl med hänsyn till ökade resekostnader som i betraktande av höjningen i antalet av respektive lärarkårer, anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *resestipendier* åt nedan angivna lärargrupper anvisa på extra stat för år 1921 såsom särskilda reservationsanslag:

till resestipendier åt *lärare vid folkskoleseminarier* 6,000 kronor; **Ökat anslag.**

till resestipendier åt *lärare vid småskoleseminarier* 2,000 kronor; **Nytt anslag.**

till resestipendier åt *folkskollärare* 24,000 kronor; **Ökade anslag.**

till resestipendier åt *lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor* 9,000 kronor;

till resestipendier åt *lärare vid fortsättningsskolor* 3,000 kronor; **Nytt anslag.**

till resestipendier åt *lärare vid högre folkskolor* 3,000 kronor; samt **Ökade anslag.**

till resestipendier åt *föreståndare, lärare och lärarinnor vid rikets abnormskolor (dövstumskolor, blindskolor och sinnesslöanstalter) samt vid uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn* 3,000 kronor;

eller sammanlagt 50,000 kronor;

samtliga anslagen att utgå enligt de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Folkskolinspektionen.

Tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer.
[204.]

207:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 204) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *bestridande av tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 15,600 kronor.

Folkskolor.

Statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor.
[205.]
Ökat anslag.

208:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 205) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 560—561 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor från dess nuvarande belopp, 41,343,000 kronor med 813,000 kronor till 42,156,000 kronor.

Befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar.
[206.]

209:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 206) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 561—562 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må uppföra det på ordinarie stat upptagna förslagsanslaget till befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar med oförändrat belopp, 300,000 kronor.

Lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål.
[207.]
Minskat anslag.

210:o) På grund av Kungl Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 207) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 562—563 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål, från dess nuvarande belopp, 205,000 kronor, med 20,000 kronor till 185,000 kronor.

Bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning.
[208.]

211:o) Sedan 1919 års lagtima riksdag för upphjälpande av folkskoleväsendet inom lappmarksförsamlingar med icke finsktalande befolkning i Västerbottens och Norrbottens län samt inom Överkalix församling i Norrbottens län såsom bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning be-

viljat ett belopp av 240,000 kronor, att utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, och därav anvisat på extra stat för år 1920 såsom reservationsanslag ett belopp av 80,000 kronor, har nu Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 208) att av nämnda anslag å 240,000 kronor såsom bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning inom lappmarksförsamlingar med icke finsktalande befolkning i Västerbottens och Norrbottens län samt inom Överkalix församling i Norrbottens län anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag ett belopp av 80,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det utav riksdagen beviljade anslaget å 240,000 kronor *såsom bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning inom lappmarksförsamlingar med icke finsktalande befolkning i Västerbottens och Norrbottens län samt inom Överkalix församling i Norrbottens län* anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag ett belopp av 80,000 kronor.

Upphjälpande av skolväsendet inom Hotagens och Frostvikens församlingar.

212:o) Kungl Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 209) att till beredande av möjlighet till skolgång för fattiga, på längre avstånd från skola boende skolpliktiga barn inom Hotagens och Frostvikens församlingar anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor, att användas enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela. [209.]

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till sid. 564—565 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har på extra stat anvisats för vart och ett av åren 1917—1919 ett belopp av 3,000 kronor och för år 1920 ett belopp av 2,500 kronor. Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär alltså en ökning av anslaget till samma belopp, varmed det utgått under åren 1917—1919. Utskottet finner sig böra tillstyrka förslaget och hemställer följaktligen,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *beredande av möjlighet till skolgång för fattiga, på längre avstånd från skola boende skolpliktiga barn inom Hotagens och Frostvikens församlingar* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor, att användas enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

Avlönande av lärare åt vid vanföranstalter och kustsanatorier intagna barn i skolåldern.

[210.]

213:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 210) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *avlönande av lärare åt vid vanföranstalter och kustsanatorier intagna barn i skolåldern* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å 20,000 kronor.

Motion angående förhöjt statsbidrag till avlöning av lärare och lärarinnor i slöjd i folkskola, mindre folkskola och särskild slöjdskola.

214:o) I en inom andra kammaren väckt motion (nr. 110) har herr *A. Jungnell* hemställlt, att riksdagen måtte besluta:

dels att under i övrigt gällande villkor statsbidrag till lärare eller lärarinnas avlöning för undervisning i slöjd skall utgå med 1 krona 35 öre för slöjdtimme dock högst 183 kronor 60 öre för varje slöjdskola eller slöjdavdelning, under förutsättning att arvodet till läraren utgår med minst 1 krona 50 öre för varje undervisningstimme,

dels att höja ordinarie förslagsanslaget till anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola med 646,500 kronor till 3,231,500 kronor.

Beträffande de av motionären till stöd för förslaget andragna skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Då den av motionären nu förebragta frågan så sent som år 1919 varit föremål för riksdagens prövning och sedan dess intet inträffat, som kan föranleda utskottet att frångå riksdagens då hävdade uppfattning, anser sig utskottet — under åberopande av vad riksdagen i denna sak då anförde — icke kunna tillstyrka motionärens yrkande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med avslag å herr Jungnells ovan berörda motion, uppföra i riksstaten det ordinarie förslagsanslaget till anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola med oförändrat belopp 2,585,000 kronor.

Undervisningsmateriell m. m. för olkskolor.

[211.]

215:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 211) att höja det på ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till undervisningsmateriell m. m. för folkskolor från dess nuvarande belopp, 30,000 kronor, med 30,000 kronor till 60,000 kronor.

Härförutom äskas till förstärkande av nämnda anslag på tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 15,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 566—569 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avser vare sig höjning av det ordinarie anslaget eller beviljande av anslag på tilläggsstat för år 1920. Återkommande i annat sammanhang till anslaget å tilläggsstat, hemställer alltså utskottet nu,

att riksdagen må höja det på ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till undervisningsmateriell m. m. för folkskolor från dess nuvarande belopp, 30,000 kronor, med 30,000 kronor till 60,000 kronor. Ökat anslag.

216:o) Kungl. Majt har föreslagit riksdagen (punkt 212) medgiva, att för anordnande av en för folkskolorna avsedd platsförmedlingsbyrå må från det i riksstaten under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor från och med år 1920 tills vidare utgå ett årligt belopp av 4,000 kronor enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela. Platsförmedlingsbyrå för folkskolorna. [212.]

Beträffande utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 570—572 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har ej funnit sig övertygat om behovet av en anordning av nu ifrågasatt beskaffenhet. Att märka är nämligen, att något krav i förevarande avseende ej föreligger, varken från skoldistriktens eller lärarkårens sida, utan att initiativet i ärendet utgått från rent privat håll. Utskottet kan icke tillmäta ifrågavarande byrå en sådan betydelse för skoldistrikten, att utskottet därutinnan kan finna ett skäl att tillstyrka förslaget. Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning ej må vinna riksdagens bifall.

217:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 213) att åt byggnadsstyrelsen till ersättande av förskjutna kostnader för upprättande av normalritningar till folkskolebyggnader på landsbygden anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 21,958 kronor. Ersättande av kostnader för upprättande av normalritningar till folkskolebyggnader på landsbygden. [213.]

Utredningen återfinnes å sid 572—577 i statsrådsprotokollet.

Genom beslut den 16 november 1906 medgav Kungl. Maj:t, att till en inom byggnadsstyrelsen anställd arkitekt finge såsom ersättning för hans arbete med normalritningar till folkskolebyggnader på landsbygden utgå ett belopp av 7,000 kronor, och anbefalldes statskontoret att förskottsvis av under händer varande medel till honom utbetala sagda belopp. I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1908 års riksdag på extra stat för år 1909 medel till täckande av detta för-

skott. Nu har byggnadsstyrelsen i skrivelse den 28 november 1918 omförmält, att styrelsen låtit utföra, utom av omförmälda arkitekt upprättade ritningar, även åtskilliga andra ritningar till folkskolebyggnader på landsbygden och för sistnämnda arbete av under händer varande medel utbetalat till olika personer ett belopp av sammanlagt 21,958 kronor, samt hemställt, bland annat, om Kungl. Maj:ts godkännande av nyssnämnda utbetalningar samt om ersättning för desamma med förberörda belopp, 21,958 kronor.

I likhet med departementschefen finner utskottet det vara anmärkningsvärt, att överintendentsämbetet, respektive byggnadsstyrelsen, utöver de medel, som av Kungl. Maj:t för ändamålet ställts till förfogande, utan Kungl. Maj:ts bemyndigande med allmänna medel bestritt kostnaderna för ifrågakomna arbeten rörande normalritningar till folkskolebyggnader på landsbygden. Utskottet delar fullkomligt departementschefens uttalade mening, att dylikt bemyndigande för ämbetet eller styrelsen att utbetala de olika beloppen för ifrågavarande arbeten bort inhämtas, innan utbetalningarna skett.

Utskottet anser sig emellertid böra under förhandenvarande förhållanden tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *ersättande av förskjutna kostnader för upprättande av normalritningar till folkskolebyggnader på landsbygden* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 21,958 kronor.

Fortsättningsskolor.

Understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskola.

[214.]

218:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 214) att höja det ordinarie förslagsanslaget till understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskola från 1,100,000 kronor med 950,000 kronor till 2,050,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 577—578 i stadsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en av herr *A. Jungnell* inom andra kammaren väckt motion (nr 111), däruti hemställts, att riksdagen måtte besluta, att arvodet för undervisning i slöjd i fortsättningsskolan skall utgå med minst 2 kronor för undervisningstimme.

Beträffande de av motionären till stöd för hans framställning förebragta skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Mot den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av det ordinarie anslaget till understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskola har utskottet icke något att erinra. I likhet med vad utskottet under punkt 214 här ovan framhållit ifråga om statsbidrag till avlöning av lärare i slöjd i folkskola m. m., har det av motionären nu förebragta spörsmålet så sent som år 1919 varit föremål för riksdagens prövning. Sedan dess hava enligt utskottets mening icke några sådana omständigheter inträffat, som kunna motivera ett frånträdande av den ståndpunkt, 1919 års riksdag i denna fråga intagit. Under åberopande alltså av vad riksdagen härutinnan år 1919 anfört och jämväl med hänsyn till vad utskottet under punkten 214 här ovan yttrat, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med avslag å herr Jungnells ovanberörda motion och med bifall Kungl. Maj:ts förslag i ämnet, höja det ordinarie förslagsanslaget till *understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskola* från 1,100,000 kronor med 950,000 kronor till 2,050,000 kronor. **Ökat anslag.**

219:o) Kungl Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 215) att till utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva. **Utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor.** [215.]

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till sid. 578—583 i statsrådsprotokollet.

På extra stat för år 1920 har riksdagen beviljat dels till utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor ett reservationsanslag av 155,000 kronor, dels ock till bestridande av för nämnda kurser under år 1920 på grund av dyrtiden förorsakade ökade kostnader ett förslagsanslag, högst, 15,000 kronor. Härjämte har på tilläggsstat för år 1920 för ifrågavarande kurser nu äskats ett belopp av 41,000 kronor. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts framställning, varken i vad densamma avser anvisande av medel på 1921 års stat eller på tilläggsstat för år 1920. Återkommande i annat sammanhang till anslaget å tilläggsstat hemställer alltså utskottet nu,

att riksdagen må till *utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva. **Ökat anslag.**

Högre folkskolor.

Understöd åt högre folkskolor.

[216.]

220:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 216) att höja det i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till understöd åt högre folkskolor från dess nuvarande belopp, 455,000 kronor, med 335,000 kronor till 790,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 583—585 i statsrådsprotokollet.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagshöjningen är påkallad av den hastiga utveckling, som den högre folkskolan under de senaste åren företett och i vilken den fortfarande är stadd. Utskottet anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och framställer följaktligen,

Ökat anslag.

att riksdagen må höja det i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till *understöd åt högre folkskolor* från dess nuvarande belopp, 455,000 kronor, med 335,000 kronor till 790,000 kronor.

Folkhögskolor.

Ökat understöd åt folkhögskolor.

[217.]

221:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 217) att för beredande av ökat understöd åt folkhögskolor för arbetsåret 1920—1921 anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 150,000 kronor.

För enahanda ändamål beträffande vinterkursen 1919—1920 och sommarkursen 1920 har riksdagen anvisat på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 120,000 kronor. Med hänsyn till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 585—587 i statsrådsprotokollet) anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:t förslag och hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må för beredande av *ökat understöd åt folkhögskolor* för arbetsåret 1920—1921 anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 150,000 kronor.

Höjda stipendier åt elever vid folkhögskolor.

[218.]

222:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 218) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande

år ägt rum, för beredande av *höjda stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid folkhögskolor* under läsåret 1920—1921 anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 70,000 kronor.

Abnormundervisningen.

Tidning för dövstumma. [219.]

223:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 219) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till understöd för utgivande under år 1921 av *Tidning för dövstumma* bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 500 kronor, att utgå enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna skäl meddela.

Motion ang. lönereglering för vissa lärarinnor vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda.

224:o) I en inom första kammaren väckt motion (nr 13) har herr *K. A. Nilson* hemställt,

att riksdagen ville besluta den ändring i staten för blindskolorna från 1920 års början, att avlöningen för handarbetslärarinnorna och för lärarinnan i hushållsgöromål skall utgå med 2,800 kronor, varav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspengar, förutom husrum med värme, vartill kunna komma tre ålderstillägg å 300 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring, samt för detta ändamål,

dels höja det ordinarie anslaget för institutet och förskolan för blinda nu 103,150 kronor med 1,600 kronor till 104,750 kronor.

dels anvisa å tilläggsstat för 1920 ett belopp av 1,600 kronor.

Beträffande de av motionären till stöd för förslaget andragna skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Utskottet måste ställa sig synnerligen tveksamt mot att tillstyrka ett förslag, som avser ändring i en av riksdagen så sent som år 1919 fastställd avlöningsstat. Då utskottet ej är i tillfälle att kunna överskåda de konsekvenser en rubbning av den så nyligen fastställda lönestaten kan medföra för andra i densamma upptagna befattningshavare, har utskottet icke kunnat tillstyrka motionärens förslag. Så mycket mindre anser sig utskottet böra förorda detsamma, som utskottet anser, att frågor av ifrågavarande slag böra vara underkastade den allsidiga pröv-

ning, Kungl. Maj:t åt dem kan ägna, innan förslag härom framlägges för riksdagen.

Utskottet hemställer alltså,

att herr Nilsons ovanberörda motion ej må vinna riksdagens bifall.

Bekostande av elevers vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda ävensom åtföljande vårdares resor å statens järnvägar.

[220.]

Ökat anslag.

225:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 220) och med hänsyn till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 589 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda ordinarie förslagsanslaget: bekostande av elevers vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda ävensom åtföljande vårdares resor å statens järnvägar, från dess nuvarande belopp, 2,000 kronor, med 2,000 kronor till 4,000 kronor.

Reparationer vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda.

[221.]

Nytt anslag.

226:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 221) och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 589—590 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *reparationer å institutets och förskolans för blinda å Tomteboda byggnader* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

Förstärkande av det ordinarie anslaget till förskolan för blinda i Växjö.

[222.]

227:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 222) att till förstärkande av det ordinarie anslaget till förskolan för blinda i Växjö anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 12,240 kronor.

Beträffande utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 591—595 i statsrådsprotokollet.

Under de senare åren har riksdagen anvisat medel till täckande av brister i staten för ifrågavarande anstalt. Äskanden härutinnan föreligga även nu, i det att å tilläggsstat för år 1920 föreslagits såsom förslagsanslag, högst, dels 532 kronor till täckande av under år 1918 uppkommen brist i förskolans stat, dels 9,550 kronor till täckande av beräknad brist i staten för år 1919, dels ock 15,580 kronor till förstärkande av det ordinarie anslaget till skolan för år 1920. Utskottet har vid prövning av samtliga dessa förslag funnit sig böra tillstyrka desamma. Återkommande i annat sammanhang till anslagen å 1920 års tilläggsstat, hemställer alltså utskottet beträffande anslaget å 1921 års stat,

att riksdagen må till *förstärkande av det ordinarie anslaget till förskolan för blinda i Växjö* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 12,240 kronor. Nytt anslag.

228:o) Kungl. Maj:t har (punkt 223) föreslagit riksdagen att *dels* till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda anvisa på extra stat för år 1921:

till förstärkande av det på skolans ordinarie stat uppförda reservationsanslaget ett förslagsanslag, högst 11,350 kronor,

samt till uppehållande vid skolan under höstterminen 1921 av ytterligare en korgmakeriavdelning ett reservationsanslag av 850 kronor,

dels ock medgiva, att det av 1919 års lagtima riksdag på extra stat för år 1920 anvisade reservationsanslag av 3,550 kronor för uppehållande under höstterminen 1920 av ytterligare en korgmakeriavdelning vid hantverksskolan må för enahanda ändamål användas under höstterminen 1921.

Förstärkande av ordinarie reservationsanslaget till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda m. m. [223.]

Utredningen återfinnes å sid. 596—600 i statsrådsprotokollet.

På extra stat för år 1920 har riksdagen anvisat dels ett förslagsanslag, högst, 7,050 kronor till förstärkande av det på hantverksskolans i Kristinehamn för blinda ordinarie stat uppförda reservationsanslaget, dels ett reservationsanslag av 3,550 kronor till uppehållande vid skolan under höstterminen 1920 av ytterligare en korgmakeriavdelning. Av utredningen i ärendet framgår, att en sådan avdelning icke kan komma till stånd under sagda år, eftersom den för skolan avsedda nybyggnad, till vilken riksdagen beviljat medel, icke kan bliva färdig förr än år 1921. Utskottet har ej något att erinra mot förevarande framställning och hemställer följaktligen,

att riksdagen må

a) till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda anvisa på extra stat för år 1921:

till *förstärkande av det på skolans ordinarie stat uppförda reservationsanslaget* ett förslagsanslag, högst, 11,350 kronor, Ökat anslag.

samt till *uppehållande vid skolan under höstterminen 1921 av ytterligare en korgmakeriavdelning* ett reservationsanslag av 850 kronor, Nytt anslag.

b) medgiva, att det av 1919 års lagtima riksdag på extra stat för år 1920 anvisade reservationsanslag av 3,550 kronor för uppehållande under höstterminen 1920 av ytterligare en korgmakeriavdelning vid hantverksskolan må för enahanda ändamål användas under höstterminen 1921.

Nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda m. m.

[224.]

229:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 224) att utöver det anslag å 450,000 kronor, som av 1918 års lagtima riksdag beviljats till uppförande av nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, för samma ändamål anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 160,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 600—603 i statsrådsprotokollet.

Då framställningen är föranledd av stegrade pris på arbetsmarknaden och intet synes vara att erinra mot den gjorda kostnadsberäkningen, hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må, utöver det anslag å 450,000 kronor, som av 1918 års lagtima riksdag beviljats till uppförande av *nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda,* för samma ändamål anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 160,000 kronor.

Bidrag till fria frakter för materialier till blinda hantverkare.

[225.]

230:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 225) att såsom bidrag till beredande av fria frakter för arbetsmaterialier, som från hantverksskolans i Kristinehamn för blinda materialdepå sändas blinda hantverkare, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 10,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 603—605 i statsrådsprotokollet.

Å tilläggsstat för år 1920 har för enahanda ändamål äskats ett förslagsanslag, högst, å 5,000 kronor. Utskottet finner förevarande framställning synnerligen behjärtansvärd och anser starka skäl tala för bifall till densamma. Återkommande i annat sammanhang till anslaget å 1920 års tilläggsstat, hemställer alltså utskottet,

Nytt anslag.

att riksdagen må såsom *bidrag till beredande av fria frakter för arbetsmaterialier, som från hantverksskolans i Kristinehamn för blinda materialdepå sändas blinda hantverkare,* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 10,000 kronor.

Tryckning av blindskrifter.

[226.]

231:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 226) att på extra stat för år 1921 bevilja till tryckning av blindskrifter ett reservationsanslag av 7,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 606—607 i statsrådsprotokollet.

För innevarande år utgår till förevarande ändamål ett reservationsanslag av 5,000 kronor. Utskottet har icke något att erinra mot en höjning av anslaget till 7,000 kronor i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och hemställer följaktligen,

att riksdagen må på extra stat för år 1921 bevilja till *tryckning av blindskrifter* ett reservationsanslag av 7,000 kronor. Ökat anslag.

232:o) Med föranledande av Kungl. Maj:ts i ämnet framställda förslag (punkt 227) hemställer utskottet, Understöd åt blindlärarelever och reseunderstöd åt blindlärare. [227.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, bevilja på extra stat för år 1921 till *understöd åt blindlärarelever och reseunderstöd åt blindlärare* ett reservationsanslag av 1,200 kronor.

233:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 228) att till understöd åt de blindas förening anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 75,000 kronor, att utgå enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela. De blindas förening. [228.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 607—609 i statsrådsprotokollet.

På extra stat för år 1920 har för enahanda ändamål anvisats ett belopp av 50,000 kronor, att utgå enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna gott meddela. Med hänsyn till den välgörande verksamhet, som ifrågavarande förening utövar, anser utskottet goda skäl föreligga för en höjning av anslaget till föreningen till det av Kungl. Maj:t nu föreslagna beloppet. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *understöd åt de blindas förening* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor, att utgå enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela. Ökat anslag.

234:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 229) att till understöd för utgivande under år 1921 av De blindas veckoblad bevilja på extra stat för nämnda år ett förslagsanslag, högst 2,400 kronor, att utgå enligt de föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna skäl meddela. De blindas veckoblad. [229.]

Utredningen återfinnes å sid. 609—611 i statsrådsprotokollet.

För enahanda ändamål har å tilläggsstat för år 1920 föreslagits likaledes 2,400 kronor. Med hänsyn till den förebragta utredningen anser sig

utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts omförmälda förslag och hemställer nu beträffande anslaget å 1921 års stat,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *understöd för utgivande* under år 1921 *av De blindas veckoblad* bevilja på extra stat för nämnda år ett förslagsanslag, högst, 2,400 kronor, att utgå enligt de föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna skäl meddela.

Upprättande av en vårdanstalt för blinda med komplicerat lyte.

[230.]

235:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 230) att för uppförande av byggnader för en vårdanstalt, avsedd för blinda med komplicerat lyte, utöver de för berörda ändamål av riksdagen redan beviljade anslag å tillhopa 870,000 kronor, bevilja för samma ändamål ett ytterligare belopp av 813,000 kronor och därav anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag 713,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 611—614 i statsrådsprotokollet.

Å tilläggsstat för år 1920 har för samma ändamål äskats ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

De av riksdagen förut för ändamålet beviljade anslagen å tillhopa 870,000 kronor voro beräknade allenast för utförande av byggnadernas grund och stomme. Det har nu ställts i utsikt, att hela det ifrågavarande byggnadsföretaget skulle vara slutfört i mitten av år 1921, därest de medel, som för ändamålet äro behövliga utöver dem, som redan beviljats, kunna beredas. Då behovet av byggnadsföretagets slutförande är synnerligen trängande, anser sig utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot de gjorda kostnadsberäkningarna, böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. I annat sammanhang återkommande till anslaget å 1920 års tilläggsstat, hemställer utskottet nu,

Minskat anslag.

att riksdagen må för *uppförande av byggnader för en vårdanstalt, avsedd för blinda med komplicerat lyte,* utöver de för berörda ändamål av riksdagen redan beviljade anslag å tillhopa 870,000 kronor, bevilja för samma ändamål ett ytterligare belopp av 813,000 kronor och därav anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag 713,000 kronor.

Asylbyggnad för vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte.

[231.]

236:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående uppförande av en asylbyggnad för vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte (punkt 231) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed velat för riksdagen

anmäla.

237:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 232) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *hyresbidrag åt den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten för blinda dövstumma och blinda sinnesslöa m. fl.* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 10,000 kronor.

Hyresbidrag åt drottning Sofias stiftelse. [232.]

238:o) I en inom andra kammaren väckt motion (nr 102) har herr *K. J. Söderberg* m. fl. hemställt, dels att riksdagen måtte besluta, det statsbidrag till skyddshemsstyrelse för bestridande av avlöning åt folk- och småskollärare samt folk- och småskollärarinnor, anställda vid av Kungl. Maj:t godkända skyddshem, måtte från och med år 1921 utgå efter samma grunder som till lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor under förutsättning, att vederbörande lärare och lärarinnor hava full undervisningsskyldighet vid med skyddshem förenad skola och uppbära minst för lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor stadgad minimilön,

dels ock för nämnda ändamål i 1921 års stat uppföra ett förslagsanslag av 56,000 kronor.

Beträffande de av motionärerna till stöd för förslaget andragna skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Motion angående statsbidrag till avlöning åt vissa lärare och lärarinnor vid av Kungl. Maj:t godkända skyddshem.

I det utlåtande, som den 19 november 1918 avgavs av de särskilda sakkunniga, vilka inom ecklesiastikdepartementet tillkallats för utredning av frågan om ändrade grunder för statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt åvseende försummade barn, hade jämväl upptagits spörsmålet, huruvida icke statsbidrag borde utgå till de vid dessa anstalter anställda folk- och småskollärarna på samma sätt som till lärare vid folk- och småskolor i allmänhet. Bemälda sakkunniga ansågo, att dylikt bidrag borde utgå till skyddshemmen under förutsättning, att vederbörande lärare hade full undervisningsskyldighet vid med skyddshem förenad skola och uppbure minst för lärare vid folk- eller småskolor stadgad minimilön. För ändamålet beräknades ett belopp av 52,000 kronor. I sitt över sagda sakkunnigutlåtande den 28 januari 1919 avgivna yttrande förklarade sig skolöverstyrelsen finna goda skäl tala för bifall till förenämnda förslag. Då emellertid — anförde överstyrelsen vidare — föredragande departementschefen, vid anmälan i statsrådet den 9 januari 1919 av de sakkunnigas förslag för reserverande i riksstaten av erforderliga medel, förklarat sig icke kunna för det dåvarande biträda förslaget i ifrågavarande avseende, ansåge sig överstyrelsen icke då böra framställa något yrkande

Utskottets yttrande.

på bifall till förslaget i denna del. Vid ärendets anmälan ånyo den 11 mars 1919 (proposition nr 233) vidhöll dåvarande departementschefen sin den 9 januari 1919 hävdade uppfattning i denna fråga. Som examinerade lärare — anförde departementschefen — i mycket olika utsträckning vore anställda vid ifrågavarande anstalter, skulle en förmån av denna art för anstalternas vidkommande falla i hög grad ojämnt och ställa sig mindre rättvis. Frågan om statsbidrag till ifrågavarande lärarpersonals avlöning vore enligt departementschefens mening emellertid av den art, att den i sinom tid syntes böra upptagas till förnyat övervägande.

Utskottet har ej kunnat undgå att finna den till grund för motionärernas förslag liggande tanken riktig, i all synnerhet i betraktande av de föreskrifter, som numera gälla i fråga om skyldigheten för landstingen att inrätta anstalter av förevarande slag samt beträffande den undervisning, som i skyddshemmen skall bedrivas. Önskvärdheten att erhålla så goda lärarkrafter som möjligt vid dessa anstalter, där lärarnas förmåga ofta ställes på hårda prov, gör det nödvändigt att ekonomiskt säkerställa dessa befattningar, i vilket avseende landstingen synas kunna göra anspråk på statsbidrag till lärarnas avlöning med lika fullt fog som beträffande de av landstingen underhållna småskoleseminarierna. Om utskottet sålunda i princip skänker sitt gillande åt innebörden av motionärernas förslag, är utskottet dock ej berett att tillstyrka detsamma, sådant det nu föreligger. Såsom erinrats, har förutvarande chefen för ecklesiastikdepartementet förklarat frågan vara av den art, att den i sinom tid bör upptagas till förnyat övervägande. Utskottet anser det mindre välbetänkt att innan Kungl. Maj:t fattar ställning till spörsmålet, nu föreslå några definitiva åtgärder, helst frågan om statsbidrag synes böra förknippas med vissa en lönereglering åtföljande spörsmål, såsom angående anställningsformer, m. m., vilket allt utskottet nu ej är i tillfälle yttra sig om. Utskottet anser sig emellertid böra tillstyrka riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om omedelbar utredning i denna sak.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning i fråga om statsbidrag till avlöning av de vid av Kungl. Maj:t godkända skyddshem anställda folk- och småskollärare samt till nästkommande års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Yrkesundervisningen.

Tekniska läroverk.

239:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 233) hemställer utskottet, Tekniska läroverk. [233.]

att riksdagen må — vid bifall dels till vad under punkten 146 föreslagits angående avförande ur riksstaten av det ordinarie anslaget till de tekniska läroverken, nu 1,090,775 kronor, dels till vad under punkterna 240, 241, 242, 243, 244, 245 och 246 föreslås — i riksstaten, under rubrik: Tekniska läroverk, uppföra ett ordinarie reservationsanslag å 473,000 kronor.

240:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 234) att, med upphävande av nu gällande ordinarie stat för den tekniska elementarskolan i Norrköping, för samma skola beräkna ett belopp av 47,800 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk. Tekniska elementarskolan i Norrköping. [234.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 617—624 i statsrådsprotokollet.

Till tekniska elementarskolan i Norrköping utgår för närvarande å ordinarie stat ett anslag å 34,500 kronor, varjämte riksdagen på extra stat för år 1920 till upprätthållande av verksamheten vid skolan anvisat ett förslagsanslag, högst, 15,800 kronor. Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser en omläggning av staterna för de tekniska elementarskolorna och ett införande av vissa enhetliga grunder i fråga om anslagen till dessa skolor.

Utskottet, som finner goda skäl tala för bifall till Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må, med upphävande av nu gällande ordinarie stat för den tekniska elementarskolan i Norrköping, för samma skola beräkna ett belopp av 47,800 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk.

241:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 235) att, med upphävande av nu gällande ordinarie stat för den tekniska elementarskolan Tekniska elementarskolan i Borås. [235.]

Borås, för samma skola beräkna ett belopp av 47,300 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 624—626 i statsrådsprotokollet.

Den för tekniska elementarskolan i Borås för närvarande gällande staten slutar å ett belopp av 34,500 kronor. Till uppehållande av verksamheten vid skolan har vidare å extra stat för år 1920 anvisats ett förslagsanslag, högst, 8,550 kronor. Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må, med upphävande av nu gällande ordinarie stat för den tekniska elementarskolan i Borås, för samma skola beräkna ett belopp av 47,300 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk.

Omorganisation av tekniska elementarskolan i Härnösand till ett tekniskt gymnasium och en teknisk fackskola för träindustri.

[236.]

242:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 236) att *dels* medgiva, att den tekniska elementarskolan i Härnösand må, på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet närmare angivits, ombildas till ett tekniskt gymnasium och en teknisk fackskola för träindustri;

dels, med upphävande av nu gällande ordinarie stat för den tekniska fackskolan i Härnösand, för samma skola ävensom för ett tekniskt gymnasium och en teknisk fackskola för träindustri i nämnda stad beräkna ett belopp av 71,825 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk;

dels ock till laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriell anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 626—647 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Å tilläggsstat för år 1920 har för beredande av vissa avlöningar under den första terminen av omorganisationsåren äskats ett förslagsanslag, högst, 6,460 kronor.

En omorganisation av de tekniska elementarskolorna ingår som ett led i de åtgärder, som från statens sida påbörjats för tillgodoseende av den tekniska undervisningen i landet. Omläggningen av den tekniska elementarskolan i Härnösand, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen angivit, anser sig utskottet böra tillstyrka, särskilt med hänsyn därtill, att förslaget innebär ett tillgodoseende av de områden inom vår industri, där de norrländska intressena hava berättigade anspråk att vinna beaktande.

Beträffande arten av den nya fackskolan hava delade meningar gjort sig gällande, i det att å ena sidan yrkats på inrättande av en fackskola för trämasse- cellulosa- och pappersindustri och å den andra en fackskola för enbart trävaruindustri. Departementschefen har i likhet med skolöverstyrelsen intagit en medlande ståndpunkt så till vida, att undervisningen i den tillämnade fackskolan enligt hans mening borde läggas så, att den kunde tillgodose såväl trävaruindustriens som åtskilliga andra på träets förädling grundade industriers behov av fackteknisk utbildad personal. Utskottet, som anser, att en skola, förlagd till Härnösand, äger goda betingelser för samtliga angivna arter inom förevarande industrigren, håller jämväl före, att en fackskola, sådan den av Kungl. Maj:t nu föreslås, bör så organiseras, att den, i den mån detta är möjligt, tillgodoser de olika områden inom träindustrien, som här kunna ifrågakomma. Om ock utvecklingen här är i starkt framåtskridande, anser utskottet likväl, att tillsvidare en enda fackskola torde kunna fylla det förhandenvarande behovet, och att man bör avvakta någon tids erfarenhet, innan åtgärder vidtagas för tillgodoseende av de grenar inom träindustrien, vilka i en enda skola tilläventyrs ej kunna vinna behörigt beaktande.

Utskottet, som i övrigt ej har något att erinra med anledning av Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må

a) medgiva, att den tekniska elementarskolan i Härnösand må, på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 7 januari 1920 närmare angivits, ombildas till ett tekniskt gymnasium och en teknisk fackskola för träindustri;

b) med upphävande av nu gällande ordinarie stat för den tekniska elementarskolan i Härnösand, för samma skola ävensom för ett tekniskt gymnasium och en teknisk fackskola för träindustri i nämnda stad beräkna ett belopp av 71,825 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk;

c) till *laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriell* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Tekniska läroanstalten i Malmö. Dess utvidgning med en fackskola för kemisk industri.

[237]

Motion ang. inrättande av en kemisk fackskola i Hälsingborg.

243:o) Kungl. Maj:t har (punkt 237) föreslagit riksdagen att *dels* medgiva, att en fackskola för kemisk industri må från och med den 1 juli 1921 upprättas i Malmö;

dels för den tekniska elementarskolan, maskinfackskolan, husbyggnadsfackskolan, den kemiska fackskolan och det tekniska gymnasiet i Malmö för år 1921 beräkna ett belopp av 117,400 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk;

dels ock till laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriell för den kemiska fackskolan anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 648—671 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två i huvudsak likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 168, av herr *Gunnar Andersson* och den andra inom andra kammaren, nr 100, av herr *M. Sommelius,* däri hemställts, att i överensstämmelse med den av Kungl. Maj:t den 4 oktober 1907 tillsatta kommitté för den lägre tekniska undervisningens ordnande en fackskola för kemisk industri må från och med den 1 juli 1921 upprättas i Hälsingborg.

I avseende å de av motionärerna till stöd för förslaget åvägabragta skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets yttrande.

Vid bedömande av Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och de i ämnet väckta motionerna har utskottet ansett sig till en början böra vidröra frågan om de tekniska fackskolornas allmänna karaktär och syftemål, ett spörsmål, som enligt utskottets förmenande är av avgörande betydelse då det gäller att bestämma förläggningsorten för den fackskola, varom nu är tal. De tekniska fackskolorna äro som bekant ämnade att ingå som ett led i en praktiskt elementär teknisk bildningslinje vid sidan av den teoretiskt vetenskapliga bildningslinjen, som representeras av de högre tekniska läroanstalterna i riket. De äro sålunda avsedda att giva den tekniska bildning, som i förening med praktisk industriell erfarenhet fordras för fyllandet av ett stort antal ansvarsfulla befattningar inom industrien, för vilka en teknisk högskolebildning icke är nödvändig, och för vilka den utbildningsgång, som fordras för högskolebildningens förvärvande, icke är den i alla avseenden lämpligaste. Närmare uttryckt hava de tekniska fackskolorna till uppgift att meddela de speciella tekniska kunskaper, som jämte industriell erfarenhet fordras av dem, som närmast skola utöva tillsyn och ledning av arbetet i verkstäder, fabriker och på andra industriella arbets-

platser, samt av ritare, detaljkonstruktörer och laboratoriebiträden å arkitekt- och byggnadskontor samt verkstäders och fabrikers konstruktionsbyråer och försökslaboratorier. Behovet av en specialiserad undervisning har ock drivit fram denna skoltyp, och det är uppenbart, att synpunkten av undervisningens specialisering jämväl bör beaktas vid skolornas fortsatta utveckling.

Med utgångspunkt från denna de tekniska fackskolornas huvuduppgift att vara så att säga specialutbildningsanstalter för industriens underbefäl bör man betrakta den betydelsefulla frågan, huruvida det är till dessa skolors gagn att hävda grundsatsen om centralisering av så många skolor som möjligt till en och samma ort eller i stället gynna en motsatt anordning — decentraliseringen — varigenom skolor av ifrågavarande slag skulle förläggas till olika trakter i riket, lämpade för det speciella verksamhetsområde, vederbörande skola avser att gagna. Utskottet har ej kunnat undgå att finna det ligga en stor fara i att driva centraliseringsprincipen för långt, i det att därigenom de speciella undervisningsgrenarna ej vinna den frihet och möjlighet till utveckling, en lokal självverksamhet kan giva, utan äventyra att tillbakasättas av de intressen, som framstå såsom nödvändiga för det större skolkomplexet i dess helhet. Utskottet vill erinra om ett uttalande av 1907 års kommitté för den lägre tekniska undervisningens ordnande, ett uttalande, som utskottet anser äga sitt fulla berättigande och jämväl äga betydelse vid bedömande av nu föreliggande spörsmål. Kommittén yttrar: »Just i förefintligheten av en fackskola för en viss industri ligger en direkt uppmaning till dem, som ägna sig åt denna industri, att vid fackskolan i fråga söka sin vidare utbildning, och industriidkarna omhulda i regel gärna en skola, som är direkt avsedd att främja deras intressen. En fackskola omfattas sålunda i regel med vida större intresse än en allmän teknisk läroanstalt. En speciell fackskola har också så till vida större utvecklingsmöjligheter än en allmän teknisk skola, att man kan företaga vilka förändringar i dess organisation, man finner lämpliga, utan att därigenom träda andra industriers intressen för nära. Lärokurserna så väl i enskilda läroämnen som i skolan i dess helhet kunna inskränkas eller utvidgas, allt efter som erfarenheten visar detta vara möjligt eller önskvärt.»

Utskottet anser sig dessutom böra erinra, att ovanberörda synpunkt av önskvärdheten att beträffande ifrågavarande skola åstadkomma en decentralisering med hänsyn till vederbörande industriers förläggning och behov av fackutbildad personal med säkerhet varit en av de avgörande faktorerna vid förläggningen av den elektrotekniska fackskolan till Västerås och icke till Örebro, såsom då från vissa håll begärts.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att utskottet måste ställa sig i hög grad tveksamt inför Kungl. Maj:ts förslag att utöka den tekniska läroanstalten i Malmö, som för närvarande omfattar, utom tekniskt gymnasium, en maskinfackskola och en husbyggnadsfackskola, med ytterligare en fackskola, i detta fall en fackskola för kemisk industri. De skäl, som härvidlag varit för departementschefen de avgörande, hava icke övertygat utskottet om lämpligheten av en sådan anordning. Departementschefen, som uppenbarligen stått tvekande inför valet mellan de båda städerna Malmö och Hälsingborg, har vid det slutliga bestämmandet givit företrädet åt den förra staden, varvid han företrädesvis fäst sig vid följande omständigheter, vilka enligt hans mening tala för detta förslag, nämligen hänsynen till undervisningens ändamålsenliga ordnande, lärjungarnas intressen och den statsfinansiella sidan av saken.

Då utskottet i det förberörda principiella spörsmålet rörande de tekniska fackskolornas förläggning i allmänhet — vilken fråga av departementschefen skjutes åt sidan — hyser en uppfattning, som icke överensstämmer med det föreliggande förslagets innebörd, anser sig utskottet böra skärskåda de speciella skäl, vilka av departementschefen angivits och ansetts böra tillmätas en sådan betydelse, att mera väsentliga synpunkter för dem fått stå tillbaka.

Vad då angår den förstnämnda synpunkten av undervisningens ändamålsenliga anordnande, har det framhållits, att tillgången till lämpliga lärarkrafter skulle bliva större och rikhaltigare, om skolan förlades till en plats, där liknande läroanstalter förut finnas. Utskottet vill ingalunda bestrida riktigheten av en dylik uppfattning, vilken med styrka betonats av skolöverstyrelsen, men utskottet har desslikes icke kunnat frigöra sig från den åskådningen, att överstyrelsen vid tillvaratagande av de speciellt pedagogiska intressena letts till en alltför överdriven uppskattning av denna synpunkt. Det gäller närmast tillgången på goda extra lärarkrafter för det relativt begränsade timtal, där undervisning ej kan bedrivas förmedelst de ordinarie lärarkrafterna. Härutinnan må erinras, att jämväl i Hälsingborg ett flertal undervisningsanstalter finnas, vilkas lärarpersonal lätteligen kunna tänkas härvid ifrågakomma, t. ex. det högre allmänna läroverket, handelsgymnasiet och den blivande lärlings- och yrkesskolan. Härjämte finnes vid de omfattande fabriks- och industrianläggningarna i Hälsingborg anställd en talrik personal, bland vilken säkerligen erforderliga extra lärarkrafter kunna antagas vara att påräkna. Att läraranskaffningen sålunda skulle vara svårare i Hälsingborg än i Malmö, då det gäller en så begränsad omfattning, som nu är i fråga, anser utskottet näppeligen kunna befaras. Utskottet har tvärtom all anledning att i det stora

intresse, som på orten redan visats och säkert kommer att ägnas denna skola, se en säker garanti för att även lärarfrågan kommer att vinna en tillfredsställande lösning. Ett bevis härpå föreligger redan i den omständigheten, att med hänsyn till önskvärdheten att till de ordinarie lärarplatserna förvärva goda kandidater förslag framlagts för Hälsingborgs stadsfullmäktige att binda sig för hyresbidrag till 1,000 kronor till vardera av två lektorer vid den ifrågasatta fackskolan utöver det hyresbidrag till rektor, varom utfästelse redan gjorts; enligt vad utskottet försport har detta förslag blivit av stadsfullmäktige godtaget.

För undervisningen spela uppenbarligen även de industriella anläggningarna i orten en viktig roll. Departementschefen giver i detta avseende icke företräde åt någondera staden; det vill dock synas utskottet, som om Hälsingborg med sin mera specialiserade och utvecklade kemiska industri just för den fackskola, varom nu är fråga, äger ett visst företräde framför Malmö med sin omfattande industriella verksamhet på ett flertal olika områden.

Vad angår den av departementschefen framhållna synpunkten av lärjungarnas intressen, d. v. s. sådana omständigheter, som gynna elevernas möjligheter att begagna undervisningen, såsom närhet till skolan, möjlighet att bo i hemmet och levnadskostnaderna på orten, vill utskottet framhålla, att detta är en synpunkt, som enligt utskottets uppfattning icke bör läggas på en fråga sådan som den förevarande. Inrättandet av en kemisk fackskola är eller bör vara en angelägenhet, som avser hela landets eller en viss större landsändas intressen och som icke får innebära ett ensidigt gynnande av en särskild stad framför en annan. Malmö har i avseende å tekniska läroanstalter blivit så pass tillgodosedd, att, om man här anlägger berörda synpunkt, man redan i denna omständigheten kan se ett skäl att ej bereda denna stad än ytterligare fördelar genom en fortsatt utvidgning av det tekniska läroverket därstädes. Denna uppfattning har emellertid varit utskottet främmande, då utskottet haft att pröva det föreliggande förslaget. Frågan om den kemiska fackskolans förläggning har utskottet uteslutande betraktat från den synpunkten, att det här är fråga om en läroanstalt, ej avsedd närmast för lärjungar för en viss stad eller en viss trakt utan från hela landet.

Till de av departementschefen åberopade finansiella synpunkterna återkommer utskottet här nedan.

Då utskottet sålunda redan av den i ärendet förebragta utredningen känt sig tveksamt ifråga om förläggningen av en kemisk fackskola till

Malmö i stället för till Hälsingborg och funnit starka skäl tala till förmån för den senare staden, har utskottet än mer styrkts i sin uppfattning om lämpligheten av denna anordning efter de erfarenheter, medlemmar av utskottet efter besök å respektive orter gjort. Det har härvid framgått, hurusom de lokala förhållandena i Hälsingborg erbjuda väsentliga företräden framför desamma i Malmö. Under det att i den senare staden — med allt erkännande åt det intresse som här visats förevarande anstalt — den kemiska fackskolan skulle inrymmas i det tekniska läroverkets lokaler eventuellt efter en mindre tillbyggnad, har Hälsingborgs stad för den tekniska undervisningen erbjudit de staden numera tillhöriga, förutvarande kasernbyggnaderna för skånska husarregementet; av dessa skulle en byggnad avses för stadens yrkes- och lärlingsskola och en för den kemiska fackskolan, den senare efter en genomgripande om- och tillbyggnad. För den sistnämnda byggnaden, i avseende å vars tilltänkta utrymmen inga befogade erinringar kunna göras, hava ritningar uppgjorts, vilka efter ett par smärre jämkningar synas komma att göra denna byggnad synnerligen lämplig för den kemiska fackskolans behov. Vidare har med all önskvärd tydlighet framstått, hurusom en kemisk fackskola, förlagd till Hälsingborg och där omfattad med ett osedvanligt livaktigt intresse, torde för sin framtida utveckling äga synnerligen rika förutsättningar i de i staden med omnejd befintliga kemiska industrianläggningar, och att någon tvekan ej synes råda därom, att en dylik skola, såsom en fristående anstalt förlagd till Hälsingborg, skulle gå en betydligt rikare och allsidigare utveckling till mötes än om den inrymdes såsom en integrerande del i det omfattande komplex, som vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag det tekniska läroverket i Malmö skulle erbjuda.

Vad slutligen kostnadsfrågan beträffar, har denna till synes spelat en avgörande roll ej endast för skolöverstyrelsen vid avgivande av dess förord för Malmöförslaget utan även för departementschefen vid hans ståndpunkttagande i ärendet. Härvid bör man emellertid skilja mellan engångskostnaderna för laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriell samt de årliga kostnaderna. De förra hava vid en förläggning till Hälsingborg beräknats till 50,000 à 75,000 kronor, medan Malmöförslaget skulle i detta hänseende betinga en kostnad av 10,000 kronor. Vid detta förhållande, vilket visserligen talar till förmån för det senare förslaget, anser sig utskottet dock icke behöva fästa avseende, enär, enligt vad utskottet har sig bekant, enskilda personer och industrier i Hälsingborg med omnejd förbundit sig att, därest den kemiska fackskolan förlades till sistnämnda stad, till skolans laboratorieutrustning ställa till förfogande ett belopp av sammanlagt 70,500 kronor. Utskottet, som icke ansett sig böra

närmare ingå på detta storartade, om livligt intresse för saken vittnande erbjudande, har funnit sig allenast i så måtto böra därå fästa avseende, att utskottet ansett, att ett eventuellt bifall till kemiska fackskolans förläggning till Hälsingborg bör förbindas med ett villkor, att från kommunalt eller enskilt håll erforderliga medel ställas till förfogande för anskaffande av laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriell.

Beträffande de årliga kostnaderna är det uppenbart, att dessa måste ställa sig något högre vid ett bifall till Hälsingborgsförslaget. Departementschefen har räknat med att detta förslag skulle, sedan skolan trätt i full verksamhet, betinga en årlig utgift av 42,000 kronor, under det att skolan, förlagd till Malmö, skulle medföra en kostnadsökning av 28,000 kronor. Det förra förslaget skulle alltså enligt departementschefens på skolöverstyrelsen grundade beräkningar innebära en årlig merkostnad på 14,000 kronor. Utskottet har vid prövning av de detaljerade kostnadsberäkningarna rörande stat för en till Hälsingborg förlagd kemisk fackskola ej kunnat frigöra sig från den uppfattningen, att dessa beräkningar äro väl höga, och att förty den årliga kostnadsökningen bör bliva väsentligt mindre än vad departementschefen nu angivit. I allt fall anser utskottet denna merkostnad icke vara av den art, att den bör stå hindrande i vägen för en anordning, för vilken enligt utskottets mening de sakliga skälen synnerligen starkt tala.

Då utskottet sålunda ansett sig böra tillstyrka den kemiska fackskolans förläggning till Hälsingborg, vill utskottet till sist allenast erinra därom, att även 1907 års tekniska kommitté föreslagit denna stad såsom lämplig förläggningsort för skolan och därvid i stort sett stött sin uppfattning på åtskilliga av de omständigheter, vilka utskottet här ovan närmare utvecklat.

Såsom framgår av utredningen i ärendet, skulle den kemiska fackskolan begynna sin verksamhet med höstterminen 1921, vadan medel beräknats från och med den 1 juli nämnda år. För detta första halvår skulle Malmöförslaget betinga en kostnad av 9,000 kronor. Enligt vad utskottet på grundvalen av införskaffade uppgifter och vid prövning av dessa kunnat finna, torde ett belopp av 12,000 kronor kunna anses tillfyllest för skolans första verksamhetsår, därest skolan förlägges till Hälsingborg. Det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet av 117,400 kronor för det tekniska läroverket i Malmö bör alltså minskas med 9,000 kronor till 108,400 kronor, vilket belopp skulle avse den fortsatta utvecklingen av denna läroanstalt enligt förut godkända linjer, i vilket avseende utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Det av

Kungl. Maj:t föreslagna extra anslaget till laboratorieutrustning m. m. skulle vid bifall till utskottets förslag ej erfordras.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herr G. Anderssons samt herr Sommelius' ovanberörda motioner,

a) medgiva, att en fackskola för kemisk industri må från och med den 1 juli 1921 upprättas i Hälsingborg, under förutsättning, att Hälsingborgs stad — utöver redan gjort erbjudande angående tillhandahållande av erforderliga undervisningslokaler samt bostad eller hyresersättning åt rektor — antingen själv eller genom enskilda donatorer ställer till förfogande erforderliga medel till laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriell för nämnda fackskola;

b) för samma fackskola i Hälsingborg för år 1921 beräkna ett belopp av 12,000 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk;

c) för den tekniska elementarskolan, maskinfackskolan, husbyggnadsfackskolan och det tekniska gymnasiet i Malmö för år 1921 beräkna ett belopp av 108,400 kronor att ingå i förberörda ordinarie reservationsanslag till tekniska läroverk.

Tekniska elementarskolan och tekniska gymnasiet i Örebro.

[238.

244:o) Kungl. Maj:t har (punkt 238) föreslagit riksdagen att

dels för den tekniska elementarskolan och det tekniska gymnasiet i Örebro för år 1921 beräkna ett belopp av 125,108 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk;

dels till utrustning av ett maskinlaboratorium vid tekniska gymnasiet i Örebro anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor;

dels, under förutsättning att Örebro stad åtager sig att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler för en fjärde parallellavdelning vid det tekniska gymnasiet i Örebro, medgiva, att en sådan parallellavdelning må inrättas från och med höstterminen 1920;

dels ock för sistnämnda ändamål anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 12,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 672—678 i statsrådsprotokollet.

För anordnande av en fjärde parallellavdelning vid läroanstalten från och med höstterminen 1920 har å 1920 års tilläggsstat äskats ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

Förevarande framställningar avse i stort sett beredande av medel för möjliggörande av den fortsatta utveckling av det tekniska läroverket i Örebro, vilken vid föregående riksdagar beslutats. Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i ämnet och får alltså nu beträffande 1921 års stat hemställa,

att riksdagen må

a) för den tekniska elementarskolan och det tekniska gymnasiet i Örebro för år 1921 beräkna ett belopp av 125,108 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk;

b) *till utrustning av ett maskinlaboratorium* vid tekniska gymnasiet i Örebro anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor; Nya anslag.

c) under förutsättning att Örebro stad åtager sig att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler för en *fjärde parallellavdelning* vid det tekniska gymnasiet i Örebro, medgiva, att en sådan parallellavdelning må inrättas från och med höstterminen 1920;

d) *för sistnämnda ändamål* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 12,000 kronor.

245:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 239) att för den elektrotekniska fackskolan i Västerås beräkna ett belopp av 39,600 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk. Elektrotekniska fackskolan i Västerås.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till sid. 679—681 i statsrådsprotokollet. [239.

Det nu framlagda förslaget står i full överensstämmelse med den plan för skolans utveckling, som blivit av riksdagen godkänd. Utskottet anser sig på grund härav böra tillstyrka bifall till framställningen och hemställer,

att riksdagen må för den elektrotekniska fackskolan i Västerås beräkna ett belopp av 39,600 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk.

Arvoden åt extra lärare och vikarier samt för oförutsedda behov.
[240.]

246:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 240), att till arvoden åt extra lärare och vikarier samt för oförutsedda behov vid de tekniska läroverken beräkna ett belopp av 20,967 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk.

Utredningen återfinnes å sid. 681—682 i statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anordning, motsvarande vad i samma hänseenden redan gäller för de allmänna läroverkens vidkommande. Utskottet är med departementschefen ense därom, att jämväl för de tekniska läroverken medel böra finnas tillgängliga för tillgodoseende av oförutsedda behov eller beredande av ersättning åt vikarier. I sistnämnda hänseende förutsätter utskottet, att, då det gäller avlönande av vikarie under sjukdomsförfall för extra lärare, i brist på ett generellt stadgande härutinnan de i sådant avseende vid de allmänna läroverken och folkskoleseminarierna gällande föreskrifter komma till tillämpning.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till arvoden åt extra lärare och vikarier samt för oförutsedda behov vid de tekniska läroverken beräkna ett belopp av 20,967 kronor att ingå i det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk.

De olika anslagsposter, som vid bifall till utskottets här ovan framställda förslag beträffande de tekniska läroverken skulle ingå i det ordinarie reservationsanslaget till dessa läroverk, äro följande:

Tekniska elementarskolan	i	Norrköping	kronor	47,800: —
» »	»	Borås	»	47,300: —
» läroverket	»	Härnösand	»	71,825: —
» »	»	Malmö	»	108,400: —
» »	»	Örebro	»	125,108: —
» fackskolan	»	Västerås	»	39,600: —
» »	»	Hälsingborg	»	12,000: —
Arvoden åt extra lärare och vikarier samt för oförutsedda behov			»	20,967: —
			Summa kronor	473,000: —

Förstärkande av reservationsanslaget till tekniska läroverk.
[241.]

247:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 241) att till förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 38,000 kronor, att utgå efter de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott utfärda.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen anmäla.

Handelsläroverk.

248:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 242) att till beredande av förhöjt understöd åt handelsgymnasierna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Örebro och Norrköping utöver till dem redan anslagna belopp anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 165,000 kronor, att utgå under förutsättning, att kommun, där handelsundervisningsanstalt åtnjuter statsunderstöd, själv eller genom enskilda donatorer såväl tillhandahåller erforderliga lokaler för undervisningen som ock årligen lämnar ett kontant bidrag, motsvarande minst en tredjedel av statsunderstödet, samt med den fördelning och under de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma. Ökade understöd åt handelsgymnasier. [242.]

Beträffande utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 684—695 i statsrådsprotokollet.

För enahanda ändamål har av Kungl. Maj:t på tilläggsstat för år 1920 äskats ett förslagsanslag, högst, av 160,000 kronor. Från och med år 1918 är det ordinarie förslagsanslaget till handelsgymnasier i riksstaten uppfört under åttonde huvudtiteln med ett belopp av 135,000 kronor, varjämte riksdagen för år 1919 till förhöjda understöd åt handelsgymnasierna beviljat på tilläggsstat för sistnämnda år ett tilläggsanslag å 90,400 kronor.

Utskottets yttrande.

På sätt av utredningen framgår, hade för ifrågavarande läroanstalter — utöver det ordinarie anslaget — beräknats för år 1920 138,325 kronor och för år 1921 143,050 kronor, vilka belopp av skolöverstyrelsen för mötande av oförutsedda behov föreslagits avrundade uppåt till respektive 150,000 och 155,000 kronor. I anledning av sedermera inkomna framställningar från styrelserna för handelsgymnasierna i Stockholm och Hälsingborg, däri äskats ytterligare medel å tillhopa 13,300 kronor för år 1920 och 14,800 kronor för år 1921 till avlöningsförhöjning åt ordinarie och extra lärare, i enlighet med vad som utginge till motsvarande lärare

vid andra läroanstalter, hava totalbeloppen av departementschefen ansetts böra beräknas till 160,000 kronor för år 1920 och 165,000 kronor för år 1921.

De avsevärda belopp, som nu äskas till handelsgymnasierna, äro betingade av de ökade kostnader, vilka inträtt på hart när alla områden av dessa läroanstalters verksamhet. Utskottet har vid prövning av ärendet ej kunnat undgå finna, att en ingående undersökning av de behov, vilka i de särskilda fallen föreligga, synes vara i hög grad av omständigheterna påkallad; då emellertid frågan om handelsgymnasiernas ställning för närvarande är föremål för särskild sakkunnigutredning, och förslag härutinnan inom den närmaste tiden torde vara att förvänta, har utskottet icke ansett sig nu böra ingå på en närmare detaljgranskning av det föreliggande förslaget. Utskottet, som ansett sig i stort sett böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, har dock icke funnit tillräckliga skäl vara förebragta för de senast begärda höjningarna å respektive 13,300 och 14,800 kronor — ej minst på grund av den bristfälliga utredning, som här föreligger; en noggrannare utredning torde ej heller hava kunnat förebringas, alldenstund dessa framställningar så sent som under de sista dagarna av år 1919 inkommit till Kungl. Maj:t. I betraktande härav och med hänsyn till den väl brett tilltagna marginalen för oförutsedda behov har utskottet ansett sig böra föreslå en nedsättning av de utav Kungl. Maj:t föreslagna beloppen till 145,000 kronor för år 1920 och 150,000 kronor för år 1921.

Återkommande i annat sammanhang till anslaget å 1920 års tilläggsstat, hemställer utskottet nu,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *beredande av förhöjt understöd åt handelsgymnasierna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Örebro och Norrköping* utöver till dem redan anslagna belopp anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 150,000 kronor, att utgå under förutsättning, att kommun, där handelsundervisningsanstalt åtnjuter statsunderstöd, själv eller genom enskilda donatorer såväl tillhandahåller erforderliga lokaler för undervisningen som ock årligen lämnar ett kontant bidrag, motsvarande minst en tredjedel av statsunderstödet samt med den fördelning och under de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Kommunala anstalter för yrkesundervisning.

249:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 243) att, med uteslutande av det i 1920 års riksstat under åttonde huvudtiteln å ordinarie stat upptagna förslagsanslaget: »Understöd åt skolor för den lägre yrkesundervisningen» å 250,000 kronor, uppföra i riksstaten för år 1921 under nämnda huvudtitel under rubriken: »Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning» ett ordinarie förslagsanslag å 700,000 kronor. Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning. [243.]

Utredningen återfinnes å sid. 695—702 i statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande framställning är att betrakta såsom en följd av de beslut, riksdagen år 1918 fattade i samband med upprättande av praktiska ungdomsskolor och utvecklingen av det lägre tekniska undervisningsväsendet. Utskottet anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må, med uteslutande av det i 1920 års riksstat under åttonde huvudtiteln å ordinarie stat upptagna förslagsanslaget: »Understöd åt skolor för den lägre yrkesundervisningen» å 250,000 kronor, uppföra i riksstaten för år 1921 under nämnda huvudtitel under rubriken: »Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning» ett ordinarie förslagsanslag å 700,000 kronor. Nytt anslag.

Enskilda anstalter för yrkesundervisning.

250:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 244) att i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag »Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning» å 375,000 kronor. Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning. [244.]

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 702—705 i statsrådsprotokollet.

Jämväl denna framställning är att betrakta såsom en konsekvens av 1918 års riksdags beslut angående praktiska ungdomsskolor. Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag »Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning» å 375,000 kronor. Nytt anslag.

Understöd åt elever vid husmodersskolor.

[245.]

251:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 245) att på extra för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med de av 1919 års lagtima riksdag godtagna grunder beträffande understöd till elever vid s. k. husmodersskolor utgå som understöd till obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda enskilda skolor för husmodersutbildning.

Utredningen återfinnes å sid. 705—707 i statsrådsprotokollet.

Till förenämnda ändamål har bidrag hittills utgått från ett extra anslag till yrkesskolor för husmodersutbildning i städer, köpingar m. m. Sedan ifrågavarande skolor i enlighet med uttalanden av 1918 års riksdag omorganiserats eller äro stadda under omorganisation. komma desamma att i anslagstekniskt hänseende hänföras till enskilda skolor för yrkesutbildning och bliva följaktligen berättigade till understöd från det till sistnämnda skolor under nästföregående punkt omförmälda anslaget. Från detta anslag äro emellertid medel till beredande av understöd åt elever icke att påräkna. Behovet av stipendier kvarstår givetvis alltjämt, och utskottet anser sig på grund härav böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag samt hemställer,

Nytt anslag.

att riksdagen må på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med de av 1919 års lagtima riksdag godtagna grunder beträffande understöd till elever vid s. k. husmodersskolor utgå som *understöd till obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda enskilda skolor för husmodersutbildning.*

Särskilda anstalter för yrkesundervisning.

Tekniska skolan i Stockholm.

[246.]

252:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 246) hemställer utskottet.

att riksdagen må — vid bifall till vad under punkt 146 föreslagits angående avförande ur riksstaten av det ordinarie anslaget till de tekniska läroverken, nu 1,090,775 kronor — i riksstaten under rubrik: Tekniska skolan i Stockholm uppföra ett ordinarie bestämt anslag å 97,075 kronor.

253:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 247) att till tekniska skolan i Stockholm för följande ändamål på extra stat för år 1921 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisa nedan angivna belopp, nämligen:

Uppehållande av tekniska skolans i Stockholm verksamhet.

[247.]

dels till uppehållande av skolans verksamhet 17,325 kronor, under villkor att Stockholms stad för år 1921, utöver förut anslagna medel å 7,500 kronor, för berörda ändamål bidrager med samma belopp som statsanslaget;

dels till beredande av provisorisk lönereglering med 20 procent å i stat uppförda avlöningsförmåner åt befattningshavare vid skolan, med undantag för skolans föreståndare i hans egenskap av sådan samt såsom föreståndare för högre konstindustriella skolan och överlärare inom denna avdelning, 4,600 kronor, med beräknande att till denna lönereglering bidrag lämnas av Sjöstedtska fonden med ett belopp av 480 kronor samt under villkor att Stockholms stad för ändamålet särskilt tillskjuter samma belopp som statsanslaget;

dels till beredande av ytterligare löneförbättring åt lärarna vid skolan 9,957 kronor att av skolans styrelse fördelas på de olika lärarna med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning, under villkor att Stockholms stad för ändamålet bidrager med samma belopp som statsanslaget;

dels ock till beredande av löneförbättring åt vaktmästarna vid skolan 795 kronor, under villkor att samma belopp för ändamålet tillskjutes av Stockholms stad.

Utredningen återfinnes å sid. 708—715 i statsrådsprotokollet.

På tilläggsstat för år 1920 har äskats såsom särskilda förslagsanslag, högst, *dels* till beredande av ytterligare löneförbättring åt lärarna vid skolan ett belopp av 9,957 kronor att av skolans styrelse fördelas på de olika lärarna med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning, under villkor att Stockholms stad för ändamålet bidrager med samma belopp som statsanslaget, *dels ock* till beredande av löneförbättring åt vaktmästarna vid skolan ett belopp av 795 kronor, under villkor att samma belopp för ändamålet tillskjutes av Stockholms stad.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, har dock velat erinra, hurusom ifrågavarande läroanstalts ställning helt nyligen varit föremål för en närmare utredning. Enligt vad i statsrådsprotokollet meddelas, är denna utredning numera slutförd, men då vissa genom densamma framkomna förslag förutsätta åtgärder, som kräva beslut av Stockholms stad, har ärendet i sådant avseende hänskjutits till Stockholms

stadsfullmäktige, vilkas beslut borde avvaktas, innan ärendet bleve föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Återkommande i annat sammanhang till anslaget å tilläggsstat hemställer utskottet nu,

att riksdagen må till *tekniska skolan i Stockholm* för följande ändamål på extra stat för år 1921 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisa nedan angivna belopp, nämligen:

a) till *uppehållande av skolans verksamhet* 17,325 kronor, under villkor att Stockholms stad för år 1921, utöver förut anslagna medel å 7,500 kronor, för berörda ändamål bidrager med samma belopp som statsanslaget;

b) till beredande av *provisorisk lönereglering* med 20 procent å i stat uppförda avlöningsförmåner *åt befattningshavare vid skolan,* med undantag för skolans föreståndare i hans egenskap av sådan samt såsom föreståndare för högre konstindustriella skolan och överlärare inom denna avdelning, 4,600 kronor, med beräknande att till denna lönereglering bidrag lämnas av Sjöstedtska fonden med ett belopp av 480 kronor, samt under villkor att Stockholms stad för ändamålet särskilt tillskjuter samma belopp som statsanslaget;

Nya anslag.

c) till beredande av *ytterligare löneförbättring åt lärarna vid skolan* 9,957 kronor att av skolans styrelse fördelas på de olika lärarna med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning, under villkor att Stockholms stad för ändamålet bidrager med samma belopp som statsanslaget;

d) till beredande av *löneförbättring åt vaktmästarna vid skolan* 795 kronor, under villkor att samma belopp för ändamålet tillskjutes av Stockholms stad.

Tekniska skolan i Eskilstuna.

[248.]

254:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 248) hemställer utskottet,

att riksdagen må — vid bifall till vad under punkt 146 föreslagits angående avförande ur riksstaten av det ordinarie anslaget till de tekniska läroverken, nu 1,090,775 kronor — i riksstaten under rubrik: Tekniska skolan i Eskilstuna uppföra ett ordinarie bestämt anslag å 14,000 kronor.

255:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 249) att anvisa å extra stat för år 1921:

Uppehållande av verksamheten vid tekniska skolan i Eskilstuna.

dels till bidrag för uppehållande av verksamheten vid tekniska skolan i Eskilstuna i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet angivits och under de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas, såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 22,700 kronor; [249.]

dels ock för anskaffande av undervisningsmateriell vid skolans högre kurs såsom reservationsanslag ett belopp av 10,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 716—724 i statsrådsprotokollet.

Emot Kungl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet icke någon annan erinran att framställa än i fråga om beloppet av anslaget för anskaffande av undervisningsmateriell vid skolans högre kurs. Såsom av utredningen i ärendet framgår, har skolans direktion gjort framställning om anvisande för ändamålet av ett belopp å 3,000 kronor. Med hänsyn till den ökade omfattningen av undervisningen i den högre kursen har skolöverstyrelsen föreslagit ett belopp av 10,000 kronor. Utskottet finner tillfyllestgörande skäl icke vara anförda för en höjning av ifrågavarande belopp utöver vad direktionen föreslagit och hemställer alltså,

att riksdagen må anvisa å extra stat för år 1921:

a) till *bidrag för uppehållande av verksamheten vid tekniska skolan i Eskilstuna* i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 7 januari 1920 angivits och under de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas, såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 22,700 kronor; **Nytt anslag.**

b) för anskaffande av *undervisningsmateriell vid skolans högre kurs* såsom reservationsanslag ett belopp av 3,000 kronor. **Nytt anslag.**

256:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 250) att såsom bidrag till uppehållande av undervisningen vid bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor att utgå under huvudsakligen enahanda villkor, som hittills varit fästade vid statens understöd för ifrågavarande ändamål, anvisa på extra stat för år 1921 dels såsom bidrag med $^3/_5$ till ålderstillägg åt lärare ett förslagsanslag å 2,400 kronor, dels ock såsom bidrag med $^3/_5$ till övriga kostnader ett förslagsanslag, högst, 27,000 kronor eller tillhopa 29,400 kronor.

Bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte därmed förenade yrkesskolor

[250.]

Utredningen återfinnes å sid. 724—726 i statsrådsprotokollet.

Till samma ändamål har anvisats på extra stat för år 1920 dels såsom bidrag med $^3/_5$ till ålderstillägg åt lärare ett förslagsanslag å 2,100 kronor, dels ock såsom bidrag med $^3/_5$ till övriga kostnader ett förslagsanslag, högst 27,000 kronor, eller tillhopa 29,100 kronor. Ökningen i det nu beräknade anslagsbehovet föranledes endast därav, att en av lärarna år 1921 skulle bliva berättigad till ytterligare ett ålderstillägg å lönen med 500 kronor.

Utskottet anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må *såsom bidrag till uppehållande av undervisningen vid bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor* att utgå under huvudsakligen enahanda villkor, som hittills varit fästade vid statens understöd för ifrågavarande ändamål, anvisa på extra stat för år 1921 dels såsom bidrag med $^3/_5$ till ålderstillägg åt lärare ett förslagsanslag å 2,400 kronor, dels ock såsom bidrag med $^3/_5$ till övriga kostnader ett förslagsanslag, högst, 27,000 kronor eller tillhopa 29,400 kronor.

Vävskolan Borås.

[251.]

257:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 251) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, anvisa:

a) såsom *bidrag till upprätthållande av vävskolan i Borås* ett belopp av 6,200 kronor, under villkor att från Älvsborgs läns landsting eller eljest tillskjutes ett belopp, motsvarande minst hälften av berörda statsanslag;

b) såsom *bidrag till avlönande av en andre lärare vid samma skola* ett belopp av 1,750 kronor, under villkor att enahanda belopp varder för ändamålet från nämnda landsting eller eljest tillskjutet;

c) såsom *bidrag till personlig löneförbättring för föreståndaren* och förste läraren vid skolan Arthur Krebs ett belopp av 1,250 kronor och såsom *bidrag till sådan löneförbättring för biträdande lärarinnan* därstä-

des Hilma Stenwall ett belopp av 400 kronor, under villkor att dessa löneförbättringar motsvarande belopp varda för ändamålet från omförmälda läns landsting eller eljest tillskjutna samt, beträffande löneförbättringen för Krebs, därjämte att hans avlöningsförmåner för år 1921 ej sättas till lägre belopp än 5,750 kronor,

eller sålunda tillhopa 9,600 kronor.

258:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 252) att till en yrkespedagogisk centralanstalt med de uppgifter och den anordning, som av Kungl. Maj:t i anslutning till de av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna riktlinjerna närmare bestämmas, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 80,000 kronor. Yrkespedagogisk centralanstalt. [252.]

Beträffande utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 730—746 i statsrådsprotokollet.

På tilläggsstat för år 1920 har för enahanda ändamål föreslagits ett belopp av 45,000 kronor.

Den hittills förefintliga svårigheten att erhålla kompetenta lärare, effektiva undervisningsplaner samt lämpliga läroböckar och undervisningsmateriell för en väl ordnad yrkesundervisning hade föranlett 1907 års tekniska kommitté att framlägga förslag om inrättande av en normalskola, där utbildning av lärare för yrkesundervisningen skulle försiggå på det sätt, att personer, som genom längre tids utövning av ett yrke och genom besök i en yrkesskola eller på annat sätt förvärvat en god praktisk och teoretisk yrkesutbildning, skulle beredas tillfälle att genomgå en jämförelsevis kort och i övervägande grad rent pedagogisk utbildningskurs. Denna skola skulle, på samma gång den ombesörjde en väsentlig del av yrkesundervisningen i Stockholm, utgöra en lärarutbildningsanstalt samt en mönster- och försöksskola på yrkesundervisningens område.

Det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget avviker i väsentliga delar från det program, som förut framlagts för lärarutbildningens tillgodoseende. Förslaget innebär i stora drag, att ingen normalskola upprättas som särskilt organ för lärarutbildningen, utan att organet för lärarutbildningen bliver en fristående anstalt, vilken i mån av behov för sina önskemål efter överenskommelser med kommuner eller enskilda skolstiftelser anlitar de lärlings- och yrkesskolor med lärarpersonal, som med hänsyn till utrustning, undervisningens kvalitet och andra omständigheter befinnas för de föreliggande behoven mest lämpliga. En dylik anstalt, benämnd yrkes-

pedagogiska centralanstalten och förlagd till Stockholm, skulle även kunna tilldelas andra uppgifter såsom utexperimenterande av undervisningsplaner, metoder och materiell m. m.

Utskottets yttrande.

Utskottet har vid prövning av det föreliggande förslaget funnit detsamma i sig innebära beaktansvärda uppslag till en lösning av spörsmålet om den ändamålsenligaste anordningen av ifrågavarande lärarutbildning. Otvivelaktigt måste enligt utskottets mening detta förslag tillerkännas väsentliga fördelar framför det ursprungligen tilltänkta projektet angående inrättande av en särskild normalskola, ej minst med hänsyn till de ekonomiska konsekvenser, detta senare förslag skulle vid sitt fullständiga genomförande komma att medföra. Lika med departementschefen vill utskottet dock erinra därom, att det förevarande förslaget endast torde vara att betrakta som ett försök att lösa spörsmålet; skulle erfarenheten visa, att andra anordningar visa sig från såväl saklig som ekonomisk synpunkt fördelaktigare, vill utskottet framhålla, att ett bifall till det föreliggande förslaget icke får anses innebära ett hinder för en anordning av lärarutbildningen, som på grund av eventuella erfarenhetsrön tilläventyrs kan framstå såsom mera ändamålsenlig.

Mot det föreslagna anslagsbeloppet, 80,000 kronor, har utskottet intet att erinra. Vid prövning av det såsom kostnadsberäkning i statsrådsprotokollet framlagda statförslaget, har utskottet allenast velat erinra därom, att en till 3,000 kronor uppförd anslagspost till skrivbiträde, vilket belopp synes väl högt beräknat, lämpligen synes böra sammanslås med en i samma statförslag upptagen post till expenser m. m.

Vad angår det begärda anslaget å 45,000 kronor på 1920 års tilläggsstat för beredande av möjlighet att igångsätta verksamheten vid förevarande centralanstalt redan från och med den 1 juli 1920, vill utskottet erinra, hurusom Kungl. Maj:t genom beslut den 10 oktober 1919 av tillgängliga medel anvisat ett belopp av 13,100 kronor till anordnande under år 1919 av utbildningskurser för lärare vid lärlings- och yrkesskolor enligt en av skolöverstyrelsen uppgjord plan, ävensom till understöd åt deltagare i dessa kurser. Enligt vad utskottet inhämtat, hava sistberörda kurser icke hunnit anordnas under år 1919, och har från skolöverstyrelsen framställning till Kungl. Maj:t gjorts angående disponerande av sagda belopp för enahanda ändamål under år 1920. Något beslut av Kungl. Maj:t har, såvitt utskottet har sig bekant, härutinnan icke fattats. Med hänsyn till nu anförda förhållande har utskottet, som ansett med verksamhetens påbörjande kunna anstå till den 1 oktober 1920, funnit sig böra på 1920 års tilläggsstat tillstyrka allenast ett belopp av 15,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till en *yrkespedagogisk centralanstalt* med de uppgifter och den anordning, som av Kungl. Maj:t i anslutning till de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 7 januari 1920 angivna riktlinjerna närmare bestämmas, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 80,000 kronor. Nytt anslag.

259:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 253) att till resestipendier åt rektorer och lärare vid de tekniska läroverken och med dem jämförliga statsunderstödda läroanstalter under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 6,000 kronor. Resestipendier åt lärare vid tekniska läroverk. [253.]

Utredningen återfinnes å sid. 746—747 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som i likhet med departementschefen finner beredande av resestipendier åt här ifrågavarande lärargrupp vara av behovet påkallat, anser emellertid, att ett anslagsbelopp av 4,000 kronor bör kunna vara tillfyllest för ändamålet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *resestipendier åt rektorer och lärare vid de tekniska läroverken och med dem jämförliga statsunderstödda läroanstalter* under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 4,000 kronor. Nytt anslag.

260:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 254) att till resestipendier åt föreståndare och facklärare vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning, under de villkor Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 10,000 kronor. Resestipendier åt lärare vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning. [254.]

Utredningen återfinnes å sid. 748 i statsrådsprotokollet.

Under en följd av år har riksdagen till resestipendier åt föreståndare och facklärare vid lägre tekniska läroanstalter, under de villkor Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva, anvisat på extra stat ett reservationsanslag av 3,000 kronor. En höjning av förevarande anslag finner utskottet

vara betingad närmast av det ökade antal undervisningsanstalter och lärare, som blivit en följd av den praktiska undervisningens utveckling. Utskottet anser emellertid, att ett anslag å 6,000 kronor bör vara tillräckligt för förenämnda ändamål och hemställer följaktligen,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *resestipendier åt föreståndare och facklärare vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning,* under de villkor Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 6,000 kronor.

Folkbildningsåtgärder i övrigt.

Folkbibliotek.

Understöd åt folkbibliotek.

[255.] 261:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 255) att höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till understöd åt folkbibliotek från dess nuvarande belopp, 235,000 kronor, med 61,000 kronor till 296,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 749—750 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *O. Olsson* väckt motion, nr 70, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta, att det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till understöd åt folkbibliotek måtte höjas med 14,000 kronor, att enligt grunder, som av Kungl. Maj:t fastställas, användas till understöd åt för patienterna vid i motionen uppräknade slag av sjukvårdsinrättningar upprättade bibliotek.

Till stöd för sitt förslag har motionären anfört följande:

»Förordningen angående understödjande av folkbiblioteksväsendet av den 23 september 1912 tar hänsyn till behovet av allmänna folkbibliotek och skolbibliotek. Däremot har staten inte vidtagit några åtgärder för att underlätta upprättandet och underhållandet av lämpliga boksamlingar för sjuka och rekonvalescenter, som äro intagna på de allmänna sjukvårdsinrättningarna i vårt land. Behovet av sådana bibliotek ligger i alltför öppen dag för att kräva någon vidare motivering. Klagomål

ha också försports från patienter, som under sin sjukhusvistelse lidit av bristen på lämplig litteratur under de långa timmarna.

En del sjukvårdsinrättningar tillgodoser nog också detta behov även utan särskilt ingripande från statens sida, men alldeles säkert skulle de små statsunderstöd, som visat sig vara av så stor betydelse för utvecklingen av skolbiblioteken, ha en liknande inverkan på sjukhusbiblioteken, om dessa kunde komma i åtnjutande av dem.

De inrättningar, som kunna ifrågakomma, äro:

1) de egentliga lasarett, som tillhöra landsting och kommuner, tillsammans 78 med 10,657 sjuksängar, då serafimerlasarettet och akademiska sjukhuset i Uppsala frånräknas;

2) sjukstugorna, tillsammans 78 med 1,136 platser;

3) epidemisjukhusen, 235 med 5,958 platser;

4) lungsotssanatorierna 62 med 4,745 platser;

5) sjukhemmen för obotligt sjuka, 16 med 957 platser.

(De statistiska uppgifterna äro hämtade ur Sveriges officiella statistik och gälla för $^{31}/_{12}$ 1917.)

Villkoren för statsanslag till de landstingen ofta tillhörande småskoleseminarierna och folkhögskolorna borde i alla tillämpliga delar också gälla för sjukvårdsinrättningarna. Således skulle det krävas, att minst lika stor summa som det begärda statsanslaget skulle ställas till bibliotekets förfogande från annat håll. Högsta årliga anslaget till någon inrättning skulle bli 150 kronor.

För att understöden skulle komma att i någon mån i stå i förhållande till de olika sjukvårdsinrättningarnas storlek, kunde man lämpligen bestämma, att årsunderstödet ej finge överstiga en krona per sängplats.

Samtliga landstinget eller kommunen tillhörande sjukhusbibliotek borde kunna få stå under en och samma bibliotekstyrelse.

Den summa, som allra högst skulle kunna komma i fråga för utdelande av ett understöd enligt dessa grunder, vore 20,000—21,000 kronor. Men då skulle också varje sjukvårdsinrättning göra anspråk på det högsta understöd den hade rätt till. Dessutom finnas så starka betänkligheter mot upprättandet av bibliotek på epidemisjukhusen, att därmed torde böra anstå, tills Kungl. Maj:t låtit närmare utreda frågan om bibliotek för dessa anstalter. Därigenom sänkes den behövliga summan för närvarande med 6,000 kronor.»

Utskottets yttrande.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsökningen anser sig utskottet böra tillstyrka.

Vad angår det av motionären framställda yrkandet har utskottet funnit starka skäl tala för att anordningar vidtagas i syfte att underlätta upprättandet och underhållet av boksamlingar vid de allmänna sjukvårdsinrättningarna i riket, och utskottet anser sig följaktligen böra tillstyrka det förslag, som i motionen frambäres.

Lika med motionären anser utskottet, att villkoren för statsanslag till de landstingen ofta tillhörande småskoleseminarierna och folkhögskolorna böra i tillämpliga delar gälla för de sjukvårdsinrättningar, som nu komma i fråga.

Motionären har tänkt sig, för att understöden skulle komma att i någon mån stå i förhållande till de olika sjukvårdsinrättningarnas storlek, det lämpligen kunde bestämmas, att årsunderstödet ej finge överstiga en krona per sängplats. Utskottet har däremot intet att erinra. Huruvida vid sådant förhållande ett maximibelopp av 150 kronor för varje inrättning bör stipuleras, synes ovisst; i allt fall har utskottet icke ansett sig böra göra något uttalande härutinnan.

Enligt motionärens förslag skulle samtliga landstinget eller kommunen tillhörande sjukhusbibliotek kunna stå under en och samma biblioteksstyrelse. Utskottet anser det vara av vikt, att vid utfärdandet av bestämmelser i ämnet sådana föreskrifter undvikas, vilka kunna vara ägnade att skapa en alltför sträng uniformitet i avseende å biblioteksstyrelsernas organisation och dymedelst klavbinda en fri och utvecklingsbar verksamhet; tvärtom bör organisationen i sig innebära möjligheter att med smidighet anpassa sig efter förhandenvarande omständigheter.

Motionären har uppräknat de olika slag av sjukvårdsinrättningar, som i förevarande avseende skulle ifrågakomma. Däribland äro även upptagna epidemisjukhus. I avseende å upprättande av bibliotek å dessa sjukhus anser motionären så starka betänkligheter föreligga, att därmed borde anstå, till dess Kungl. Maj:t låtit närmare utreda denna fråga. Utskottet, för vilket dessa betänkligheter icke framstå i så stark dager, anser det böra stå Kungl. Maj:t öppet att, därest en på sakkunskap grundad noggrann utredning ådagalägger lämpligheten av en dylik anordning, kunna i förevarande avseende tillgodose jämväl senast berörda slag av sjukvårdsinrättningar. Någon ökning av anslaget utöver det av motionären föreslagna beloppet torde emellertid av senast angivna orsak icke vara erforderlig.

Ökat anslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herr Olssons ovanberörda motion, höja det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till

understöd åt folkbibliotek från dess nuvarande belopp, 235,000 kronor, med 75,000 kronor till 310,000 kronor.

262:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 256) att godkänna sådan ändring i de av riksdagen beslutade bestämmelserna angående understödjande av folkbiblioteksväsendet, att stadgandet om 45,000 kronor såsom högsta sammanlagda beloppet för årsunderstöd till riksförbund upphäves för tiden från och med år 1920.

Ändrade villkor för statsbidrag till riksförbund för biblioteksverksamhet.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 750—752 i statsrådsprotokollet. [256.]

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *O. Olsson* med flera, nr 8, och den andra inom andra kammaren av herr *B. Eriksson* i Grängesberg med flera, nr 155, däri hemställts, att riksdagen måtte på tilläggsstat för år 1920 anvisa ett fyllnadsanslag på högst 11,200 kronor till de för år 1919 beviljade understöden åt riksförbunden för studiecirklar i och för understödens höjande till de belopp, som skolat utgå, därest någon högsta gräns icke varit föreskriven för det samlade anslagsbeloppet;

dels ock en inom andra kammaren av herr *S. Berglund* med flera väckt motion, nr 41, däri anhållits, att riksdagen måtte för beredande av fyllnadsanslag för år 1919 åt riksförbunden för biblioteksverksamhet å tilläggsstat för år 1920 anslå ett belopp av högst 11,200 kronor.

I avseende å de skäl, som av motionärerna till stöd för sina förslag förebragts, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets yttrande.

I den skrivelse, vari skolöverstyrelsen hemställt om upphävande av maximigränsen av 45,000 kronor för årsunderstöd till riksförbund, har överstyrelsen meddelat, att för år 1919 ansökningar från riksförbund inkommit om anslag å omkring 56,200 kronor. Under framhållande av skälen för borttagande av berörda maximigräns har överstyrelsen påpekat önskvärdheten av en retroaktiv tillämpning av en dylik anordning även för år 1919. I detta hänseende har överstyrelsen föreslagit, att på tilläggsstat för år 1920 måtte äskas ett fyllnadsanslag till de för år 1919 beviljade understöden åt riksförbunden i och för understödens höjande till de belopp, som skolat utgå, därest någon högsta gräns icke varit föreskriven för det samlade anslagsbeloppet. Summan skulle utgöra skillnaden mellan det sammanlagda begärda anslagsbeloppet, 56,200 kronor, och det gällande maximibeloppet, 45,000 kronor, d. v. s. 11,200 kronor. Detta

förslag har departementschefen icke ansett sig kunna biträda. Emellertid har detsamma upptagits i ovanberörda motioner.

Utskottet, som anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, har jämväl funnit de av motionärerna till stöd för deras förslag anförda skälen så vägande, att utskottet, trots starka betänkligheter, ansett sig böra biträda även detta yrkande.

I annat sammanhang återkommande till det motionsvis framlagda förslaget, hemställer utskottet nu,

att riksdagen må godkänna sådan ändring i de av riksdagen beslutade bestämmelserna angående understödjande av folkbiblioteksväsendet, att stadgandet om 45,000 kronor såsom högsta sammanlagda beloppet för årsunderstöd till riksförbund upphäves för tiden från och med år 1920.

Kurser för biblioteksföreståndare. [257.]

263:o) Kungl. Maj:t har (punkt 257) föreslagit riksdagen medgiva, att av det ordinarie förslagsanslaget till understöd åt folkbibliotek må från och med år 1920 under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott fastställa, utgå ett belopp av högst 12,000 kronor årligen till anordnande av kurser för föreståndare för folk-, skol- och studiecirkelbibliotek.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 753—756 i statsrådsprotokollet.

Såsom av utredningen framgår, är det avsett, att antalet deltagare i varje kurs skulle bestämmas till högst 30. Då det uppenbarligen är av vikt, att biblioteksföreståndare i så stor utsträckning som utan praktiska olägenheter kan medgivas, beredas möjlighet att deltaga i kurserna, torde det kunna ifrågasättas, huruvida det är lämpligt att för framtiden bibehålla en maximigräns av 30 deltagare. Fall kunna givetvis tänkas, då de lokala intressena äro så starka och ortsbidrag i större utsträckning kunna påräknas, att det är såväl önskligt som ändamålsenligt att överskrida nämnda maximital. Möjlighet synes därför böra stå öppen — dock under förutsättning, att några ökade kostnader i anledning härav icke drabba statsverket — för ett större antal deltagare än 30 att bevista ifrågavarande kurser.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att av det ordinarie förslagsanslaget till understöd åt folkbibliotek må från och med år 1920 under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott fastställa, utgå ett belopp av högst 12,000 kronor årligen till anordnande av kurser för föreståndare för folk-, skol- och studiecirkelbibliotek.

Kvinnliga biträden hos biblioteks-konsulenterna.

264:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 258) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 757—761 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att från det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till understöd åt folkbibliotek må till arvoden åt tvenne kvinnliga biträden hos biblioteksskonsulenterna från och med den 1 juli 1920 tills vidare utgå ett årligt belopp av 3,900 kronor, därav 2,350 kronor till arvode åt det ena och 1,550 kronor till arvode åt det andra biträdet. [258.]

Handböcker i biblioteksskötsel.

265:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 259) och under åberopande av den i ärendet förebragta utredningen (sid. 761—765 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *utarbetande och tryckning av biblioteksshandböcker,* innefattande klassifikationssystem, katalogregler och författarnummerlista anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 7,000 kronor, att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma, utgå till styrelsen för Sveriges allmänna biblioteksförening. [259.]

Nytt anslag.

Förhöjt understöd för utgivande av tidskriften Biblioteksbladet.

266:o) Med föranledande av Kungl. Maj:ts därom (punkt 260) gjorda framställning och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 765—766 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att till fortsatt utgivande av tidskriften Biblioteksbladet må från det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till understöd åt folkbibliotek under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna [260.]

gott föreskriva, från och med år 1920 tills vidare till Sveriges allmänna biblioteksförening utgå ett belopp av 3,000 kronor för år.

Populärvetenskapliga föreläsningar.

Populärvetenskapliga föreläsningar. [261.]

267:o) Kungl. Maj:t har (punkt 261) föreslagit riksdagen att till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 365,000 kronor ävensom medgiva, att av detta anslag må enligt av Kungl. Maj:t fastställda villkor användas dels högst 25,000 kronor till understöd åt centralbyråer och undantagsvis även åt andra sammanslutningar för förmedling av dylika föreläsningar, dels 3,000 kronor till arvode åt en hos skolöverstyrelsen anställd föreläsningskonsulent, dels högst 3,000 kronor till understöd åt sådana nybildade anstalter och föreningar, vilkas ortsbidrag ej uppgår till 200 kronor, dels ock högst 8,000 kronor till understöd åt vissa anstalter och föreningar för av dem havda resekostnader för föreläsare.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 767—771 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *O. Olsson*, nr 71, och den andra inom andra kammaren av herrar *B. Eriksson* i Grängesberg och *H. Elldin*, nr 156, däri hemställts, att riksdagen måtte på tilläggsstat för 1920 bevilja ett fyllnadsanslag på högst 7,500 kronor till anslaget på extra stat för anordnande av populärvetenskapliga föreläsningar, för att Arbetarnas bildningsförbund därigenom på villkor, som av Kungl. Maj:t närmare bestämmas, må sättas i stånd att fullfölja den uppgjorda planen för sin föreläsningsverksamhet under 1920.

I avseende å de av motionärerna till stöd för förslaget åvägabragta skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets yttrande.

För år 1920 har riksdagen till populärvetenskapliga föreläsningar anvisat ett reservationsanslag av 285,000 kronor. Mot den av Kungl. Maj:t nu föreslagna anslagsökningen har utskottet intet att erinra.

I avseende å det i ovanberörda motioner väckta förslaget vill ut-

skottet erinra, hurusom riksdagen i fråga om en av Kungl. Maj:t år 1919 gjord framställning angående särskilt anslag å 5,000 kronor till Arbetarnas bildningsförbund visserligen i sak ingalunda ställde sig avvisande mot detta förslag, men i stället för beviljande av ett särskilt anslag höjde reservationsanslaget till populärvetenskapliga föreläsningar med berörda belopp, 5,000 kronor, för att på detta sätt bereda förbundet möjlighet att — vare sig genom nybildade lokalföreningar eller eventuellt i samarbete med nuvarande föreläsningsorganisationer — enligt de för nämnda reservationsanslag gällande grunder och villkor erhålla understöd för sin verksamhet. Om anslaget för år 1921, såsom utskottet föreslår, höjes med 80,000 kronor, möter intet hinder för arbetarnas bildningsförbund att då på enahanda grunder som beträffande övriga föreläsningsföreningar kunna få en ökning av understödet till sin verksamhet av detta anslag. Då ett bifall till den föreliggande motionen skulle innebära ett avsteg från den principiella uppfattning, varåt riksdagen genom förberörda beslut år 1919 gav uttryck, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka motionärernas förslag. I annat sammanhang återkommande härtill, hemställer utskottet nu,

att riksdagen må till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna *populärvetenskapliga föreläsningar*, bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 365,000 kronor ävensom medgiva, att av detta anslag må enligt av Kungl. Maj:t fastställda villkor användas dels högst 25,000 kronor till understöd åt centralbyråer och undantagsvis även åt andra sammanslutningar för förmedling av dylika föreläsningar, dels 3,000 kronor till arvode åt en hos skolöverstyrelsen anställd föreläsningskonsulent, dels högst 3,000 kronor till understöd åt sådana nybildade anstalter och föreningar, vilkas ortsbidrag ej uppgår till 200 kronor, dels ock högst 8,000 kronor till understöd åt vissa anstalter och föreningar för av dem havda resekostnader för föreläsare. Ökat anslag.

268:o) Kungl. Maj:t har (punkt 262) föreslagit riksdagen att såsom bidrag till täckande av kostnaderna för de föreläsningskurser, som från universiteten i Uppsala och Lund varda på begäran vare sig av institution, som ej åtnjuter särskilt till populärvetenskapliga föreläsningar beviljat statsunderstöd, eller av viss kommun eller enskild person anordnade att under år 1921 eller senare hållas utom universitetsstäderna, anvisa på Populära föreläsningskurser, anordnade från universiteten i Uppsala och Lund. [262.]

extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 14,500 kronor, varav 10,000 kronor till Uppsala universitet och 4,500 kronor till Lunds universitet, att utgå under villkor att den, som begärt föreläsning, tillskjuter för täckande av föreläsarens resekostnad och arvode minst lika stort belopp som statsbidraget.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 771—773 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen på extra stat för år 1920 anvisat ett belopp av 10,000 kronor, därav 7,000 kronor till Uppsala universitet och 3,000 kronor till Lunds universitet. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må såsom bidrag till täckande av kostnaderna för de *föreläsningskurser,* som *från universiteten i Uppsala och Lund* varda på begäran vare sig av institution, som ej åtnjuter särskilt till populärvetenskapliga föreläsningar beviljat statsunderstöd, eller av viss kommun eller enskild person anordnade att under år 1921 eller senare hållas utom universitetsstäderna, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 14,500 kronor, varav 10,000 kronor till Uppsala universitet och 4,500 kronor till Lunds universitet, att utgå under villkor att den, som begärt föreläsning, tillskjuter för täckande av föreläsarens resekostnad och arvode minst lika stort belopp som statsbidraget.

Sommarkurser vid universitetet i Lund. Nytt anslag.

[263.]

269:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 263) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för de *föreläsningskurser, som äro avsedda att under sommaren 1921 eller senare vid universitetet i Lund anordnas för allmänheten,* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

Nykterhetsundervisningen.

Undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande.

[264.]

270:o) Kungl. Maj:t har (punkt 264) föreslagit riksdagen att

dels till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande anvisa på extra stat för år 1921

ej mindre ett förslagsanslag, högst 108,075 kronor att under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå till nedan angivna ändamål med högst följande belopp:

till anordnande under år 1921 av en social fortbildningskurs för lärare m. fl.	kronor 35,825: —
» anordnande under år 1921 av en s. k. allmän utbildningskurs	» 11,750: —
» främjande av centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet	» 15,000: —
» underhåll och skötsel av centralförbundets för nykterhetsundervisning bibliotek	» 1,000:
» främjande av Sveriges storloges av I. O. G. T. studie- och ungdomsverksamhet	» 12,000: —
» främjande av Sveriges blåbandsförenings studie- och ungdomsverksamhet	» 6,000: —
» främjande av Sveriges nationaltempels av Templarorden studie- och ungdomsverksamhet	» 4,500: —
» främjande av nationalgodtemplarordens studie- och ungdomsverksamhet	» 3,000: —
» främjande av nykterhetsföreningen Vita bandets studie och ungdomsverksamhet	» 3,000:
» främjande av nykterhetsorden Verdandis studie- och ungdomsverksamhet	» 3,000: —
» främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet	» 6,000: —
» främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet	» 4,500:
» understöd för utgivande av en tidskrift för undervisnings- och upplysningsverksamheten för nykterhetens främjande	» 2,500: —

än även till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa, ett reservationsanslag å 18,000 kronor;

dels ock medgiva, att uppkommande besparingar å anslagen till anordnande av en social fortbildningskurs för lärare m. fl. samt av en s. k. allmän utbildningskurs må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas till anskaffande och revision av materiell för nykterhetsundervisningen.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 774—778 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en av herr *A. Ljunggren* inom första kammaren väckt motion, nr 165, däri hemställts om sådan ändring i Kungl. Maj:ts förevarande förslag att till anordnande under år 1921 av en social fortbildningskurs för lärare m. fl. anslås 41,000 kronor och till en s. k. allmän utbildningskurs för samma år 14,000 kronor.

I avseende å de av motionären till stöd för förslaget anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

För år 1920 har riksdagen anvisat dels till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande ett belopp av 105,950 kronor, dels ock till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för samma ändamål ett belopp av 18,000 kronor. I förstnämnda belopp ingår bland annat dels ett anslag av 32,950 kronor till anordnande under år 1920 av en social fortbildningskurs för lärare m. fl. dels ock ett anslag av 10,500 kronor till anordnande under samma år av en s. k. allmän utbildningskurs. På sätt av utredningen framgår, har centralförbundet för nykterhetsundervisning gjort framställning om ökande på grund av höjda biljettpriser av nyssnämnda två anslagsposter. Förbundets av skolöverstyrelsen tillstyrkta anhållan går ut på att reseersättning skulle beräknas — i stället för 50 kronor för varje deltagare, vilket belopp legat till grund för beräkningen av 1920 års anslag — till 120 kronor för varje kursdeltagare. Anslagsposterna skulle då uppgå till respektive 41,000 kronor och 14,000 kronor. Departementschefen åter har åberopat ett från järnvägsstyrelsen lämnat meddelande, att den höjning i biljettprisen, som inträtt, sedan 1919 års lagtima riksdag beviljade medel till vissa andra i statsrådsprotokollet omförmälda kurser, kunde i medeltal uppskattas till 50 procent; i anledning härav har departementschefen ej ansett sig kunna räkna med en ökning av reseersättningen till mer än 50 procent eller alltså 25 kronor för varje kursdeltagare. På grundvalen av denna beräkning har Kungl. Maj:t föreslagit för omförmälda kurser respektive 35,825 kronor och 11,750 kronor. Det av centralförbundet gjorda yrkandet har upptagits i ovanberörda motion.

Utskottets yttrande.

Med hänsyn därtill att de vid 1919 års riksdag föreliggande kostnadsberäkningarna, i vad de avsågo reseersättning å 50 kronor till varje kursdeltagare, grundade sig på de biljettpriser, som voro rådande före de av kriget betingade prisstegringarna, anser utskottet fog förefinnas för ett

frångående av departementschefens ovan angivna beräkningsgrunder och för en anslutning i detta avseende till motionärens förslag. Då utskottet nämligen håller före, att ifrågavarande kurser böra enligt hittills godtagen plan upprätthållas, synes det uppenbart, att ersättning i vederbörlig utsträckning bör lämnas för på grund av biljettprisernas höjning ökade kostnader. Utskottet anser sig följaktligen böra tillstyrka ovanberörda motion och hemställer förty,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med bifall till herr Ljunggrens ovanberörda motion,

I) *till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande* anvisa på extra stat för år 1921

a) ett förslagsanslag, högst, 115,500 kronor att under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå till nedan angivna ändamål med högst följande belopp: Ökat anslag.

till anordnande under år 1921 av en social fortbildningskurs för lärare m. fl. ..... kronor 41,000: —

» anordnande under år 1921 av en s. k. allmän utbildningskurs ..... » 14,000:

» främjande av centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet ..... » 15,000: —

» underhåll och skötsel av centralförbundets för nykterhetsundervisning bibliotek ..... » 1,000: —

» främjande av Sveriges storloges av I. O. G. T. studie- och ungdomsverksamhet ..... » 12,000: —

» främjande av Sveriges blåbandsförenings studie- och ungdomsverksamhet ..... » 6,000: —

» främjande av Sveriges nationaltempels av Templarorden studie- och ungdomsverksamhet ..... » 4,500:

» främjande av Nationalgodtemplarordens studie- och ungdomsverksamhet ..... » 3,000: —

till främjande av nykterhetsföreningen Vita bandets studie- och ungdomsverksamhet	kronor	3,000: —
» främjande av nykterhetsorden Verdandis studie- och ungdomsverksamhet	»	3,000: —
» främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet	»	6,000: —
» främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet	»	4,500: —
» understöd för utgivande av en tidskrift för undervisnings- och upplysningsverksamheten för nykterhetens främjande	»	2,500: —

b) till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa, ett reservationsanslag å 18,000 kronor;

II) medgiva, att uppkommande besparingar å anslagen till anordnande av en social fortbildningskurs för lärare m. fl. samt av en s. k. allmän utbildningskurs må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas till anskaffande och revision av materiell för nykterhetsundervisningen.

Musikföreställningar för allmänheten.

Musikföreställningar för allmänheten. [265.]

271:o) Kungl. Maj:t har (punkt 265) föreslagit riksdagen att till understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten, samt till inspektion av ifrågavarande föreningars och orkestrarsverksamhet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 76,500 kronor, att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott fastställa.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 780—783 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en av herr *K. J. Ekman* m. fl. inom första kammaren väckt motion, nr 24, däri hemställts, att riksdagen ville besluta, att det till understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten, samt till inspektion av ifrågavarande föreningars och orkestrars verksamhet av Kungl. Maj:t begärda förslagsanslaget på extra stat för år 1921, kronor 76,500, må höjas till kronor 101,500, att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott fastställa.

Beträffande de av motionärerna till stöd för förslaget anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Till förevarande ändamål är för år 1920 anvisat ett anslag av 57,000 kronor. Av detta anslag utgå understöd med 18,500 kronor till envar av nordvästra Skånes orkesterförening, Gävleborgs läns orkesterförening och Norrköpings orkesterförening, varjämte till inspektion avsetts ett belopp av 1,500 kronor. Kungl. Maj:ts förslag innebär en på grund av dyrtiden betingad höjning av det för varje orkesterförening beräknade beloppet från 18,500 kronor till 25,000 kronor, varjämte fortfarande skulle för inspektion beräknas ett belopp av 1,500 kronor.

Den i ämnet väckta motionen avser beredande av bidrag till ytterligare en orkesterförening, Sundsvalls orkesterförening, med enahanda belopp, som av Kungl. Maj:t beräknats för en var av de föreningar, vilka förut åtnjutit understöd från ifrågavarande anslag.

Då södra och mellersta Sverige i nu förevarande hänseende redan blivit till en viss grad tillgodosedda, finner utskottet billigt, att de förmåner, som genom ifrågavarande anslag avses, jämväl komma sådana delar av landet tillgodo, som förut varit i saknad därav. Utskottet anser sig därför böra tillstyrka, att medel göras tillgängliga för beredande av bidrag till Sundsvalls orkesterförening.

I avseende å de beräknade kostnaderna för varje orkesterförening, 25,000 kronor i stället för förutvarande 18,500 kronor, vill utskottet ingalunda förneka, att behov gör sig gällande av ökade medel till dessa föreningars verksamhet. Däremot anser utskottet icke, att dessa ökade kostnader böra falla på statsverket. Genom höjda biljettpriser och genom ytterligare kommunala bidrag å de orter, vilka i första rummet åtnjuta förmånen av föreningarnas verksamhet, torde otvivelaktigt möjlighet förefinnas för dessa föreningar att på fullt tillfredsställande sätt kunna säker-

ställa sin ekonomi. Utskottet anser sig därför böra fortfarande räkna med ett belopp av 18,500 kronor till en var av berörda fyra orkesterföreningar jämte, såsom hittills, 1,500 kroner till inspektion, vadan det erforderliga anslagsbeloppet skulle uppgå till 75,500 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herr Ekmans m. fl. ovanberörda motion, till *understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten,* samt till inspektion av ifrågavarande föreningars och orkestrars verksamhet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 75,500 kronor, att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott fastställa.

Statens biografbyrå.

Statens biografbyrå. [266.]

272:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 266) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 783—786 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) till *bestridande av utgifterna för statens biografbyrå* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 60,000 kronor att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder;

b) medgiva, att reservation, som kan uppkomma å nämnda anslag, må i den omfattning, Kungl. Maj:t prövar lämpligt, användas till befrämjande av sådana i samband med kinematografien stående ändamål, som Kungl. Maj:t finner vara förtjänta av understöd.

Förvaltningskostnader för statens räntefria studielån.

Ersättning till postsparbanken för dess bestyr med statens räntefria studielån. [267.]

273:o) Kungl. Maj:t har (punkt 267) föreslagit riksdagen att *dels* till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med statens räntefria studielån anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 1,000 kronor; *dels ock* medgiva, att kostnaderna för den nämnd, som för år 1921 må komma att handlägga ärenden rörande omförmälda lån, må gäldas av

det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 787—789 i statsrådsprotokollet.

Vad angår den del av Kungl. Maj:ts förslag, som avser ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med ifrågavarande studielån, anser sig utskottet böra tillstyrka vad härvidlag äskats, under förutsättning att ett av Kungl. Maj:t till innevarande riksdag framlagt förslag angående en fond för räntefria studielån varder av riksdagen bifallet.

Vidkommande åter den senare delen av Kungl. Maj:ts förslag vill utskottet ifrågasätta, huruvida icke för framtiden förevarande förvaltningskostnader böra, såsom varande av mera konstant natur, utgå från ett särskilt för ändamålet uppfört anslag och ej tynga ovanberörda förslagsanslag, vilket avser mera tillfälliga kommittéer och utredningar. För år 1921 vill utskottet emellertid icke förorda någon ändring av vad Kungl. Maj:t i denna del föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) — under förutsättning att Kungl. Maj:ts förslag angående en fond för räntefria studielån varder av riksdagen bifallet — till *ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med nämnda studielån* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag av 1,000 kronor; Nytt anslag.

b) medgiva, att kostnaderna för den nämnd, som för år 1921 må komma att handlägga ärenden rörande omförmälda lån, må gäldas av det under åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Åtgärder för fysisk utbildning.

274:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 268) därom gjorda framställning hemställer utskottet, Extra vaktmästarbiträde vid gymnastiska centralinstitutet. [268.]

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, må på extra stat för år 1921 anvisa till *extra vaktmästarbiträde vid gymnastiska centralinstitutet* ett förslagsanslag, högst, 1,200 kronor.

Kvinnlig poliklinik vid gymnastiska centralinstitutet. [269.]

275:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 269) därom framlagda förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, må till fortsatt uppehållande under år 1921 av *undervisning jämte läkarvård vid en med gymnastiska centralinstitutet förenad kvinnlig poliklinik* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor.

Inköp av litteratur m. m. vid gymnastiska centralinstitutet. [270.]

276:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 270) hemställer utskottet,

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, må till inköp av *litteratur och bokbindning för gymnastiska centralinstitutets bibliotek* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 600 kronor.

Kostnadsfri gymnastik för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer. [271.]

277:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 271) hemställer utskottet,

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, må till anordnande vid gymnastiska centralinstitutet av *kostnadsfria övningar i gymnastik för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor.

Understödjande av idrotten. [272.]

278:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 272) att till understödjande av idrotten anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 150,000 kronor, att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 793—795 i statsrådsprotokollet.

För 1920 utgår för ifrågavarande ändamål ett anslag av 100,000 kronor.

Utskottet, som anser sig böra tillstyrka den nu ifrågasatta förhöjningen av anslaget, har därvid närmast letts av tanken på behovet av anläggandet i önskvärd utsträckning av nya idrottsplatser. Lika med departementschefen anser utskottet, att så stor del som möjligt av det förhöjda anslaget bör användas för tillgodoseende av detta behov och därmed sammanhängande syften, samt att kostnaderna för verksamhetens administration m. m. i möjligaste mån bör nedbringas.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *understödjande av idrotten* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 150,000 kronor, att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma. Ökat anslag.

279:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 273) hemställer utskottet, Understödjande av skididrotten bland ungdomen. [273.]

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, må för *understödjande av skididrotten bland ungdomen* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 30,000 kronor, att användas på sätt och under villkor, som Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

280:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 274) hemställer utskottet, Svenska fornskriftsällskapet. [274.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till understöd åt *svenska fornskriftsällskapet* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 2,000 kronor, under villkor att sällskapet kostnadsfritt för statens räkning avlämnar 300 exemplar av sina under anslagsåret utgivna arbeten.

281:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 275) hemställer utskottet, Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia. [275.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till understöd åt *samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia,* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 2,000 kronor, under villkor att samfundet till ecklesiastikdepartementet avlämnar 50 exemplar av den för anslagsåret avsedda publikationen.

282:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 276) hemställer utskottet, Svenska vitterhetssamfundet. [276.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till understödjande av *svenska vitterhetssamfundets verksamhet* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 4,000 kronor, att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Nordiskt medicinskt arkiv. [277.]

283:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 277) att bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 8,000 kronor, till understöd för utgivande av tidskriften Nordiskt medicinskt arkiv, under villkor att av tidskriften för år 1921 kostnadsfritt överlämnas dels till vart och ett av universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund 10 exemplar samt till karolinska mediko-kirurgiska institutets bibliotek 5 exemplar, av vilka exemplar behövligt antal i främsta rummet tilldelas vederbörande institutioner och kliniker vid de medicinska undervisningsanstalterna, dels ock till sistnämnda bibliotek för byte med in- och utländska medicinska tidskrifter 70 exemplar, med rätt för institutet att mot skälig ersättning vid behov erhålla ytterligare exemplar för sistberörda ändamål.

Utredningen återfinnes å sid. 799—801 i statsrådsprotokollet.

För innevarande år utgår för ifrågavarande ändamål ett belopp av 6,500 kronor. Utskottet anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må bevilja på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 8,000 kronor, till understöd för utgivande av tidskriften *Nordiskt medicinskt arkiv*, under villkor att av tidskriften för år 1921 kostnadsfritt överlämnas dels till vart och ett av universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund 10 exemplar samt till karolinska mediko-kirurgiska institutets bibliotek 5 exemplar, av vilka exemplar behövligt antal i främsta rummet tilldelas vederbörande institutioner och kliniker vid de medicinska undervisningsanstalterna, dels ock till sistnämnda bibliotek för byte med in- och utländska medicinska tidskrifter 70 exemplar, med rätt för institutet att mot skälig ersättning vid behov erhålla ytterligare exemplar för sistberörda ändamål.

Tidskriften Acta mathematica. [278.]

284:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 278) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till understöd för fortsatt utgivande av *tidskriften Acta mathematica* anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor.

285:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 279) får utskottet hemställa, Tidskriften Sfinx. [279.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 1,200 kronor till understöd för fortsatt utgivande av *tidskriften Sfinx*, under villkor att dess utgivare kostnadsfritt överlämnar till universitetsbiblioteket i Uppsala 40 exemplar och till universitetsbiblioteket i Lund 20 exemplar av tidskriften för att användas för dessa biblioteks bytesverksamhet med utlandet.

286:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 280) att anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 7,500 kronor, att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, användas till understöd för utgivande under år 1921 av tidskriften Svenska landsmål och svenskt folkliv. Tidskriften svenska landsmål och svenskt folkliv. [280.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 803—804 i statsrådsprotokollet.

Till förevarande ändamål har under en följd av år beviljats ett årligt extra anslag av 5,000 kronor. Utskottet anser sig böra tillstyrka den av Kungl. Maj:t nu föreslagna ökningen och hemställer alltså,

att riksdagen må anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 7,500 kronor, att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, användas till understöd för utgivande under år 1921 av *tidskriften Svenska landsmål och svenskt folkliv.* Ökat anslag.

287:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 281) att till fortsatt systematisk undersökning av svenska folkmål anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 22,100 kronor, att utgå på de närmare villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma. Undersökning av svenska folkmål. [281.]

Utredningen återfinnes å sid. 804—810 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *E. Wigforss* och *K. G. Westman* (nr 98) och den andra inom andra kammaren av herr *S. Welin* m. fl. (nr 227), däruti hemställts, att riksdagen måtte bevilja för fortsatt systematisk undersökning av svenska folkmål på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 28,600 kronor, att utgå på de närmare villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma.

Beträffande den av motionärerna till stöd för deras framställning åvägabragta utredning tillåter sig utskottet hänvisa till omförmälda motion nr 98.

Vad angår det motionsvis framställda yrkandet, har den utredning, som ligger till grund för motionärernas framställning, varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning, och har Kungl. Maj:t därvid icke ansett sig böra för ändamålet föreslå högre belopp än vad nu i statsrådsprotokollet äskas.

Utskottet har icke blivit av vad motionärerna till stöd för sitt yrkande anfört övertygat om lämpligheten att härutinnan frångå Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å omförmälda av herrar Wigforss och Westman samt av herr Welin väckta motioner, i vad desamma skilja sig från Kungl. Maj:ts framställning, till fortsatt *systematisk undersökning av svenska folkmål* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 22,100 kronor att utgå på de närmare villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma.

Undersökningar m. m. av sydsvenska folkmål.

[282.] 288:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 282) att till systematisk undersökning av sydsvenska folkmål anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 4,000 kronor att utgå på de närmare villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma.

För ändamålet har för innevarande år anvisats ett belopp av 3,000 kronor. Utskottet anser sig böra tillstyrka den föreslagna anslagsökningen och hemställer,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *systematisk undersökning av sydsvenska folkmål* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 4,000 kronor att utgå på de närmare villkor, Kungl. Majt kan finna lämpligt bestämma.

289:o) Sedan 1918 års lagtima riksdag till utförande i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställd plan av undersökningar rörande ortsnamn inom Hallands län beviljat ett anslag av 15,000 kronor samt därav anvisat på extra stat för vart och ett av åren 1919 och 1920 såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit riksdagen (punkt 283) att av förenämnda redan beviljade anslag anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag återstående beloppet 5,000 kronor.

Vetenskaplig undersökning av ortsnamn inom Hallands län. [283.]

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det till utförande i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställd plan av *undersökningar rörande ortnamn inom Hallands län* år 1918 beviljade anslaget av 15,000 kronor anvisa på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag ett belopp av 5,000 kronor.

290:o) Med föranledande av Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning (punkt 284) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor, till arvode under samma år åt *ortnamnskommitténs sekreterare.*

Arvode åt ortnamnskommitténs sekreterare. [284.]

291:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 285) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, såsom bidrag till fortsatt utgivande av det av byggnadsrådet S. Curman och professorn J. Roosval påbörjade, med stöd av vitterhetsakademien utgivna verket »*Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium*» anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 20,000 kronor, att utgå på de närmare villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma.

Verket »Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium». [285.]

292:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 286) att till främjande av föreningen Pietas verksamhet under år 1921 bevilja på extra stat för samma år ett förslagsanslag, högst 4,500 kronor, under villkor att föreningen till statens historiska museum med äganderätt överlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrivningar över behandlade föremål.

Föreningen Pietas. [286.]

Till befrämjande av föreningens verksamhet utgår för närvarande ett anslag av 3,000 kronor. Utskottet finner sig böra tillstyrka den nu föreslagna anslagsökningen och hemställer förty,

Ökat anslag.

att riksdagen må till främjande av *föreningen Pietas* verksamhet under år 1921 bevilja på extra stat för samma år ett förslagsanslag, högst, 4,500 kronor, under villkor att föreningen till statens historiska museum med äganderätt överlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrivningar över behandlade föremål.

Statistiska tabeller över Öresundstullen. [287.]

293:o) Sedan riksdagen år 1913 såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för utgivande av statistiska tabeller över Öresundstullen för tiden efter år 1660 beviljat ett anslag av 15,000 kronor, därav på extra stat för vartdera av åren 1914—1920 anvisats ett belopp av 1,500 kronor att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna skäl bestämma, har Kungl. Maj:t nu föreslagit riksdagen (punkt 287) att av omförmälda redan beviljade anslag anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag ett belopp av högst 1,500 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det till *utgivande av statistiska tabeller över Öresundstullen* år 1913 beviljade anslaget av 15,000 kronor anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 1,500 kronor.

Forskningsarbete vid utländska biologiska stationer. [288.]

294:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 288) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 815—816 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att det av riksdagen på extra stat för år 1920 beviljade anslaget å 1,800 kronor för *beredande av tillfälle för svenska forskare till vetenskapligt arbete vid en eller flera utländska biologiska stationer* må för det med anslaget avsedda ändamålet användas under år 1921;

b) för enahanda ändamål anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 1,800 kronor.

Resestipendier åt journalister. [289.]

295:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 289) att till resestipendier för år 1921 åt journalister, företrädesvis medarbetare, som hava redaktionellt arbete i svensk tidning eller journalistisk byrå till huvudsaklig sysselsättning, bevilja på extra stat för år 1921 ett reservations-

anslag av 8,000 kronor att efter sakkunnigas hörande av Kungl. Maj:t fördelas under de villkor för stipendiernas åtnjutande, som Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma.

Till resestipendier åt journalister utgår sedan en följd av år ett årligt anslag av 4,000 kronor. Den av Kungl. Maj:t nu föreslagna anslagsökningen anser sig utskottet böra tillstyrka.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *resestipendier* för år 1921 *åt journalister* företrädesvis medarbetare, som hava redaktionellt arbete i svensk tidning eller journalistisk byrå till huvudsaklig sysselsättning, bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 8,000 kronor att efter sakkunnigas hörande av Kungl. Maj:t fördelas under de villkor för stipendiernas åtnjutande, som Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma. Ökat anslag.

296:o) Sedan 1919 års lagtima riksdag till årliga understöd under åren 1920—1922 åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst beviljat ett anslag av 60,000 kronor att efter grunder och på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas, efter sakkunnigas hörande av Kungl. Maj:t fördelas mellan därav förtjänta vitterhetsidkare dels såsom fasta, dels i form av för viss tid givna understöd, därav på extra stat för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, anvisats ett belopp av 20,000 kronor, har nu Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 290) att av omförmälda redan beviljade anslag anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 20,000 kronor. Understöd åt inhemska skönlitterära författare. [290.]

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det år 1919 till *understöd* under åren 1920—1922 *åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst* beviljade anslaget av 60,000 kronor anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 20,000 kronor.

297:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 291) att såsom understöd åt docenten Herman Lundborg för utförande under år 1921 av rasbiologiska undersökningar bevilja på extra stat för samma år ett förslagsanslag, högst 9,500 kronor, därav 1,500 kronor till avlönande av biträden åt Lundborg vid statistiska bearbetningar m. m. Rasbiologiska undersökningar. [291.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 819—820 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *A. Petrén* m. fl., nr 7, och den andra inom andra kammaren av herr *W. Björck* m. fl., nr 26, däruti hemställts, att riksdagen i samband med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning för upprättandet av ett svenskt rasbiologiskt institut samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredning kan föranleda.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning andragna skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen nr I:7.

Vad först angår Kungl. Maj:ts förslag, vill utskottet erinra om att anslag till enahanda belopp som nu föreslås, under närmast föregående år utgått som understöd till Lundborg för utförande av ifrågavarande undersökningar. Utskottet, som finner goda skäl tala för fortsatt beviljande av samma anslag för år 1921, anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Vidkommande den av motionärerna i ämnet gjorda framställningen vill det synas utskottet, som om det däri åvägabragta spörsmålet vore av synnerlig vikt från såväl vetenskaplig som social synpunkt, och delar utskotte förty till fullo motionärernas åsikt om betydelsen av den ifrågasatta utredningen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) såsom *understöd åt docenten Herman Lundborg för utförande* under år 1921 *av rasbiologiska undersökningar* bevilja på extra stat för samma år ett förslagsanslag, högst, 9,500 kronor, därav 1,500 kronor till avlönande av biträden åt Lundborg vid statistiska bearbetningar m. m.;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning angående upprättandet av ett svenskt rasbiologiskt institut samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Utgivande av Linnés brev. [292.]

298:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 292) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för fortsatt utgivande i tryck av *Carl von Linnés brev* bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

299:o) Sedan 1919 års lagtima riksdag såsom understöd åt docenten Olof Östergren för fullföljande och avslutande under åren 1920—1929 av hans arbete »Nusvensk ordbok» beviljat ett anslag av 56,000 kronor, därav anvisats på extra stat för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 5,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit riksdagen (punkt 293) att av förenämnda redan beviljade anslag anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 5,000 kronor. **Nusvensk ordbok.** [293.]

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det år 1919 såsom understöd åt docenten Olof Östergren för fullföljande och avslutande under åren 1920—1929 av hans arbete »*Nusvenk Ordbok*» beviljade anslaget å 56,000 kronor anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 5,000 kronor.

300:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 294) hemställer utskottet, **Svenska naturskyddsföreningen.** [294.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *främjande av svenska naturskyddsföreningens verksamhet* under år 1921 anvisa på extra stat för samma år ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor, att utgå under de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

301:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 295) att för utgivande av ett av f. d. antikvarien E. Eckhoff planerat arbete, avseende en arkitekturhistorisk monografi över Visby stadsmur, bevilja ett reservationsanslag av 32,000 kronor samt därav anvisa på extra stat för år 1921 ett belopp av 16,000 kronor, att ställas till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens förfogande och i övrigt utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa. **Arkitekturhistorisk monografi över Visby stadsmur.** [295.]

Utredningen återfinnes å sid. 823—827 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som delar departementschefens uppfattning om den stora betydelse, ett arbete av ifrågavarande art äger ej endast från vetenskaplig utan även från allmänt kulturhistorisk synpunkt, anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må för utgivande av ett av f. d. antikvarien E. Eckhoff planerat arbete, avseende *en arki-* **Nytt anslag.**

tekturhistorisk monografi över Visby stadsmur, bevilja ett reservationsanslag av 32,000 kronor samt därav anvisa på extra stat för år 1921 ett belopp av 16,000 kronor, att ställas till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens förfogande och i övrigt utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa.

Anslag till professorn J. G. Andersson för naturhistoriska insamlingar i Kina.

[296.]

302:o) Kungl. Maj:t har (punkt 296) *dels* för riksdagen anmält, att det av 1914 års senare riksdag såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för en antarktisk expedition beviljade anslaget av 135,000 kronor, varav ett belopp av 27,000 kronor anvisats på extra stat för år 1915 men ännu icke ställts till vederbörandes disposition, kommer att, sedan vederbörande frånträtt ifrågavarande anslag, besparas statsverket;

dels ock föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bekostande av professor J. G. Anderssons naturhistoriska insamlingar i Kina bevilja ett belopp av 90,000 kronor samt därav anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 30,000 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa.

Utredningen återfinnes å sid. 828—838 i statsrådsprotokollet.

Lika med departementschefen vill utskottet erinra, hurusom det uppenbarligen är ett enastående tillfälle, som nu erbjudes svenska institutioner, att förvärva dyrbara och för den vetenskapliga forskningen värdefulla samlingar från ett hittills föga bearbetat forskningsfält.

För svenska statsinstitutioner skulle ävenledes erhållas vetenskapligt material av utomordentligt högt värde, vilket är av desto större betydelse, som där i allmänhet ringa eller i vissa avseenden i det närmaste ingenting dylikt finnes. Då utskottet sålunda anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, finner sig utskottet dock böra framhålla önskvärdheten av att samlingarna efter en rättvis och på sakliga skäl grundad fördelning må komma därtill lämpade institutioner i riket till godo.

Utskottet hemställer,

Nytt anslag.

att riksdagen må såsom *bidrag till bekostande av professor J. G. Anderssons naturhistoriska insamlingar i Kina* bevilja ett belopp av 90,000 kronor samt därav anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 30,000 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa.

303:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag till beredande av delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund, kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Anslag till beredande av delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund.

[297.]

304:o) I en inom andra kammaren väckt motion (nr 225) har herr *E. Molin* i Dombäcksmark hemställt, att riksdagen ville besluta att å extra stat för år 1921 anslå ett belopp av 100,000 kronor till omredigering i vissa avseenden och utdelande till rikets offentliga undervisningsanstalter av en utav docenten Sten de Geer utgiven karta över befolkningens fördelning i Sverige den 1 januari 1917 jämte tillhörande beskrivning.

Motion angående anslag till utgivande av en befolkningskarta över Sverige.

Beträffande de av motionären till stöd för hans framställning andragna skälen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet, som väl behjärtar det syftemål, motionären med sitt förslag vill ernå, har likväl icke ansett sig kunna tillstyrka ett på enskild motion och utan tillfyllestgörande utredning framburet förslag av så pass omfattande ekonomisk räckvidd som det förevarande och hemställer därför,

att herr Molins ovanberörda motion icke må av riksdagen bifallas.

Diverse.

305:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 298) hemställer utskottet,

Ålderstillägg.

[298.]

att riksdagen må

a) uppföra det nuvarande ordinarie förslagsanslaget till ålderstillägg med oförändrat belopp, 150,000 kronor;

b) medgiva, att vid inrättande av nya tjänster vid sådana under ecklesiastikdepartementet lydande verk och inrättningar, för vilkas befattningshavare i övrigt ålderstilläggen utgå ur förenämnda förslagsanslag, samt vid godtagande för dessa tjänster av avlöningsförmåner, med vilka rätt till ålderstillägg är förbunden, ålderstilläggen må utgå av ifrågavarande förslagsanslag.

Extra lönetillägg.
[299.]

306:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 299) hemställer utskottet,

att riksdagen må till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 angivna grunderna, av ett extra lönetillägg för år 1921 åt en del tjänstemän och betjänte i vissa till ecklesiastikdepartementet hörande ämbetsverk och kårer anvisa på extra stat för år 1921, såsom förslagsanslag, ett belopp av 5,000 kronor.

Rese- och traktamentspenningar.
[300.]
Ökat anslag.

307:o) På grund av Kungl. Maj:ts (punkt 300) framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må från och med år 1921 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar med 35,000 kronor eller alltså från 75,000 kronor till 110,000 kronor.

Extra utgifter.
[301.]

308:o) Kungl. Maj:t har (punkt 301) föreslagit riksdagen att höja det å riksstaten under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat upptagna reservationsanslaget till extra utgifter, nu 37,000 kronor, med 38,000 kronor till 75,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 842—845 i statsrådsprotokollet.

På tilläggsstat för år 1920 har Kungl. Maj:t äskat ett belopp av 38,000 kronor till förstärkning för år 1920 av förevarande reservationsanslag. Utskottet finner övertygande skäl vara anförda till förmån för Kungl. Maj:ts förslag, såväl i vad det avser höjning av det ordinarie anslaget som beträffande det ifrågasatta tilläggsanslaget, och vill följaktligen tillstyrka de gjorda framställningarna. I annat sammanhang återkommande till anslaget å 1920 års tilläggsstat, hemställer utskottet nu,

Ökat anslag.

att riksdagen må höja det å riksstaten under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat upptagna reservationsanslaget till extra utgifter, nu 37,000 kronor, med 38,000 kronor till 75,000 kronor.

Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.
[302].
Ökat anslag.

309:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 302) och under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen (sid. 846 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga,

nu 180,000 kronor, med 270,000 kronor till 450,000 kronor.

310:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 303) och under åberopande av den i ämnet lämnade utredningen (sid. 846—848 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet, **Skrivmaterialier och expenser, ved m. m.** [303.]

att riksdagen må

a) höja det under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m., nu 175,000 kronor (därav till domkapitlens expeditioner högst 21,000 kronor), med 100,000 kronor till 275,000 kronor; **Ökat anslag.**

b) i samband därmed förklara att av nämnda anslag må från och med år 1921 till domkapitlens expeditioner utgå högst 26,000 kronor.

311:o) Med föranledande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 304) och under hänvisning till utredningen i ärendet (sid. 848—850 i statsrådsprotokollet) hemställer utskottet, **Tryckningskostnader.** [304.]

att riksdagen må medgiva

a) att av det under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till tryckningskostnader (därav till domkapitlens expeditioner högst 4,500 kronor) må från och med år 1921 till domkapitlens expeditioner utgå högst 6,500 kronor;

b) att i nämnda förslagsanslag må få göras den ändring, som till jämnande av huvudtitelns slutsumma kan visa sig erforderlig.

312:o) I avseende å de i nu gällande riksstat under åttonde huvudtiteln uppförda ordinarie anslag, som icke här ovan blivit särskilt omnämnda, har någon annan förändring icke ifrågasatts, än att anslagen till allmänna barnhuset i Stockholm, till frimurarbarnhuset, till barnhusen i landsorten samt till barnmorskeundervisningen och barnbördshusen i enlighet med grunderna för den nya departementsindelningen överflyttats till femte huvudtiteln, socialdepartementet. **Övriga ordinarie utgifter.** [305.]

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under åttonde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda,

må i riksstaten för år 1921 upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 20 april 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *C. J. G. Swartz*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *N. A. Nilsson*, *Ollas A. Ericsson*, *H. M. Bäckström*, *J. L. Widell*, *C. G. Ekman*, *O. U. B. Olsson*, *O. Bergqvist*, *A. Pers* och *J. Nilsson* i Malmö

samt från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *O. H:son Walldén*, *S. Bengtsson* i Norup, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *W. Bäckström*, *C. R. Jeansson* i Falun, *J. Erlansson*, *O. Nilsson* i Örebro och *K. A. W. Björck*

med undantag därav att, herr *Swartz* icke deltagit i behandlingen av punkterna *93—100*, *102—105*, *107—138* samt *140—312*, därvid herr *Jeansson* i stället deltagit vid punkterna *93—100*, *102—105*, *107—138* och *140—238*;

i stället för herr *Nilsson* i Skottlandshus deltagit, herr *Jeansson* i behandlingen av punkterna *101*, *106* och *139* samt herr *C. P. V. Nilsson* vid punkterna *153—312*;

herr *N. A. Nilsson* i Kobbarp icke deltagit i behandlingen av punkterna *268—312*;

i stället för herr *Wiklund* deltagit herr *S. E. J. Lübeck* i behandlingen av punkterna *1—198* och *239—312*;

i stället för herr *Jönsson* i Revinge deltagit herr *A. Wassberg* i behandlingen av punkterna *153—312*;

herr *W. Bäckström* icke deltagit i behandlingen av punkterna *239—312*;

i stället för herr *Jansson* i Falun deltagit herr *Andersson* i Prästbol i behandlingen av punkterna *55—152*.

Reservationer

vid *punkt 8* (kungl. bibliotekets anslag till vikariatsersättning) av herrar *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *Ollas A. Ericsson, C. G. Ekman, P. Nilsson* i Bonarp, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *W. Bäckström* och *J. Erlansson,* vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna riksdagens bifall.

vid *punkt 15* (ny vaktmästarbefattning i nationalmuseum) av herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, H. M. Bäckström, O. U. B. Olsson, A. Pers, J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *O. H. Waldén, W. Bäckström, C. R. Jansson* i Falun, *O. Nilsson* i Örebro och *S. E. J. Lübeck,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet anser det styrkt, att den numera ganska betydande handtecknings- och gravyrsamlingen för sin behöriga skötsel kräver ett tekniskt biträde med full kompetens att utföra de ömtåliga och nödiga konserverings- och monteringsarbetena, och vars avlöningsförmåner därför måste sättas lika med förste vaktmästares. Utskottet vill fördenskull tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) på ordinarie stat för nationalmuseum, under rubriken A. Avlöningsstat, uppföra ytterligare en förste vaktmästare (tekniskt biträde vid handtecknings- och gravyravdelningen) med enahanda avlöningsförmåner, som tillkomma övriga förste vaktmästare vid museet, och med skyldighet för den nya befattningens innehavare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkor och bestämmelser;

b) för ändamålet höja det ordinarie bestämda anslaget till nationalmuseet med ett belopp av 1,900 kronor.»

vid *punkt 41* (resestipendier åt prästmän) av herrar *S. H. Kvarnzelius, Ollas A. Ericsson, J. L. Widell, C. G. Ekman, P. Nilsson* i Bonarp, *P. B. Nilsson* i Landeryd och *J. Erlansson,* hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet, som vid denna punkt ansett sig böra till principiellt bedömande upptaga frågan om höjning av anslagen till resestipendier i allmänhet, har därvid ansett en ökning med 50 procent av hittillsutgående belopp vara tillräcklig. Därmed torde stipendierna i regel kunna bibehållas vid sitt nuvarande antal. Erinras må nämligen om de i vissa länder rådande, till synes ganska stabila valutaförhållandena, vilka föranleda, att resekostnaderna där, efter omvandling från svenskt mynt, ställa sig lägre än förut. Denna omständighet torde visserligen uppvägas av de å andra håll av penningevärdet föranledda, ökade kostnaderna. Men vid ett allsidigt hänsynstagande till nyssnämnda förhållanden och med beaktande av nödvändigheten att icke i oträngt fall stegra statsutgifterna, synes en ökning av anslaget med 50 procent vara väl motiverad.

Utskottet hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *resestipendier åt prästmän* under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag à 12,000 kronor.»

vid *punkt 55* (förhöjd avlöning åt professorn i arkitektur vid konsthögskolan) av herrar *P. Nilsson* i Bonarp, *O. H. Waldén, S. Bengtsson* i Norup, *W. Bäckström, J. Erlansson, K. A. W. Björck* och *E. Andersson* i Prästbol, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Beträffande den föreslagna lönereglerinngen för professorn i arkitektur vid konsthögskolan måste utskottet ställa sig i hög grad tveksamt inför frågan om lämpligheten av att nu vidtaga en sådan åtgärd. Den av departementschefen till stöd för förslaget åberopade likställigheten mellan ifrågavarande professor och professorerna vid farmaceutiska institutet, anser utskottet icke utgöra något bindande skäl, då enligt utskottets förmenande beträffande en lönereglering för närvarande för sistnämnda professorer möta samma betänkligheter som i avseende å det nu föreliggande förslaget. Utskottet anser det nämligen mindre välbetänkt att i enstaka fall vidtaga särskilda lönereglerinngar, då nu en omfattande lönerevision för hela statsförvaltningen står på dagordningen, och denna revision näppeligen lärer underlåta att taga under omprövning en fråga av förevarande art. Ett bifall till förslaget i denna del skulle alltså innebära ett föregripande av sagda lönerevision, en åtgärd som utskottet måste beteckna såsom mindre tillrådlig.

Den av Kungl. Maj:t — — — — — — — — — — — — förslag.
Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) avslå Kungl. Maj:ts framställning i vad den avser löneregleringen för professorn i arkitektur vid konsthögskolan;

b) — — — — — — — — — — —

c) — — — — — — — — — — —

d) — — — — — — — — — — —

e) för genomförande av nu nämnda förändringar i akademiens stat höja det ordinarie bestämda anslaget till akademien från dess nuvarande belopp, 69,825 kronor, med 3,800 kronor till 73,625 kronor samt det ordinarie reservationsanslaget till akademien, nu 33,100 kronor, med 1,000 kronor till 34,100 kronor.»

vid *punkt 139* (tryckning av doktorsavhandlingar) av herrar *O. H. Waldén, S. Bengtsson i Norup* och *K. A. W. Björck,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Det av — — — — — — — — — — — — medverkan.

Då ett bifall till det av motionärerna framlagda förslaget onekligen skulle innebära ett inslående på vägen att med statsmedel understödja verksamheten vid de fria högskolorna, anser sig utskottet icke kunna förorda ett dylikt förslag, ej minst i betraktande av den ståndpunkt riksdagen tillförene intagit i detta hänseende. Härtill kommer vidare, att någon framställning i ämnet från de studerande vid högskolan ej föreligger, samt att någon sådan utredning i ärendet icke förebragts, som kan övertyga utskottet, att icke ett bifall till motionen skulle kunna leda till konsekvenser av omfattande ekonomisk räckvidd för statsverket. I dessa omständigheter ser utskottet ytterligare skäl för att ställa sig avvisande mot motionärernas förslag.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen må — — — — — — —

b) att herrar Wijks och Tryggers samt herrar Kjellbergs och Brantings ovanberörda motioner ej må vinna riksdagens bifall.»

vid *punkt 142* (resestipendier åt universitetslärare) av samma reservanter som vid punkt 41, vilka, under åberopande av vad de under nämnda punkt anfört, hemställt,

att riksdagen må till *resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet* anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

vid *punkt 143* (lönereglering vid farmaceutiska institutet m. m.) av herrar *Ollas A. Ericsson, H. M. Bäckström, P. Nilsson* i Bonarp, *O. H. Waldén, S. Bengtsson* i Norup, *W. Bäckström, J. Erlansson, K. A. W. Björck* och *E. Andersson* i Prästbol, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Vad först beträffar den föreslagna löneregleringen för institutets professorer, synes det utskottet mindre lämpligt att nu vidtaga en dylik reglering, då vid en kommande revision av avlöningsförhållandena inom statsförvaltningen frågan om avlöningsförmånerna för professorer vid olika högskolor och institutioner väl torde komma att underkastas en ingående prövning. Ett bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag skulle enligt utskottets mening innebära ett föregripande av en dylik revision, vilket föregripande är så mycket mera ägnat att ingiva betänkligheter, som det otvivelaktigt skulle medföra konsekvenser i fråga om de professorer och andra befattningshavare, vilka för närvarande äro i avlöningshänseende likställda med professorerna vid farmaceutiska institutet. Utskottet kan alltså ej tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Vidkommande — — — — — — i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Mot — — — — — — — — — — — — — — — — erinra.

Utskottet hemställer alltså.

att riksdagen må

a) avslå Kungl. Maj:ts framställning, i vad den avser lönereglering för professorerna vid farmaceutiska institutet;

b) — — — — — — — — — — — — — —

c) — — — — — — — — — — — — — —

d) för genomförande av angivna förändringar i instititutets ordinarie stat höja det ordinarie anslaget till farmaceutiska institutet, nu 62,000 kronor, med 3,900 kronor till 65,900 kronor;

e) föreskriva — — — — — — — — — — —

att därvid professor — — — — karolinska institutet, samt laborator — — — — förhöjning.

— — — — — — — — — — — — — — —»

vid *punkt 157* (nybyggnader för Chalmers tekniska institut) av herrar *Ollas A. Ericsson, C. G. Ekman, S. Bengtsson* i Norup, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *C. R. Jansson* i Falun, *J. Erlansson* och *A. Mossberg*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Då utskottet år 1919 fann sig icke kunna biträda det då motionsvis framlagda förslaget, leddes utskottet till denna uppfattning företrädesvis av de brister i utredningen, som voro förhanden. Utskottet ansåg sig ej kunna tillstyrka ett av enskilda motionärer framburet förslag, i all synnerhet som utskottet höll före, att Kungl. Maj:t efter vederbörlig utredning ej skulle underlåta att framlägga det slutliga förslag, som kunde anses av omständigheterna påkallat. Även om de då åberopade bristerna i utredningen ej nu äro i samma utsträckning tillfinnandes, har utskottet dock icke kunnat undgå att jämväl nu komma till samma ståndpunkt som år 1919. Såsom fallet var nämnda år, föreligger samma förslag, icke framlagt av Kungl. Maj:t utan framfört av enskilda motionärer. Utskottet har ej kunnat frigöra sig från den åskådningen, att ett bifall till motionärernas förslag, vare sig i dess helhet eller delvis, skulle innebära ett föregripande av den ståndpunkt, Kungl. Maj:t eventuellt kan komma att vid frågans bedömande intaga.

Bortsett från denna principiella uppfattning ser utskottet jämväl i vissa nedan angivna omständigheter en bestämd orsak att nu avstyrka förslaget.

Såsom departementschefen erinrat, hava ovannämnda sakkunniga — förutom förenämnda byggnadsfråga — erhållit i uppdrag att utreda det omfattande spörsmålet om det Chalmerska institutets omorganisation till en teknisk högskola. De sakkunniga hava visserligen ägnat särskild uppmärksamhet åt frågan, huruvida ett beslut om nybyggnader för ifrågavarande institutioner skulle föregripa eller förrycka institutets organisationsfråga, och därvid kommit till den uppfattningen, att ett dylikt föregripande ej vore att befara. Av vad de sakkunniga härutinnan i sitt i ämnet avgivna, till utskottets förfogande ställda betänkande anfört, har emellertid utskottet ej blivit övertygat därom, att icke ett dylikt föregripande skulle ske, därest riksdagen nu fattade ställning till frågan om nybyggnader för omförmälda institutioner. Utskottet anser det så mycket mindre lämpligt att nu gå organisationsplanen i förväg, som det uppenbarligen är av vikt att tillse, huru frågan om de nu föreslagna nybyggnaderna ställer sig till institutets byggnadsfråga i dess helhet och dess eventuella utflyttning till det nya tomtområdet. Det synes utskottet under alla förhållanden utan tvivel mest ändamålsenligt att avbida resultatet av en utredning härutinnan och att fatta beslut om dessa byggnader, först

då hela byggnadsplanen föreligger, i vilket avseende fullständiga förslag torde kunna föreligga redan vid nästa års riksdag.

I avseende å tomtfrågan hava de sakkunniga meddelat, att förhandlingar inletts med Göteborgs stad rörande erforderliga tomter m. m. för eventuell utflyttning efter hand av hela institutet, varvid beaktats utskottets ovanberörda uttalanden om upplåtelse av nödiga tomter med ledningar m. m.; avtal härom hade upprättats med Göteborgs stads drätselkammare under förbehåll av dels Kungl. Maj:ts dels Göteborgs stadsfullmäktiges godkännande före utgången av år 1920, vilket avtal innebär, att staden kostnadsfritt upplåter det erforderliga, för alla förhållanden tillräckliga tomtområdet för eventuell utflyttning efter hand av hela institutet med den största omfattning de sakkunniga ansett kunna för överskådlig tid ifrågakomma. Enligt utskottets mening böra emellertid samtliga de med tomtfrågans ordnande förknippade spörsmål vara klarlagda, innan från riksdagens sida beslut fattas i en fråga, vilken som denna onekligen till sina följder är av en omfattande ekonomisk räckvidd. Så synes, bland annat, en från Göteborgs stads sida förbindande överenskommelse då hava träffats rörande den framtida äganderätten och underhållningsskyldigheten beträffande institutets nuvarande byggnader och i fråga om den lägre avdelningens av institutet lokala förhållanden. Enär vidare ovanberörda avtal är gjort under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande, torde det onekligen få anses lämpligast att avvakta Kungl. Maj:ts ställningstagande till frågan och ej på enskilda motioner grunda ett med vissa villkor eventuellt förknippat riksdagsbeslut. Utskottet har jämväl i senast angivna omständigheter funnit ett skäl att icke för närvarande tillstyrka ett förslag, sådant som det av motionärerna nu framburna; däremot förutsätter utskottet, att den erforderliga utredningen genom Kungl. Maj:ts föranstaltande åstadkommes så skyndsamt som omständigheterna medgiva.

Utskottet hemställer alltså,

att herr Wijks m. fl. och herr Lübecks m. fl. ovanberörda motioner, i vad de avse anslag å 1921 års stat, ej må vinna riksdagens bifall.»

vid *punkt 167* (extra och vikarierande ämneslärare) av herr *O. U. B. Olsson*, vilken ansett, att utskottet bort tillstyrka den i ämnet väckta motionen;

vid *punkt 178* (resestipendier åt lärare vid allmänna läroverken) av samma reservanter som vid punkt 41, vilka, under åberopande av vad de under nämnda punkt anfört, hemställt,

att riksdagen må på extra stat för år 1921 anvisa

a) till *förstärkande av* den i ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående *anslagsposten till resestipendier åt lärare i främmande, levande språk* ett förslagsanslag, högst, 7,500 kronor,

b) till *förstärkande av* den i sagda ordinarie reservationsanslag ingående *anslagsposten till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskilt vid de läroverk, där provårskurs är anordnad,* ett förslagsanslag, högst, 3,000 kronor.

vid *punkt 188* (resestipendier åt lärare vid enskilda läroanstalter) av samma reservanter som vid punkt 41, vilka, under åberopande av vad de under nämnda punkt anfört, hemställt,

att riksdagen må till *resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter* under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 13,500 kronor.

vid *punkt 189* (resestipendier åt lärarinnor i hushållsgöromål) av samma reservanter som vid punkt 41, vilka, under åberopande av vad de under nämnda punkt anfört, hemställt,

att riksdagen må till *resestipendier och till studieunderstöd åt föreståndarinnor och lärarinnor i hushållsgöromål* vid de under skolöverstyrelsens inseende stående läroanstalterna anvisa på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 3,000 kronor, att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

vid *punkt 206* (resestipendier åt lärare vid folkundervisningen) av samma reservanter som vid punkt 41, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

Med hänsyn till ökningen i antalet lärare inom i denna punkt avsedda lärarekategorier synes, i de fall anslag tidigare beviljats, en ökning

av utgående anslag med 100 procent, vara motiverad. Att gå än högre synes av finansiella skäl icke vara tillrådligt. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *resestipendier* åt nedan angivna lärargrupper anvisa på extra stat för år 1921 såsom särskilda reservationsanslag:

till resestipendier åt *lärare vid folkskoleseminarier* 4,000 kronor;

till resestipendier åt *lärare vid småskoleseminarier* 2,000 kronor;

till resestipendier åt *folkskollärare* 16,000 kronor;

Ökade anslag.

till resestipendier åt *lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor* 6,000 kronor;

Nytt anslag.

till resestipendier åt *lärare vid fortsättningsskolor* 2,000 kronor;

Ökade anslag.

till resestipendier åt *lärare vid högre folkskolor* 2,000 kronor; samt

till resestipendier åt *föreståndare, lärare och lärarinnor vid rikets abnormskolor (dövstumskolor, blindskolor och sinnesslöanstalter) samt vid uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn* 2,000 kronor;

eller sammanlagt 34,000 kronor;

samtliga anslagen att utgå enligt de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

vid *punkt 214* (förhöjt statsbidrag till avlöning åt slöjdlärare i folkskola m. m.) av herrar *O. H. Waldén* och *W. Bäckström*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka den i ämnet väckta motionen;

vid *punkt 216* (platsförmedlingsbyrå för folkskolorna) av herrar *H. M. Bäckström, O. U. B. Olsson, O. H. Waldén, W. Bäckström, C. R. Jansson* i Falun och *K. A. W. Björck*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

Då den föreslagna platsförmedlingsbyrån är avsedd att av skolråden kunna anlitas, när det för dem gäller att hastigt anskaffa lärarkrafter, framför allt vikarier vid exempelvis plötsligt inträffade sjukdoms- eller dödsfall, är utskottet övertygat om, att en sådan byrå skall bliva till stort gagn, isynnerhet under den lärarbrist, som för närvarande råder. Under erinran tillika om, att dylika statsunderstödda anstalter finnas såväl för de

allmänna läroverkens som de privata läroverkens vidkommande, anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må medgiva, att för anordnande av en för folkskolorna avsedd platsförmedlingsbyrå må från det i riksstaten under åttonde huvudtiteln på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor från och med år 1920 tills vidare utgå ett årligt belopp av 4,000 kronor enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

vid *punkt 218* (avlönande av lärare vid fortsättningsskola) av herrar *O. H. Waldén* och *W. Bäckström,* vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka den i ämnet väckta motionen.

vid *punkt 239* (tekniska läroverk) av herrar *S. H. Kvarnzelius, N. A. Nilsson* i Kabbarp, *J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *W. Bäckström, C. R. Jansson* i Falun, *O. Nilsson* i Örebro och *S. E. J. Lübeck,* vilka under hänvisning till deras reservation under punkt 243 här nedan, ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen må — vid bifall dels till vad under punkten 146 föreslagits angående avförande ur riksstaten av det ordinarie anslaget till de tekniska läroverken, nu 1,090,775 kronor, dels till vad under punkterna 240, 241, 242, 243, 244, 245 och 246 föreslås — i riksstaten, under rubrik: Tekniska läroverk, uppföra ett ordinarie reservationsanslag å 470,000 kronor.

vid *punkt 243* (kemiska fackskolan i Malmö eller Hälsingborg) av samma reservanter, som vid punkt 239 här ovan, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

Vid bedömande av Kungl. Maj:ts förslag och de i ämnet väckta motionerna har utskottet ansett sig i allo kunna dela de skäl, som Kungl. Maj:t och skolöverstyrelsen anfört för förläggning till Malmö av den kemiska folkskolan. Utskottet har liksom Kungl. Maj:t och skolöverstyrelsen i första hand ansett sig böra fästa huvudvikten vid sådana förhållanden, som äro ägnade att främja läroanstaltens ändamål, samt därjämte på de kostnader för det allmänna, skolans förläggande till ena eller andra orten kan betinga.

Om skolan förlägges till en plats, där liknande läroanstalter förut finnas, blir tillgången på lärarkrafter större, och Malmö erbjuder i detta av-

seende väsentliga fördelar framför Hälsingborg. Vid Malmö tekniska gymnasium finnas redan maskinfackskola och husbyggnadsfackskola. Förlägges en kemisk fackskola dit, kommer denna att förenas med de nyss nämnda under gemensam förvaltning, en omständighet som i icke ringa mån måste anses främja alla 3 skolornas ändamål. Samtidigt som den i Malmö redan befintliga läroanstalten alltså gör tillgången på lärarkrafter rikligare, gives i Malmö, där ingenjörskåren är mångsidigare och talrikare representerad än i varje annan stad i Sydsverige, större möjligheter än annorstädes att förvärva extra lärare, som stå i direkt kontakt med industrien. Därtill kommer, att man för de mera teoretiska ämnena med fördel kan anlita docenterna m. fl. i Lund.

Utskottet vill också erinra därom, att om den kemiska fackskolan förlägges till Malmö, gynnas undervisningen, såsom skolöverstyrelsen bl. a. anfört, också av »den undervisningsmateriell, som särskilt anskaffas för maskin- och husbyggnadsfackskolorna, framför allt maskinlaboratoriet och speciella samlingar, vilket allt icke kunde ställas till tjänst för undervisningen i den kemiska fackskolan, om den förlades till Landskrona eller Hälsingborg.»

En sak, som enligt utskottets mening också torde böra beaktas är den, att en kemisk linje allt sedan år 1877 funnits vid tekniska elementarskolan i Malmö. Skolan ifråga har nämligen omfattat 3 linjer: en mekanisk, en byggnads- och en kemisk linje. Den mekaniska är nu under ombildning till maskinfackskola; byggnadslinjens omdaning till byggnadsfackskola börjar sommaren 1920. Det medför enligt utskottets mening påtagliga fördelar för läroanstalten, om den kemiska linjen också får stanna kvar, ombildad till kemisk fackskola. Ju flera varandra berörande ämnen, som kunna förläggas till en läroanstalt, dess bättre för undervisningen.

Med förläggning av skolan till Malmö gynnas också ett större antal elever av möjligheten att bevista undervisningen, än om skolan förlägges till Hälsingborg. Även om denna omständighet icke må tillmätas någon avgörande betydelse, så förtjänar den dock beaktas. Malmö med sin större folkmängd och sin stora industri kan beräknas lämna flere elever än en mindre stad, varjämte elever från närliggande platser såsom Trälleborg, Lund, Kävlinge, Furulund, Arlöv, Lomma m. fl. kunna bevista skolan genom dagliga resor från hemmet. Tydligen är det för elevernas ekonomi bättre, om de under studietiden kunna vara bosatta i hemmet.

Vad slutligen kostnadsfrågan beträffar, har skolöverstyrelsen påvisat, att en förläggning av skolan till Malmö skulle för staten ställa sig väsentligt fördelaktigare, än om den förlades till Hälsingborg. Vid en för-

läggning till Hälsingborg ha engångskostnaderna beräknats till 50,000—75,000 kronor, medan Malmöförslaget skulle kräva 10,000 kronor. Enligt vad utskottet har sig bekant, ha enskilda personer och industrier i Hälsingborg förbundit sig att, därest skolan förlägges dit, till skolans laboratorieutrustning ställa till förfogande ett belopp av 70,500 kronor. Under liknande villkor, nämligen att skolan förlägges till Malmö, ha enskilda förbundit sig att ställa det motsvarande, nödiga beloppet 10,000 kronor till förfogande. Vad engångskostnaderna angår, stå de båda städerna alltså lika, om man bortser från den framtida fördel, som Malmö har före Hälsingborg i redan befintlig undervisningsmateriell, bibliotek och speciella samlingar.

Annorlunda ställer det sig, vad beträffar de årliga omkostnaderna. Vid en förläggning till Hälsingborg skulle dessa belöpa sig till 42,000 kronor, under det skolan förlagd till Malmö endast skulle kräva en årlig kostnad av 28,000 kronor, alltså 14,000 kronor mindre än för det förra förslaget. Kommer så därtill, att Malmö stad förbundit sig att, därest skolan förlägges dit, anslå 1,000 kronor till hyresbidrag till vardera av 3 lektorer — Hälsingborg endast för den som skulle behövas för fackskolan — så ställer sig Malmöförslaget årligen 16,000 kronor fördelaktigare för staten än Hälsingborgsförslaget.

Av vad sålunda utskottet anfört framgår, att ifråga om sådana omständigheter, som kunna tänkas befrämja den kemiska fackskolans ändamål, utskottet i likhet med skolöverstyrelsen »anser starkt övervägande skäl tala för skolans förläggning till Malmö». Då därjämte sagda förläggning även ur kostnadssynpunkt synes vara avgjort fördelaktigare för det allmänna, tvekar utskottet icke att tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, att den kemiska fackskolan förlägges till Malmö och förenas med därvarande tekniska gymnasium, maskinfackskola och husbyggnadsfackskola under gemensam förvaltning.

Såsom framgår av utredningen i ärendet, skulle den kemiska fackskolan begynna sin verksamhet med höstterminen 1921. För detta första halvår skulle Malmöförslaget betinga en kostnad av 9,000 kronor. Detta belopp ingår i det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet av 117,400 kronor för det tekniska läroverket i Malmö, mot vilket utskottet ingenting har att erinra. Under omständigheter som ovan anförts, behöver icke det av Kungl. Maj:t föreslagna reservationsanslaget å 10,000 kronor till komplettering av läroanstaltens utrustning upptagas i staten.

Under åberopande av vad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt med avslag av herr Gunnar Anderssons och herr Sommelius' ovanberörda motioner,

a) medgiva, att en fackskola för kemisk industri från och med den 1 juli 1921 upprättas i Malmö under förutsättning, att Malmö stad — utöver redan gjort erbjudande angående tillhandahållande av erforderliga undervisningslokaler samt bostad eller hyresersättning åt fackskolornas tre rektorer — ställer till förfogande ett belopp av 10,000 kronor till komplettering av undervisningsmateriell för nämnda fackskola;

b) för den tekniska elementarskolan, maskinfackskolan, husbyggnadsskolan, den kemiska fackskolan och det tekniska gymnasiet i Malmö för 1921 beräkna ett belopp av 117,400 kronor att ingå i det *ordinarie* reservationsanslaget till tekniska läroverk.

vid *punkt 248* (handelsgymnasier) av herrar *H. M. Bäckström, O. H. Waldén, A. Anderson* i Råstock och *S. E. J. Lübeck,* vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen må till *beredande av förhöjt understöd åt handelsgymnasierna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Örebro och Norrköping* utöver till dem redan anslagna belopp anvisa på extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 165,000 kronor, att utgå under förutsättning, att kommun, där handelsundervisningsanstalt åtnjuter statsunderstöd, själv eller genom enskilda donatorer såväl tillhandahåller erforderliga lokaler för undervisningen, som ock årligen lämnar ett kontant bidrag, motsvarande minst en tredjedel av statsunderstödet, samt med den fördelning och under de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

vid *punkt 267* (populärvetenskapliga föreläsningar) av herrar *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *H. M. Bäckström, O. U. B. Olsson, J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *O. H. Waldén, C. R. Jansson* i Falun, *O. Nilsson* i Örebro, *S. E. J. Lübeck* och *K. A. W. Björck,* vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»För år 1920 — — — — — — — av detta anslag. Då ett bifall

till den föreliggande motionen således icke skulle innebära ett avsteg från den principiella uppfattning, varåt riksdagen genom förberörda beslut år 1919 gav uttryck, har utskottet ansett sig böra tillstyrka motionärernas förslag.»

vid *punkt 271* (musikföreställningar för allmänheten) av herrar *C. G Ekman, J. L. Widell, P. B. Nilsson* i Landeryd, *J. Erlansson* och *A. Mossberg,* vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att rikdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten,* samt till inspektion av ifrågavarande föreningars och orkestrars verksamhet anvisa på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 57,000 kronor, att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott fastställa.

vid *punkt 287* (undersökning av svenska folkmål) av herrar *H. M. Bäckström, O. U. B. Olsson, A. Pers, C. P. V. Nilsson, J. Nilsson* i Malmö och *S. E. J. Lübeck,* vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka de i ämnet väckta motionerna.

vid *punkt 295* (resestipendier åt journalister) av samma motionärer som vid punkt 41, vilka, under åberopande av vad de under nämnda punkt anfört, hemställt,

att riksdagen må till *resestipendier* för år 1921 *åt journalister,* företrädesvis medarbetare, som hava redaktionellt arbete i svensk tidning eller journalistisk byrå till huvudsaklig sysselsättning, bevilja på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 6,000 kronor att efter sakkunnigas hörande av Kungl. Maj:t fördelas under de villkor för stipendiernas åtnjutande, som Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma.

Tabell

över anslagen under riksstatens för år 1921 **åttonde** huvudtitel. Ecklesiastikdepartementet.

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Departementet.			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Departementschefen					17,000	
Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli					[1]) 194,050	
Övergångsstat, *förslagsanslag*, högst					[1]) 5,200	
Extra föredragande m. m., *förslagsanslag*, högst						[1]) 17,200
Säger för departementet					216,250	17,200
Arkiv, bibliotek och museer.						
Arkiv.						
Riks- och landsarkiven:						
Bestämt anslag		[2]) 137,805				
Reservationsanslag:						
Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för riksarkivet	2,000					
Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkivet i Vadstena	250					
Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkivet i Uppsala	250					
Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkivet i Göteborg	250					
Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkivet i Lund	250					
Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för arkivdepån i Visby	100	3,100	140,905			
Förstärkning av riksarkivets anslag till amanuenser m. m., *förslagsanslag*, högst				2,900		
Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, *reservationsanslag*				6,000		
Amanuenser m. m. vid landsarkiven, *förslagsanslag*, högst				8,800		
Registrering av vissa rättshistoriska källor, *förslagsanslag*, högst				1,800	140,905	19,500

[1]) Beloppet redan beviljat av riksdagen.
[2]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Bibliotek.			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Kungl. biblioteket:						
Kungl. biblioteket	155,500					
Sveriges offentliga biblioteks gemensamma accessionskatalogs 35:e årgång, omfattande år 1920, *förslagsanslag*, högst		4,500				
Bokbindning för kungl. biblioteket, *reservationsanslag*		20,000				
Katalogiseringsarbeten inom kungl. biblioteket, *förslagsanslag*, högst		18,450	155,500	42,950		
Arvodesökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping m. m., *förslagsanslag*, högst				2,600		
Pedagogiska biblioteket, *förslagsanslag*, högst				11,700		
Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Geneviève-biblioteket i Paris, *förslagsanslag*, högst				1,500	155,500	58,750
Museer.						
Nationalmuseet:						
Museet:						
Bestämt anslag	100,500					
Reservationsanslag:						
Målnings- och skulpturamlingarnas ökande	30,000					
Inlösen av levande svenska konstnärers arbeten	30,000					
Handtecknings- och gravyrsamlingarnas ökande	7,500					
Samlingarnas vård och underhåll samt expenser	11,000					
Ökande av samlingen av konsthantverk	10,000					
Boksamlingen	3,000					
Juridiskt och administrativt biträde hos museet, *förslagsanslag*, högst		500				
Försäkring och transport av konstföremål, *reservationsanslag*		2,500				
Konservering av handtecknings- och gravyrsamlingar inom museet, *reservationsanslag*		5,000				
Vissa inredningsarbeten inom museibyggnaden, *reservationsanslag*		[1] 16,500	192,000	24,500		

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Livrustkammaren:						
Tillsyn, underhåll och vård av livrustkammarens samlingar, *förslagsanslag*, högst		8,300				
Iståndsättande av vissa föremål i livrustkammarens samlingar, *förslagsanslag*, högst		1,700				
Tekniskt biträde för vård av livrustkammarens samlingar, *förslagsanslag*, högst		2,150				
Avskrifter av äldre inventarieförteckningar angående livrustkammarens samlingar, *förslagsanslag*, högst		1,200				
Extra biträden samt vikariatsersättning vid livrustkammaren, *förslagsanslag*, högst		4,300				
Montering av föremål i livrustkammarens samlingar, *förslagsanslag*, högst		1,000				
Påbörjande av etikettering av livrustkammarens samlingar, *förslagsanslag*, högst		1,000		19,650		
Naturhistoriska riksmuseet:						
Museet:						
Bestämt anslag	198,112					
Reservationsanslag	44,800					
Personligt arvodestillägg åt assistenten G. A. H. Dahlstedt, *förslagsanslag*, högst		500				
Ordnande av vissa svampsamlingar, *förslagsanslag*, högst		1,200				
Skåp och lådor för entomologiska avdelningen, *reservationsanslag*		5,000				
Eldsäkerhetsanordningar inom riksmuseets byggnader vid Frescati, *förslagsanslag*, högst		46,000	242,912	52,700		
Nordiska museet, *förslagsanslag*, högst				126,550		
Kulturhistoriska museet i Lund, *förslagsanslag*, högst				25,000		
Norrlands kulturhistoriska museum i Härnösand:						
Arvode åt en amanuens vid lapska avdelningen, *förslagsanslag*, högst				5,000		
Musikhistoriska museet, *förslagsanslag*, högst				5,000		
Svenska skolmuseet, *förslagsanslag*, högst				9,500	434,912	267,900
Säger för arkiv, bibliotek och museer					731,317	346,150

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Kyrkliga ändamål.		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Kleresistaten.					
Kleresistaten, *förslagsanslag*		90,000			
Lappmarks ecklesiastikverk, kyrkliga ändamål, *förslagsanslag*		4,000			
Ersättning för prästerskapets tionde, *förslagsanslag*		3,626,900			
Ersättning för vissa prästerskapet tilldelade statsanslag		304,752			
Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet, *förslagsanslag*		25,000			
Pastor vid svenska Gustafsförsamlingen i Köpenhamn		6,000			
Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket, *förslagsanslag*, högst			4,500		
Resestipendier åt prästmän, *reservationsanslag*			16,000		
Religiös och social verksamhet bland svenskar i utländska hamnstäder, *förslagsanslag*, högst			[1]) 41,500		
Pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin, *förslagsanslag*, högst			6,000		
Utredning rörande ecklesiastika boställen, *förslagsanslag*			15,000		
Statsbidrag till avlönande av kantorer m. fl.		[1]) 50,000		4,106,652	83,000
Domkapitlens expeditioner.					
Domkapitlens expeditioner		91,350			
Förstärkning av anslaget till domkapitlens expeditioner, *förslagsanslag*, högst			[1]) 23,030		
Provisorisk lönereglering för åt tjänstemän vid de ecklesiastika konsistorierna, *förslagsanslag*			[1]) 41,000	91,350	64,030
Kyrkors underhåll m. m.					
Kyrkors underhåll:					
Bestämt anslag	1,028				
Förslagsanslag:					
Ersättningar	169,400	170,428			
Svenska kyrkan i Paris		4,119		174,547	
Säger för kyrkliga ändamål				4,372,549	147,030
Akademier m. m.					
Svenska akademien.					
Akademien				8,250	

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Vetenskapsakademien.				
Diverse akademiens behov, räntegottgörelse m. m.	14,460			
Katalog över naturvetenskaplig litteratur, *förslagsanslag*, högst		1,600		
Internationella jordmätningen, *förslagsanslag*, högst		1,424	14,460	3,024
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.				
Akademien:				
Bestämt anslag 105,600				
Reservationsanslag 1,000	106,600			
Förstärkning av akademiens anslag till amanuenser och vikariatsersättning m. m., *förslagsanslag*, högst		9,800		
Ökade medel till akademiens utgifter för resekostnader för fornminnesvården, *förslagsanslag*, högst		16,000		
Restaurering av Varnhems klosterkyrka, *reservationsanslag*		[1] 60,000	106,600	85,800
Akademien för de fria konsterna.				
Akademien:				
Bestämt anslag 74,725				
Reservationsanslag 34,100	108,825			
Förstärkning av vissa anslagsposter i staten för akademien, *förslagsanslag*, högst		18,700		
Uppehållande av verksamheten vid skolan för dekorativ konst, *förslagsanslag*, högst		[1] 15,000	108,825	33,700
Musikaliska akademien.				
Akademien:				
Bestämt anslag	81,935			
Reservationsanslag	25,000		106,935	
Nobelstiftelsen.				
Återförvärvande av Nobelstiftelsens rätt till visst tomtområde, *förslagsanslag*, högst				[1] 294,000
De kungl. teatrarna.				
Kungl. operan			150,000	
Säger för akademier m. m.			495,070	416,524

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Universitetskanslersexpeditionen.						
Expeditionen:						
Bestämt anslag			13,300			
Förslagsanslag, högst			3,500		16,800	
Uppsala universitet.						
Universitetet:						
Bestämt anslag	[1] 1,058,357					
Förslagsanslag:						
Avlöningsfyllnad åt professorn i växtbiologi	1,000					
Arvoden åt vikarierande akademiska lärare	5,000	6,000	1,064,357			
Akademiska sjukhuset, *förslagsanslag*			[1] 200,000			
Lärare i symbolik, *förslagsanslag*, högst				1,500		
Materiel m. m. för det praktiskt-teologiska övningsinstitutet, *reservationsanslag*				300		
Förstärkning av anslaget till uppehållande av den praktiska kursen inom juridiska fakulteten, *förslagsanslag*, högst				1,000		
Ny- och ombyggnad vid akademiska sjukhuset, *reservationsanslag*				[1] 2,615,000		
Lärare vid undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, *förslagsanslag*, högst				2,500		
Höjning av materielanslaget för institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi, *reservationsanslag*				1,000		
Extra ordinarie amanuens vid anatomiska institutionen, *förslagsanslag*, högst				600		
Biträdande lärare i medicin, *förslagsanslag*, högst				3,000		
Biträdande lärare i fysikalisk diagnostik, *förslagsanslag*, högst				2,000		
Förstärkande av lärarkrafterna i kirurgi, *förslagsanslag*, högst				2,000		
Biträdande lärare i öron-, näs- och halssjukdomar, *förslagsanslag*, högst				3,000		
Materiel för kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar, *förslagsanslag*, högst				2,000		
Propedeutiska kurser i allmän sjukvårdsteknik, *förslagsanslag*, högst				750		

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Föreståndare för akademiska sjukhusets röntgenavdelning, *förslagsanslag*, högst		2,500		
Instrument m. m. för fysiologiska institutionen, *reservationsanslag*		15,000		
Materiel m. m. för hygieniska institutionen, *reservationsanslag*		5,000		
Lektorer i tyska, franska och engelska språken, *förslagsanslag*, högst		16,500		
Infött lärarbiträde i ryska, *förslagsanslag*, högst		500		
Psykologiska laboratoriet, *reservationsanslag*		1,000		
Pedagogiska seminariet, *reservationsanslag*		8,000		
Statistiska seminariet, *reservationsanslag*		2,400		
Uppvärmning av det s. k. Gustavianum, *reservationsanslag*		17,500		
Inköp av böcker och annan undervisningsmateriel m. m. för vissa seminarier, *reservationsanslag*		5,570		
Övningarna å institutionen för allmän och analytisk kemi, *förslagsanslag*, högst		1,500		
Assistent vid meteorologiska observatoriet m. m., *förslagsanslag*, högst		2,000		
Assistent för internationella solarforskningen vid fysiska institutionen, *förslagsanslag*, högst		1,500		
Driftkostnader vid Klubbans biologiska station, *reservationsanslag*		2,200		
Elektrisk drift m. m. vid Klubbans biologiska station, *förslagsanslag*, högst		2,000		
Apparater för kemiska institutionen, *reservationsanslag*		7,500		
Undervisning i bokföring, *förslagsanslag*, högst		600		
Extra bibliotekarie vid universitetsbiblioteket, *förslagsanslag*, högst		3,600		
Inköp av böcker för universitetsbiblioteket, *reservationsanslag*		10,000		
Inbindning av böcker för universitetsbiblioteket, *reservationsanslag*		10,000		
Bokbinderiarbeten för universitetsbiblioteket, *reservationsanslag*		2,650		
Universitetets årsskrift, *reservationsanslag*		15,000		
Tillfällig löneförbättring åt gymnastikläraren och biträdande gymnastikläraren, *förslagsanslag*, högst		1,160		
Höjning av bokhållarens respenninganslag, *förslagsanslag*, högst		[1] 150		

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Höjning av akademifogdens respenninganslag, *förslagsanslag*, högst		[1] 1,500		
Renskrivningskostnader å akademiska kansliet m. m., *förslagsanslag*, högst		1,200	1,264,357	2,771,180
Lunds universitet.				
Universitetet:				
Bestämt anslag [1] 929,764				
Förslagsanslag 5,000	934,764			
Kateketiska övningar, *förslagsanslag*, högst		200		
Lärare i symbolik, *förslagsanslag*, högst		1,500		
Prebendeinstitutionens upphörande, *förslagsanslag*, högst		[1] 2,672		
Ledaren av den civilrättsliga delen av den propedeutiska undervisningskursen inom juridiska fakulteten, *förslagsanslag*, högst		750		
Undervisning i medicin m. m., *förslagsanslag*, högst		17,500		
Lärare vid undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, *förslagsanslag*, högst		2,500		
Materiel för undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, *reservationsanslag*		500		
Föreståndare för det vid universitetets kliniker inrättade röntgenlaboratoriet m. m., *förslagsanslag*, högst		2,500		
Föreståndare för kliniken och polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar, *förslagsanslag*, högst		2,000		
Biträdande lärare i fysikalisk diagnostik, *förslagsanslag*, högst		2,000		
Materiel för pediatriska klinikens laboratorium, *reservationsanslag*		500		
Biträdande lärare vid patologisk-anatomiska institutionen, *förslagsanslag*, högst		3,000		
Biträde vid kursen i allmän kemi för medicine studerande, *förslagsanslag*, högst		500		
Lärare i slaviska språk, *förslagsanslag*, högst		6,500		
Lärare i statistik, *förslagsanslag*, högst		6,500		
Psykologiska laboratoriet, *reservationsanslag*		750		
Amanuens vid universitetets konstsamlingar, *förslagsanslag*, högst		800		
Höjning av materielanslaget för historiska museet, *reservationsanslag*		6,500		
Lektorer i tyska, franska och engelska språken, *förslagsanslag*, högst		16,500		
Stiftelse för svensk folkminnesforskning, *förslagsanslag*, högst		9,000		

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Höjning av materielanslaget för geologisk-mineralogiska institutionen, *förslagsanslag*, högst				1,000		
Kurser i havsbiologi i Öresund m. m., *reservationsanslag*				1,675		
Amanuens vid institutionen för ärftlighetsforskning, *förslagsanslag*, högst				1,200		
Räknebiträden vid astronomiska observatoriet, *förslagsanslag*, högst				2,000		
Andre amanuens vid astronomiska observatoriet, *förslagsanslag*, högst				800		
Elektrisk högspänningsmaskin till fysiska institutionen, *förslagsanslag*, högst				10,500		
Mekaniska arbeten vid fysiska institutionen, *reservationsanslag*				3,900		
Inventarier för geografiska institutionen, *reservationsanslag*				1,100		
Undervisning i bokföring, *förslagsanslag*, högst				600		
Viss inredning i universitetsbiblioteket, *reservationsanslag*				38,000		
Materiel m. m. för universitetsbiblioteket, *reservationsanslag*				10,000		
Universitetets årsskrift, *reservationsanslag*				15,000		
Materiel för inrättningen för gymnastik och fäktkonst, *reservationsanslag*				500		
Idrottsplats och idrottsmateriel m. m., *reservationsanslag*				900		
Gymnastikövningar för kvinnliga studerande, *förslagsanslag*, högst				500	934,764	170,347
Karolinska mediko-kirurgiska institutet.						
Institutet:						
Bestämt anslag		307,285				
Reservationsanslag:						
Institutets materiel i allmänhet	22,000					
Materiel m. m. för anatomiska institutionen	3,500					
Materiel m. m. för histologiska institutionen	3,000					
Materiel m. m. för kemiska institutionen	1,500					
Materiel m. m. för fysiologiska institutionen	3,500					
Materiel m. m. för patologisk-anatomiska institutionen	5,500					

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Materiel m. m. för hygieniska institutionen	2,600					
Materiel m. m. för farmakologiska institutionen	1,000					
Materiel m. m. för rättsmedicinska institutionen	1,800					
Materiel m. m. för medicinska kliniken	2,500					
Materiel m. m. för gynekologiska kliniken å serafimerlasarettet	500					
Materiel m. m. för kirurgiska kliniken	500					
Materiel m. m. för nervkliniken	500					
Materiel m. m. för oftalmiatriska kliniken	500					
Underhåll och förökande av biblioteket	10,000					
Underhåll och förökande av anatomiska museet	1,000					
Underhåll av djur- och operationsavdelningen	1,500					
Teckningar i vetenskapliga ändamål	700					
Materiel m. m. för obstetriska kliniken vid allmänna barnbördshuset	1,000	63,100				
Förslagsanslag		2,000	372,385			
Arbetsbiträde vid biblioteket, *förslagsanslag*, högst				1,550		
Skrivbiträde åt rektor, *förslagsanslag*, högst				800		
Lärarbiträde vid den förberedande kursen i allmän kemi, *förslagsanslag*, högst				2,500		
Materiel vid kemiska institutionen, *reservationsanslag*				1,500		
Biträdande lärare i medicin och kirurgi m. m., *förslagsanslag*, högst				6,600		
Förstärkning av reservationsanslaget till materiel m. m. för medicinska kliniken, *förslagsanslag*, högst				3,500		
Biträdande lärare och amanuens vid röntgeninstitutet å serafimerlasarettet, *förslagsanslag*, högst				4,500		
Materiel m. m. för röntgeninstitutet å serafimerlasarettet, *reservationsanslag*				3,000		
Biträdande lärare i oftalmiatrik, *förslagsanslag*, högst				3,000		
Undervisning och sjukvård vid vissa obstetriska och gynekologiska kliniker, *förslagsanslag*, högst				1,500		

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Pediatrisk klinik vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, *förslagsanslag*, högst		2,900		
Amanuenser vid kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar å Sabbatsbergs sjukhus, *förslagsanslag*, högst		3,000		
Amanuens vid gynekologiska kliniken å Sabbatsbergs sjukhus, *förslagsanslag*, högst		2,000		
Amanuens vid obstetriska kliniken å allmänna barnbördshuset, *förslagsanslag*, högst		2,000		
Amanuenser vid syfilidologiska kliniken å sjukhuset S:t Göran, *förslagsanslag*, högst		3,000		
Vaktmästargöromål vid kemiska institutionen, *förslagsanslag*, högst		1,000		
Materiel m. m. för blivande innehavares av den lediga professuren i patologisk anatomi undervisning m. m., *förslagsanslag*, högst		2,400		
Dagavgifter vid pediatrisk klinik å allmänna barnhuset i Stockholm, *förslagsanslag*, högst		20,000		
Inköp av mikroskop m. m. för pediatriska kliniken vid allmänna barnhuset i Stockholm, *förslagsanslag*, högst		2,460		
Poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm, *förslagsanslag*, högst		6,255		
Ortopedisk klinik vid Stockholms vanföranstalt, *förslagsanslag*, högst		[1] 8,200	372,385	81,665
Tandläkarinstitutet.				
Institutet, *förslagsanslag*, högst	32,400			
Assistent å protéslaboratoriet, *förslagsanslag*, högst		1,200		
Assistent å tandfyllnadslaboratoriet, *förslagsanslag*, högst		900	32,400	2,100
Serafimerlasarettet.				
Understöd och ersättningar	120,000			
Inrättningen för sjukas behandling med elektricitet	750		120,750	
Gemensamma universitetsändamål.				
Klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater, *förslagsanslag*, högst		9,400		
Utgivande i tryck av anteckningar efter juridiska föreläsningar vid rikets universitet, *reservationsanslag*		4,500		
Tryckning av doktorsavhandlingar vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, *reservationsanslag*		40,000		
Tryckning av doktorsavhandlingar vid högskolorna i Stockholm och Göteborg, *reservationsanslag*		8,000		
Kurser i skyddskoppympning, *reservationsanslag*		1,000		
Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer, *förslagsanslag*, högst		2,500		

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, *reservationsanslag*		20,000		85,400
Farmaceutiska institutet.				
Institutet			68,100	
Allmänna barnbördshuset i Stockholm.				
Allmänna barnbördshuset			24,853	
Uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbördshuset, *förslagsanslag*, högst				225,500
Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m.			2,834,409	3.336,192
Tekniska högskolan m. m.				
Tekniska högskolan.				
Högskolan:				
Bestämt anslag 356,850				
Reservationsanslag 64,000	420,850			
Ersättning åt specialläraren i gruvmätning för sommarövningar, *förslagsanslag*, högst		900		
Extra vaktmästare vid biblioteket, *förslagsanslag*, högst		1,500		
Bokbindningskostnader m. m., *förslagsanslag*, högst		5,050		
Arvoden till speciallärare, *förslagsanslag*, högst		15,950		
Förstärkning av högskolans anslag till tillfälliga lärarbiträden och assistenter, *förslagsanslag*, högst		25,000		
Avlöning åt viss vaktbetjäning m. m., *förslagsanslag*, högst		17,190		
Förstärkning av de till samlingar och laborationer anslagna medel:				
Avdelningen för allmänna vetenskaper, *reservationsanslag* 4,000				
Mekaniska avdelningen, *reservationsanslag* 25,000				
Skeppsbyggnadsavdelningen, *reservationsanslag* 4,000				
Elektrotekniska avdelningen, *reservationsanslag* 10,000				
Kemiska avdelningen, *reservationsanslag* 18,000				
Bergsvetenskapliga avdelningen, *reservationsanslag* 25,000				
Väg- och vattenbyggnadsavdelningen, *reservationsanslag* 16,000				
Arkitekturavdelningen, *reservationsanslag* 8,000		110,000		

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Inköp av maskiner m. m. för de nya laboratorierna, *reservationsanslag*		200,000		
Diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m., *förslagsanslag*, högst		250,000	420,850	625,590
Chalmers tekniska institut.				
Institutet:				
Bestämt anslag 161,850				
Reservationsanslag 23,550	185,400			
Förstärkning av institutets anslag till uppvärmning m. m., *förslagsanslag*, högst		60,000		
Förstärkning av institutets anslag till bibliotek m. m., *förslagsanslag*, högst		14,000		
Resestipendier åt lärare vid institutet, *reservationsanslag*		2,000		
Ritningar m. m. till nybyggnader för institutets kemiska och fysiska institutioner, *reservationsanslag*		100,000	185,400	176,000
Säger för tekniska högskolan m. m.	.....	.....	606,250	801,590
Skolöverstyrelsen.				
Skolöverstyrelsen			326,150	
Overgångsstat			7,700	
Byggnadssakkunnigt biträde, *förslagsanslag*, högst				3,500
Extra vaktmästare, *förslagsanslag*, högst				2,600
Inspektion och sakkunniga biträden, *förslagsanslag*, högst				20,800
Förstärkning av skolöverstyrelsens anslag till expenser m. m., *förslagsanslag*, högst				18,500
Förhyrande av ämbetslokal åt skolöverstyrelsen, inklusive dess statistiska avdelning, *förslagsanslag*, högst				55,790
Förstärkning av skolöverstyrelsens arbetskrafter, *förslagsanslag*, högst				15,000
Säger för skolöverstyrelsen	.....	.....	333,850	116,190
Allmänna läroverken m. m.				
Högre lärarinneseminariet.				
Högre lärarinneseminariet	[1]) 118,935			
Timlärare och vikarier, *förslagsanslag*, högst		18,575		
Stipendier, lokalhyra m. m., *förslagsanslag*, högst		46,560	118,935	65,135

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Allmänna läroverken.				
Allmänna läroverken, *reservationsanslag*	[1] 7,854,150			
Extra och vikarierande ämneslärare, *förslagsanslag*, högst		460,000		
Understöd åt extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken under förfall på grund av sjukdom, *förslagsanslag*	5,000			
Extra arvoden åt teckningslärare, *förslagsanslag*, högst		69,150		
Extra arvoden åt gymnastiklärare, *förslagsanslag*, högst		11,000		
Extra arvoden åt musiklärare, *förslagsanslag*, högst		3,000		
Undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken, *förslagsanslag*	42,500			
Kostnader för slöjdundervisning vid de allmänna läroverken, *förslagsanslag*, högst		5,000		
Extra arvoden åt lärarinnorna i kvinnligt handarbete vid statens samskolor, *förslagsanslag*, högst		2,900		
Arvoden åt skolläkare, *förslagsanslag*		[1] 82,500		
Provårskurser i Göteborg för blivande lärare vid de allmänna läroverken, *förslagsanslag*, högst		27,350		
Utbildningskurser för lärare vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter, *reservationsanslag*		30,000		
Anordnande genom infödda lärare av undervisning i tyska och engelska vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter, *förslagsanslag*, högst		3,000		
Förstärkning av de till resestipendier åt lärare i främmande, levande språk anvisade medel, *förslagsanslag*, högst		15,000		
Förstärkning av de till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskilt vid de läroverk, där provårskurs är anordnad, anvisade medel, *förslagsanslag*, högst		6,000	7,901,650	714,900
Kommunala mellanskolor.				
Understöd åt kommunala mellanskolor, *förslagsanslag*	930,000			
Undervisning i manlig och kvinnlig slöjd samt handarbete vid kommunala mellanskolor, *förslagsanslag*	4,000			
Resestipendier åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor, *reservationsanslag*		3,500	934,000	3,500

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Privatläroverken.						
Privatläroverk:						
Gemensamt *reservationsanslag:*						
Enskilda mellanskolor	55,000					
Högre flickskolor	450,000					
Högre goss- och samskolor	206,500					
Enskilda lärarinneseminarier	28,500		740,000			
Lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, *förslagsanslag*			280,000			
Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa, *förslagsanslag*			[1]17,000			
Tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier, *förslagsanslag*				2,000,000		
Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala m. fl. läroanstalter, *förslagsanslag*, högst				[1]113,000		
Tillfällig löneförbättring åt lärarinnorna vid vissa läroanstalter för utbildande av handarbetslärarinnor, *förslagsanslag*, högst				3,100		
Understöd till tre läroanstalter för utbildande av handarbetslärarinnor, *förslagsanslag*, högst				[1]24,000		
Resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, *reservationsanslag*				18,000		
Resestipendier och studieunderstöd åt föreståndarinnor och lärarinnor vid lärarinneutbildningsanstalter i huslig ekonomi m. fl., *reservationsanslag*				4,000	1,037,000	2,162,100
Säger för allmänna läroverken m. m.			.....	.....	9,991,585	2,945,635
Folkundervisningen.						
Anstalter för lärarutbildning.						
Folkskoleseminarier:						
Gemensamt *reservationsanslag:*						
Folkskoleseminarierna	1,756,590					
Stipendier för elever vid folkskoleseminarier	179,025	1,935,615				
Höjda stipendier för elever vid folkskoleseminarierna, *reservationsanslag*		[1] 150,000				

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Hyresbidrag till rektorerna vid vissa folkskoleseminarier, *förslagsanslag*, högst	7,900				
Hyresbidrag till lärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg, *förslagsanslag*	12,000				
Studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier m. m., *reservationsanslag*	339,135				
Förhyrande av vissa lokaler för folkskoleseminariet i Göteborg m. m., *reservationsanslag*	2,275				
Nya byggnader för folkskoleseminariet i Karlstad, *reservationsanslag*	1,200,000				
Utvidgning av folkskoleseminariets i Stockholm lokaler m. m., *reservationsanslag*	[1]) 320,000				
Lärares vid folkskoleseminarierna studiebesök vid folkskolor, *förslagsanslag*, högst	3,000				
Ateneums folkskoleseminarium och Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium, *förslagsanslag*, högst	26,600	1,935,615	2,060,910		
Småskoleseminarier:					
Löneregler för lärarpersonalen vid statens småskoleseminarier i Haparanda och Murjek m. m.	[1])124,000				
Nya byggnader för seminariet i Murjek m. m., *reservationsanslag*	[1]) 143,500				
Understöd åt småskoleseminarier, *förslagsanslag*	381,000				
Stipendier åt elever vid småskoleseminarier, *reservationsanslag*	90,000				
Understöd åt vissa enskilda småskoleseminarier, *förslagsanslag*, högst	16,000	595,000	159,500		

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor:					
Fortbildningskurser i allmänhet, *reservationsanslag*	75,000				
Särskilda fortbildningskurser i gymnastik, *reservationsanslag*	41,600				
Särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel, *reservationsanslag*	19,300				
Särskilda kurser i simning och livräddning, *reservationsanslag*	4,680				
Utbildningskurs för lärare och lärarinnor vid hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn, *förslagsanslag*, högst	4,300		144,880		
Resestipendier:					
Resestipendier åt lärare vid folkskoleseminarier, *reservationsanslag*	6,000				
Resestipendier åt lärare vid småskoleseminarier, *reservationsanslag*	2,000				
Resestipendier åt folkskollärare, *reservationsanslag*	24,000				
Resestipendier åt lärare vid småskolor, lärare vid mindre folkskolor och biträdande lärare vid folkskolor, *reservationsanslag*	9,000				
Resestipendier åt lärare vid fortsättningsskolor, *reservationsanslag*	3,000				
Resestipendier åt lärarpersonalen vid högre folkskolor, *reservationsanslag*	3,000				
Resestipendier åt föreståndare m. fl. vid rikets abnormskolor m. m., *reservationsanslag*	3,000		50,000	2,530,615	2,415,290
Folkskolinspektionen.					
Avlöning m. m. åt folkskolinspektörer, *förslagsanslag*		345,000			
Tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer, *förslagsanslag*, högst			15,600		
Resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer, *förslagsanslag*		300,000		645,000	15,600
Folkskolor.					
Statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor, *förslagsanslag*		42,156,000			

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar, *förslagsanslag*		300,000			
Lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål, *förslagsanslag*		185,000			
Upphjälpande av folkskoleväsendet inom vissa lappmarksförsamlingar i Västerbottens och Norrbottens län:					
Beredande av möjlighet till skolgång genom inackordering i skolhem eller enskilda hem för skolpliktiga barn av fattiga, avlägset boende föräldrar, *förslagsanslag*, högst	75,000				
Särskilt lönetillägg åt lärare i lappmarksförsamlingar med icke finsktalande befolkning samt i Över-Kalix församling, *förslagsanslag*	47,000				
Avlönande av föreståndarinna för skolhem eller arbetsstuga inom lappmarksförsamlingar med icke finsktalande befolkning samt i Över-Kalix församling, *förslagsanslag*	11,000				
Skytteanska lappfolkskolan i Tärna, *förslagsanslag*	7,000				
Bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning, *reservationsanslag*	80,000	140,000	80,000		
Upphjälpande av folkskoleväsendet inom Hotagens och Frostvikens församlingar, *förslagsanslag*, högst			3,000		
Lärare åt vid vanföranstalter och kustsanatorier intagna barn i skolåldern, *förslagsanslag*			20,000		
Anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola, *förslagsanslag*		2,585,000			
Anordnande av undervisning i hushållsgöromål i egentlig folkskola, *förslagsanslag*		267,000			
Undervisningsmateriel m. m. för folkskolor, *reservationsanslag*		60,000			
Understödjande av folkskolebarns ferie- och studieresor, *förslagsanslag*		70,000			
Ersättande av förskjutna kostnader för upprättande av normalritningar till folkskolebyggnader på landsbygden, *förslagsanslag*, högst			21,958	45,763,000	124,958

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Fortsättningsskolor.				
Understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskola, *förslagsanslag*			2,050,000	
Utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor, *reservationsanslag*				300,000
Högre folkskolor.				
Understöd åt högre folkskolor, *förslagsanslag*	790,000			
Anordnande av slöjd i högre folkskolor, *förslagsanslag*	14,000			
Sällskapets för folkundervisningens befrämjande verksamhet i allmänhet, *reservationsanslag*	1,500			
Understöd åt sällskapets för folkundervisningens befrämjande högre folkskola, *förslagsanslag*	7,570		813,070	
Folkhögskolor.				
Understöd åt folkhögskolor, *förslagsanslag*	797,525			
Ökat understöd åt folkhögskolor, *förslagsanslag*		150,000		
Stipendier åt elever vid folkhögskolor, *förslagsanslag*	140,000			
Höjda stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid folkhögskolor, *förslagsanslag*		70,000	937,525	220,000
Abnormundervisningen.				
Befrämjande av dövstumundervisningen, *förslagsanslag*	200,000			
Kyrklig själavård åt dövstumma, *förslagsanslag*, högst	14,000			
Tidning för dövstumma, *förslagsanslag*, högst		500		
Institutet och förskolan för blinda å Tomteboda	103,150			
Bekostande av elevers vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda ävensom åtföljande vårdares resor å statens järnvägar, *förslagsanslag*	4,000			
Reparationer å institutets och förskolans för blinda å Tomteboda byggnader, *reservationsanslag*		35,000		
Förskolan för blinda i Växjö	20,600			
Förstärkande av anslaget till förskolan för blinda i Växjö, *förslagsanslag*, högst		12,240		
Hantverksskolan i Kristinehamn för blinda:				
Hantverksskolan i Kristinehamn för blinda:				
Bestämt anslag 17,300				
Reservationsanslag 11,000				

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Förstärkning av reservationsanslaget till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, *förslagsanslag*, högst	11,350				
Uppehållande vid hantverksskolan i Kristinehamn för blinda under höstterminen 1921 av ytterligare en korgmakeriavdelning, *reservationsanslag*	850				
Nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, *reservationsanslag*	160,000				
Bidrag till fria frakter för arbetsmaterialier till blinda hantverkare från hantverksskolans i Kristinehamn för blinda materialdepå, *förslagsanslag*, högst	10,000	28,300	182,200		
Bidrag till avlönande av vikarier för lärare vid blindundervisningsanstalter, *förslagsanslag*		1,200			
Tryckning av blindskrifter, *reservationsanslag*			7,000		
Understöd åt blindlärarelever och reseunderstöd åt blindlärare, *reservationsanslag*			1,200		
De blindas förening, *förslagsanslag*, högst			75,000		
De blindas veckoblad, *förslagsanslag*, högst			2,400		
Byggnader för en vårdanstalt för blinda med komplicerat lyte, *reservationsanslag*			713,000		
Asylbyggnad för vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte, *reservationsanslag*			[1]) 50,000		
Hyresbidrag åt den med drottning Sophias stiftelse förenade vårdanstalten för blinda dövstumma m. fl., *förslagsanslag*, högst			10,000		
Uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, *förslagsanslag*		184,000		555,250	1,088,540
Säger för folkundervisningen				53,294,460	4,164,388
Yrkesundervisningen.					
Tekniska läroverk.					
Tekniska läroverk, *reservationsanslag*		473,000			
Laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriel för tekniska läroanstalten i Härnösand, *reservationsanslag*			25,000		

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

			Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Utrustning av ett maskinlaboratorium vid tekniska gymnasiet i Örebro, *reservationsanslag*				20,000		
En fjärde parallellavdelning vid tekniska gymnasiet i Orebro, *förslagsanslag*, högst				12,000		
Förstärkning av reservationsanslaget till tekniska läroverk, *förslagsanslag*, högst				[1]) 38,000	473,000	95,000
Handelsläroverk.						
Handelsgymnasier, *förslagsanslag*, högst					135,000	
Förhöjda understöd åt handelsgymnasier, *förslagsanslag*, högst						150,000
Kommunala anstalter för yrkesundervisning.						
Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning, *förslagsanslag*					700,000	
Enskilda anstalter för yrkesundervisning.						
Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning, *förslagsanslag*					375,000	
Understöd till obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda enskilda skolor för husmodersutbildning, *förslagsanslag*						50,000
Särskilda anstalter för yrkesundervisning.						
Tekniska skolan i Stockholm:						
Tekniska skolan i Stockholm	97,075					
Uppehållande av verksamheten vid skolan, *förslagsanslag*, högst		17,325				
Provisorisk löneregleringen vid skolan, *förslagsanslag*, högst		4,600				
Ytterligare löneförbättring åt lärarna vid skolan, *förslagsanslag*, högst		9,957				
Löneförbättring åt vaktmästarna vid skolan, *förslagsanslag*, högst		795	97,075	32,677		
Tekniska skolan i Eskilstuna:						
Tekniska skolan i Eskilstuna	14,000					
Uppehållande av verksamheten vid skolan, *förslagsanslag*, högst		22,700				
Undervisningsmateriel vid skolans högre kurs, *reservationsanslag*		3,000	14,000	25,700		

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor:					
Förslagsanslag	2,400				
Förslagsanslag, högst	27,000		29,400		
Vävskolan i Borås:					
Upprätthållande av vävskolan, *förslagsanslag*, högst	6,200				
Avlönande av en andre lärare, *förslagsanslag*, högst	1,750				
Personlig löneförbättring för vissa lärare, *förslagsanslag*, högst	1,650		9,600	111,075	97,377
Anstalter för utbildning av lärare för yrkesundervisning.					
Yrkespedagogisk centralanstalt, *reservationsanslag*			80,000		
Resestipendier åt lärare vid tekniska läroverk, *reservationsanslag*			4,000		
Resestipendier åt lärare vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning, *reservationsanslag*			6,000		90,000
Säger för yrkesundervisningen				1,794,075	482,377
Folkbildningsåtgärder i övrigt.					
Folkbibliotek.					
Understöd åt folkbibliotek, *förslagsanslag*				310,000	
Utarbetande och tryckning av bibliotekshandböcker, *reservationsanslag*					7,000
Populärvetenskapliga föreläsningar.					
Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, *reservationsanslag*			365,000		
Bidrag till de från universiteten i Uppsala och Lund utom universitetsstäderna anordnade föreläsningskurser, *reservationsanslag*			14,500		
Bidrag till föreläsningskurser för allmänheten sommaren 1921 eller senare vid universitetet i Lund, *reservationsanslag*			8,000		387,500

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Nykterhetsundervisning.				
Undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande:				
Förslagsanslag, högst		115,500		
Reservationsanslag		18,000		133,500
Musikföreställningar för allmänheten.				
Understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten m. m., *förslagsanslag*, högst				75,500
Statens biografbyrå.				
Bestridande av utgifterna för statens biografbyrå, *reservationsanslag*, att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå				60,000
Förvaltningskostnader för statens räntefria studielån.				
Ersättning till postsparbanken för dess bestyr med statens räntefria studielån, *förslagsanslag*				1,000
Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt			310,000	664,500
Åtgärder för fysisk utbildning.				
Gymnastiska centralinstitutet			72,700	
Extra vaktmästarbiträde vid gymnastiska centralinstitutet, *förslagsanslag*, högst				1,200
Undervisning jämte läkarvård vid en med gymnastiska centralinstitutet förenad kvinnlig poliklinik, *förslagsanslag*, högst				1,000
Litteratur och bokbindning för gymnastiska centralinstitutets bibliotek, *reservationsanslag*				600
Gymnastikövningar vid gymnastiska centralinstitutet för Stockholms förenade studentkårer, *förslagsanslag*, högst				1,000
Understödjande av idrotten, *förslagsanslag*, högst				150,000
Understödjande av skididrotten bland ungdomen, *förslagsanslag*, högst				30,000
Säger för åtgärder för fysisk utbildning			72,700	183,800

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Svenska fornskriftsällskapet, *reservationsanslag*				2,000
Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia, *reservationsanslag*				2,000
Svenska vitterhetssamfundet, *reservationsanslag*				4,000
Tidskriften »Nordiskt medicinskt arkiv», *förslagsanslag*, högst				8,000
Tidskriften »Acta mathematica», *förslagsanslag*, högst				3,000
Tidskriften »Sfinx», *förslagsanslag*, högst				1,200
Tidskriften »Svenska landsmål och svenskt folkliv», *förslagsanslag*, högst				7,500
Systematisk undersökning av svenska folkmål, *reservationsanslag*				22,100
Systematisk undersökning av sydsvenska folkmål, *reservationsanslag*				4,000
Undersökningar rörande ortnamn inom Hallands län, *reservationsanslag*				5,000
Ortnamnskommitténs sekreterare, *förslagsanslag*, högst				4,000
Bidrag till verket »Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium», *reservationsanslag*				20,000
Föreningen »Pietas», *förslagsanslag*, högst				4,500
Statistiska tabeller över Öresundstullen, *förslagsanslag*, högst				1,500
Forskningsarbete vid utländska biologiska stationer, *reservationsanslag*				1,800
Resestipendier åt journalister, *reservationsanslag*				8,000
Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst, *förslagsanslag*, högst				20,000
Rasbiologiska undersökningar, *förslagsanslag*, högst				9,500
Utgivande av Carl von Linnés brev, *reservationsanslag*				5,000
Nusvensk ordbok, *förslagsanslag*, högst				5,000
Svenska naturskyddsföreningen, *förslagsanslag*, högst				4,000
Arkitekturhistorisk monografi över Visby stadsmur, *reservationsanslag*				16,000
Bidrag till bekostande av professor J. G. Anderssons naturhistoriska insamlingar i Kina, *förslagsanslag*, högst				30,000
Beredande av delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund, *förslagsanslag*, högst				[1] 5,400
Resestipendier samt läroböckers, tidskrifters och lärda verks utgivande, *reservationsanslag*			150,000	
Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.			150,000	193,500

[1]) Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Diverse.				
Ålderstillägg, *förslagsanslag*			150,000	
Extra lönetillägg, *förslagsanslag*				5,000
Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			110,000	
Extra utgifter, *reservationsanslag*			75,000	
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			450,000	
Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag* (därav till domkapitlens expeditioner högst 26,000 kronor)			275,000	
Tryckningskostnader, *förslagsanslag* (därav till domkapitlens expeditioner högst 6,500 kronor)			84,224	
Säger för diverse			1,144,224	5,000
Summa			76,346,739	13,820,076

Stockholm 1920, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.
200597